

10

Forstjóri Matís seldi kjöt af heimaslátruðu á bændamarkaði

32–34

Hafa byggt óbyggðasetur í skjóli fjallanna

36

Kynnir íslenskar matarkistur

Bændablaðið

19. tölublað 2018 • Fimmtudagur 4. október • Blað nr. 524 • 24. árg. • Upplag 32.000 • Vefur: bbl.is

Allir að hjálpast að í Tungnaréttum, talið frá vinstri: Róbert Þór Bjarndal Ívarsson, Ásdís Erla Helgadóttir, Adda Sóley Sæland og Sveinn Levi Kristinsson.

Mynd / Ruth Örnólfóttir

Staða íslenskra loðdýrabænda er grafalvarleg vegna viðvarandi verðlækkana á markaði undanfarin ár:

Skinnaverð hefur lækkað um 50% frá 2015 og hrun blasir við í greininni

— Gríðarleg verðmæti í húfi í búnaði, þekkingu, reynslu og nýtingu slátur- og fiskúrgangs sem annars verður að urða

Hrun blasir við í minkarækt á Íslandi ef ekkert verður að gert. Ljóst er að við fjöldagjaldþrot í greininni munu tapast gríðarleg verðmæti í búrum, búnaði, þekkingu og dýrmætri reynslu.

Frá árinu 2015 til dagsins í dag hefur skinnaverðið lækkað um 50% í íslenskum krónum. Um þriðjungur af þeirri lækkun er vegna sterkrar stöðu krónunnar. Þá er verðið nú ekki nema tæplega fjórðungur, eða innan við 25%, af verðinu 2013.

Fimm minkabúum var lokað vegna ástandsins á síðasta ári og eru einungis 18 minkabú starfandi í dag, en þau voru 31 þegar best lét 2014. Eftir því sem búunum fækkar verður erfiðara að halda

uppi fôðurframleiðslu sem skapar verðmæti úr sláturúrgangi frá landbúnaði og fiskúrgangi sem annars væri hent og urðað. Nemur fôðrið sem þannig er nýtt um 50 kg á hvert skinn sem framleitt er. Það snertir líka umhverfismál og markmið stjórnvalda í loftslagsmálum, en gert er ráð fyrir að þrengt verði að urðun á slíku hráefni árið 2020 með gjaldtöku og að hún verði síðan bönnuð í framhaldinu.

Mjög þungt í mönnum

Einar E. Einarsson, bóndi á Syðra-Skörðugili í Skagafirði, er formaður Sambands íslenskra loðdýrabænda

(SÍL), en hann rekur búið Urðarkött ehf. Hann segir að meðalskinnaverð síðustu fimm ára, að árinu 2018 meðtöldu, sé komið nær helming undir reiknaðan framleiðslukostnað.

„Hljóðið er orðið mjög þungt í okkar félagsmönnum,“ segir Einar.

„Það er blóðugt ef þetta þarf að leggjast á hliðina þegar við stöndum með í höndunum okkar góðu framleiðslu og mikil verðmæti í búnaði, reynslu og þekkingu. Ef ekkert verður að gert blasir hrun við í greininni.“

Greinin hefur skilað nær 11 milljörðum í þjóðarþúið frá hruni

Frá 2008, þegar efnahagshrunið

varð á Íslandi, og til ársloka 2017, skilaði minkaræktin tæpum 11 milljörðum króna í íslenska þjóðarþúið. Þegar skinnaverð stóð sem hæst, árið 2013, fengu íslenskir skinnaframleiðendur 12.593 krónur fyrir hvert skinn, en þá seldust 174.463 skinn.

Á síðasta ári seldust 170.643 skinn og meðalverðið til framleiðenda var 3.826 krónur.

„Árið í ár er síðan það allra versta en nú að afloknu septemberuppbóði er meðalverð ársins til bænda um 3.100 krónur, sem er helmingur þess sem það kostar að framleiða eitt skinn en framleiðslukostnaður er um 6.000 krónur. Þar af er fôðurkostnaður

um 2.500 kr. og vinnulaun um 1.200 kr.,“ segir Einar. Afar sterk staða íslensku krónunnar síðastliðin ár hefur líka ýkt niðursveifluna á markaðnum fyrir íslenska bændur.

„Undanfarnar vikur hefur krónan verið að lækka, sem gefur vonir um að staða útflutningsgreina gæti hugsanlega farið batnandi ef krónan veikist áfram en fyrir því er engin trygging.

Að minnu viti þarf krónan að veikjast um að minnsta kosti 15% í viðbót svo staða útflutningsgreina á Íslandi verði samkeppnishæf í kostnaði óháð heimsmarkaðsverði hverju sinni,“ sagði Einar. /HKr.

— Framhald á bls. 4

FRÉTTIR

Endurbætur gerðar hjá MAST á skráningarkerfi hrossa á Íslandi:

Vonast til að fá nákvæmari tölur um fjölda hrossa á landinu í haust

– Ætti ekki að valda kostnaðarauka hjá hestaeigendum nema þeir trassi að skila haustskýrslum

Nýtt endurbætt fyrirkomulag á skráningum hrossa í landinu verður tekið upp hjá Matvælastofnun í haust til að freista þess að ná betur saman tölum um heildarfjölda hrossa.

Skráning á fjölda hrossa á Íslandi hefur talsvert verið gagnrýnd á undanförunum árum eftir að lögum um búfjárhald var breytt árið 2013. Aðallega hefur verið gagnrýnt ónákvæmni í tölum um hrossaæign í þéttbýli. Í sumar var greint frá því í Bændablaðinu að samkvæmt tölum Búnaðarstofu MAST voru hross landsmanna 2017 sögð vera 64.678. Þessar tölur voru þó að marga mati ekki réttar og talið að þar gæti verið um vanmat að ræða sem næmi á bilinu 4.000 til 8.000 hrossum. Stafar það af skorti á talnaupplýsingum frá hestaeigendum sjálfum, einkum af höfuðborgarsvæðinu.

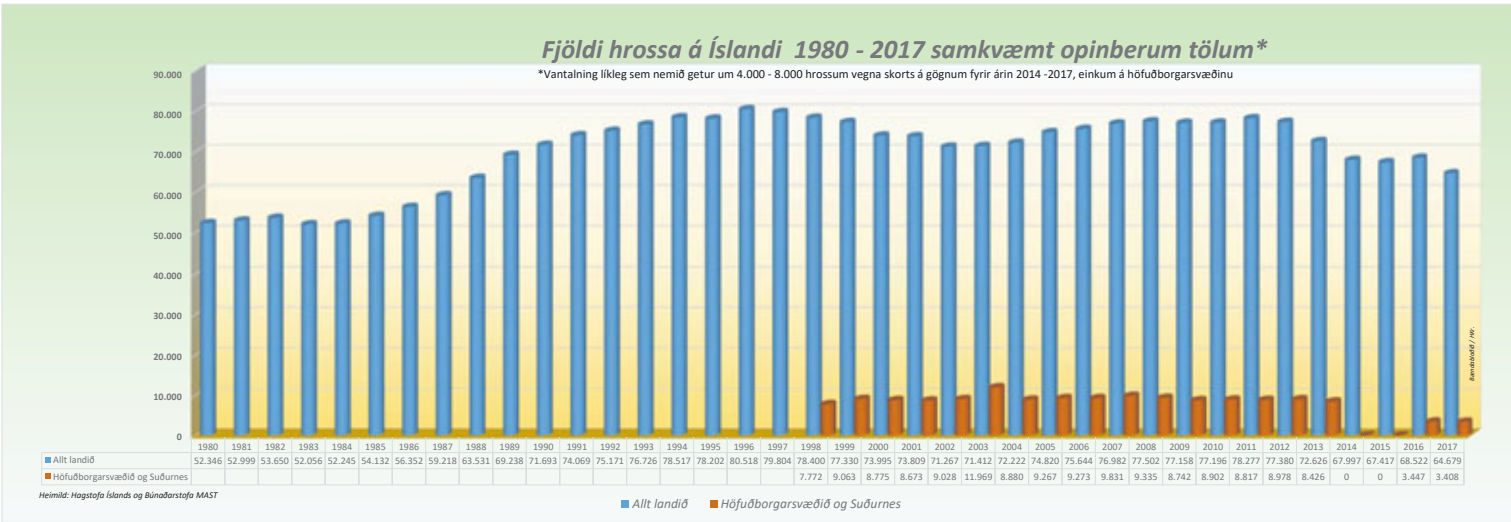
Greint var frá því að Matvælastofnun leitaði leiða til að bæta hið opinbera skráningarkerfi, en Matvælastofnun annast hagtölusöfnun í landbúnaði.

Tölur um hrossaæign á höfuðborgarsvæðinu er fyrst að finna í gögnum Hagstofu frá 1998. Þá voru hross á höfuðborgarsvæðinu og Suðurnesjum samtals talin vera 7.772. Yfirleitt hafa hross á þessu svæði síðan verið á bilinu 8 til 9 þúsund en voru flest 2003, eða 11.969. Þau voru í fyrra einungis sögð vera 3.408.

Samtenging milli WorldFengs og Bústofns á að gjörbreyta stöðunni

Bændablaðið hafði samband við Jón Baldur Lorange, framkvæmdastjóra Búnaðarstofu Matvælastofnunar og verkefnisstjóra WorldFengs. Jón Baldur segir að lengi hafi staðið til að koma á samtengingu milli WorldFengs, upprunaættbókar íslenska hestsins og hjarðbókar um hross, og Bústofns, sem heldur utan um hagtölusöfnun og búfjárefirlit. Tilgangurinn er að tryggja samræmingu og samtengingu gagnagrunna og þar með auðvelda eigendum hrossa haustskýrsluskil og treysta hagtölusöfnun.

Forsenda þess að hægt er að fara þessa leið er að allir umráðamenn hrossa í WorldFengs þurfa að skrá búsnúmer fyrir öll hross í WorldFeng. Búsnúmer eru

Jón Baldur Lorange, framkvæmdastjóri Búnaðarstofu Matvælastofnunar og verkefnisstjóri WorldFengs. Mynd / HKr.

byggð upp á landnámi jarða samkvæmt skráningu í þjóðskrá, og því varð að búa til sérstök búsnúmer fyrir þéttbýlisstaði, t.d. hesthúsabyggðir þéttbýlisbúa. Þessi samræmingarvinna hefur verið unnin í samráði við tölvudeild Bændasamtaka Íslands, en WorldFengur er vistaður hjá samtökunum.

Fjöldinn allur af nýjum búsnúmerum hafa nú verið skráð í báða gagnagrunna og þurfa allir umráðamenn hrossa í þéttbýli að velja staðsetningu (búsnúmer) hrossa sinna í WorldFeng. WorldFengur óskar eftir þessum upplýsingum á næstu dögum og vikum. Þegar opnað verður fyrir skráningu haustskýrslna

í Bústofni 16. október nk. verður búið að koma þessari samtengingu kerfa í gagnið, og ekkert verður þá því til fyrirstöðu fyrir eigendur hrossa í þéttbýli að ganga frá haustskýrsluskilum í WorldFeng.

„Það þýðir að umráðamenn hrossa geta gengið frá skilum á haustskýrslu í WorldFeng, svo fremi sem þeir séu ekki eigendur annars búfjár eða þurfi að ganga frá skráningu á forða,“ segir Jón Baldur.

„WorldFengur sendir þá upplýsingar um hrossaæign beint til Bústofns. Með þessu móti er verið að koma til móts við þéttbýlisbúa og stórbæta skráningu á hrossaæign í þéttbýli. Jafnframt verður með þessu tryggt að ekki sé verið að telja sömu

hrossin fram í haustskýrslum, t.d. ef fleiri en einn eigandi er að hrossi eða hross þéttbýlisbúa eru í hagagöngu. Vegna þess að þessi tvö kerfi „tala saman“ og byggja skráningu á einstaklingsnúmerum hrossanna, þá bætir þetta þessa upplýsingaöflun til muna.“

Vakin er athygli á að öllum búfjáreigendum, einnig eigendum hrossa í þéttbýli, ber að skila haustskýrslu til Matvælastofnunar eigi síðar en 20. nóvember ár hvert.

Veldur ekki kostnaði nema menn trassi að skila haustskýrslu

– Er eitthvað í þessu ferli sem getur leitt til þess að menn veigri sér við að skrá sín hross, bæði við fæðingu og eins út af skrá þegar hross eru felld? Er mikill kostnaður því samfara að hafa skráninguna í lagi?

„Nei, í mínum huga ætti það ekki að vera. Það eru allir félagar í Landssambandi hestamannafélaga með frian aðgang að WorldFeng og því ætti það ekki að vera hindrun. Sömuleiðis er aðgangur að Bústofni án endurgjalds og þar byggist skráning á rafrænu auðkenni í gegnum Ísland.is.

Það er full ástæða til að vekja athygli á reglum sem stjórnvöld hafa sett um að allir búfjáreigendur bera ábyrgð á að skrá allt búf, þ.m.t. hross, í svokallaðar hjarðbækur sem stjórnvöld hafa byggt upp. WorldFengur er hjarðbók hrossa á Íslandi, og ber öllum eigendum hrossa að skrá þar inn burðar- og

folaldaskráningu, ásamt því að skylda er að einstaklingsmerkja öll folöld innan 10 mánaða frá fæðingu með örmerkingu til að sanna eignarhald. Þá ber að skrá inn afdrif, og kaup og sölu hrossa, í hjarðbók.

Upplýsingar um öll hross sem fara í sláturhús berast frá sláturhúsum með rafrænum hætti inn í hjarðbókina. Hins vegar gæti fallið óþarfa kostnaður á eigendur hrossa ef þeir láta undir höfuð leggjast að skila haustskýrslu því þá ber Matvælastofnun að fara í heimsókn á kostnað búfjáreiganda.“

Vonast til að tölfraeðin batni

– Hvaða vonir gerir þú þér um árangur við þær breytingar sem verið er að innleiða, má ætla að þar skili sér þær þúsundir hrossa sem nú eru talin vera utan kerfisins?

„Það er rétt að taka fram í upphafi að við hjá Matvælastofnun teljum að skráning á fjölda hrossa hafi verið að færast í betra horf á síðustu 2–3 árum. Það er staðreynd að töluverð fækkun hefur orðið í hrossastofninum á síðustu 10 árum eða svo, m.a. út af fækkun í fjölda fæddra folalda á ári, og er það þróun sem við sjáum einnig í öðrum Evrópuríkjum. Engu að síður þarf að bæta þessa skráningu í þéttbýli og það er það sem við vonumst til að gera með þessari samtengingu og samræmingu þessara tveggja opinberu gagnagrunna; Bústofns og WorldFengs,“ segir Jón Baldur Lorange. /HKr.

Fjölónæmar bakteríur í innfluttu grænmeti

Í nýlegri rannsókn voru tekin 416 grænmetis- og berjasýni í helstu verslunum á höfuðborgarsvæðinu og hjá innflutnings- og dreifingar-fyrirtæki. Bakteríur ræktuðust í 111 sýnum og í 14 sýnum af innfluttu grænmeti fundust bakteríur sem eru ónæmar fyrir fimm eða fleiri sýklalyfjum.

Engar fjölónæmar bakteríur fundust í íslensku sýnunum, það er að segja ónæmar fyrir þremur eða fleiri sýklalyfjaflokkum. Af sýnunum 416 voru 288 sýni erlend og 127 innlend. Þetta er í fyrsta sinn sem grænmeti til sölu hér á landi er rannsakað með sýklalyfjanæmi baktería í huga.

Rannsóknin var hluti af meistraraverkefni Guðnýjar Klöru Bjarnadóttur, lífeindafræðings við lækna-deild Háskóla Íslands og var Karl G.

Karl G. Kristinsson, yfirlæknir á sýkla- og veirufraeðideild Landspítalans og prófessor í sýklafræði.

Kristinsson, yfirlæknir á sýkla- og veirufraeðideild Landspítalans og prófessor í sýklafræði, leiðbeinandi hennar.

Svipað magn af bakteríum

Guðný Klara Bjarnadóttir segir að niðurstaða rannsóknarinnar sé góð bæði hvað varðar innlent og erlent grænmeti. „Í heildina mældist svipað mikið magn af bakteríum í innlenda og erlenda grænmetinu, hins vegar fundust einungis bakteríur með áunnið ónæmi í því erlenda.“

Ástandið gott

„Ástandið er betra en við áttum von á,“ segir Karl, „sérstaklega hvað varðar E. coli mengun og fannst bakterían einungis í sex sýnum

í 14 sýnum af innfluttu grænmeti fundust bakteríur sem eru ónæmar fyrir fimm eða fleiri sýklalyfjum. Engar fjölónæmar bakteríur fundust í íslensku sýnunum.

sem bendir til þess að ástandið sé frekar gott. Önnur baktería, sem kallast Enterobacter cloacae, var langalgengust. Hún reyndist í 14

innfluttum grænmetissýnum vera með áunnið ónæmi fyrir einum til fjórum sýklalyfjum. Þetta er umhverfisbaktería og algeng á grænmeti og yfirleitt skaðlaus. Hún er náskyld E. coli bakteríunni og Salmonellu og getur tekið sér bólfestu í þörmum þess sem borðar mengað grænmeti og þar getur áunnið ónæmið flust yfir í aðrar gerðir baktería í þörmunum. Slíkt er skaðlaust fyrir heilbrigða einstaklinga en getur mögulega haft alvarlegar afleiðingar sýkst viðkomandi einstaklingur og þarf að nota sýklalyf.“

Karl segir að til þess að bakterían geti borist í innlent grænmeti þurfi það að komast í beina snertingu við erlent mengað grænmeti til dæmis ópakkað í grænmetisborðum verslana. /VH

„Ég fer yfirleitt í bankann í appinu“

Sæktu Landsbankaappið fyrir iPhone og Android í App Store eða Google Play

FRÉTTIR

Minni þjónusta Íslandspósts knýr á um breytingar:

Blaðberar Árvakurs dreifa Bændablaðinu

Áskrifendur Bændablaðsins í þéttbýli fá framvegis blaðið til sín með blaðberum Árvakurs. Íslandspóstur hefur séð um dreifinguna til þessa en vegna skipulagsbreytinga hefur blaðið ekki borist áskrifendum með nógu skilvirkum hætti upp á síðkastið.

Tjörvi Bjarnason.

Með breytingunum og nýju samkomulagi við Árvakur þá fá langflestir áskrifendur Bændablaðsins í þéttbýli blaðið inn um lúguna í dagrenningu á útgáfudegi.

Blaðburður til bænda í góðum farvegi

Tjörvi Bjarnason, sviðsstjóri útgáfu- og kynningarsviðs Bændasamtakanna, sem er útgefandi Bændablaðsins, segir að til að bregðast við lægra þjónustustigi Íslandspósts leiti blaðið annarra leiða.

„Á síðustu mánuðum hefur þjónusta Íslandspósts við okkur versnað. Nýjar starfsreglur fyrirtækisins um að hætta flokkun á kvöldin gera það að verkum að Bændablaðið er borið seint og illa út til þeirra áskrifenda sem fá nafnamerkt eintök inn um lúguna til sín. Á fleiri kvarta yfir því að fá blaðið í hendur á mánudegi eftir útgáfu sem er óásættanlegt þegar blaðið kemur út á fimmtudegi.

Engar breytingar eru á lögbýladreifingu til bænda að sögn Tjörva. „Blaðburður til bænda er í góðum farvegi og verður áfram eins og áður. Þjónusta Íslandspósts er ákaflega mikilvæg og er grundvöllur þess að við getum gefið blaðið út og dreift um sveitir landsins. Þess vegna er slæmt að sjá kvarnast úr þjónustu póstsins við almenning eins og við höfum horft upp á síðustu misseri. Í samtölum við stjórnendur Íslandspósts er greinilegt að stefnu þeirra verður ekki breytt. Gagnrýni á fyrirtækið er svarað á þá leið að vegna samdráttar í bréfasendingum verði að fækka dreifingardögum og við það situr,“ segir Tjörvi Bjarnason.

Rúmlega 90 fyrirtæki, samtök og stofnanir hafa boðað komu sína í Laugardalinn á sýninguna Íslenskur landbúnaður 2018.

Landbúnaðarsýning í Laugardalshöll 12.–14. okt.:

Sýnir breidd íslensks landbúnaðar

Undirbúningur sýningarinnar ÍSLENSKUR LANDBÚNAÐUR 2018, sem verður haldin í Laugardalshöll dagana 12. til 14. október næstkomandi, stendur nú sem hæst. Um er að ræða stórsýningu á íslenskum mat, landbúnaðartækjum, landbúnaðarvörum og þjónustu, byggingum og fleiru. Um þessar mundir eru 50 ár liðin frá því síðasta stóra landbúnaðarsýning var haldin í Höllinni.

Að sögn Ólafs M. Jóhannessonar, framkvæmdastjóra sýningarinnar, hafa rúmlega 90 fyrirtæki, samtök og stofnanir pantað bása bæði á úti- og innisvæði. Hann segir að það hafi komið honum mest á óvart við undirbúning sýningarinnar hversu fjölbreyttur landbúnaður er stundaður á Íslandi. „Það eru ekki bara okkar fjölbreyttu og hreinu matvæli sem streyma frá bændum heldur stunda þeir ferðaþjónustu í æ meira mæli og líka skógrækt, orkuframleiðslu og hvers kyns heimilisíðnað. Allt verður þetta kynnt á sýningunni. Einnig verður afar áhugaverð fyrirlestradagskrá. Þessi sýning á eftir að koma á óvart.“

Ólafur M. Jóhannesson, framkvæmdastjóri sýningarinnar.

Sýningin Íslenskur landbúnaður 2018 verður opin á föstudag 12. okt. kl. 14.00–19.00, á laugardag 13. okt. kl. 10.00–18.00 og sunnudag 14. okt. kl. 10.00–17.00. Miðar gilda alla helgina og aðgangseyrir aðeins kr. 1.000. Fritt fyrir aldraða, öryrkja, námsmenn og börn yngri en 12 ára í fylgd með fullorðnum.

Tímarit Bændablaðsins kemur út samhliða sýningunni

Bændablaðið gefur út Tímarit Bændablaðsins í tilefni sýningarinnar. Það fer í dreifingu til bænda og annarra áskrifenda í næstu viku. Meðal efnis eru viðtöl, kynningar og annar fróðleikur um landbúnað. /TB

Ár	Fjöldi minkaskinna	Útflutnings verðmæti á verðlagi hvers árs	Verð á skinni
2008	134.936	502.501.664 kr	3.724 kr
2009	142.229	596.280.860 kr	4.192 kr
2010	140.558	1.003.345.171 kr	7.138 kr
2011	138.525	1.134.021.060 kr	8.186 kr
2012	155.072	1.567.002.560 kr	10.105 kr
2013	174.463	2.197.012.559 kr	12.593 kr
2014	181.833	1.104.999.141 kr	6.077 kr
2015	201.273	1.248.295.146 kr	6.202 kr
2016	198.461	794.937.520 kr	4.006 kr
2017	170.634	652.912.231 kr	3.826 kr

Útflutningur minkaskinna frá Íslandi. (Skv. upplýsingum frá formanni samtaka íslenskra loðdýrabænda).

Á þessari töflu sést vel hvernig þróun skinnaverðs hefur verið frá 2008. Að afloku skinnauppbóði hjá Kopenhagen Fur nú í september 2018 var meðalverðið komið niður í 3.100 krónur á skinn. Gera menn sér nú vonir um að framboðið á næsta ári haldist í hendur við eftirspurn eða verði jafnvel minna, sem ætti að leiða til verðhækkana.

Íslenskir loðdýrabændur í hópi allra bestu framleiðenda í heimi: Rætt um þriggja ára samning við ríkið til að koma greininni aftur á lappirnar — Verðmæt reynsla og þekking haldist áfram í landinu ásamt nýtingu hráefnis

Íslenskir minkabændur hafa á síðasta áratug náð þeim árangri að framleiða einhver bestu minkaskinn í heimi. Þar hafa einungis Danir og stundum Norðmenn staðið örlítið frammar. Á bak við þennan árangur liggur þrotlaust þróunarstarf og þekkingaröflun.

Nú stendur víða yfir endurnýjun á búrum vegna hertra aðbúnaðarreglugerða frá Evrópu. Nokkrir bændur eru komnir vel á veg í þeirri endurnýjun sem verður að vera lokið fyrir 1. desember 2019. Vegna stöðunnar á markaðnum og langvarandi tapreksturs hafa margir minkabændur þó ekki treyst sér til að ráðast í slíkar framkvæmdir.

Minkarækt er umhverfisvæn búgrein

Einar E. Einarsson, formaður Sambands íslenskra loðdýrabænda (SÍL), segir að minkarækt sé umhverfisvæn búgrein. Í fyrsta lagi sé verið að nota afskurð frá matvælaframleiðslunni í fæðugerðina en einnig nýtist skiturinn vel sem áburður á tún eða til uppgræðslu.

„Á bak við hvert framleitt skinn eru um 50 kg af hráefnum og út kemur skinn og ca 2,5 kg skrokkur. Við höfum verið að finna leiðir til að nýta skrokkinn og þá fitu sem til fellur við verkun skinnanna, samanber framleiðslu á smyrslum og leðurfeiti úr minkaolíu undir vörumerkinu Gandur.

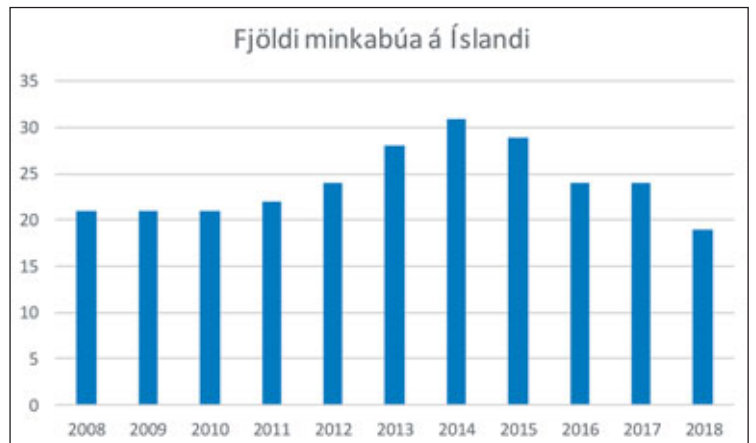
Einnig höfum við tekið þátt í verkefnum um að framleiða gæludýrafóður úr skrokkum en það er þekkt víða erlendis og fer vaxandi. Enn sem komið er höfum hvorki við né aðrir hafið framleiðslu á gæludýrafóðri úr skrokkunum en markmiðið er klárlega að ekkert fari til spillis í framleiðsluferlinu og að allt verði nýtt sem síðan hámarkar nýtinguna á þeim slátur- og fiskafskurði sem við notum í fæðugerðina,“ segir Einar.

Samdráttur í heimsframleiðslu og vonir um að verð hækki

Verðsveiflur eru ekki nýtt fyrirbæri í skinnaiðnaði, en niðursveiflan nú er þó orðin óvenju löng. Einar segir að

Frá skinnauppbóði Kopenhagen Fur í Kaupmannahöfn í febrúar 2014, eða sama ár og hrun varð á skinnaverði. Mynd / HKr.

Einar E. Einarsson, formaður Sambands íslenskra loðdýrabænda.

uppsöfnun á skinnnum hafi greinilega verið mun meiri þegar mest var framleitt en menn töldu.

„Við trúum því að það sé loks að losna um þessa stíflu á markaðnum þó menn geti ekki tímasett hvenær viðsnúningur getur orðið. Á árunum 2009 til 2010 var heimsframleiðslan í kringum 50 milljónir skinna, en fór yfir 80 milljónir árin 2013 og 2014. Samkvæmt tölum frá Kopenhagen Fur hefur hins vegar dregið verulega úr framleiðslu minkaskinna frá árinu 2016, mest þó 2017 og áfram nú í ár. Talið er að framboðið árið 2019 verði komið undir 50 milljónir skinna, eða svipað og markaðsfræðingar telja þörf fyrir. Í framhaldinu má ætla að markaðurinn verði stöðugur og hægt vaxandi og um leið ætti markaðsverðið að hækka. Þetta er því spurning um hvort mönnum tekst að þræuka þar til verðið fer að stíga á ný.“

Ríkið þarf að koma að borðinu

Einar segir alveg ljóst að ríkið þurfi

að koma að borðinu með einhverjum hætti ef ekki eigi allt að fara á versta veg. Hann segir að viðræður hafi verið í gangi og þær snúist um að gera 3 ára samning við ríkið fyrir árin 2018–2020. Með þriggja ára samningi er verið að gefa greininni möguleika á að komast aftur á lappirnar eftir þessa miklu og þungu niðursveiflu sem nú er í gangi.

Tillögur um aðkomu ríkisins byggjast annars vegar á beinum stuðningi til framleiðenda vegna ársins 2018 og síðan stuðningi við fæðurstöðvarnar árin 2019 og 2020.

Markmiðið með stuðningi við fæðurstöðvarnar er að þær ráði betur við að framleiða samkeppnishæft fæðing og efla þá um leið hjá sér allt sem snýr að aukinni móttöku og afsetningu á lífrænum úrgangi. Þær vinna þannig með stjórnvöldum í að draga úr og á endanum stoppa þá verðmætasóun sem urðun er en síðustu ár hafa fæðurstöðvarnar verið að nota árlega 6.500 til 8.000 tonn af afskurði í fæðingframleiðslu.

Lausn gæti samræmt markmiðum stjórnvalda

Einar segir að í þeim viðræðum sem séu í gangi hafi stjórnvöld verið jákvæð og sýnt vandamálinu skilning en verið sé að vinna í málinu.

„Allir sem þetta skoða sjá líka skynseminu í að framleiða verðmæta vöru úr þessum aukaafurðum sem falla til við matvælaframleiðslu og skapa þannig bæði atvinnu og gjaldeyri.

Það að verið sé að nýta afskurð með þessum hætti samræmist líka vel stefnu stjórnvalda um að draga úr og að endingu þanna urðun á lífrænum úrgangi. Það hefur verið markmiðið samkvæmt reglugerð 737/2003 og síðan nú með tilkomu stefnu í loftslagsmálum var gengið ennþá lengra í að hefta og banna að lokum urðun.

Ég vona því að stjórnvöld klári málið með jákvæðum hætti en við leggjum áherslu á að niðurstaða faist fyrir miðjan október,“ sagði Einar að lokum. /HKr.

12.-14.
OKTÓBER

STÓR SÝNING

Í LAUGARDALSHÖLL 12.-14. OKTÓBER

MATUR ÚR ÍSLENSKRI SVEIT

Stór matarsýning þar sem fjölmörg fyrirtæki kynna hreinleika íslenskrar matvælaframleiðslu.

TÆKJASÝNING

Umfangsmikil sýning bæði úti og inni á tækjum, tólum og vörum til landbúnaðar.

ÖFLUG DAGSKRÁ

Afar áhugaverð fyrirlestradagskrá um íslenskan landbúnað

OPNUNARTÍMAR

Föstudagur 12. okt. 14.00-19.00. Laugardagur 13. okt. 10.00-18.00.
Sunnudagur 14. okt. 10.00-17.00.

MIÐAR GILDA ALLA HELGINA

Miðaverð aðeins 1.000 krónur og frítt fyrir aldraða, öryrkja, námsmenn og börn yngri en 12 ára í fylgd með fullorðnum.

**ÍSLENSKUR
LANDBÚNAÐUR**
- 2018 -

Bændablaðið

– Málgagn bænda og landsbyggðar –

Ritstjóri: Hörður Kristjánsson (ábm.) hk@bondi.is – **Sími:** 563 0339 – **Rekstur og markaðsmál:** Tjörvi Bjarnason tjorvi@bondi.is – **Blaðamenn:** Margrét Þ. Þórsdóttir mth@bondi.is – Sigurður Már Harðarson smh@bondi.is – Vilmundur Hansen vilmundur@bondi.is – **Auglýsingastjóri:** Guðrún Hulda Pálsdóttir ghp@bondi.is – **Sími:** 563 0303 – **Netfang auglýsinga:** augl@bondi.is – **Vefur blaðsins:** www.bbl.is – **Netfang blaðsins:** (fréttir og annað efni) er bbl@bondi.is

Frágangur fyrir prentun: Anna Kristín Ólafsdóttir – Prentun: Landsprent ehf. – Upplag: sjá forsíðu – Dreifing: Landsprent og Íslandspóstur. ISSN 1025-5621

SKOÐUN

Vestfirðingabann

Það eru ansi misvísandi og skrýtin skilaboðin sem Vestfirðingum berast úr stjórnkerfinu um framtíð byggðar í fjórðungnum. Þar er slegið úr og í svo íbúar vita vart sitt rjúkandi ráð og það nýjasta lýtur að fiskeldi á sunnanverðum Vestfjörðum.

Hvað sem mönnum kann að finnast um ágæti ræktunar á fiski í sjó, þá er það staðreynd að í áratugi hefur fólki víða á landsbyggðinni verið rétt það haldreipi að ein leið í atvinnuuppbyggingu væri fiskeldi. Þetta var m.a. gert þegar ljóst var að kvótakerfið, sem sett var á 1984, eyðilagði tilverugrundvöll heilu byggðarlaganna með frjálsu framsali kvóta 1990. Það gerði eignir þúsunda fjölskyldna á landsbyggðinni verðlausar. Engar bætur voru boðnar fyrir þann eignamissi og lítið hefur heldur verið rætt um að fyrir þetta fólk jafnaðist kvótatilfærslan á við þær hamfarir sem bankahrunið 2008 leiddi af sér.

Vestfirðingar, sem voru gríðarlega verðmætir þjóðinni hvað fiskveiðar og fiskvinnslu varðaði, voru nú allt í einu orðnir ölmusumenn og harla lítils virði í exelskjöllum fjármálaelítu landsins. Í raun hafa ráðamenn allar götur síðan stungið hausnum á kaf í sandinn þegar minnst er á Vestfirði. Skiptir þá engu hvar borið er niður.

Gerðar hafa verið úttektir á burðarþoli fjarða á Vestfjörðum, Norðurlandi og á Austfjörðum vegna mögulegs fiskeldis. Laxeldi fór m.a. af stað á þeim forsendum á sunnanverðum Vestfjörðum og hleypti nýju lífi í byggðarlögin á svæðinu. Nú ber svo við að gild rekstrarleyfi sem áður höfðu verið veitt til tveggja fyrirtækja á svæðinu hafa verið felld úr gildi af „úrskurðarnefnd umhverfis- og auðlindamála“ vegna mismunandi túlkana stofnana á reglum og – **af umhverfisástæðum.**

Framkvæmdamenn við Ísafjarðardjúp hafa um áratugi stundað eldi á þorski og laxi og hugðust þar fara svipaða leið og gert var á sunnanverðum Vestfjörðum. Þó burðarþolsmat á Ísafjarðardjúpi sýndi að þar mætti stunda laxeldi í sjó, þá er ekki annað að heyra og sjá en að í stjórnkerfinu séu menn einbeittir í að koma í veg fyrir slík áform – **af umhverfisástæðum.**

Í orkumálum hefur svipuð staða verið uppi. Hugmyndir um virkjanir til að tryggja afhendingaröryggi raforku hafa ítrekað verið skotnar í kaf – **af umhverfisástæðum.**

Línulagnir þykja heldur ekki ákjósanlegar í því tilliti – **af umhverfisástæðum.**

Í vegamálum hefur allt verið í lás síðan á seinni hluta síðustu aldar hvað varðar endurbætur á veglínu í austanverðri Barðastrandarsýslu. Þar hefur enginn ríkisstjórn né ráðherra haft dug í að höggva á hnút sem hnýttur hefur verið um Teigsskóg – **af umhverfisástæðum.**

Á Bildudal hófu menn fyrir nokkrum árum vinnslu á þörungum af hafsbotni Arnarfjarðar. Hófst síðan undirbúningur að stofnun á viðlíka fyrirtæki í Súðavík vegna vinnslu í Ísafjarðardjúpi. Nú virðast þar til bærar stofnanir ríkisins einbeittar í að slá þessa von úr höndum íbúanna – **af umhverfisástæðum.**

Það liggur ljóst fyrir að það eina sem eftir er að banna á Vestfjörðum – **af umhverfisástæðum**, eru Vestfirðingar sjálfir. Trúlega er þá rökrétt næsta skref að bera Vestfirðingum þau tíðindi umbúðalaust, fremur en að draga íbúana áfram á asnaeyrunum. Ríkið hlýtur þá í staðinn að bjóða Vestfirðingum uppkauþ á þeirra eignum. Þá að sjálfsögðu á meðalverði sambærilegra eigna á höfuðborgarsvæðinu. Í framhaldinu væri væntanlega ekkert mál að loka Vestfjörðum endanlega – **af umhverfisástæðum.** Menn hljóta að hafa reiknað út hvað það kostar. /HKr.

Áherslur í ýmsar áttir

Sindri Sigurgeirsson

formaður Bændasamtaka Íslands
sindri@bondi.is

Í blaðinu í dag er fjallað um væntanlega landbúnaðarsýningu sem verður í Laugar-dalshöllinni 12.–14. október næstkomandi. Ástæða er til að hvetja alla lesendur til að leggja leið sína á sýninguna og kynna sér starf og áherslur þeirra nær 100 fyrirtækja og samtaka sem taka þátt í henni. Þar verða bæði afurðirnar, nútækni, bændurnir sjálfir og þeir sem þá þjónusta.

Ástæða er einnig til að vekja sérstaka athygli á fyrirlestradagskrá sem fjallar að hluta til um frumkvöðla- og sprotaverkefni í íslenskum landbúnaði. Það er sannarlega margt jákvætt í gangi þó að oft verði það meira áberandi þar sem á brattann er að sækja eins og nú um stundir í sauðfjár- og loðýrarækt. En við þurfum að hlúa að öllum sprotum og leggja rækt við fjölbreytnina.

Hugsum um uppruna matarins

Það er sótt að landbúnaðinum á ýmsan máta. Samkeppnin er að aukast, sterk króna gerir allan innflutning ódýrari en okkar útflutning dýrari, tollar hafa verið lækkaðir og samið hefur verið um að tollfrjáls innflutningur aukist verulega á næstu árum.

Það er fyllilega ljóst að íslenskir neytendur hafa mikinn velvilja í garð íslensks landbúnaðar og þeir velja yfirleitt íslenska framleiðslu sé þess kostur. En þeim er ekki alltaf sagt hvaðan maturinn kemur. Það er sanngirniskrafa að úr því verði bætt.

Vissulega er oft hægt að sjá uppruna á vörum úti í búð, en það er lítið um að það sé gert t.d. í mótuneytum eða veitingastöðum. Ég hvet lesendur til að spyrja eftir upprunum þar sem þeir versla. Við erum öll neytendur og það þrýstir á um úrbætur ef að nógu margir láta í sér heyra þar sem þeir versla.

Tollvernd og stuðningur við landbúnað eru til þess að jafna samkeppnisstöðu. Það er engri þjóð sama um sína framleiðslu og allar

þjóðir styðja við hana á einhvern hátt. Við búum í landi þar sem ræktunarmöguleikar eru takmarkaðir og nýtum okkur ekki aðferðir sem víða tíðkast til að þrýsta verðinu sem mest niður, eins og að flytja inn afurðamestu stofnana, nota hormóna eða sýklalyf sem vaxtarhvata.

Við byggjum á fjölskyldubúum, endurnýjanlegri orku þar sem það er hægt, hreinu vatni og grasfóðrun þar sem það á við. Við búum við þau forréttindi að nota óverulegt magn af sýklalyfjum í landbúnaði sem þýðir að hætta á ónæmi er hér miklu minni, eins og nýleg samanburðarrannsókn á íslensku og innflutta grænmeti dró enn einu sinni fram fyrir fáum dögum.

Vissulega gætum við gert ýmislegt til að þrýsta verðinu meira niður en neytendur yrðu örugglega ekki ánægðir með þær framleiðsluáðferðir.

Við vitum hvaðan sú framleiðsla kemur sem á sér stað hérlandis og ef það koma vandamál upp þá er sagt frá þeim og þau hljóta almenna fordæmingu eins og dæmin sanna.

Hvernig vörur erum við að kaupa að utan?

Við verðum líka að hugsa til þess að við vitum lítið um þá framleiðslu sem flutt er inn.

- **Hvernig voru framleiðsluáðstæður og framleiðsluhættir?**
- **Dýravelferð?**
- **Lyfjanotkun?**
- **Aðbúnaður starfsfólks?**

Við erum kannski ekki mikið að spá í þetta og það er ekki sagt frá þessu hér. Að framleiðslunni erlendis koma bændur, annað starfsfólk og oft búfænaður en við vitum ekkert um aðstæður þeirra – gerum ekki þær sömu kröfur til innflutningsins og við gerum hér – vegna þess að við höfum engar upplýsingar og þeirra er ekki krafist. Um það ættum við að hugsa meira.

Það má benda á sláandi umfjöllun Kveiks á RÚV sl. þriðjudag um aðstæður erlendra starfsmanna hérlandis. Eðlilega vilja menn ekki

sjá að gengið sé á réttindi verkafólks og bændur styðja verkalýðshreyfinguna heils hugar á því sviði. Við ætlum ekki að grafa undan kaupum og kjörum launafólks sem vinnur eftir samningum með því að ráða erlent vinnuafli á smánarlaunum. Það er það sem við erum að gera óbeint með því að þrýsta sífellt á um meiri innflutning á ódýrum mat og minni tollvernd landbúnaðarafurða. Það er bara þannig.

Hvar er hinn öflugi fyrirlíði landbúnaðar og matvæla í ráðuneytinu?

Stjórnvöld á hverjum tíma hafa stutt hérlandan landbúnað á ýmsan hátt og gera enn. Nú stendur yfir endurskoðun á samningi um sauðfjárræktina sem vonandi verður hægt að ljúka farsælega. En þetta snýst ekki bara um stuðning.

Það er mikil reglusetning um landbúnaðinn. Það gilda margar og strangar reglur um framleiðsluna. Við viljum ekki neinn afslátt af því en það þýðir líka að það þarf að standa vel að stjórnsýslunni og öðru utanumhaldi. Það þarf að vera hægt að taka á málum fljótt og örugglega.

Lengi var það þannig að sérstakt ráðuneyti fór með landbúnaðarmál. Því var svo slegið saman í sjávarútvegs- og landbúnaðarráðuneyti og svo aftur í atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneyti, þó að því sé nú stýrt af tveimur ráðherrum. Við þetta voru eru margir ósáttir í landbúnaðinum. Það var þó þannig að einni skrifstofu í því ráðuneyti var ætlað að sinna málefnum landbúnaðar og matvæla.

Nú í lok september bárust fregnir um að þessari einu skrifstofu ætti á slá saman við aðra. Þetta hafði ekki verið kynnt með neinum hætti og kom upp þegar ráðning nýs „öflugs fyrirlíða á sviði matvæla og landbúnaðar“ (eins og ráðuneytið auglýsti sjálft) átti að vera að ljúka. Ráðherra hefur ekki séð sér fært að kynna bændum rök sín fyrir þessum breytingum. Honum þarf ekki að koma á óvart að þeim þyki þetta lýsa litlum áhuga á að efla íslenskan landbúnað nema að hann sýni fram á annað með afgerandi hætti.

ÍSLAND ER LAND ÞITT

Kollsvík er nyrst þriggja vikna sem nefnast Útvíkur, en hinar eru Breiðavík og Látravík. Þær liggja fyrir opnu hafi yst á vestasta skaga Vestfjarða, milli Blacks og Bjargtanga. Kollsvík afmarkast að norðan af Blakk eða Blakknesi, sem á öldum áður mun hafa heitið Straumnes, og að sunnan af Hreggnesa. Hún var namin af landnámsmanninum Kolli, fóstbróður Örlygs, sem nam Örlygshöfn við Patreksfjörð. Í Kollsvík hafa í gegnum tíðina verið tveir höfuðbæir; Kollsvíkurbærinn sjálfur, norðan til í víkinni, og Láganúpur, sunnan til. Út frá þeim hafa svo byggst bæði hjáleigur og lögbýli, t.d. Grundir, út frá Láganúpi, og Tröð, út frá Kollsvík. Miklar minjar eru þar um útræði sem stundað var úr víkinni. Mynd / HKr.

Féð komið í réttina og Hallgrímur Þórhallsson á Skriðuklaustri byrjaður að draga í dilka. Myndir / Erna Bjarnadóttir

Hátt á fjórða þúsund fjár í Melarétt: Það tekur um viku og 137 dagsverk að smala allan afrétt Fljótsdælinga

Laugardaginn 22. september var réttað í Melarétt í Fljótsdal. Hátt á fjórða þúsund fjár var í réttinni, að sögn Jóhanns F. Þórhallssonar fjallskilastjóra.

Afréttur Fljótsdælinga er afar víðfeðmur og skiptist í sex gangnasvæði sem eru Útheiði, 171 km², en það fé er rekið í Melarétt. Þá er Rani, sem er 230 km², Undir-Fell, 308 km², Múli 232 km², Kiðafell og Hraun, 103 km² og Villingardalur, Flataheiði og Gilsárdalur 90 km².

137 dagsverk

Það eru lögð á 137 dagsverk til að smala þessi svæði. Gangnamenn eru sumir búnir að vera í smalamennskum á aðra viku.

Göngum var flýtt vegna norðanáhlupsins sem gerði um miðja vikuna á undan, það fé sem er réttað á Melarétt kemur úr Útheiði, Rana, Undan-Fellum og af Vesturöræfum.

Ein stærsta rétt landsins var hlaðin úr grjóti fyrir 118 árum

Melarétt er ein stærsta rétt landsins, var hlaðin um aldamótin 1900 úr grjóti úr Bessastaðaá og er mikið mannvirki. Halldór Benediktsson teiknaði og stjórnaði byggingu réttarinnar, fyrst var réttað í Melarétt 26

Það var handagangur í öskjunni og þá þurfti ekki alltaf að vera kappklæddur til að halda á sér hita.

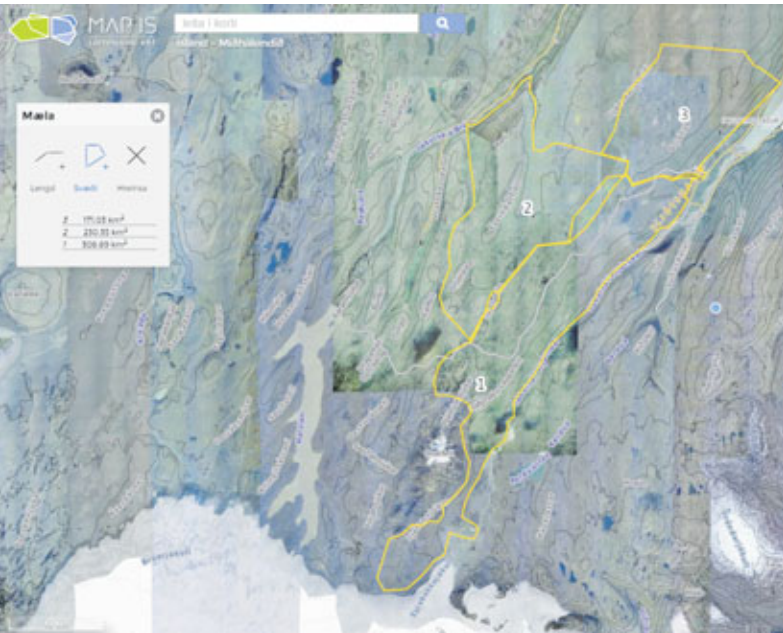
sept. 1902. Þar sem grjótið í réttinni er sorfið undan árstraumnum þarf hún talsvert viðhald. Fjöldi fólks var í réttinni, heimamenn ásamt vinum og nágrönnum og

gekk greiðlega að draga í sundur, margar hendur vinna ávallt létt verk. Réttarstjóri var Hjörtur E. Kjerúlf, bóndi á Hrafnkelsstöðum í Fljótsdal, og stýrði hann skömmun á fé inn í dráttarhring úr almenningi.

/Erna Bjarnadóttir

Hátt á fjórða þúsund fjár var smalað í Melarétt 22. september síðastliðinn.

Þrír af sex afréttum Fljótsdælinga. Útheiði, sem er 171 ferkílómetri, er efst til hægri á kortinu, en þaðan kemur féð sem rekið er í Melarétt.

MÆLT AF MUNNI FRAM 211

Það mylgrast til mín stökur frá Gunnari Veltan. Gjarnan verða þær til þegar hann situr undir sjónvarpsfréttum. Fyrir ekki alls löngu var frá því sagt í sjónvarpi, að fundist hefðu fornminjar sem greindust í aldri talsverðu fyrir sjálft landnámið. Gunnar tekur þó upp hanskan fyrir Ingólf Arnarson:

Vasklega dauðir verða að berjast,
varla lærðir bjóða grið.
Ingólfur á í vök að verjast
að viðurkennt sé landnámið.

Gunnar tengist hestum sterklega, og hefur verið innan um hross allt sitt líf. „Fallestum hesti af góðu kyni var lógað er hann sýndi sig í hrekkjum.“ Gunnar orti honum þessi eftirmæli:

Ekki þótti hann illa skaptur,
akkilesar þó ég get,
en fyrstu verðlaun í ættir aftur,
átti þetta góða ket.

Og haldið skal áfram hestavísunum. Guðlaugur Jónsson orti um hryssu sína Öldu:

Fram hún óð í miklum móð,
mekki hlóð í kasir.
Hinir tróðu hennar slóð,
-hrepptu blóð í nasir.

Um gæðing sinn orti Eyjólfur Jóhannsson í Sveinatungu:

Taumar leika mér í mund
minn þá Bleikur rennur.
Þetta veika léttir lung
lífs meðan kveikur brennur.

Hallgrímur Jónasson rithöfundur orti um hest sinn:

Yfir klungur, urðir, straum,
undir sungu vatnaflug.
Líkt og ungur lékst við taum,
-léttir þungum ferðahug.

Albert Jóhannsson, kennari í Skógum, orti langan vísnaflökk um hestinn Sindra. Þaðan koma tvær vísur hans:

Augun glettin, afar snör,
eins og hnettir tindra,
sporið léttu og lundin ör;
lýsir þetta Sindra.

Man ég hljóða morgun þann,
-mynd úr sjóði vænum-
fyrir stóði fákur rann,
faxið glóði í blænum.

Hjörleifur Kristinsson á Gilsbakka í Skagafirði kvað þessa kunnu vísu:

Leikur ekki lipran gang,
lítt vill blekking þjóna.
Þegar brekkan fyllir fang,
fyrst ég þekki Skjóna.

Þorsteinn Jóseppson rithöfundur átti tal við Jón úr Vör, og innti hann þess, hvort hann hefði aldrei ort alvöru hestavísu. Jón orti þá það sem hann kallaði hestavísu:

Aldrei hef ég eignast fák.
Enginn vildi ljá mér hest.
Mátti sitja á mínum strák,
meðan ég gat riðið best.

Gisli Jónsson frá Saurbæ kvað:

Hesta rek ég hart af stað.
Heim er frekust þráin.
Kólna tekur, kvöldar að.
Kári hrekur stráin.

Björn S. Blöndal orti svo:

Þegar glettin bölsins brek
byrgja þétt að vonum,
fótaléttan fák ég tek
fæ mér sprett á honum.

Og Hallgrímur Jónasson orti á hestbaki:

Hófatak og faksins fjör
finn ég vaka í svörum.
Létt á baki í fleygifer
flýgur staka af vörum.

Umsjón:
Árni Geirhjörtur Jónsson
kotabyggd1@gmail.com

/smh

Sláturhús Vesturlands í Borgarnesi: Stefnt að rekstri allt árið

Mynd / HKr

Hlutdeild innflutts kjöts fer vaxandi

/EB

*Tölur fyrir fyrstu sjö mánuði ársins

Innflutningur og tollkvótar í tonnum

* Heimild: Hagstofa Íslands. - CIF verð - Samanlagður innflutningur / tollkvóti vöruliðar

ÍSLENSKUR
LANDBÚNAÐUR
- 2018 -

Básaröð B-1

Laugardalshöll 12.-14. október

Komdu á glæsilegan sýningarbás Lykils á landbúnaðarsýningunni, fáðu allar upplýsingar og ræddu málin beint við okkur.

VIÐ FJÁRMÖGNUM SVONA GRÆJUR

Fjölbreyttir fjármögnunarkostir

Lykill fjármögnun er eina sjálfstæða eignaleigufyrirtækið á Íslandi og býður fjölbreytta fjármögnunarkosti á vélum og tækjum. Ólík fjármögnunarform henta ólíkum atvinnurekstri en hægt er að velja um kaupleigu, rekstrarleigu, fjármögnunarleigu og hefðbundin veðlán. Greiðslur geta verið óreglulegar eftir tekjustreymi og allt er gert til þess að auðvelda viðskiptavinum fjármögnunina.

- Skjót og áreiðanleg þjónusta
- Alla jafna engar aðrar tryggingar en í tækinu sjálfu

Eignaleiga er góður kostur

- 1 Þú finnur atvinnutæki sem hentar þínum rekstri.
- 2 Lykill sér um fjármögnunina.
- 3 Þú aflar tekna á tækið.

Alla jafna er tækið sjálft eina tryggingin fyrir fjármögnuninni en fjármagnað er allt að 90% af kaupverði án virðisauka þegar um Kaupleigusamning er að ræða. Í góðu samstarfi við innflytjendur og þjónustuaðila er markmið Lykils að finna skynsamlegustu lausnina í hverju tilfelli.

Endilega hafðu samband við ráðgjafa Lykils í síma 540 1700 eða lykill@lykill.is

 Lykill
fjármögnun

Búðu þig vel undir hauststörfin

Olafur Eggertsson
Þorvaldseyri

ENNEINN / SÍA / NM83526

Stöm, létt,
endingargóð

Dunlop purof professional stígvél

Vnr. 9655 D460933

Stígvél sem henta við garðyrkju og landbúnað þar sem ekki er krafist öryggisstígvéla.

Vertu sýnilegur í vetur

K2 kuldagalli EN471 CL.3

Vnr. 9616 K2 2009

Vattfóðraður kuldagalli með rennilás á skálmum.

Dimex úlpa

Vnr. 9609 6691

Vattfóðruð úlpa með stroffi að neðan og góðum vösum.

Mobil delvac MX 15W-40 20l

Vnr. 3020 150775

Minerölsk olía fyrir vélar í flutningabílum og vinnuvélum.

Mobilfluid 426 20l

Vnr. 706 472120

Drif- og vökvakerfisólía fyrir traktora og vinnuvélar.

Rafgeymir 180ah 1000a

Vnr. 581 68032

Rafgeymir fyrir þá sem stoppa aldrei. Super Heavy Duty. 514×223×220 v+

Mitas og Cultor

Evrópsk gæðadekk á góðu verði frá einum stærsta framleiðanda landbúnaðar- og iðnaðardekkja í heimi. Mitas og Cultor dekkinn eru góð lausn fyrir allt frá minnstu heytætlum upp í stærstu vinnuvélar. Hagkvæmur kostur sem fer vel með jarðveg.

Verslanir N1 um land allt

Akureyri s. 440 1420 • Höfn s. 478 1940 • Ísafjörður s. 456 3574

Klettagarðar s. 440 1330 • Ólafsvík s. 436 1581 • Patreksfjörður s. 456 1245

Reyðarfjörður s. 474 1293 • Reykjanesbær s. 421 4980 • Vestmannaeyjar s. 481 1127

Alltaf til staðar

N1

FRÉTTIR

Stjórn Sambands garðyrkjubænda skorar á þingmenn, ráðherra, sveitarstjórnarmenn og landsmenn: Staðinn verði vörður um stjórnsýslu íslensks landbúnaðar

Stjórn Sambands garðyrkjubænda (SG) kom saman til fundar fimmtudaginn 27. september sl. Þar kom til umræðu að hætt hefði verið við ráðningu skrifstofustjóra matvæla og landbúnaðar hjá atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytinu, en þar hefur staðið yfir ráðningarferli síðan í júní sl. Þess í stað hefur verið ákveðið að sameina skrifstofu matvæla og landbúnaðar við skrifstofu alþjóðamála undir stjórn skrifstofustjóra alþjóðaskrifstofunnar.

Stjórn Sambands garðyrkjubænda samþykkti að fela framkvæmdastjóra að koma á framfæri áskorun til þingmanna og ráðherra vegna málsins. Auk þess er áskorunin send til allra landshlutasamtaka sveitarfélaga. Í áskorun stjórnarinnar segir m.a.:

„Stjórn Sambands garðyrkjubænda skorar hér með á alla þingmenn, ráðherra, sveitarstjórnarmenn og landsmenn alla að standa vörð um stjórnsýslu íslensks landbúnaðar. Falla þarf þegar í stað frá þeim áformum að sameina skrifstofu matvæla og landbúnaðar undir skrifstofu alþjóðamála.

Margvísleg verkefni biða nú úrlausnar á sviði landbúnaðar, s.s. endurskoðun búvörusamninga, endurskoðun ýmissa reglugerða og laga er lúta að starfsumhverfi greinarinnar. Auk þess biða sífellt ný verkefni og áskoranir er varða

Stjórn Sambands garðyrkjubænda, Efri röð frá vinstri; Sigrún Pálsdóttir, Helga Ragna Pálsdóttir, Ragna Sigurðardóttir. Neðri röð frá vinstri; Þorleifur Jóhannesson og Gunnar Þorgeirsson. Til gamans má geta þess að þetta var í fyrsta sinn sem konur voru í meirihluta á fundi stjórnar. Þá má einnig geta þess að þær Helga Ragna Pálsdóttir og Ragna eru afkomendur Sigurðar Sigurðarsonar, fyrrum búnaðarmálastjóra.

Mynd / Katrín María Andrésdóttir

landbúnað til framtíðar s.s. á sviði umhverfis- og loftslagsmála, menntunar og rannsókna, vöru- og tækniþróunar og byggða- og búsetuþróunar.”

Háleit markmið ríkisstjórnar um landbúnað

Bendir stjórnin á að í stjórnarsáttmála ríkisstjórnarinnar segi

eftirfarandi um landbúnað og þar séu markmiðin háleit:

„Ísland á að vera leiðandi í framleiðslu á heilnæmum landbúnaðarafurðum. Lögð verður áhersla á nýsköpun og vöruþróun til að stuðla að byggðafestu, auka verðmætasköpun og nýta tækifæri sem byggjast á áhuga á matarmenningu með sjálfbærni og gæði að leiðarljósi.

Meginmarkmiðið er að landbúnaður á Íslandi sé sjálfbær og vernd búfjárfestna sé tryggð. Eitt af fyrstu verkefnum ríkisstjórnarinnar verður að bregðast við vanda sauðfjárbænda til skemmri og lengri tíma. Samhliða nýrri kynslóð landbúnaðarsamninga verða innleiddir sérstakir aðlögunarsamningar um nýja starfsemi til sveita. Með þeim verður rudd braut fyrir bændur til að byggja upp nýjar búgreinar eða hasla sér völl á öðrum sviðum.

Slíkir aðlögunarsamningar til búháttabreytinga verða tímabundnir og háðir skilyrðum um byggðafestu, verðmætasköpun og búsetu viðkomandi jarðar og geta stuðlað að nýsköpun, náttúruvernd og nýjum áherslum í rannsóknum og menntun.

Forsenda þess að landbúnaður geti nýtt tækifæri framtíðarinnar er jafnvægi í framleiðslu, skilvirkt eftirlit og nýsköpun.

Ríkisstjórnin ætlar að tryggja betur rétt neytenda til upplýsinga

um uppruna, framleiðsluhætti, lyfjanotkun og umhverfisáhrif.

Ríkisstjórnin mun ráðast í aðgerðir til að þróa lífhagkerfið enn frekar, grænar lausnir og aðferðir til að draga úr umhverfisáhrifum matvælaframleiðslu með hvötum og stuðningi sem miði meðal annars að kolefnisjöfnun greinarinnar. Efla þarf sérstaklega lífrænan landbúnað.“

Markmiðum ríkisstjórnar verður ekki náð í hliðarverkefni

Stjórn SG telur að þeim markmiðum sem þarna er lýst verði tæplega náð fram með því að gera málefni matvæla og landbúnaðar að hliðarverkefni annarrar skrifstofu.

Nauðsynlegt sé að styrkja enn frekar þekkingu og stjórnsýslulega umgjörð sem landbúnaði er búin í atvinnuvega- og nýsköpunarráðuneytinu og mikilvægt er að ganga til þess verks án frekari tafa.

„Landbúnaður og matvælaframleiðsla er víða hornsteinn atvinnulífs og búsetu í byggðum landsins. Fjöldmörg tækifæri má finna til vöruþróunar og atvinnusköpunar á þeim vettvangi.

Nú er lag að blása til sóknar, styrkja stjórnsýslu matvæla og landbúnaðar og búa svo um að samstarf atvinnulífs og stjórnsýslu greiði fyrir framtíð og velferð um land allt,“ segir stjórn SG. /HKr.

Ein af ljósmyndunum sem verða á sýningu Mats í Norræna húsinu í nóvember. Elliðaey í Breiðafirði, nærri Stykkishólmsbæ, áður Helgafellssveit.

Frjáls eins og fuglinn

— Mats Wibe Lund þakkar fyrir sig með bók og sýningu

Ljósmyndarinn Mats Wibe Lund er að gefa út bók um lífshlaup sitt sem hann nefnir Frjáls eins og fuglinn. Verður hann af því tilefni með útgáfuteiti í salnum Black Box í kjallara Norræna hússins 16. nóvember og opnar þar einnig ljósmyndasýningu undir sama heiti og bókinn.

Mats fæddist í Osló 1937 og lýsir í bókinni uppvaxtarárunum í Noregi. Hann upplifði m.a. ungur að árum innrás Þjóðverja þegar hersveitir Hitlers lögðu undir sig Noreg.

Varð bergnuminn af Íslandi

Stuttu fyrir jól 1953 las Mats í Aftenposten, stærsta dagblaði Noregs, að sumarið eftir ætti litlil hóp stúdenta að sigla til Íslands og taka þátt í fornleifauppgreftir í Skálholti. Skemmst er frá að segja að Mats slóst í þennan hóp og sigldi til Íslands frá Kristiansand með íslenska strandferðaskipinu m/s Heklu með viðkomu í Færeyjum. Leiðinni var svo haldið áfram til Íslands, en um það ritar Mats í bók sinni:

„Það var mjög áhrifamikil stund þegar ég sá Örfajökul rísa úr sæ í kvöldsólinni. Ég býst við að þá hafi ég orðið bergnuminn af landinu sem

síðar átti eftir að verða heimili mitt í meira en hálfa öld.“

Mats fór í fjölmargar ferðir til Íslands eftir þetta og ást hans á landinu endaði með því að hann settist hér að 1966. Alla tíð síðan hefur hann stundað ljósmyndun af landi og þjóð og lagt aðaláherslu á áttahamyndir sem finna má á heimilum manna um allt land.

Í bókinni Frjáls eins og fuglinn er að finna 164 ljósmyndir og frásagnir af ýmsum uppakomum í starfi og kynnum af frábæru fólki sem hann segir að hafi hvatt sig til starfa. Á sýningunni í Norræna húsinu birtir hann 50 myndir sem lýsa vel því sem fyrir augu hans hefur borið.

„Finnst tímabært að þakka fyrir mig“

„Ég er nú orðinn 81 árs og finnst tímabært að nota þetta tækifæri til að líta um öxl og þakka fyrir mig. Eiginlegum myndastofurekstri hef ég hætt fyrir löngu og hef nú bara smá „greni“ heima hjá mér, þar sem ég sinni safninu og reyni eftir megni að gera vel við menn.

Framtak af því tagi sem hér um ræðir kostar auðvitað sitt. Því vonast ég til að þeir sem finnst sig málið varða geti stutt mig,“ segir Mats Wibe Lund. /HKr.

Fjölmenni í Faxahöllinni á Hrutadegi á Raufarhöfn.

Raufarhöfn er miðja alheimsins á Hrutadegi:

Lýkur með balli og argandi skemmtilegheitum

— Bara að skella sér í gúmmara, lopapeysuna, fylla á pelann og arka á ball

Hrutadagur verður haldinn í Faxahöllinni á Raufarhöfn um komandi helgi í þrettánda sinn. Þá verður þessi fornfrægi sildarbær enn á ný miðja alheimsins. Ingibjörg Hanna Sigurðardóttir, einn af forsökkum hátíðarinnar, segir að búast megi við að heimamenn fjölmenni, auk fólks langt utan af landi eins og frá höfuðborgarsvæðinu.

Hrutadagurinn er endapunktur á vikulangri hátíð sem ber heitið Menningar- og Hrutadagur á Raufarhöfn 2018. Hófst hátíðin síðastliðinn föstudag, 28. september, og lýkur laugardaginn 6. október með Hrutadeginum eina og sanna.

Ingibjörg hefur staðið vaktina frá 2014 og segir dagskrána mjög fjölbreytta. Hápunktur hátíðarinnar er hin árlega hrútasýning og þar verða veitt verðlaun fyrir besta skrokkgeðahrúttinn (Búvís hrúttinn). Fær eigandi hans í hendur farandbikar sem gefinn er af Búvís og annan grip til eignar sem gefinn er af Hrutadeginum. Fyrir börnin verður haldin feegurðarsamkeppni gimbra.

Almennur fíflagangur

Þá verður farið í ýmsa leiki og

Ingibjörg Hanna Sigurðardóttir með frumburð sinn, Sigrúnu Helgu, í fanginu.

„almennan fíflagang“ eins og segir í dagskrá hátíðarinnar. Fjallalamb býður gestum að smakka á sínum afurðum og einnig gefst fólki kostur á að kaupa ýmsan varning í sölubásun. Þá munu kórarnir í Keldukerfi, Kópaskeri, Langanesbyggð og á Raufarhöfn syngja saman nokkur lög. Rúsinan í pylsuendanum í Faxahöllinni verður svo sala á hrútum sem endað gæti með hrútaupphóði.

Hundur í óskilum og Trukkarnir á Hrutadagsballi

Hrutadeginum lýkur að vanda með veglegu Hrutadagsballi

í Hnithjörgum. Hefst ballið á skemmtikvöldi sem byrjar klukkan 21.00 en húsið verður opnað kl. 20.00. Þar mun „stórsveitin“ Hundur í óskilum án efa fá gesti til að emja af hlátri. Á ballinu sjálfu mun hljómsveitin Trukkarnir úr Húnavatnssýslum, annarri eða báðum, troða upp og skemmta fólki fram eftir nóttu. Annars segir um ballið í kynningarbaklingi:

„Þá er ekkert eftir nema að skella sér í gúmmara, lopapeysuna, fylla á pelann og arka á ball. Hljómsveitin Trukkarnir leika fyrir dansi og er ekki búist við öðru en argandi skemmtilegheitum á ballinu. Aldurstakmark 16 ár.“

Alvöru sveitaball

Tekið er fram að vínveitingasala er EKKI á ballinu og því um alvöru sveitaball að ræða þar sem menn mæta trúlega sumir með bókuna í buxnastrængnum.

Auk Ingibjargar Hönnu í Menningar- og Hrutadaganefnd sitja þau Baldur Stefánsson, Silja Stefánsdóttir, Angela Agnarsdóttir, Margrét Höskuldsdóttir, Ívar Sigþórsson og Nanna Höskuldsdóttir. /HKr.

ORMSSON

ÖLL ÞVOTTATÆKI
Í ÖLLUM MERKJUM
MEÐ 15% AFSLÆTTI
Í NOKKRA DAGA

ÞVOTTADAGAR

15%

AEG

914550043

ÞVOTTAVÉL

L7FBE840E

Tekur 8 kg af þvotti. 1400 snúningar.
Öll hugsanleg þvottakerfi. Kolalaus mótör.
Íslensk notendahandbók.

Verð áður: 119.900,- Verð nú: 101.915,-

ÍSLENSKT STJÓRNBORÐ

3 ÁRA ÁBYRGÐ

10 ÁRA ÁBYRGÐ Á MÓTOR

AEG

914550046

ÞVOTTAVÉL

L7FBM826E

Tekur 8 kg af þvotti. 1600 snúningar.
Öll hugsanleg þvottakerfi.
Kolalaus mótör.

Verð áður: 139.900,- Verð nú: 118.915,-

10

ára
ábyrgð
á kolalausum
mótör

15%

AEG

916097949

ÞURRKARI

T6DBM720G

Tekur 7 kg af þvotti.

Áður: 99.900,-

Nú: 84.915,-

15%

AEG

916097952

ÞURRKARI

T6DEL821G

Tekur 8 kg af þvotti.

Áður: 109.900,-

Nú: 93.415,-

15%

AEG

916097905

ÞURRKARI

T7DEP831E

Með varmadælu.

Tekur 8 kg af þvotti.

Áður: 129.900,-

Nú: 110.415,-

15%

AEG

911 444 409

UPPÞVOTTAVÉL

FFB63806PM FS

Tekur 13 manna stell

Áður: 179.900,-

Nú: 152.915,-

15%

AEG

911 444 415

UPPÞVOTTAVÉL

FSILENCM4 FS STÁL

Tekur 13 manna stell.

Áður: 129.900,-

Nú: 110.415,-

15%

AEG

911 444 416

UPPÞVOTTAVÉL

FSILENCW4 FS HVÍT

Tekur 13 manna stell.

Áður: 119.900,-

Nú: 101.915,-

SAMSUNG

ÞVOTTAVÉL
ECO BUBBLE
7KG 1400SN

SAWW70J5486MW/EE

Áður: 69.900,-

Nú: 59.900,-

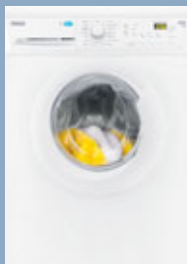
SAMSUNG

ÞURRKARI
7KG BARKALAUS

SADV70M5020KW/EE

Áður: 89.900,-

Nú: 79.900,-

ZANUSSI

ÞVOTTAVÉL
7KG 1200SN

ZWF71243W

Áður: 64.900,-

Nú: 55.165,-

ZANUSSI

ÞURRKARI
8KG BARKALAUS

ZDC8202PZ

Áður: 79.900,-

Nú: 67.915,-

FYRIR HEIMILIN Í LANDINU

ORMSSON

LÁGMÚLA 8 · SÍMI 530 2800

Opnunartímar:

Virka daga kl. 10-18

Laugardaga kl. 11-15

ormsson

Netverslun

ORMSSON.IS

ORMSSON

Greiðslukjör

Vaxtalaust
í allt að 12 mánuði

ORMSSON KEFLAVÍK SÍMI 421 1535	ORMSSON PRISTUR-ÍSAFIRÐI SÍMI 456 4751	KS SAUÐÁRKRÓKI SÍMI 455 4500	SR BYGG SIGLUFIRÐI SÍMI 467 1559	ORMSSON AKUREYRI SÍMI 461 5000	PENNINN HÚSAVÍK SÍMI 464 1515	ORMSSON VÍK - EGILSSTÖÐUM SÍMI 471 2038	ORMSSON PAN-NESKAUPSSTAÐ SÍMI 477 1900	ORMSSON ÁRVIRKINN-SELFOSSI SÍMI 480 1160	GEISLI VESTMANNAEYJUM SÍMI 481 3333	TÆKNIBORG BORGARNESI SÍMI 422 2211	OMNIS AKRANESI SÍMI 433 0300	BLÓMSTURVELLIR HELLISSANDI SÍMI 436 6655
--------------------------------------	--	------------------------------------	--	--------------------------------------	-------------------------------------	---	--	--	---	--	------------------------------------	--

HLUNNINDI & VEIÐI

Vantar fleiri unga veiðimenn

„Auðvitað þarf miklu fleiri unga veiðimenn og gefa þeim tækifæri til að renna fyrir fisk, það er heila málið,“ sagði veiðimaður sem ég hitti um daginn og þetta voru orð að sönnu.

Fyrir skömmu fékk ég mér labbitúr úti á golfvelli og þar voru ungir golfspilarar að æfa sig, mjög ungir, kannski 7 til 8 ára, og þeir lifðu sig inn í æfinguna. Þeir vönduðu sig við að hitta kúluna og gekk vel. Þetta vantar í veiði, fleiri unga veiðimenn sem fá tækifæri til að renna fyrir fisk.

Fátt er skemmtilegra en að vera úti og veiða, renna fyrir fisk og fá hann til taka agnið.

Stangveiðifélag Reykjavíkur hefur boðið upp á þennan veiðiskap í Elliðaánum nokkrum sinnum á sumri og færri komist að en vilja. Þetta eykur áhugann hjá veiðimönnum, svona þarf að gera miklu meira. Þá fáum við fleiri unga veiðimenn

Það þarf fleiri unga veiðimenn að renna fyrir fisk, eins og hérna við Hraunsá. Mynd / María Gunnarsdóttir

snúna frá tölunum og fara út að gera eitthvað sem skiptir máli.

Enginn fiskur, bara önd

Veiðimaður einn fór núna á haustmánuðum á veiðislóð til að reyna að ná sér í lax því ekki hafði hann náð neinum í allt sumar. Sama hvað hann hafði reynt og reynt til að fá fisk.

Hann byrjaði að renna og veiða, tíminn leið en enginn fiskur vildi biða á hjá vininum. Það var undir kvöld og ekkert var að gerast, enginn fiskur. Allt í neinu sér hann hreyfingu ofarlega í hylnum þar sem hann renndi og var fljótur til að kanna hvað þetta væri.

Þetta var ekki lax, eins og hann hafði vonað, heldur dauð önd sem flaut niður ána. Hann var fljótur að stinga fengnum í poka og hélt síðan heim til sín laxlaus en með annan feng.

Konan hans var ekki heima og hann kom veiðinni fyrir í vaskinum. Hann fór upp í og sofnaði fljótt. Þegar hann vaknaði um morguninn var konan frekar skritin á svipinn og sagði fátt. En sagði þetta: „er fiskurinn kominn með vængi?“ og sagði ekki meira.

Kaldur heiðagæsamorgun í Víðidal.

Viða veitt í sumar á stöng og byssu

Gunnar Bender

gunnarbender@gmail.com

„Nesið er í miklu uppáhaldi hjá mér og ég reyni alltaf að fara þangað 2–3 sinnum á sumri,“ segir Ómar Gunnarsson er hann rifjar aðeins sumarið upp fyrir okkur.

„Þar er einhver kyngimögnuð orka sem hefur góð áhrif á mig og veiðisvæðin eru einstök. Náttúran og litbrigði hennar og fuglalífð þar er engu líkt. Hvar annars staðar mætir maður uglu á leið sinni í hyljina og sér fálka sveima yfir ánni og í bland við allar andategundir? Eg kem alltaf endurnærður á líkama og sál úr Nesinu. Eg nota mikið af flugum frá Péttri Steingríms í Laxárnesi og finnst gaman að spá og spekulera saman lítharmoníu náttúrunnar og vatnsins við flugunnar.

Ein af mínum uppáhaldsflugum er t.d. Green Conrad en ég landaði fyrir um fjórum árum síðan 101 cm fiski á einkrækju nr. 12 á Stíflunni. Þegar maður ber Green Conrad við litatóna umhverfisins á Stíflunni þá smellpassar eitthvað saman í mínum huga. Hún fer alltaf undir hjá mér þegar ég fer þangað og hef oft reist fiska á henni í trefgiskeríi.

Ég var núna að koma úr minni þriðju ferð í sumar fyrir skömmu á

Nesið í Aðaldal. Veiðin var frekar treg, en ég náði að landa einum brjáluðum 87 cm hæng á Suðureyri á Low water Night Hawk flugu frá Péttri Steingríms. Laxinn var almennt tregur að taka og því setti ég Low water-útgáfuna undir og náði að festa í fiskinum. Annars virkuðu betur í þessari ferð flugur með gulu ívafi því vatnið var þörungaríkt og grænn undirtönn í því.“

Tók Munre Killer í ljósaskiptunum

„Eiður Péturs, veiðifélagi minn, landaði síðan 95 cm hrygnu á Hólmavaðsstíflunni en hún tók Munre Killer í ljósaskiptunum.

Það sem var stórkostlegt við þessa veiðiferð var að upplifa gleði 10 ára sonar Eiðs, Guðmundar Inga, sem fékk 85 cm hrygnu á Hólmavaðsstíflunni en það var maríulaxinn hans. Laxinn tók fluguna Skriðuflið nr. 10 sem Nils Folmer hannaði. Fiskurinn tók rétt ofan við brotið á stíflunni og straujaði fljótlega niður hylinn og fram af brotinu. Þar tekur við nokkuð stíft vatn og ekki gáfulegt að reyna að landa fiski þar fyrr en kemur að dauðu vatni í vík, ca 800 m neðar, þar sem honum var landað. Daginn eftir setti Guðmundur Ingi í 75 cm hæng á Skriðuflið á fluguna

Pokkadís eftir Nils Folmer og landaði þar með sínum öðrum laxi í ferðinni. Við karlarnir stóðum og brostum hringinn og görguðum af gleði með stráknum.

Á leið heim úr Nesinu stoppaði ég við í Víðidalnum en þar beið skotveiðifélagi minn, hann Ási málari, sem hafði boðið mér í gæsaveiði, sagðist vera búinn að finna tún sem væri fullt af heiðagæs og ekki í boði annað en að vaða strax í þá veiði, annars væri hætta á að fuglinn færi suður yfir heiðar. Við stilltum upp gervigæsnum um kvöldið og lögðum okkur. Vöknuðum síðan kl. 4.30 um nóttina og þegar ég leit út um gluggann var norðan 12–14 m/s, 0°C hiti og slydduhraglandi – maður lætur ekki veðrið hafa áhrif á veiðigleðina, hugsaði ég, og klæddi mig í tvær lopapeysur undir veiðijakkann.

Í ljósaskiptunum fengum við gríðarstóran hóp yfir okkur, það var gæs 360° kringum okkur og adrenalínið í botni. Sumar voru í réttri aðflugsstefnu og því í finu skotfæri en á sekúndubroti vissi maður ekki hvert maður ætti að beina rörinu ... upp úr níu lágu 26 heiðagæsir í valnum og morguninn fullkomnaður. Tími til kominn að halda heim á leið og ganga frá laxveiðidótinu sínu,“ sagði Ómar í lokin.

Bændablaðið

Smáauglýsingar 56-30-300

Næsta blað kemur út
18. október

KÆLI- & FRYSTI-BÚNAÐUR

Carrier

Fyrir allar gerðir af sendi- og flutningabílum.

BÍLAR

Kæli- & frystibúnaður frá Carrier í miklu úrvali.

HURÐIR fyrir kæla

Hentar afar vel fyrir tækjum í landbúnaði, sjávarútvegi og iðnaði.

Hafðu samband í síma 587 1300 og við sérsníðum lausn sem hentar þér!

KAPP ehf

VÉLA-KÆLI & RENNIVERKSTÆÐI

Miðhraun 2 | 210 Garðabær | Sími 587 1300 | kapp@kapp.is | www.kapp.is

Vantaði heila göngu í veiðiárnar

„Við erum að veiða laxa töluvert þótt það sé komið yfirfall á Jökluna, mjög góð veiði bara,“ sagði Þröstur Elliðason er við ræddum við hann um veiðisumarið.

„Hrútafjarðará hefur verið allt í lagi í sumar og það hefur veiðst svipað og í fyrra. Breiddalsáin er að bæta sig aðeins á milli ára,“ sagði Þröstur enn fremur.

Veiðisumarið er að taka enda, Eystri og Ytri Rangárarnar eru efstar eftir þetta sumar. Síðan kemur Þverá í Borgarfirði með flotta og jafna veiði.

Smálaxinn lét lítið sjá sig á vissum svæðum landsins og það er áhyggjuefni fyrir marga. Þetta á við Norðurlandið og aðeins fyrir austan. Hvað hefur skeð veit enginn, svona er bara veiðin.

„Það eru að veiðast vænir laxar hérna í Laxá í Dölum, eftir að öllum fiski var sleppt, og það er verulega jákvætt,“ sagði Haraldur Eiríksson er við hittum hann við Laxá í Dölum fyrir skömmu.

Eina sem vantaði var regn í

María Gunnarsdóttir rennir fyrir laxa á Vesturlandi fyrr í sumar. Mynd / G.Bender

Dölunum en það kom lítið, heldur aðeins kuldi. En svona er bara

veiðin, það er ekki á vísan að róa frekar en fyrri daginn.

FRÉTTIR

Vík í Mýrdal:
Tveggja daga ráðstefna um Kötlugosið 1918

Föstudaginn 12. október næstkomandi verða 100 ár liðin frá því að eldgos hófst í Kötlu í Mýrdalsjökli. Kötlugosið 1918 var eitt af stærri eldgosum í Kötlu og fylgdu jökulhlaup og öskufall á stóru landsvæði umhverfis eldstöðina. Í tilefni þess að öld er liðin frá gosinu, verður þess minnst með veglegri ráðstefnu í Vík í Mýrdal dagana 12.–13. október. Til umfjöllunar verður megineldstöðin Katla og

áhrif hennar á náttúru og samfélag á Suðurlandi. 12. október verða erindi flutt af helstu sérfræðingum landsins sem best þekkja til og hafa rannsakað Kötlu. Vísindin verða færð til almennings og verða helstu umfjöllunarefni ráðstefnunnar áhrif Kötlu á landslag, náttúrufar og mannlíf á svæðinu. Einnig verða til sýnis veggspjöld frá Jarðfræðafélagi Íslands og munu sérfræðingar frá Veðurstofu Íslands mæta með vöktunarbúnað og segja frá því

hvernig fylgst er með Kötlu í dag. 13. október verður svo farið í stutta 3–4 klst. skoðunarferð með leiðsögn um svæðið þar sem ummerki eftir gosið verða skoðuð. Allir eru velkomnir á ráðstefnuna og er hún ókeypis, en nauðsynlegt er að skrá sig með því að senda tölvupóst á Berglindi Sigmundsdóttur, berglindi@katlageopark.is eða Beata Rutkowska, beata@vik.is. Ráðstefnan fer fram í íþróttahúsinu í Vík. /MHH

Þverá í Eyjafirði, horft yfir að Merki-gili. Mynd / HKr.

Eyjafjarðarsveit:
Aukin áhersla á ferðaþjónustu

„Það sem vakir fyrir okkur er einfaldlega að benda á landbúnaðartengda ferðaþjónustu sem skiptir landsbyggðina mjög miklu máli,“ segir Karl Jónsson, formaður landbúnaðar- og atvinnumálanefndar Eyjafjarðarsveitar. Nefndin lagði fram bókun á fundi sínum nýverið þar sem fagnað er þróun og vinnu við tvö verkefni; Áfangastaðaáætlun og Norðurstrandarleið og telur nefndin þau til þess fallin að vekja aukna athygli á Norðurlandi sem áfangastað ferðamanna til framtíðar lítið. Jafnframt bendir nefndin á þá miklu möguleika sem felast í landbúnaðartengdri ferðaþjónustu líkt og þeirri sem er í uppbyggingu í Eyjafjarðarsveit.

Áhugaverð verkefni en gagnast ekki öllum

„Í flestum eða öllum sveitum er að finna mjög áhugaverða ferðamannaáningarstaði auk gistingar og veitinga. Við teljum einfaldlega að það sé kominn tími til að draga þessa sérstöðu okkar út. Þessi tvö verkefni eru góðra gjalda verð og áhugaverð en þau gagnast okkur lítið sem erum ekki við Þjóðveg 1 eða strandlengjuna,“ segir Karl. Skorar landbúnaðar- og atvinnumálanefnd Eyjafjarðarsveitar á Markaðsskrifstofu Norðurlands að beita sér fyrir framgangi markaðsverkefnis sem dregur fram sérstöðu landbúnaðartengdrar ferðaþjónustu á Norðurlandi og yrði góð viðbót við önnur markaðstengd verkefni sem eru til þess fallin að fjölga ferðamönnum í landshlutanum og magna upplifun þeirra af svæðinu. /MPB

FÓÐURLANDAN

TILBOÐSDAGAR

4.-11. október

20%

* Afsláttur af neðangreindum vörum

GLAÐNINGUR

* ÞÚ KAUPIR SAG & FÆRÐ 10KG STALDREN FRÍTT MEÐ

Á meðan birgðir endast

STAMPAR

SALTSTEINAR

SAG

HUNDAMATUR

KATTAMATUR

STALDREN

www.fodur.is

FÓÐURLANDAN - GÆÐI Í HVERRI GJÖF

Sendum um allt land	Hafðu samband 5709800	FB Verslun Selfossi Austurvegi 64a 5709840	FB Verslun Hellu Suðurlandsvegi 4 5709870	FB Verslun Hvalsavelli Ormsvellir 2 5709850
---------------------	-----------------------	--	---	---

STEEKUR

Kónguló, kónguló vísaðu mér á sveppamó

Á Íslandi hafa fundist og verið skrásettir um 2.000 tegundir sveppa en þá eru fléttur ekki taldir með. Flestir þessara sveppa eru svo smávaxnir að þeir sjást ekki með berum augum.

Af þeim ríflega 2.000 tegundum sveppa sem fundist hafa á Íslandi eru milli 30 og 40 stórsveppir taldir hæfir til átu en eru þó misefitirsóknarverðir. Til stórsveppa teljast sveppir sem sjást með berum augum. Stór hluti matsveppa telst til kólfsveppa, t.d. lerkisveppur og kúlabbi.

Ef safna á sveppum til átu er mikilvægt að vanda valið og neyta aldrei sveppa sem ekki hafa verið greindir hæfir til neyslu. Þrátt fyrir að hér á landi vaxi fáir eitraðir sveppir er aldrei of varlega farið og óþarfi að fara út í tilraunastarfsemi.

Til að greina sveppi er gott að hafa góða bók við höndina. Byrjendum er ráðlagt að læra að þekkja nokkrar algengar tegundir til að byrja með, t.d. kúalubba, furusvepp og gorkúlu, en láta aðra sveppi eiga sig í fyrstu. Smám saman, eftir því sem þekkingin eykst, er svo nýjum tegundum bætt við í söfnunarferðum.

Villtir íslenskir matsveppir eru allir hattssveppir en lögun hattssins getur verið mismunandi, til dæmis hvelfdur, flatur eða kúlulaga svo dæmi séu tekin. Ef lítið er undir hatt ýmissa stórsveppa eru þar annaðhvort fanir eða pípur og lítið mál er að þekkja þær í sundur. Undir hatti pípussveppa er röð lóðréttar pípa sem minna einna helst á svamp. Fansveppir hafa aftur á móti lóðrétt blöð eða fanir sem liggja undir hattinum.

Sveppir skjóta upp kollinum síðsumars í ágúst og fram eftir hausti í september, jafnvel fram í október ef vel viðrur. Mest er um þá í skóglendi og hefur tegundum matsveppa fjölgað með aukinni skógrækt en þeir finnast einnig í mó- og graslendi.

Best er að tína sveppi 3 til 4 dögum eftir rigningu og í þurru veðri því annars eru þeir slepjulegir viðkomu.

Sveppir eru bestir á meðan þeir eru ungir og óskemmdir af áti snigla eða skordýra. Þegar sveppir eru tindir skal taka neðst um stafinn, snúa honum varlega og losa þannig frá jarðveginum. Einnig má skera þá lausa með beittum hnífi.

Ráðlegt er að tína sveppi í ílát sem loftar vel um körfu eða kassa, en aldrei í plastpoka eða plastílát því þá rotna þeir. Gott er að skera neðsta hlutann af stafnum burt. Hreinsa skal allt lauf og óhreinindi af um leið og sveppirnir eru tindir og er ráðlegt að fjarlægja allar skemmdir strax. Ef til stendur að þurrka sveppina er gott að skera þá í tvennt til að sjá hvort þeir eru maðkaðir. Möðkuðum sveppum verður að henda og er best að gera það á staðnum.

Þeir sem safna sveppum ættu að venja sig á að ganga vel um sveppamóinn og hvorki taka upp né sparka um koll sveppum sem ekki er ætlunin að safna. Sveppir eru nauðsynlegur hluti af hringrás náttúrunnar og engin ástæða til að skemma þá að ástæðulausu. /VH

NYTJAR HAFSINS

Hversu stórir (litlir) erum við?

Guðjón Einarsson
gudjone3@gmail.com

Við Íslendingar lítum gjarnan á okkur sem stóra sjávarútvegshjóð, þótt þess sjáist kannski ekki merki í hinu alþjóðlega samhengi. Við getum alla vega fullyrt að við séum stórir miðað við höfðatölu.

Eins og títt er um smáþjóðir erum við Íslendingar talsvert uppteknir af því að bera okkur saman við aðrar þjóðir á öllum hugsanlegum sviðum, ekki síst ef samanburðurinn er okkur hagstæður. Við gleðjumst yfir því að vera í hópi hamingjusömustu þjóða heims, hérlandis mælist spilling minni en víða annars staðar, lífskjörin eru sögð með því besta sem þekkist, og svo framvegis.

Sjávarútvegurinn hefur lengst af verið burðarásinn í íslensku efnahagslífi (þótt ferðaþjónusta hafi skotist fram fyrir hann í gjaldeyrisöflun á allra síðustu árum) og íslenskur sjávarútvegur skipar sér í fremstu röð á alþjóðavísu, eins og forsætisráðherrann okkar orðaði það í ræðu í síðustu viku. En hversu stórir og mikilvægir erum við Íslendingar á þessu sviði í samanburði við aðra?

Stærstu fiskveiðipjóðir

Nærtækast er að byrja á að skoða hvar í röðinni við erum í hópi stærstu fiskveiðipjóða miðað við aflamagn (fiskeldi undanskilið). Lengi vel var Ísland í 10.-15. sæti á lista Matvæla- og landbúnaðarstofnunar Sameinuðu þjóðanna (FAO) yfir heimsaflann eftir löndum en á árinu 2016 var það komið niður í 19. sæti. Breytingin stafar aðallega af samdrætti í loðnuafli hér við land. Þegar best lét í loðnuveiðum komst heildarfiskafli Íslendinga vel yfir 2 milljónir tonna (svipað og í Noregi). Heildarafli Íslendinga árið 2016 var hins vegar tæplega 1,1 milljón tonna á sama tíma og heimsaflinn var 92 milljónir tonna. Hlutur Íslands var því 1,2% af heimsaflanum þetta tiltekna ár. Kínverjar eru langlangstærsta fiskveiðipjóð heims með 17,7 milljónir tonna á árinu 2016 sem er 19,6% af heild (sjá töflu).

Norðmenn eru 9. mesta fiskveiðipjóð heims og fengsælastir þjóða í Vestur-Evrópu með 2,3 milljónir tonna árið 2016. Íslendingar koma þar næst á eftir í þeim heimshluta en eru samt aðeins hálfdæringar á við Norðmenn. Spánverjar eru svo nokkrir neðar á listanum og síðan Danir.

Aflaverðmæti á mann

Íslendingar eru sem sagt önnur stærsta fiskveiðipjóðin í Vestur-Evrópu sem er hreint ekki svo slæmt. Ef við beitum svo höfðatölureglunni sem okkur er svo töm í svona samanburði kemur þar næst á eftir eru sköpuð meiri verðmæti í sjávarútvegi á hvern íbúa en á Íslandi, ef Færeyjar eru undanskildar. Aflaverðmæti á Íslandi á árinu 2015 svaraði til 468 þúsund króna á hvert mannsbarn. Í Færeyjum, þar sem allt byggist á fiski en þjóðin er fámenn, var þessi tala 1,1 milljón íslenskra króna. Þessar þjóðir hafa algjöra sérstöðu meðal þjóða í Vestur-Evrópu. Til samanburðar má nefna að aflaverðmæti á hvern Norðmann var 46 þúsund krónur (þ.e. einn tíundi miðað við Ísland), í Danmörku og Írlandi 10 þúsund krónur á hvert mannsbarn í hvoru landi og í Bretlandi aðeins 2 þúsund krónur á mann.

Ríkisstyrkir víðast hvar

Þetta sýnir auðvitað hversu þungt sjávarútvegur vegur í efnahagnum á Íslandi og í Færeyjum samanborið

Íslendingar eru önnur stærsta fiskveiðipjóðin í Vestur-Evrópu. Hvergi eru sköpuð meiri verðmæti í sjávarútvegi á hvern íbúa en á Íslandi, ef Færeyjar eru undanskildar. Myndin er frá Hornafjarðarhöfn.

Mynd / HKR.

við hin nágrannalöndin. Þótt Norðmenn veiði tvöfalt meira af fiski en Íslendingar er sjávarútvegur þar í landi ekki sú meginstöð efnahags sem hún er hérlandis. Raunar er hlutverk sjávarútvegsins í Noregi fyrst og fremst það að halda uppi byggð í Norður-Noregi. Í hinum löndunum sem nefnd voru er mikilvægi sjávarútvegs ennþá minna í efnahagslífinu og víða þurfa þessar atvinnugreinar háa opinbera styrki til þess að halda sér gangandi. Fram hefur komið að íslenskur sjávarútvegur sé sá eini í OECD-löndunum sem greiðir veiðigjöld. Færeyingar hafa nú einnig tekið upp veiðigjöld á ákveðnar fisktegundir en aðrar ekki. Nánast alls staðar annars staðar er sjávarútvegur ríkisstyrktur.

Samherji í 40. sæti

En hversu stór eru stærstu íslensku sjávarútvegsfyrirtækin í alþjóðlegum samanburði? Hér á landi er gjarnan talað um þau stærstu, eins og Samherja, sem sjávarútvegsrísa og vissulega má það til sanns vegar færa á íslenskan mælikvarða. Á vef Samtaka fyrirtækja í sjávarútvegi (SFS) kemur fram að Samherji sé eina íslenska fyrirtækið á lista yfir 100 stærstu sjávarútvegsfyrirtæki heims og skipi þar 40. sætið. Rétt er þó að minna á í þessu sambandi að stór hluti af starfsemi Samherja felst í útgerð og fiskvinnslu erlendis. Samanlagðar tekjur dóttur- og samstarfsfélaga í fimmtán löndum innan samstæðu Samherja námu um 77 milljörðum króna í fyrra. Þótt Samherji sé stór í okkar augum blíknar hann þó í samanburði við allra stærstu sjávarútvegsfyrirtæki heims sem eru m.a. frá Japan, Taílandi, Noregi, Spáni, Kína, Suður-Kóreu og Bandaríkjunum.

Stærstu risarnir

Þrettán stærstu sjávarútvegsfyrirtæki heims ráða yfir 11-16% heimsaflans eða 9-13 milljónum tonna, að því er fram kemur í

Stærstu fiskveiðiríki heims árið 2016

Röð	Ríki	Þúsundir tonna
1.	Kína	17.704
2.	Indónesía	6.515
3.	Bandaríkin	5.077
4.	Indland	4.830
5.	Rússland	4.527
6.	Perú	3.956
7.	Japan	3.400
8.	Víetnam	2.796
9.	Noregur	2.289
10.	Filippseyjar	2.079
11.	Síle	2.029
12.	Mjanmar	*1954
13.	Tæland	1.678
14.	Kórea	1.630
15.	Bangladess	1.644
16.	Malasía	1.509
17.	Mexíkó	1.437
18.	Marokkó	*1365
19.	Ísland	1.067
20.	Tævan	988
21.	Spánn	*973
22.	Danmörk	*869
23.	Kanada	852
24.	Argentína	808
25.	Nígíería	700
Samtals stærstu lönd		72.692
Heimsaflinn samtals		92.016

Heimild: Skýrsla Íslandsbanka; * tölur fyrir árið 2015

Samherji er eina íslenska fyrirtækið á lista yfir 100 stærstu sjávarútvegsfyrirtæki heims og skipar þar 40. sætið.

skýrslu Arion banka sem unnin var í samvinnu við Sjávarklasann árið 2015. Stærst þessara fyrirtækja, Maruha Nichiro, er með yfir 100 starfsstöðvar í fimm heimsálfum. Árstekjur þess árið 2014 námu yfir 1.000 milljörðum íslenskra króna og starfsmenn voru ríflega 12.000 talsins. Til samanburðar má nefna að um 8.000 manns starfa í fiskveiðum

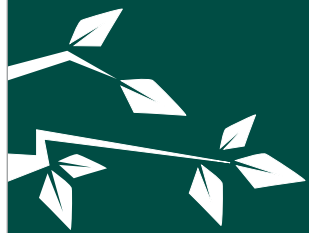
og fiskvinnslu hérlandis og útflutningsvermæti greinarinnar nam tæpum 200 milljörðum króna á síðasta ári. Tekjur þessa eina fyrirtækis nema sem sagt fimm sinnum hærri upphæð en tekjur allra sjávarútvegsfyrirtækja á Íslandi samanlagt.

Hvergi ráðandi afl

Þótt Íslendingar séu að sönnu ekki umsvifamiklir í sölu sjávarafurða á heimsmarkaði með sín 1% af sölnunni samanborið við Japani með 39%, Bandaríkjamenn með 12% og Norðmenn með 10% (að meðöldum eldisfiski) er hlutur Íslands í ákveðnum tegundum og á ákveðnum mörkuðum umtalsverður. Þetta á til dæmis við um frystan og ferskan þorsk í Bretlandi og Frakklandi og saltfisk á Spáni. Ekki er þó þar með sagt að Íslendingar séu ráðandi afl í verðlagningu þessara afurða því verðið ræðst af framboði og eftirspurn á þessum mörkuðum. Ekki aðeins eru þessar vörur í samkeppni við samsvarandi afurðir frá öðrum löndum heldur keppa þær einnig við aðrar fisktegundir og aðrar matvörur um hylli neytenda.

Stór þótt lítil sé

Á einu sviði má þó segja að Ísland, þótt lítið sé, hafi vakið á sér athygli í alþjóðlegum sjávarútvegi. Þótt Íslendingar sjálfir deili hart um ágæti íslenska fisksveiðistjórnunarkerfisins og margir finni á því stóra galla verður ekki horft framhjá því að erlendis er gjarnan lítið á kerfið sem fyrirmynd að góðum stjórnumarháttum í fiskveiðum. Hér er nýting fiskistofnanna sjálfbær og ráðamenn fara nánast undantekningarlaust að veiðiráðgjöf fiskifræðinga. Kvótakerfið hefur stuðlað að hagræðingu og aukinni arðsemi með fækkun fiskiskipa og vinnslustöðva, þrátt fyrir svipaðan afla og fyrr. Sjávarútvegurinn hefur fætt af sér háteknifyrirtæki sem framleiða vélar og búnað leitt hafa til stórauðinnar sjálfvirkni sem aftur hefur skilað sér í aukinni hraefnisnýtingu og arðsemi. Nýjasta skrefið er svo líftækniðnaður sem vinnur verðmætar lyf- og heilsuvörur úr fiskúrgangi sem áður var fleygt. Því má í vissum skilningi segja að við Íslendingar séum stór sjávarútvegshjóð, þótt lítil sé.

GLÆSILEGT ÚRVAL

AF SUMARHÚSUM á frábærum verðum

Sérhönnuð fyrir íslenskar aðstæður. Bjálkinn er 70 - 200 mm með tvöfaldri nót.

Sjá nánar á heimasíðunni okkar volundarhus.is <http://www.volundarhus.is/Husin-okkar/Sumarhus/>

volundarhus.is · Sími 864-2400

VH/18-03

NJARÐARNES 4

NJARÐARNES 4

HAUSTILBOÐ FRÍR FLUTNINGUR OG GRAFSKRIFT INNIFALIN

113
41x60 cm frá sökkli

66 cm sökkull
GRÁR - 125 þúsund

103
76x55 cm frá sökkli

103M
68x47 cm frá sökkli

80 cm sökkull
GRÁR - 175 þúsund

110
100x57 cm frá sökkli

130 cm sökkull
GRÁR - 265 þúsund
með lugt og vasa 335 þúsund

120 cm sökkull
GRÁR - 219 þúsund
með lugt og vasa 289 þúsund

101
100x57 cm frá sökkli

150 cm sökkull
GRÁR - 265 þúsund

s: 466 2800 / 899 9370 sala@minniskerki.is minniskerki.is

VOTTANIR & UPPRUNAMERKINGAR MATVÆLA

Rekjanleika- og sjálfbærnistaðlar fyrir veiðar á villtum fiski

Oddný Anna Björnsdóttir
 objornsdottir@gmail.com

Aukin meðvitund almennings um umhverfismál hefur aukið þá kröfu að fiskveiðum sé stjórnað með ábyrgum hætti til að koma í veg fyrir ofveiði. Kaupendur sjávarafurða og neytendur um allan heim leggja síaukna áherslu á að sjálfbær nýting sé höfð að leiðarljósi.

Í kjölfarið hafa komið fram nokkrir rekjanleika- og sjálfbærnistaðlar fyrir veiðar á villtum fiski úr sjó, bæði alþjóðlegir og svæðisbundnir. Af þeim eru þrír viðurkenndir af Global Seafood Sustainability Initiative (GSSI), en þeir eru staðall í Alaska (ASMI RFM Certification), landsstaðall Íslands í eigu Ábyrgra fiskveiða ses (Icelandic Responsible Fisheries) og Marine Stewardship Council (alþjóðlegur staðall).

Global Seafood Sustainability Initiative

GSSI er alþjóðlegur samvinnuvettvangur verslanakeðja, félagasamtaka, sérfræðinga, opinberra og alþjóðlegra stofnana. Markmiðið með starfsemi GSSI er að auka gagnsæi vottunar og auðvelda samanburð og efla þannig traust og stuðla að upplýstu vali í viðskiptum með vottaðar sjávarafurðir. Kröfur GSSI byggjast fyrst og fremst á samþykktum FAO.

Fyrirtæki sem eru félagar í GSSI hafa skuldbundið sig til að viðurkenna öll þau vottunarverkefni (staðla) sem standast GSSI úttekt þegar kemur að innkaupum á sjávarafurðum og eldisfiski. Meðal þeirra eru verslanakeðjur og fyrirtæki eins og Ahold Delhaize, Morrisons og Metro Group.

Iceland Responsible Fisheries (IRF)

Upphaf vottunar undir merkjum IRF má rekja til yfirlýsingar um ábyrgar fiskveiðar sem hagaðilar í íslenskum sjávarútvegi undirrituðu árið 2007. Í kjölfarið var ákveðið að þróa vottunarverkefni til að votta veiðar sem lúta stjórn íslenskra yfirvalda. Um er að ræða markaðstæki sem gefur framleiðendum og seljendum íslenskra sjávarafurða tækifæri til að staðfesta frumkvæði sitt í að mæta kröfum markaðarins um sjálfbæra nýtingu fiskistofna á Íslandsmiðum.

Ábyrgar fiskveiðar ses (ÁF) rekur vottunarverkefni undir merkjum IRF. Tilgangurinn með vottun undir merkjum IRF er að sýna fram á með gagnsæjum hætti að staðið sé að fiskveiðum og fiskveiðistjórnun á Íslandi á ábyrgan og viðurkenndan hátt, í samræmi við kröfur FAO.

Markmiðið er að staðfesta ábyrga stjórnun á veiðum íslenskra skipa innan íslenskrar efnahagslögsögu og

úr deilistofnum, standa vörð um alþjóðlega viðurkennd grundvallaratriði í stjórnun fiskveiða, stuðla að samfélagslegri vitund og samkomulagi um mikilvægi ábyrgar fiskveiðistjórnunar og bjóða upp á val þegar kemur að vottun á sjálfbærum veiðum.

ÁF eiga tvo faggilta staðla; staðal fyrir ábyrgar fiskveiðveiðar og staðal fyrir vottun á rekjanleika. Faggilti vottunaraðilinn er SAI Global á Írlandi (óháður þriðji aðili), en það eru Samtök fyrirtækja í sjávarútvegi (SFS) og Landssamband smábátageigenda sem sækja um vottun á fiskveiðum skv. staðli ÁF.

Öll fyrirtæki í virðisbæðju íslenskra sjávarafurða býðst að taka þátt í verkefninu, sækja um rekjanleikavottun og fá þá heimild til að nota vottunina og merki hennar við sölu og markaðssetningu afurða úr vottuðum stofni.

Veiðar úr fjórum fiskistofnum hafa verið vottaðar, á þorski árið 2010, gullkarfa árið 2014 og ýsu og ufsa árið 2013. Þrír stofnar eru nú í vottunarferli: keila, langa og íslenska sumargotssildin.

Í dag eru 11 íslensk fyrirtæki og 24 vinnslustaðir með rekjanleikavottun skv. rekjanleikastaðli IRF.

IRF á einnig upprunamerki sem hagaðilar geta nýtt í markaðsstarfi. Alls hafa 108 fyrirtæki á Íslandi, í Bretlandi, Þýskalandi, Frakklandi, Belgíu,

Sviss, Kína, Svíþjóð, Portúgal og Bandaríkjunum gert samning um notkun þess.

Marine Stewardship Council (MSC)

Marine Stewardship Council var stofnað árið 1997 og fyrsta vottun undir merkjum þess var veitt árið 2000. Tilgangur MSC var að þróa staðal og vottunarkröfur fyrir sjálfbærar fiskveiðar sem nyti alþjóðlegrar viðurkenningar. Vottun MSC yrði hagnýtt til að auðkenna sjálfbærar fiskveiðar og auka eftirspurn eftir vörum úr slíkum veiðum.

Markmiðið er að vinna með hagsmunaaðilum að því að auðkenna sjávarafurðir úr sjálfbærum veiðum og skapa með því efnahagslegan hvata fyrir aðra að fá sínar veiðar vottaðar sjálfbærar.

MSC hefur þróað staðla og vottunarreglur fyrir tvö megin svið; sjálfbærar fiskveiðar og rekjanleika afurða. Lista yfir faggilta vottunaraðila má finna á heimasíðu faggildingarstofunnar ASI.

Vottunarstofan Tún annast vottun sjálfbærrar nýtingar fiskistofna og rekjanleika sjávarafurða samkvæmt vottunarreglum MSC. Tún er faggilt af þýsku stofnunni ASI GmbH til vottunar fiskveiða og rekjanleika sjávarafurða samkvæmt stöðlum MSC.

Iceland Sustainable Fisheries ehf. (ISF) var stofnað árið 2012 af fyrirtækjum í veiðum, framleiðslu og

sölu íslenskra sjávarafurða. Markmið ISF er að auðvelda sölu sjávarafurða inn á markaði sem sérstaklega krefjast MSC vottunar.

Samkvæmt samþykktum ISF er félagið opið öllum þeim sem óska eftir aðild sem eru í dag alls 53. Hluthafar félagsins hafa einir rétt á því að selja fiskafurðir með tilvísun til þeirrar MSC vottunar sem ISF hefur keypt. Skilyrði þess að vara úr MSC vottuðum veiðum hér við land (á vegum ISF) sé seld á markaði með tilvísun til MSC er að varan hafi á einhverju stigi sölukeðjunnar verið eign einhvers hluthafa í ISF.

Fyrstu stofnarnir sem vottaðir voru samkvæmt MSC staðli hér á landi voru þorskur og ýsa árið 2011. Nú hafa 16 fiskistofnar fengið vottun, tveir eru í vottunarferli og einn í vottunarstöðvun.

Í dag eru 168 starfsstöðvar með MSC rekjanleikavottun. Ísland er meðal fremstu ríkja í MSC vottun fiskveiða hvað varðar magn og umfang.

Greiningin

Eftir því sem höfundur kemst næst eru IRF og MSC einu sjálfbærnistaðlarnir sem íslensk sjávarvegsfyrirtæki vinna eftir og eru vottuð samkvæmt. Algengt er að þau vinni eftir báðum.

Megin ástæðan fyrir MSC vottun hefur verið krafa kaupenda, en helsti drifkraftur IRF vottunar er sérstaða hennar sem íslensk vottun sem visar jafnframt í upprunann.

Félag eggja- og kjúklingabænda kynnrir:

NORRÆNA ALÍFUGLA RÁÐSTEFNAN Nordic Poultry Conference

Grand Hotel Reykjavík
 6.-8. nóvember 2018

Skráning er hafin á www.lifland.is

Allir sem hafa áhuga á ræktun alífulga eru velkomnir.

Ráðstefnan fer fram á ensku og eru hér dæmi um titla nokkurra erinda:

- Results from the keel bone fracture study by Jens Peter Christensen, Copenhagen University
- Food safety and health threats by Carlos Gonçalo das Neves, The Norwegian Veterinary Institute
- Meat paradox by Marie-Louise Thøgersen, Think Tank Frej
- Sustainability of production systems in broilers and layers in relation to environment and climate change by Peter van Horne, Wageningen University and Research Center

Ráðstefnan hefst á ráðstefnukvöldverði á Grand Hótel 6. nóvember, fyrirlestrar verða haldnir miðvikudag 7. og 8. nóvember.

Frekari upplýsingar veitir framkvæmdarstjóri Félags eggja- og kjúklingabænda, Hildur Traustadóttir, s: 893-2255 eða á hildur@bondi.is eða Helena Marta, s: 5401135 eða á helena@lifland.is

UTAN ÚR HEIMI

Ólöglegar veiðar á sæbjúgum hala inn milljónum

Ólöglegar veiðar á sæbjúgum út af Seattle á norðausturströnd Bandaríkjanna eru farnar að hafa áhrif á stofnstærð. Þetta er eftirsótt fæða og notuð í lyf í Kína.

Nýlega var fyrirtæki í Seattle dæmt til hárrar sektar fyrir langvarandi ólöglegar veiðar og sölu á sæbjúgum út af strönd Washington-ríkisins. Upp komst um athæfið þegar fyrirtækið ætlaði að selja rúm hundrað tonn af ólöglega veiddum sæbjúgum til Kína. Talið er að ólöglegar veiða á sæbjúgum í hafinu út af Washington-ríki velti um tugum milljóna bandaríkjadala á ári.

Fyrirtækið sem um ræðir er leiðandi í veiðum, vinnslu og sölu á sæbjúgum í Bandaríkjunum og er talið að það hafi um margra ára skeið selt ólöglega veidd sæbjúgu til Kína.

Ginseng hafsins

Sæbjúga, eða hraunpussa eins og dýrið var í eina tíð kallað hér á landi, er vinsælt sem matur og í lyf í Kína og eftirsókn eftir þeim hefur verið að aukast og kvikindið stundum kallað ginseng hafsins. Hér á landi eru meðal annars framleidd hylki úr sæbjúgum sem eiga að verka gegn

stirðleika í liðum. Auk þess sem sæbjúgu eru seld til Kína, bæði þurrkuð og frosin.

Ráðgjöf Hafró á Íslandi

Líkt og hér á landi eru veiðar á sæbjúgum við Bandaríkin bundnar í kvóta. Hafnansóknastofnun ráðleggur veiðar hér í samræmi við varúðarnálgun að afli á sæbjúga fiskveiðiárið 2018/2019 fari ekki yfir 1.731 tonn á skilgreindum veiðisvæðum; 644 tonn í Faxaflóa, 985 tonn við Austurland (norður; 245 t, suður; 740 t) og 102 tonn í Aðalvík. Jafnframt er lagt til að skilgreint veiðisvæði í Faxaflóa verði stækkað í samræmi við útbreiðslu veiðanna og að lokað svæði frá árinu 2010 verði opnað fyrir veiðum. Einnig er lagt til að veiðisvæði í Aðalvík verði stækkað í samræmi við útbreiðslu veiða, svo og veiðisvæði við Austurland sem verði jafnframt skipt upp í norður- og suðursvæði. Lagt er til að allar sæbjúgnaveiðar verði bannaðar á skelmiðum í Breiðafirði og veiðar utan skilgreindra veiðisvæða háðar leyfum til tilraunaveiða. /VH

Keyrðu á örygginu í vetur

Öruggt frá fyrsta til síðasta kílómetra

Michelin X-ICE

Hljóðlát, naglalaus vetrardekk

Ný APS gúmmiblanda tryggir gott grip í kulda

Frábærir aksturseiginleikar

Michelin X-ICE NORTH 4

Besta hemlun á ís, hvort sem dekkinn eru ný eða ekin 10.000 km

Betri aksturseiginleikar m.v. helstu samkeppnisaðila

Hámarks grip með sérhönnuðu mynstri fyrir hverja stærð

Einstök ending

Michelin Alpin 6

Nýr mynsturskurður sem opnast eftir því sem dekkið slitnar

Heldur eiginleikum sínum út líftímann

Lagskipt gúmmiblanda sem veitir hámarks grip

Notaðu
N1 kortið

Verslanir N1 um land allt
440 1000

Alltaf til staðar

N1

can-am

ÁREIÐANLEGASTA SEXHJÓLIÐ Á MARKAÐNUM

OUTLANDER 650 6X6 FB

VERÐ 2.090.000.KR
VERÐ ÁN VSK

Áreiðanleiki, ending og styrkur eru í fyrirrúmi í sexhjólunum frá Can-Am. 360kg burðargeta, sjálfstæð fjöðrun og stór sturtanlegur pallur með auka geymsluhólfi. Dráttarkúla, 7póla tengi, 1.5t spil og rafmagnsstýri er staðalbúnaður.

ELLINGSEN

FISKIÐ 1 / RETKJAVÍK / TRYGGVABRAUT 1-3 / AKUREYRI / 590 8500 / 510 7110 / WWW.ELLINGSEN.IS

BRP@ELLINGSEN.IS

ELLINGSEN.IS

FRÉTTASKÝRING

Hjálparefnanotkun hefur stöðugt verið að aukast í stærstu ríkjum Evrópusambandsins samkvæmt tölum Eurostat:

Um 390 þúsund tonn af eitur- og varnarefnum eru notuð í landbúnaði ESB-ríkjanna á ári

– Það er lykillinn að massaframleiðslu „óðýrra“ matvæla og fimm stærstu ríkin nota yfir 270 þúsund tonn af þessum efnum árlega

Hörður Kristjánsson
hk@bondi.is

Sala eiturefna í landbúnaði í löndum Evrópusambandsins jókst umtalsvert á árunum frá 2011 til 2016 samkvæmt tölum Eurostat, hagstofu ESB. Þar vekur notkun á sveppa- og bakteríueitri sérstaka athygli sem og á illgresis- og mosaeyði sem og skordýraeitri.

Frá þessum þjóðum kemur einmitt mikið af þeirri kjötvöru, grænmeti og ávöxtum sem flutt eru til Íslands.

Þó ekki séu öll hjálparefni skaðleg náttúrunni, er samt vitað að ýmis innihaldsefni sumra hjálparefna eru þrávirk og safnast því upp í jarðvegi. Geta þau því hæglega endað í grunnvatni og neysluvatni manna og dýra. Vaxandi áhyggjur hafa einmitt verið meðal vísindamanna um að mögulega sé verið að eyðileggja jarðveg í stórum stíl, bæði með óhöflegri notkun eiturefna og ofnýtingu. Það geti leitt til niðurbrots jarðvegs þannig að hann verði ónothæfur til ræktunar.

Massaframleiðslan kallar á eiturefni, stera og sýklalyf

Vandinn er að til að ná hámarks framleiðni og afköstum sem verið er að kreista á methraða út úr lífríkinu í tæknivæddum landbúnaði, verður að beita margvislegum efnafræðilegum tölfræðgðum. Allt er þetta sagt gert neytendum til hagsbóta, þeir kalli á sífellt óðýrari vörur. Það þekjum við vel af áróðri og rökum hagsmunaaðila fyrir óheftum innflutningi á matvörum til Íslands. Þar hafa ýmis eiturefni reynst afar skilvirk, eins og glyfosat, skordýraeitur, sýklalyf og stera. Ef þessi „hjálparefni“ eru notuð, þá verða menn um leið að líta framhjá mögulegum slæmum afleiðingum fyrir náttúru og menn.

Vitundarvakning fyrir lífrænum landbúnaði

Fjölmargir bændur og vaxandi fjöldi neytenda er af þessum sökum farinn að horfa til lífræns landbúnaðar, eða til hugmyndafræði Slow Food sem leyfir ekki notkun allra þessar aðskotaefta og allra síst eiturefna. Er þó oft reynt í staðinn að styrkja lífrænar varnir með aðstoð ýmissa skordýra eins og t.d. er gert í íslenskum gróðurhúsum. Framleiðsla á lífrænum afurðum getur samt aldrei náð sömu afköstum og massaframleiðsla með aðstoð kemískra efna. Hún er alltaf á náttúrulegum forsendum og með raunverulegri afkastagetu við náttúrulegar aðstæður á hverjum stað. Það þýðir að kostnaður verður í takt við það og ekki hægt að undirbjóða þær staðreyndir með tölfræðgðum efnaíðnaðarins.

171 þúsund tonn af sveppa- og bakteríueitri

Sveppa- og bakteríueitur voru mest notuðu hjálparefni í evrópskum landbúnaði árið

2016 samkvæmt tölum Eurostat. Af þeim voru seld 167.643 tonn, en inn í þær tölur vantaði sölu á Lúxemborg sem notaði 92 tonn af þeim árið 2011 og Holland sem notaði 4.238 tonn af slíkum efnum árið 2011. Má því ætla að heildarsalan á sveppa- og bakteríueitri í ESB-löndunum árið 2016 hafi verið ríflega 171 þúsund tonn. Slík efni í duftformi geta innihaldið um 90% brennistein sem er mjög eitruður, en önnur innihaldsefni geta verið óskaðlegar jurtaolíur en einnig sérhæfðar bakteríur.

127 þúsund tonn af gróðureyðingarefnum

Efnin sem hér um ræðir eru oft nefnd hjálparefni og er ýmist ætlað að verjast plöntusjúkdómum eða ágangi óæskilegra jurta og skordýra. Mest er þar notað af gróðureyðingarefnum og mosaeitri. Af slíkum efnum voru samkvæmt tölum Eurostat, notuð árið 2016 í ríkjum ESB samtals 124.295 tonn. Þar vantaði þó inn tölur frá Hollandi sem notaði 3.025 tonn af slíkum efnum árið 2011. Einnig vantaði

tölur frá Lúxemborg sem notaði 102 tonn af gróðureyðingarefnum og mosaeitri árið 2011. Má því ætla að heildarmotkunin í ESB-ríkjunum hafi vart verið minni en 127 þúsund tonn árið 2016.

Sum þessara efna, eins og gróðureyðingarefnið Roundup, innihalda virka efnið glyfosat sem valdið hefur miklum deilum á liðnum árum og misserum. Fjöldi lögfræðinga og vísindamanna á vegum efnaframleiðslurisa á borð við Monsanto, sem nú er komið í eigu þýska fyrirtækisins Byern, hafa haldið fram skaðleysi glyfosats. Nokkrir íslenskir vísindamenn hafa líka lagst á þá sveif. Sífellt eru þó að koma fram rannsóknir sem sýna fram á skaðlegar verkanir glyfosats á umhverfið og ekki síst býflugur.

Glyfosat skaðar meltingarveg býflugna

Þann 24. september sl. var m.a. birt hjá vísindaritaútgáfu PNAS ítarleg vísindarannsókn í Bandaríkjunum sem fjallar um áhrif glyfosats á býflugur. Um 3.200 vísindagreinar eru birtar hjá PNAS á ári hverju. Þar kemur fram að bakteríur í meltingarvegi býflugna, sem eru þeim lífsnauðsynlegar til vaxtar, skaðast af glyfosati sem býflugurnar komast í snertingu við. Þetta leiðir til dauða býflugnanna, en þol einstakra bakteríutegunda í meltingarvegi býflugna gagnvart glyfosati geti þó verið mismunandi mikið.

Í niðurlagi greinarinnar segir að hunangsflugur eins og fleiri lífverur reiði sig á virkni þarmaflórunnar m.a. við að melta fæðu og halda ónæmiskerfinu gangandi. Einnig sem sýklavörn. Truflun á þessari virkni hafi afgerandi afleiðingar á hraustleika flugunnar og þar hafi glyfosat áhrif. Nýlegar endurtekna

tilraunir og rannsóknir hafi komið fram með sannanir fyrir þessum áhrifum. Þá kemur einnig fram í

greininni að glyfosat sé vatnsleysanlegt efni og áhrif þess geti haldist í náttúrunni í langan tíma. Það þýðir væntanlega líka að glyfosat getur borist í grunnvatn og mögulega í drykkjarvatn manna.

37 þúsund tonn af skordýraeitri

Skordýraeitur er þriðji mest notaði hjálparefnaflokkurinn í landbúnaði í ESB-ríkjunum. Af slíkum efnum voru notuð, samkvæmt tölum Eurostat, 36.888 tonn árið 2016. Þar vantaði þó inn tölur frá Lúxemborg og Hollandi, en í síðarnefnda ríkinu voru seld 270 tonn af skordýraeitri árið 2011. Heildarsala á skordýraeitri í ESB-löndunum árið 2016 hefur því vart verið undir 37 þúsund tonnum. Skordýraeitur hefur m.a. áhrif á taugakerfi skordýra. Taugagas sem notað hefur verið í hernaði er í grunninn af líkum toga.

Þarna er um að ræða efni sem enginn deilir líklega um að séu eitruð og geta verið mjög skaðleg mönnum. Enda er þeim beinlínis ætlað að drepa skordýr og önnur sníkjudýr sem kunna að sækja á nytjajurtir.

1.400 tonn af lindýraeitri

Af lindýraeitri voru seld 1.377 tonn samkvæmt tölum Eurostat sem eru þó ekki tæmandi. Þar vantar tölur frá fimm ríkjum. Mögulega gæti vantað inn í þessar tölur í það minnsta tugi eða jafnvel nokkur hundruð tonn.

Um 13.600 tonn af plöntuhormónum

Vaxtastýriefni (Plant grow regulators), eða plöntuhormónar, eru meðal þeirra hjálparefna sem notuð eru í evrópskum landbúnaði. Af þeim voru seld samkvæmt tölum Eurostat 13.465 tonn árið 2016. Þar

vantar þó tölur frá Eistlandi, Lúxemborg og Hollandi svo munað gæti riflega 200 tonnum. Heildarsalan var því líklega nærri 13.600 tonn.

Um 38 þúsund tonn af öðrum óskilgreindum hjálparefnum

Af öðrum ótilgreindum hjálparefnum voru seld í ESB-ríkjunum 35.182 tonn árið 2016. Þar vantar þó tölur frá Lúxemborg og frá Hollandi þar sem salan var 3.182 tonn árið 2011. Því má leiða líkum að því að heildarsala óskilgreindra hjálparefna til landbúnaðar hafi vart numið minna en 38 þúsund tonnum árið 2016.

Stórþjóðirnar stórtækar í efnanotkuninni

Þegar skoðuð eru einstök ríki í yfirliti Eurostat eru stórþjóðirnar Spánn, Frakkland, Þýskaland og Ítalía stórtækust í notkun eiturefna.

Spánverjar 76.040 tonn af eitur- og verndarefnum 2016

Á árinu 2011 voru notuð í spænskum landbúnaði 31.343 tonn af sveppa- og bakteríueitri. Sú notkun hafði aukist í 38.905 tonn árið 2006. Þá jókst notkun Spánverja á illgresis- og mosaeyði úr 13.835 tonnum árið 2011 í 15.224 tonn árið 2016. Aðeins dró þó úr notkun Spánverja á skordýraeitri á þessu tímabili, eða úr 8.062 tonnum 2011 í 7.501 tonn árið 2016.

Þetta er þó ekki allt því í öðrum eitur- og varnar- og vaxtarstýriefnum svonefndum notuðu Spánverjar 19.873 tonn árið 2011, en það var þó komið í 15.310 tonn árið 2016.

Heildarnotkun eitur- og varnar- og vaxtarstýriefnum í spænskum landbúnaði nam þannig 72.113 tonnum árið 2011. Var sú tala komin í 76.940 tonn árið 2016.

Þjóðverjar með 46.889 tonna notkun árið 2016

Þjóðverjar standa okkur ekki síður nærri í kjötnnflutningi en Spánverjar. Þar voru notuð 10.525 tonn af sveppa- og bakteríueitri árið 2011. Notkunin á slíkum efnum var komin í 12.141 tonn árið 2016. Aðeins dró úr notkun Þjóðverja á illgresis- og mosaeyði, og fór notkunin úr 17.955 tonnum árið 2011 í 15.038 tonn árið 2016. Notkunin á skordýraeitri tók hins vegar risastökk í Þýskalandi, eða úr 875 tonnum árið 2011 í 15.463 tonn árið 2016.

Af öðrum eitur-,

Oft er beitt stórvirkum údnartækjum og flugvélum við dreifingu á „varnarefnum“ sem eiga að tryggja okkur skjótvirka framleiðslu á ódýrum matvælum.

Á þessari skýringarmynd er reynt að skýra á einfaldan hátt fyrir fólki hvaða eiginleika skordýraeitur hefur. Flest slík efni eitri taugakerfið. Erfitt sé að miða eiturnotkunina við ákveðnar skordýrategundir. Margar eiturtegundirnar valdi skaðlausum dýrum tjóni, villtri náttúru, gæludýrum og mönnum. Sumar tegundir skordýraeiturs skaði vatnsgæði og hafi margvísleg skaðleg áhrif á lífverur.

Úðun skordýraeiturs, illgresiseyðis og fleiri efna er greinilega ekki hættuminni en svo að þeir sem það gera verða að vera íklæddir sérstökum varnarbúnaði.

varnar- og vaxtarstýringarefnum notuðu Þýskir bændur 14.501 tonn árið 2011.

Sú notkun féll síðan umtalsvert eða niður í 4.247 tonn árið 2016.

Heildarnotkun eitur- og varnar- og vaxtarstýriefna í Þýskum landbúnaði nam þannig 43.858 tonnum árið 2011, en var komin upp í 46.889 tonn árið 2016.

Frakkar með 72.037 tonna notkun árið 2016

Franskir bændur notuðu 24.524 tonn af sveppa- og bakteríueitri árið 2011. Sú notkun var komin í 31.910 tonn árið 2016. Þá notuðu Frakkar 29.209 tonn af illgresis- og mosaeyði árið 2011. Þar jókst notkunin í 30.043 tonn árið 2016. Af skordýraeitri notuðu Frakkar 2.150 tonn árið 2011, en notkun slíkra efna var komin í 3.637 tonn árið 2016.

Frakkar notuðu síðan samtals 5.454 tonn af öðrum eitur- varnar- og

vaxtarstýringarefnum árið 2011. Jókst notkun slíkra efna í Frakklandi í 6.447 tonn árið 2016.

Heildarnotkun eitur-, varnar- og vaxtarstýringarefna í frönskum landbúnaði nam þannig 61.337 tonnum árið 2011 og 72.037 tonn árið 2016.

Ítalir notuðu 60.216 tonn árið 2016

Á Ítalíu minnkaði notkun hjálparefna í landbúnaði í sumum flokkum á milli áruna 2011 til 2016, en heildarnotkunin jókst samt um tæplega 1.600 tonn.

Þannig notuðu ítalskir bændur 43.293 tonn af sveppa- og bakteríueitri árið 2011. Var notkun slíkra efna komin í 37.047 tonn ári 2016. Notkun Ítala á illgresis- og mosaeyði nam 8.327 tonnum árið 2011, en var komin í 7.486 tonn árið 2016. Af skordýraeitri notuðu Ítalir 7.028 tonn árið 2011, en notkunin á slíkum efnum var komin niður í 2.022 tonn árið 2016.

Af öðrum eitur-, varnar- og vaxtarstýringarefnum notuðu Ítalir 10.702 tonn árið 2011. Var sú notkun komin í 13.664 tonn árið 2016.

Heildarnotkun eitur-, varnar- og vaxtarstýringarefna í ítölskum landbúnaði nam 58.648 tonnum árið 2011 og 60.216 tonn árið 2016.

Bretar með um 17–18.000 tonna notkun á ári

Í fimmta sæti á listanum yfir efna-notkun í landbúnaði koma svo Bretar. Þar eru tölur ekki alveg tæmandi, en heildarnotkunin lætur þó trúlega nærri að vera 24.500 tonn árið 2011. Þar gæti verið skekkja upp á ca 170 tonn. Var heildarnotkun Breta komin niður í 16.500 tonn á árinu 2016 með mögulegri viðbót upp á um 1.700 tonn miðað við tölur Eurostat.

Hafa má í huga að breska þjóðin er svipuð að mannfjölda og Frakkar. eða nærri 61 milljón í landi sem er 209.331 ferkílómetri, eða tvöföld stærð Íslands. Frakkar eru um 65 milljónir í landi sem er 640.679 ferkílómetrar, eða þreföld stærð Bretlands. Þá er Frakkland með mun meira rými undir landbúnað og á suðlægari breiddargráðu en Bretland, sem skýrir án efa mun meiri efnanotkun.

Ísland ekki á blaði en Noregur með um 800 tonn

Ísland kemst ekki á blað í þessari úttekt Eurostat og Noregur er þar sagður vera með heildarnotkun upp á um 800 tonn og þá langmest af mosa- og illgresiseyði.

Krossá á Skarðsströnd - útboð á laxveiði

Útboðsgögn eru fáanleg hjá umsjónarmanni útboðsins, Símoni Sigurpálssyni – sími: 893 7249 – netfang: simonsig@simnet.is.

Áskilið er að tilboðum sé skilað á tilboðsformi sem fylgir útboðsgögnunum. Áskilinn er réttur til að taka hvaða tilboði sem er eða hafna öllum.

Tilboðum skal skilað til formanns veiðifélagsins Simonar Sigurpálssonar, Þingási 3, 110 Reykjavík fyrir kl. 18:00, fimmtudaginn 25. október 2018.

Tilboðin verða opnuð laugardaginn, 3. nóvember 2018, kl. 13:00 að Krossi á Skarðsströnd í viðurvist þeirra bjóðenda sem þess óska.

Veiðifélag Krossár á Skarðsströnd óskar hér með eftir tilboði í lax- og silungsveiði á starfssvæði félagsins fyrir árin 2019 til 2021, að báðum árum meðtöldum, samkvæmt útboðsskilmálum í útboðsgögnum og fyrirliggjandi upplýsingum.

Krossá er á Skarðsströnd í Dalabyggð í rúmlega 200 km akstursfjarlægð frá Reykjavík. Leyfð er veiði með tveimur stöngum á hverjum tíma. Á tímabilinu 28. júní til og með 31. júlí er leyfð veiði með flugu og maðki en eingöngu er leyfð fluguveiði frá og með 1. ágúst til og með 20. september.

Ánægðir unglingar níunda bekkjar C við gagnfræðaskólann í Øystese eftir viðburðaríkan skólalag í sveitinni þar sem hver og einn fór heim með nýjan lærdóm um sauðfjárbúskap. Myndir / EHG

Nemendum níunda bekkjar C við gagnfræðaskólann í Øystese í sveitarfélaginu Kvam í Noregi kynntu sér heimaslátrun:

Sterk lífsreynsla sótt í sveitina

Erla Hjördís
Gunnarsdóttir
ehg@bondi.is

Það voru blændnar tilfinningar hjá nemendum níunda bekkjar C við gagnfræðaskólann í Øystese í sveitarfélaginu Kvam í Noregi á dögunum þegar þeir fengu að heimsækja kennarann sinn, Ingunni Teigland, sem jafnframt er sauðfjárbóndi, og fylgjast með heimaslátrun á lambi, verkun og prófa sig við hjartarskurð svo fátt eitt sé nefnt.

Kennarinn Ingunn sækir lambið til slátrunar sem frá þeirri stundu var ekki lengur lamb í hennar huga heldur matur, útskýrði hún fyrir nemendum.

Áður en lambið var sótt og sjálft sláturfærið fór af stað útskýrði Ingunn Teigland, umsjónarkennari 9. bekkjar C við gagnfræðaskólann í sveitarfélaginu Kvam í Noregi, fyrir nemendum hvernig það myndi fara fram.

Þó að þónokkur „ojbara“ og „ógeðslegt“ hefðu heyrst hjá nemendum við slátrunarferlið var alveg ljóst í lok skólalagsins að allir myndu taka með sér nýjan og reynslumikinn lærdóm heim eftir heimsókn í sveitina.

„Ég hef fengið spurningu af hverju við séum að þessu og það er umhugsunarvert því það hefur ekki verið boðið upp á þetta áður. Krakkarnir komu til mín í vor til að fylgjast með sauðburðinum sem þeim fannst mjög gagnlegt og áhugavert svo þessi hugmynd kom upp á kennarastofnunni, því ekki að leyfa þeim líka að upplifa þennan veruleika lambsins?“ útskýrir umsjónarkennari bekkjarins, Ingunn

Teigland, sem rekur ásamt tveimur öðrum fjölskyldum sauðfjárbú með 250 vetrarfóðruðum kindum.

Sjá hvaðan maturinn kemur

Allir níundu bekkirnir þrír við skólann fengu að upplifa sama ferlið, hver bekkur fyrir sig, einn dag í einu. Faðir Ingunnar, Jon Teigland, sem er dýralæknir, var einnig viðstaddur slátrunina og fræddi unglingana um uppbyggingu og líffræði lambsins.

„Það er mikilvægt, tel ég, að unglingarnir sjái hvaðan maturinn kemur og hvernig dýrið er byggt upp og lítur út. Þetta snýr einnig að náttúrufræði, samfélagsfræði,

heilsufari eða leikfimi því þau ganga hingað til mín frá skólanum sem er um klukkustundarleið,“ segir Ingunn og bætir við:

„Þetta er vissulega öðruvísi kennslustund og minnisstæð fyrir vikið. Áður en sjálf slátrunin fer fram fræði ég unglingana um náttúruauðlindir og matvælaframleiðslu ásamt því að fara yfir sláturfærið. Það hefur gengið mjög vel með alla bekkina, þeir sem vilja ekki horfa á til dæmis þegar lambið er skotið þá er það ekkert mál. Sumum hefur orðið óglatt eftir þessa upplifun en ég tel að það jafni sig fljótt, það er engum óhollt að átta sig á hvernig náttúran virkar.“

Deyfibyssa og innnyfli

Eftir að Ingunn útskýrði fyrir unglingunum hvernig ferlið færi fram var ekki eftir neinu að bíða en að sækja lambið sem féll í valinn þann daginn. Stuttu síðar sló þögn á hópinn eitt andartak, meðan á dauðastundinni stóð, sumir litu undan á meðan aðrir fylgdust með af miklum áhuga.

„Þegar ég sækir lambið og er búin að grípa það í fang mitt er það ekki lengur lamb heldur matur í mínum huga. Það er mjög mikilvægt að vita fyrir ykkur að lambið kvelst ekki í þessu ferli,“ útskýrir Ingunn fyrir bekknum og einn nemandi spyr:

Faðir Ingunnar, Jon Teigland, sem er dýralæknir, aðstoðaði dóttur sína við slátrunina og ekki var laust við að það hafi farið aðeins um nemendurna þegar skotið reið af úr deyfibyssunni.

Lambið skorið á háls og um leið og blóðið byrjaði að renna voru nokkrir nemendur sem sneru sér undan og þögn sló á hópinn.

Dýralæknirinn Jon Teigland sýnir nemendum haus lambsins og útskýrir innflyi þess.

„Þurfum við að nota hanska?“
„Nei, nei, við erum sterkasti bekkur í heimi, við þurfum þess ekki,“ svarar Ingunn kennari.
„En er ekki auðveldara að slátra ef það er búið að rýja kindina?“ spyr annar áhugasamur nemandi.
„Jú, það er rétt, það er léttara að slátra ef það er búið, eða réttara sagt þegar maður gerir að skrokknum eftir slátrun,“ svarar kennarinn.

Síðan hófst ferlið þar sem feðginin skutu lambið með deyfybysu og þegar það var skorið á háls fór um nokkra í hópnum. Tveir nemendanna fengu það hlutverk að safna blóði í könnu og skál til að fylgjast með storknun þess á meðan aðrir fengu sög í hönd til að saga höfuð lambsins í tvennt til að kanna heilann. Feðginin héldu því næst áfram að gera að og fengu aðstoð nemenda til að ná öllum innflynum út og sturta þeim í hjólbörur, því næst var þarmurinn mældur, lungu, lifur, gallblaðra, nýrað og miltað skoðað og útskýrt af kostgæfni virkni þeirra. Að endingu fengu unglingarnir að spreyta sig á að skera í og rannsaka lambshjörtu sem kennarinn hafði útvegað og voru flestir mjög spenntir fyrir þeirri iðju.

Margs konar lærdómur eftir daginn

Í lok þessa sérstaka skóladags grillaði bekkurinn saman ýmist pylsur eða samlokur sem hver og einn tók með sér ásamt kennurunum. Þá sköpuðust ýmsar umræður um hvað unglingarnir höfðu upplifað þennan daginn og í ljós kom að öll höfðu þau tekið með sér mismunandi lærdóm eftir þessari lífsreynslu.

„Ég lærði mikið um meltingarfæri lambsins og að kindur eru jörturdýr og hafa fjóra magasekki,“ sagði Torbjörn Viking Sætveit Torsvik.

„Það sem kom mér mest á óvart er hvernig kerfið í líkama lambsins starfar. Mér fannst þetta mjög áhugavert og ég lærði mikið um ferlið við að slátra lambi,“ sagði Julie Carlsen Midtrød.

„Það er mikill matur sem maður getur fengið af einu lambi og maður verður að hengja skrokkinn upp í nokkra daga áður en er hægt að nýta kjötið af honum. Það

Feðginin gera að skrokknum og fengu síðan aðstoð nemenda við að ná innflynum út sem sturtað var í hjólbörur.

„Ég fann fjársóðinn,“ sagði Sigríð Bruflát um heilann úr lambinu á meðan bekkjarsystir hennar, Ingeborg Hovland, bætti við: „Oj, hann er svo klístraður!“

Torbjörn Viking Sætveit Torsvik blæs í lungnabarka lambsins af miklum móð og þótti mikið til koma þegar lunguð bólignaði upp.

var mjög svalt að prófa að skera í lambshjarta,“ sagði Sigbjörn Steine.

„Mér fannst þetta frekar ógeðslegt, sumt af þessu, en mér fannst gott að vita að lambið var deytt áður en það drapst,“ sagði Glódís Björt Pálsdóttir.

„Nú veit ég betur að innflyi í kindum og í mönnum eru ansi lík og mér fannst ég læra mikið um líffæri lambsins og hvernig það er byggt upp,“ sagði Daniel Olsen.

„Núna veit ég betur hvaðan maturinn kemur og hvað lambið þarf að ganga í gegnum til þess að við verðum södd af lambakjötinu. Mér fannst líka áhugavert að læra um hringrásina, pörun, burð og slátrun,“ sagði Evelína Bu-Vík.

/ehg

Glódís Björt Pálsdóttir, Kjersti Hovland, Katrine Øvrevik Sundve, Anja Øvrevik Lofthus og Daniel Olsen virtust vera hin hressustu á meðan þau biðu þess að geta farið að skera í lambshjörtu.

TÖKUBÁSAR FYRIR NAUTGRIPI

Öflugir tókubásar fyrir nautgripi. Innbyggð vigt.

Tilboðsverð kr. 349.900 auk vsk.

Síðustu básarnir á þessu verði.

**Upplýsingar og
pantanir í sínum
899 1776 og 669 1336.**

EYJALIND Startarar og Alternatorar

- Vinnuvélar
- Lyftarar
- Dráttarvélar
- Bátar

Vertu vinur okkar á Facebook

Sími: 517-8240 - Súðarvogur 20 - www.eyjalind.is

ÍSLENSKUR LANDBÚNAÐUR 2018

12. - 14. október

Tökum vel á móti ykkur!

Tryggvaskáli við Ölfusárbrú 1918. Öld er liðin frá því að Landsbankinn opnaði þar útibú, en þetta var fyrsta bankaútibúið sem var stofnað utan kaupstaða og kaupsýna. Á innfelldu myndunum má sjá að mikil breyting hefur orðið á einkennismarki (firmamerki) bankans frá fyrsta merkinu lengst til vinstri, til þess sem notað er í dag. Myndir / Landsbankinn

Landsbankinn á Selfossi var fyrsta útibúið sem var stofnað í sveit til að þjónusta sveitir:

Öld frá því að Landsbankinn var opnaður á Selfossi

— Fyrsti „forstjóri“ útibúsins bjó í Tryggvaskála með hinum tveimur starfsmönnum

Öld er liðin frá því að Landsbankinn opnaði útibú í Tryggvaskála við Ölfusárbrú en þetta var fyrsta bankaútibúið sem var stofnað utan kaupstaða og kaupsýna. Allar götur síðan hafa tengsl útibúsins við bændur og landbúnað verið afar sterk.

Gögn frá fyrstu starfsárum sýna fram á langa viðskiptasögu fjölmargra búa á svæðinu sem haldist hefur kynslóð fram af kynslóð og eru dæmi um bú sem hafa verið í viðskiptum við útibúið í heila öld. Bankinn hefur allt frá upphafi gegnt lykilhlutverki í atvinnuuppbyggingu á Suðurlandi og tók m.a. þátt í uppbyggingu Flóaáveitunnar, Mjólkurbús Flóamanna og Kaupfélags Árnesinga svo eitthvað sér nefnt.

Í útibúinu var „forstjóri“ og tveir starfsmenn

Stofnun útibúsins má rekja til þrýstings af hálfu sunnlenskra bænda og fór þar fremstur í flokki Gestur Einarsson á Hæli. Bróðir hans, Eiríkur Einarsson frá Hæli, lögfræðingur og alþingismaður, var ráðinn útibússtjóri. Í fréttum af útibúinu í október 1918 var Eiríkur reyndar sagður vera „forstjóri“ en ekki útibússtjóri en undirmenn hans voru tveir; feðgarnir Guðmundur Guðmundsson og sr. Guðmundur Helgason frá Birtingaholti.

Strax var ljóst að Tryggvaskáli væri ekki hentugt húsnæði fyrir starfsemi sem þessa og flutti bankinn árið eftir í eigið húsnæði. Það hús var upphaflega byggt árið 1899

Á árunum 1919–1953 var Landsbankinn á Selfossi til húsa að Austurvegi 21. Húsið stóð áður í Búðardal en var tekið niður og flutt með skipi til Eyrarbakka og síðan upp á Selfoss. Síðasti afgreiðsludagur þar var 7. ágúst 1953. Á myndinni er Björn Sigurbjarnarson féhirðir að afgreiða þá Þorvarð Sölvason, kaupmann í Varsabúð, Kristín Vigfússon byggingameistara og Jón Pálsson dýralækni.

Nína Guðbjörg Pálsdóttir, núverandi útibússtjóri Landsbankans á Selfossi.

í Búðardal en var flutt sjóleiðina suður og reist aftur á Selfossi. Þar var starfsemi útibúsins í rúmlega þrjá áratugi eða allt fram á miðja síðustu öld. Húsið stendur enn og gengur undir nafninu Gamli-bankinn.

Nýja Landsbankahúsið á Selfossi var reist af miklum stórhug á árunum 1949–1953 og er jafnan talið eitt fallegasta hús á Suðurlandi. Húsið var byggt eftir frumteikningum Guðjóns Samúelssonar en honum entist ekki aldur til að fylgja verkinu eftir því hann lést árið 1950. Húsið er allt hið veglegasta en auk þess að hýsa bankastarfsemi voru í húsinu tvær íbúðir. Önnur í vesturenda annarrar hæðar ætluð útibússtjóra og hin ætluð húsverði í austurenda kjallarans.

Úr útibúi Landsbankans á Selfossi.

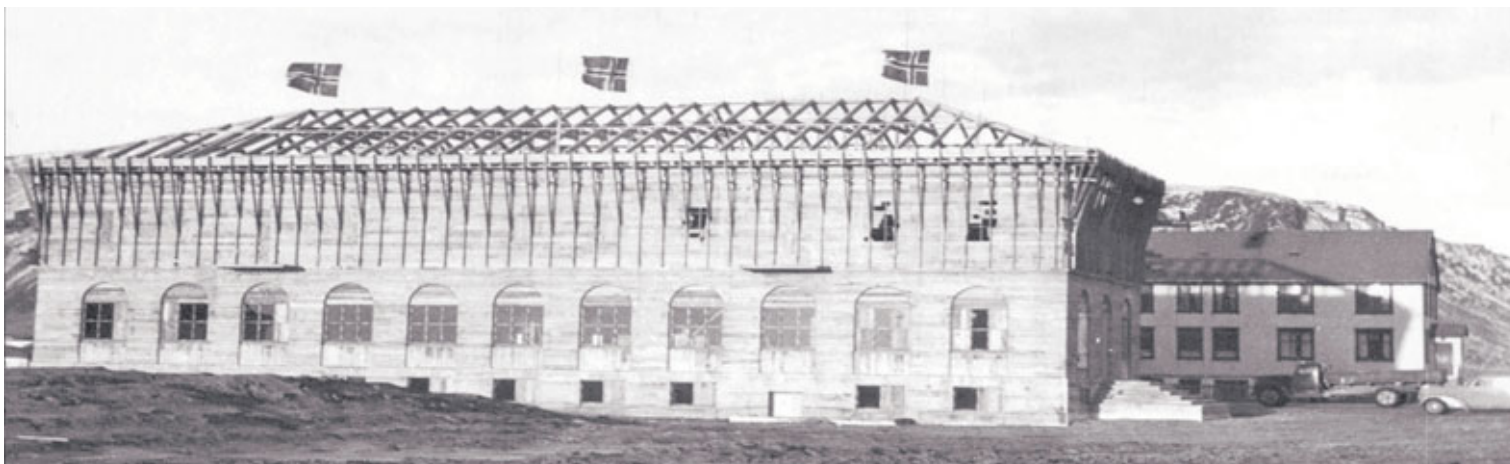

Þessi mynd var tekin þegar haldið var upp á 50 ára afmæli útibúsins þann 4. október árið 1968.

Samkomusalur og kaffistofa voru í rishæð. Vesturendi annarrar hæðar var leigður út fyrstu árin.

Djúpar rætur á Suðurlandi

Fram á sjöunda áratuginn var Landsbankinn eina bankaútibúið á Suðurlandi. Eftir það jókst samkeppnin en það er til marks um djúpar rætur bankans og áherslu hans á þjónustu við landsbyggðina að enn í dag er staða hans afar sterk á þessu svæði. Samkvæmt síðustu mælingu Gallup er markaðshlutdeild bankans á Suðurlandi nú um 48%. Meðalmarkaðshlutdeild Landsbankans á landsbygginni er heldur lægri, eða um 45%, og þegar lítið er til landsins alls er hlutdeildin um 38%. Sterka stöðu á landsbyggðinni má án efa rekja til áherslu Landsbankans á að veita góða þjónustu um allt land en alls rekur bankinn

Stórhýsi Landsbankans á Selfossi í byggingu. Fjær stendur „Gamli-bankinn“ sem hýsti útibúið á árunum 1919–1953.

Starfsfólk Landsbankans á Selfossi árið 1986.

30 útibú og afgreiðslur utan höfuðborgarsvæðisins. Í Árnæssýslu einni er Landsbankinn á þremur stöðum; Selfossi, Þorlákshöfn og í Reykholti.

Miklar breytingar á bankastarfsemi

Breytingarnar sem orðið hafa í þjóðfélaginu á þeim 100 árum sem eru liðin frá því að Landsbankinn opnaði útibú á Selfossi eru gríðarlegar. Myndin af Tryggvaskála sem fylgir þessari grein var tekin einhvern tímann á árunum 1911–1918 og hún segir meira en mörg orð um þær byltingarkenndu framfarir sem orðið hafa.

Ekki þarf að horfa svo langt aftur í tímann til að fá rakið dæmi um miklar framfarir, til dæmis frá því ég hóf störf hjá Landsbankanum á Selfossi árið 1986 hef ég upplifað ótrúlegar breytingar. Þá störfuðu í útibúinu rúmlega fjórutíu manns en þeim hefur fækkað um sextíu prósent á þessum liðlega þrjátíu árum. Starfsemi útibúa á þessum tíma krafðist mikils mannafla og voru fjölmennar bakvinnsludeildir sem önnuðust tölvuskráningar og ýmis uppgjör. Tölvutæknin hafði ekki nema að hluta rutt sér til rúms og mikið magn af tékkum, vísanótum og vixlum voru í umferð sem þurfti að skrá og flokka.

Upp úr miðjum níunda áratugnum átti sér stað mikil bylting þegar íslenska bankakerfið var beinlínuvætt með svokölluðu Kienzlekerfi sem samtengdi bankakerfið í gegnum Reiknistofu bankanna. Þetta þýddi að færslur skráðust á rauntíma og má geta

þess að íslenska bankakerfið var það fyrsta í heiminum til að innleiða slíka tækni.

Öll vinnubrögð sem tengjast bankapjónustu hafa gerbreyst á þeim tíma sem liðinn er síðan ég hóf fyrst störf hjá bankanum. Vinna sem áður krafðist margra handa er nú leyst með sjálfvirkum og stafrænum hætti. Viðskiptavinir geta nú sjálfir millifært, stofnað reikninga, hækkað og lækkað yfirdráttarheimildir og skipt kreditkortareikningum. Greiðslumat fyrir íbúðalán er nú aðgengilegt á vef bankans sem einfaldar og styttrir ferlið til muna, bæði fyrir viðskiptavinum og starfsmenn. Bakvinnsla sem unnin var í útibúum heyrir nú sögunni til. Svona mætti lengi telja.

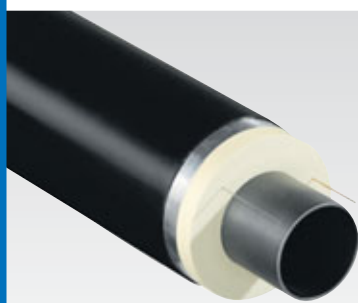
Meiri áhersla á fjármálaráðgjöf

Það er ljóst að viðskiptavinir vilja hafa aðgang að bankapjónustu hvar og hvenær sem er, á netinu og í símanum. Landsbankinn tekur fullan þátt í þessari þróun og leggur nú enn meiri áherslu á stafræna tækni. Heimsóknir viðskiptavina í útibú hefur fækkað umtalsvert og hlutverk útibúa hefur breyst. Meiri áhersla er nú lögð á að veita faglega og persónulega fjármálaráðgjöf. Þannig þróast útibúin áfram í takti við nýja tíma.

Í dag, 4. október, ætlum við að minnst þess að 100 ár eru liðin frá því útibúið var opnað í Tryggvaskála með skemmtidagskrá í Landsbankanum á Selfossi milli kl. 14–16. Allir eru velkomnir.

Nína Guðbjörg Pálsdóttir,
útibússtjóri Landsbankans
á Selfossi.

ÍSRRÖR.

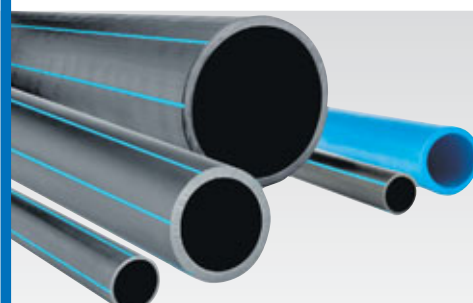
Hjá Ísrör færðu einangruð hitaveiturör frá LOGSTOR

- Stálrör
- Stálfittings og samsetningar
- Pexrör
- Pexfittings og samsetningar
- PexElextra sveiganlegri plaströr
- Pexfittings og samsetningar

Og svo allt annað sem þarf til hitaveitulagna

Hringhella 12, 221 Hafnarfjörður · Sími 565 1489 · isror@isror.is · www.isror.is

ÍSRRÖR.

Nýtt hjá ÍSRÖR

Þjóðum nú kaldvatnslagnir PE-100 og PE-80 ásamt tilheyrandi fittings

Þjóðum einnig snjóbræðslurör PP og PE

Líklega besta verðið

Bændablaðið Smáauglýsingar 56-30-300
Næsta blað kemur út 18. október

RAFEINING

Rafeining ehf
Sími: 565-3049
Netfang: rafeining@rafeining.is

Flatahrauni 5b
Fax: 565-3048

220 Hafnarfjörður
Farsími: 892-9160
Vefsíða: www.rafeining.is

Sjáumst á Landbúnaðarsýningunni

ÍSLENSKUR
LANDBÚNAÐUR
-2018-

12-14 október.

Verðum á Bás B7 (31-51)

ÍSLENSKUR
LANDBÚNAÐUR
-2018-

DANUBE

Getum við orðið að liði?

Við erum með allar lausnir fyrir þvottahús,
Hótel, Gistiheimili og Sjúkrastofnanir.

Þurrkarar

Þvottavélar

Strauvélar

Hótelín, þvottagrindur, taupokar ofl.

Kirkjustétt 2-6, 113 Reykjavík
Símar: 567 4577 / 892 8925
icefakta@icefakta.is / www.icefakta.is

AGRILIGHT®

Komdu og kynntu þér vörurnar í virkni frá Agrilight.
Fulltrúi frá Agrilight verður á staðnum.

KERAF

Vörurnar frá Keraf verða á staðnum og sýnum við meðal annars led ljóskastara í virkni ásamt fleiru.
Fulltrúi frá Keraf verður á staðnum.

NightSearcher

Vörur frá NightSearcher verða á staðnum. Komdu og kynntu þér hágæða led ljós drifin af Li-Ion rafhlöðum.
Fulltrúi frá Nightsearcher verður á staðnum.

MENNING & LISTIR

Skáldið og heimspekingurinn Kristján Hreinsson býðst nú til að rita sögur fyrirtækja og stofnana í bundnu máli: Yrkir „ljóðsögur“ fyrirtækja í hnitmiðuðu og knöppu formi

— Þegar búinn að semja sögu vélsmiðu á Patreksfirði og er með sögu flugfélags í smíðum

Hörður Kristjánsson
hk@bondi.is

Skáldið og heimspekingurinn Kristján Hreinsson, sem oft er kenndur við Skerjafjörð, er byrjaður á nýstárlegri aðferð við að rita sögu fyrirtækja á Íslandi, í bundnu máli. Hefur hann þegar lokið við að rita sögu vélsmiðjunnar Loga á Patreksfirði og vinnur nú að ritun á sögu flugfélagsins Ernis og fleiri eru í bígerð.

„Þetta snýst um að forsvarsmenn fyrirtækja segja mér sögu sinna fyrirtækja, sem ég set síðan í bundið mál. Þannig bý ég til „ljóðsögu“ fyrirtækisins. Þetta geta verið fyrirtæki eða stofnanir af öllu tagi. Það geta t.d. verið stórfyrirtæki eða leiksskólar, það er í raun allt mögulegt í þessu. Aðalatriðið er að finna rétta flötinn og hvað passar hverju sinni,“ segir Kristján.

Að hámarki 50 textasíður

Þetta ljóðsöguform á söguritun gefur möguleika á að segja söguna í mjög samþjöppuðu máli með tilfallandi myndefni án þess að leggja undir það mörg hundruð eða þúsundir blaðsíðna. Kristján gengur út frá því að í hverri fyrirtækjasögu séu 20 til 30 ljóð og lausavísur og í mesta lagi 50 síður af rituðu máli auk mynda. Þannig fái menn í hendur verk sem er öllum mjög aðgengilegt og hægt að grípa niður í hvenær sem hentar án þess að setja sig í stellingar við viðamikinn doðrantslestur. Og Kristján segir okkur að orðið „ljóðsaga“ sé í raun gamalt og hafi verið til í nokkur hundruð ár.

„Þetta er hugsað eins og eins konar minnisvarði sem lýsir sögu fyrirtækisins og fólkinu sem fyrir það hefur starfað. minnisvarði sem hentar vel til að gefa viðskiptavinum og hverjum sem er.“

Skáldið og heimspekingurinn Kristján Hreinsson sem oft er kenndur við Skerjafjörð.

Mynd / HKr.

Alvaran, hversdagsleikinn og húmorinn í bland

Kristján segist gera þetta þannig að hann setji saman áherslupunkta eins og hvað í sögunni þurfi að vera á alvarlegum nótum, hvað þurfi að styðjast nokkurn veginn við söguna með ýmsum staðreyndaupplýsingum og hvað hægt sé að nota í líkingamáli til að styrkja þá grunnfleti sögunnar sem hann langar að koma á framfæri.

„Síðan hef ég það sem kalla má daglegt mál án sérstaks íburðar í ljóðagerð. Það er einfaldur kveðskapur en samt með skýrum ummælum t.d. um menn sem starfað hafa hjá viðkomandi fyrirtæki. Eins get ég á þessu hversdagslega máli

fjallað um það hver séu markmið fyrirtækisins og annað slíkt.“

Í þriðju leiðinni er svo farið út í húmorinn þar sem hægt er t.d. að fjalla um karakter manna innan fyrirtækisins eða í tengslum við þau. Undir formerkjum gamanseminnar er hægt að segja sögu sem endar á ferskeytlu eða limru.

„Ef ég væri að yrkja fyrir leiksskóla gæti ég alveg blandað inn í þetta söngtextum sem ég hef samið og passa fyrir börn. Þá ekki sem uppfyllingarefni, heldur texta sem ég gæti bókstaflega tengt við það sem fram fer í viðkomandi leiksskóla.“

„Í þeirri bók sem ég hef gert fyrir vélsmiðjuna Loga á Patreksfirði hafði ég úr ansi mörgu að móða. Saga þessa gamla fyrirtækis er merk

og margslungin. Efniviðurinn var miklu meira en nægur og þar er líka fjallað um staðhætti og umhverfið sem fyrirtækið hrærist í. Sumt þarf kannski ekki að koma sögu fyrirtækisins beint við en tengist henni samt á einhvern hátt. Þá varð úr þessu miklu skemmtilegri bók en ég hafði ímyndað mér. Enda hafði ég aldrei gert svona áður og veit ekki til að svona bók hafi verið gerð.

Þetta kom bæði mér og öðrum skemmtilega á óvart. Og ég held að þeir sem lesið hafa, séu mér sammála. Hjá Loga fer Barði Sæmundsson í fylkingarbrjosti og mér heyrir á honum að þetta sé bara afar þokkaleg smíð. Ólafur, bróðir hans, sagði mér margt skemmtilegt sem ég gat stuðst

við. En síðan vil ég geta þess að ég vil vinna þessa hugmynd áfram með mönnum sem kunna til verka, þar vil ég nefna þá Rögnvald Bjarnason og Hálfðán Gunnarsson í Leturprenti, en þeir hafa komið með ómetanlegt innlegg varðandi útlit og uppsetningu. Þarna eru snillingar í hverju horni.“

Ekki meiri lygi en þekktist í sagnfræði

– Þú ert þá ekki endilega að feta slóð grjótharðrar sagnfræði?

„Nei, alls ekki. Þetta er sett í skáldskaparform, en samt er ekki í þessi neitt meiri lygi heldur en þekktist í sagnfræði. Sjálfur lærði ég sagnfræði á sínum tíma þegar ég las leikhúsfræði og komst þá að því að sagan fjallar ekki endilega um það sem gerðist, heldur um það sem við segjum að hafi gerst, eins og þegar sigurvegarinn segir söguna. Aðalatriðið er hvornig við segjum söguna. Og hér gildir stundum, að flíka því sem fyndnara reynist.“

„Endursögnin í ljóðsögu getur verið meira njörvuð en nokkurn tíma er hægt í sagnfræðilegri formgerð. Þarna er formgerðin orðin þannig að frásögnin er lituð með tungumálinu og tungumálið litað með blæbrigðunum. Ég nota rím, stuðla og höfuðstafi og hverf aldrei frá réttu formi í ljóðum og ferskeytlu. Eins get ég notað limruna sem er í sjálfu sér epísk í formi sínu. Formið sjálft segir sögu. Þú getur farið með limru sem inniheldur ekkert orð, en þú heyrir frásögnina í hrynjandi hennar. Allt eru þetta hliðargötur við frásögnina. Formið gerir frásögnina mun skemmtilegri.“

Með öðrum orðum, í ljóðsögunni getur skáldið njörvað niður formið og gefið myndunaraflinu lausan taum, eða eins og Kristján Hreinsson segir:

Ef sagan öll er sett í ljóð og sálin lögð að veði þá breytist hún í besta sjóð sem bara veitir gleði.

VIÐ VERÐUM Á LANDBÚNAÐAR- SÝNINGUNNI Í LAUGARDALSHÖLL 12.-14. OKTÓBER

Kíktu í kaffi og kleinur
og spjöllum saman

Yleiningar • Innréttingar • Gólf í gripahús • Stálgrindarhús
Básamottur • Mænisgluggar • Rafgirðingarefni o. fl.

byko.is

BYKO
GERUM PETTA SAMAN

Vegurinn heim

„Ég er alltaf að lesa bók sem í vantar eina síðuna. Og það er alltaf mikilvægasta síðan.“

Fyrir á þessu ári kom út hjá Veröld bókin Vegurinn heim lengist með hverjum morgni eftir Fredrik Backman, höfund bókarinnar Maður sem heitir Ove.

Nói og afi hans sitja á bekk og tala saman. Þeir geta rætt um allar lífsins

gátur, bæði þær stóru og smáu. Heimur afans er að breytast, hann verður sífellt óreiðukenndari og það verður honum ærfiðara að kalla fram minningarnar. Það rennur upp fyrir þeim að brátt þurfi þeir að kveðjast.

Fredrik Backman er einn fremsti rithöfundur Norðurlanda. Bækur hans hafa farið sigurför um heiminn og sitja víðs vegar efst á metsölulistum. Hér kemur höfundurinn að lesandanum úr óvæntri átt í lítilli en áhrifamikilli bók.

„Ljúf, sorgleg og þrungen kærleika.“ – *Dagens nyheter*

„Síður bókarinnar eru hlaðnar gleði, ást og trega.“ – *The Book Reporter*

Vegurinn heim lengist með hverjum morgni er 70 blaðsíður að lengd. Eyjólfur Jónsson braut bókina um og Nils Olsson hannaði kápu. Bókin er prentuð í Eistlandi.

Höfundurinn Fredrik Backman.

Vegna aukinnar eftirspurnar óskum við eftir bújörðum á söluskrá

Vinsamlega hafið samband við Björgvin Guðjónsson, búfræðing og löggiltan fasteignasala í síma **510-3500** og **615-1020** eða á netfangið **bjorgvin@eignatorg.is**

Eignatorg

Skipholt 50b, 105 Reykjavík

ÓDÝR

Gleraugu með glampa- og rispúvörn

Verð 19.900 kr

Sérsmíðum samdægurs í styrk +/- 5.0 með cyl. til 2,0.

Hamrahlíð 17
Hús Blindrafélagsins
Sími • 552-2002

ÓPTIC
REYKJAVÍK
SJÓNTÆKJAVERSLUN

Vogue

fyrir heimilið

bíður uppá alhliðalausn fyrir hótélherbergið eða gistiheimilið.

Síðumúla 30 - Reykjavík | Sími 533 3500
Hofsbót 4 - Akureyri | Sími 462 3504

Fáðu heyrnartæki til prufu

Um árabíl hefur Heyrnartækni veitt þjónustu víðs vegar um landið. Við bjóðum upp á mikið úrval vandaðra heyrnartækja í ólíkum verðflokkum. Kannaðu hvenær Árni Hafstað heyrnarfræðingur verður næst í nágrenni við þig.

Akureyri | Akranes | Blönduós | Egilsstaðir | Stykkishólmur | Reykjanesbær | Selfoss

Bókaðu tíma í síma 568 6880 eða á www.heyrnartækni.is

Heyrnartækni | Glæsibæ | Álfrheimur 74 | 104 Reykjavík | Landsbyggðabjónusta | Sími 568 6880

6 Serie: All in ONE

Hjá okkur færðu allt fyrir háþrýstipvottinn

allt fyrir öryggið

Skeifunni 3h
Sími: 588 5080 ll dynjandi.is

HAGKVÆM DEKK FYRIR ALVÖRU KRÖFUR

Þegar velja skal vinnuvéla- og landbúnaðardekk skipta gæði, ending og áreiðanleiki höfuðmáli. Maxam dekkinn eru hagkvæmur kostur og hafa reynst vel við krefjandi aðstæður.

Gerðu kröfur — hafðu samband við sölumenn okkar í síma 590 5280 og kynntu þér kosti Maxam dekkjanna.

KLETTUR / SALA OG ÞJÓNUSTA / KLETTAGARÐAR 8-10 / 104 REYKJAVÍK / 590 5280 / klettur.is

Séð frá Steinsskarði (Laxárdal 2a) í norðvestur yfir bæina í Laxárdal.

Mynd / einkasafn

Svínabændurnir í Laxárdal 2 í Skeiða- og Gnúpverjahreppi:

Lífið snýst um svínin, kjötvinnsluna, kornið og Pizzavagninn

Laxárdalur er stór fjallajörð í uppsveitum Árnessýslu í Skeiða- og Gnúpverjahreppi, sem liggur að Stóru-Laxá. Á jörðinni er tvíbýli. Á Laxárdal 1 er búið með kúr en á Laxárdal 2 búa þau Björgvin Þór Harðarson og Petrína Þórunn Jónsdóttir með svínabú, ásamt foreldrum Björgvins, þeim Herði Harðarsyni og Maríu Guðnýju Guðnadóttur, sem bæði eru fædd 1953.

Á bænum Laxárdal 2 eru líka nokkrar kindur og hestar ásamt hundum og köttum á báðum bæjunum. Björgvin Þór er fæddur 1975 og Petrína 1974. Börn þeirra eru Auðunn Magni (f. 2003), Guðný Vala (f. 2004) og Sindri Snær (f. 2009). Tvær elstu dæturnar eru fluttar að heiman en það eru þær Hjördis Bára Sigurðardóttir (f. 1992), gift Sindra Snæ Bjarnasyni og Rakel Ósk Sigurðardóttir (f. 1993), gift Berat Bulan. Barnabörn Björgvins og Petrínu eru Heiðis Björk Sindradóttir, 5 ára og Arnþór Elí Sindrason, 3 ára. Laxárdalur er landmikil jörð sem liggur hátt og undirlendi er ekki mikið. Hver blettur sem hægt er að nýta fyrir tún er slegin. Björgvin Þór og Petrína svöruðu nokkrum spurningum blaðsins.

1.000 dýr í húsunum

– Svínabúskapurinn, hvað eru þið með margar gyltur og hvað er mikið í húsunum ykkar þegar allt er tekið með og hvernig er að vera svínabændur í dag?

„Við erum með um 160 gyltur og ætli það séu ekki að jafnaði um 1.000 dýr í húsunum á hverjum tíma, þetta er náttúrliga eins og annar búskapur. Það er heilmikið í kringum þetta, að sinna dýrunum og sjá til þess að allt gangi þar eins og best verður á kosið. Það er alltaf gefandi að vinna með dýrum. Engir tveir dagar eru eins á svona búi. Það er misjafnt hvaða dagur er hvernig vinnan er. Eftirspurn eftir svínakjöti hefur verið vaxandi á undanföllum árum og við svínabændur reynum að mæta því eins og hægt er og aðstæður leyfa,“ segir Petrína.

Rækta korn á 230 hekturum

– Þið ræktið ykkar eigið fóður ofan í svínin ykkar. Hvað kemur til og hvað erum við að tala um þar?

„Já, við byrjuðum að fíkra okkur áfram með kornrækt í kringum árið 2000, prófuðum að rækta í Laxárdal og eins að kaupa korn af öðrum. Það var svo 2007 sem við hófum kornrækt í Gunnarsholti á

Björgvin Þór og Petrína hafa gaman af vinnunni sinni, ekki síst nýju kjötvinnslunni í Árnesi sem gengur ljómandi vel, enda mikil eftirspurn eftir svínakjöti frá þeim.

Mynd / Magnús Hlynur Hreiðarsson.

Kornskoðun 25 maí 2012, Guðný Vala Björgvinsdóttir og Sindri Snær Björgvinsson í rúgakri.

Mynd / einkasafn

Nepja gul að lit, blómgun í hámarki.

Mynd / einkasafn

Rangárvöllum. Þar er nægt land til staðar og landið liggur mun lægra og staðsetningin hentar vel til kornræktar. Við byrjuðum frekar smátt en jukum við ræktað land nokkuð hratt og höfum oftast verið með í kringum 230 ha. En það er heldur minna núna vegna þess hversu vorið var blautt,“ segir Björgvin og bætir við að allt fóður sem þau framleiða sé þurrkað, þá geymist það vel yfir langan tíma án þess að gæðin rýrni. „En heima á búinu er kornið malað og blandað

saman, t.d. hveiti, bygg og repja fer allt í mölun og er svo blandað saman ásamt vítamíni og próteingjafa sem er soja- eða fiskimjöl. Fóðrið fá dýrin annaðhvort þurrt, eins konar mjöl, eða því er blandað saman við vatn og þá er þetta eins og bygggrautur.“

Hollar fitusýrur í svínakjötinu

– Er ekki frábært að rækta sín eigin svín með sínu eigin fóðri?

„Jú, það er náttúrliga mjög skemmtilegt að geta sagt að kjötið

sé alið á íslensku fóðri allt að 70 til 80%. Fyrir nokkru síðan létum við gera könnun á fitusýrusamsetningu okkar kjöts samanborið við annað íslenskt svínakjöt. Út úr því kom að það er meira af ómega 3 fitusýrum í okkar kjöti og líka er meira af fjölmöttuðum fitusýrum. En þessar fitusýrur eru hollari en mettaðar. Þetta er vegna þess að við erum að gefa íslenskt fóður og repjan er önnur af líklega bara tveim jurtum sem geta framleitt ómega 3 fitusýrur, annars er það eingöngu í sjávarvangi þar sem hægt er að fá ómega 3,“ segir Petrína.

Kjötvinnsla í Árnesi

– Þið opnuðú kjötvinnslu í Árnesi í sumar. Af hverju var ákveðið að fara þá leið og út á hvað gengur starfsemi kjötvinnslunnar?

„Eftirspurnin eftir kjöti frá okkur var orðin mikil og við seldum eingöngu í hálfum skrokkum og það hentaði ekki öllum. Neytandinn var oft að leita eftir ákveðnum vörum sem við gátum ekki sinnt þar sem við höfðum ekki aðstöðu til. Einnig er eftirspurn eftir vörum Beint frá býli og vörum sem neytandi getur rakið alla leið að aukast mikið. Við vinnum aðeins lítinn hluta af ræktuninni í kjötvinnslunni. Við reynum eftir fremsta megni að sinna þörfum viðskiptavinarins,“ segir Petrína. Hún segir að kjötvinnslan hafi gengið miklu betur en þau höfðu reiknað með. „Við fáum heilmikið af fólki til okkar sem kemur langa leið. Það mega allir koma og versla í kjötbörðinu okkar. Einnig erum við

með vörur í Bjarnabúð í Reykholti, Litlu Melabúðinni á Flúðum og í Versluninni Borg í Grímsnesi og í Villt og Alið á Hellu.“

Jólin í undirbúningi

Það er meira en nóg að gera í kjötvinnslunni þessa dagana við að undirbúa jólin og græja hamborgarhryggi og taka á móti pöntunum frá fólki. Þá hefur beikonið og skinkan frá Laxárdal slegið í gegn, enda langvinsælustu vörur kjötvinnslunnar. Þær innihalda engan sykurl, aðeins salt.

„Einnig erum við með kryddaða grísastrimla, snitsel, pepperoni, kótelettur, hnakkasneiðar, bógsteikur, purusteikur og margt fleira. Við erum alltaf að læra eitthvað nýtt og prófa okkur áfram. Við framleiðum skinku, pepperoni, beikon og pulled pork fyrir Pizzavagninn, sem er hitt fyrirtækið okkar,“ segir Björgvin Þór.

Rekjanleikinn þekktur

– Svínakjötið ykkar þykir sérstaklega gott og þið seljið mikið af því. Hverju þakkið þið þetta góða bragð og vinsældir kjötsins?

Petrína svarar því. „Ég held að það felist í gæðum kjötsins, vegna þess að dýrin eru alin á íslensku fóðri. Einnig er rekjanleikinn þekktur og fólk veit hvaðan maturinn kemur sem við við eru að bjóða upp á. Til er orðatilteki á ensku en lauslega þýðist það: „Þú þarft að vita hvaðan maturinn þinn kemur og hvað hann borðar.“

Pizzavagninn 14 ára gamall

– Þið eruð líka með Pizzavagn. Hvenær ákváðuð þið að fara út í slíka starfsemi og hvernig virkar vagninn?

„Við opnuðum Pizzavagninn 12. júní 2004 og er hann því orðinn 14 ára. Petrína hafði unnið á pitsustöðum á höfuðborgarsvæðinu og kunni vel til verka. Við erum með sürdeigspitsubotna sem við búum til sjálf, við hættem að nota gerbotna árið 2014 og hefur það gefist mjög vel. Einnig blöndum við sósuna sjálf. Kjötvörurnar eru úr eigin framleiðslu í kjötvinnslunni. Allir ostar, sveppir, paprika, tómatar og klettasalat eru allt úr íslenskrí framleiðslu. Markmið okkar hefur alltaf verið að vera sem mest með íslenska framleiðslu,“ segir Björgvin Þór, en þau ferðast með vagninn í uppsveitum Árnessýslu allar helgar. „Við erum á Flúðum, Brautarholti, Borg, Laugarvatni, Reykholti og í

Sáning á vetrarhveiti 2016, Auðunn Magni Björgvinsson plægir og Björgvin Þór er að sá.
Mynd / einkasafn

Lífið snýst um svín og aftur svín hjá fjölskyldunni í Laxárdal 2 í Skeiða- og Gnúpverjahreppi en yfirleitt eru um 1.000 dýr í húsunum hjá þeim, þarf af 160 gyltur.
Mynd / Magnús Hlynur Hreiðarsson.

Árnesi. “Dagskrá vagnsins er gefin út á Facebook-síðu Pizzavagnsins.

Óvissan er slæm

— Staða íslensks landbúnaðar núna 2018, hvernig líst ykkur á hana og hvernig finnst ykkur málin þróast?

„Það sem hefur verið slæmt undanfarin ár er óvissan, sérstaklega í þeim greinum sem ekki eru ríkisreknar. Stjórnmalamenn koma og fara og almennt hafa þeir minni skilning á matvælaframleiðslu og hvað það er sem skiptir máli til að hún geti vaxið og dafnað. Það eru miklar áskoranir í framleiðslu matvæla núna á næstu áratugum og manni finnst að Íslendingar ættu að vera með í því, ekki bara einblína á það að flytja hingað inn ódýra vöru sem stenst ekki samanburð við íslenskar vörur ef tekið er tillit til gæða og kolefnisfótspors. En verðið er kannski lægra í bili. Það verður ekki lengi og mig grunar að næsta sumar þá fari matvælaaverð, allavega í Evrópu, að hækka,“ segir Björgvin Þór.

30% innflutt svínakjöt

Það er mikið flutt inn af svínakjöti. Er það ekki slæmt fyrir svínabændur

eins og ykkur og er eitthvað hægt að gera í þeirri stöðu?

Björgvin Þór segir að innflutningur hafi aukist mikið síðustu ár og má segja að öll sú neysluaukning sem orðið hefur á svínakjöti sé borin uppi af innflutningi. Hann segir að 25 til 30% af heildarneyslu á svínakjöti á Íslandi sé innflutt. „Það væri hægt að framleiða þetta allt hér á landi en þá verða stjórnmál að skapa þær aðstæður að hægt sé að ráðast í nauðsynlegar framkvæmdir. Þá er ekki hægt að búa við að stjórnmálamenn taki illa ígrundaðar skyndiákvæðanir varðandi tollamál og hafi svo enga langtíma stefnu um það hvernig umgjörð á að vera um landbúnað á Íslandi.“

Björgvin Þór segist að sjálfsögðu vona að svínabúskapur verði áfram sterkur á Íslandi og að svínabú verði áfram víða um land. Honum finnst þó alveg eins líklegt að búum fækki og kannski verði bara tvö til þrjú stór bú með allan markaðinn í næstu framtíð.

Lífið í Laxárdal

— Að lokum eru hjónin spurð út í lífið í Laxárdal, hvernig er hefðbundinn dagur hjá fjölskyldunni?

„Þetta er nú í nokkuð föstum skorðum. Foreldrar mínir sjá um svínahúsið að miklu leyti en ég kem þar einnig þegar ekki stendur fyrir dyrum sáning eða þresking. Petrína sinnir kjötvinnslunni og ég aðstoða hana þar einn til tvo daga í viku. Í svínahúsinu er takturinn þannig að gyltur gjóta í annarri hverri viku og þá er vinnuvikan skipulögð í samræmi við það. En ég sé einn um kornræktina og er með einn mann með mér í mestu vinnutörnunum,“ segir Björgvin Þór og vill hafa þessi lokaorð: „Að vinna í landbúnaði þar sem maður hefur tækifæri á að vinna við allt ferlið frá akri í maga er gríðarlega fjölbreytt og margbreytilegt. Eftir að hafa unnið við þetta í þennan tíma þá er hætt við því að manni fyndist „venjuleg“ störf verða ansi einhæf eftir skamman tíma.“ /MHH

Eigum til afgreiðslu nokkra GIANT liðléttinga

4548 TENDO HD

Nettur en öflugur skotbómulyftari

D337T HD

Giant D337T HD er sú vél sem við höfum selt mest af. Þessi vél höfðar vel til íslenskra bænda sem og minni verktaka.

Litli risinn

Giant D254SW er ótrúlega duglegur miðað við stærð. Hann getur nánast lyft eigin þyngd, þess vegna er hann kallaður "Litli risinn"

Mikil lyftigeta - Aflmiklir - Stöðugir - Úrval aukahluta

Verðum á sýningunni
ÍSLENSKUR LANDBÚNAÐUR 2018
í Laugardalshöll 12. - 14. október

Gunnbjarnarholti,
801 Selfoss
Sími 480 5600

Bændablaðið Smáauglýsingar 56-30-300
Næsta blað kemur út 18. október

Husqvarna – Steinsagir, kjarnaborvélar, gólf- og vegsagir

HUSQVARNA FS 400 LV
Sögunardýpt 16,5 sm

HUSQVARNA K 770
Sögunardýpt 12,5 sm

HUSQVARNA K 3600 MK II
Sögunardýpt 27 sm

HUSQVARNA K 2500
Sögunardýpt 14,5 sm

HUSQVARNA DM 230

HUSQVARNA
Steinsagarblöð og kjarnaborar

Framúrskarandi
fyrirtæki

ALLT FYRIR ATVINNUMANNINN

MHG Verslun ehf | Víkurhvarf 8 | 203 Kópavogi | Sími 544-4656 | www.mhg.is

Uppbygging á döfinni í þremur byggðakjörnum í Hörgársveit við Eyjafjörð:

Ný 90 íbúða stækkun Lónsbakkahverfis

– Tíu einbýlishúsalóðir auglýstar á Hjalteyri og samþykkt að gefa þar 50% afslátt af gatnagerðargjöldum

Margrét Þóra Þórsdóttir
mth@bondi.is

„Það vantar tilfinnanlega húsnaði í sveitarfélaginu. Hér hefur sáralítið verið byggt af íbúðarhúsnaði í áraraðir,“ segir Snorri Finnlaugsson, sveitarstjóri í Hörgársveit. Tveir þéttbýliskjarnar eru í Hörgársveit, á Hjalteyri og við Lónsbakka, og stendur til að byggja ný íbúðarhús á báðum stöðum í nánustu framtíð.

Rúmlega 600 íbúar eru búsettir í Hörgársveit, sem er næsta sveitarfélag norðan Akureyrar, tegir sig norður að Fagraskógi við mörkin að Dalvíkurbyggð og innan þess eru Öxnadalur og Hörgárdalur þar sem mörk sveitarfélagsins eru á mót Akrahreppi við Grjótá á Öxnadalshéiði. Hörgársveit varð til árið 2010 þegar Arnarneshreppur sameinaðist Hörgárbyggð, en það sveitarfélag varð til með sameiningu þriggja hreppa, Glæsibæjarhrepps, Arnarneshrepps og Skriðuhrepps árið 2001. Hörgársveit er að stærstum hluta dreifbýli þar sem stundaður er hefðbundinn búskapur.

Líflegt á Hjalteyri

Sveitarstjórn Hörgársveitar hefur samþykkt að gefinn verði 50% afsláttur af gatnagerðargjaldi samkvæmt gildandi gjaldskrá á 10 lausum einbýlishúsalóðum við Brekkuhús á Hjalteyri. Þær lóðir eru í brekkunni ofan við eyrina. Snorri segir að til viðbótar standi til að byggja þrjú hús á eyrinni sjálfri, hús sem hefðu yfir sér „gamaldags“ yfirbragð í takt við þann tíðaranda sem ríkti þegar hús voru byggð á Hjalteyri á liðinni öld. „Við eigum einnig lausar fjórar lóðir undir frístundahús á þessu svæði við Hjalteyri og þær hafa notið vinsælda,“ segir Snorri.

„Staðan í sveitarfélaginu er góð hvað varðar lausar lóðir, framboðið er nægt og það er skortur á húsnaði. Við hlökkum til að sjá hver viðbrögð verða við auglýsingu um þessar lausu lóðir og væntum þess að þau verði góð,“ segir hann. „Við reynum ævinlega að hafa tiltækar byggingarhæfar lóðir fyrir þá sem vilja byggja.“

Nýtt hverfi reist á Lónsbakka

Í hinum þéttbýliskjarna sveitarfélagsins, á Lónsbakka, stendur einnig til að taka til hendinni og

Snorri Finnlaugsson, sveitarstjóri í Hörgársveit, á nýju byggingasvæði þéttbýliskjarnans á Lónsbakka. Verkefninu verður skipt upp í þrjá áfanga, fullbyggðar verða þar 90 íbúðir og um 400 íbúar. Svæðið er alls tæplega 27 ha að flatarmáli. Í fyrsta áfanga stendur til að reisa 7 rað- og parhús, með alls 16 íbúðum og einnig þrjú fjölbýlishús.

Myndir / MPB

reisa ný hús við götu sem hlotið hefur nafnið Reynihlíð. Fyrir eru á svæðinu hús við tvær götur, Birkihlíð og Skógarhlíð, og þar er ein laus lóð. Um þessar mundir er sveitarfélagið að óska tilboða í gatnagerð og veitulagnir og verða þau opnuð upp úr miðjum september.

„Við gerum ráð fyrir að unnið verði við þessa jarðvegsvinnu í vetur og að næsta vor verði í boði fyrstu byggingarhæfu lóðirnar í nýju hverfi,“ segir Snorri. Í fyrsta áfanga þess er gert ráð fyrir að reisa 7 rað- og parhús, með alls 16 íbúðum og einnig þrjú fjölbýlishús. Þau verða misstór, frá fjórum og upp í 12 íbúðir í hverju.

Íbúar um 400 þegar hverfið verður fullbyggt

Snorri segir að uppbyggingu í Reynihlíðarhverfinu verði skipt upp í alls þrjá áfanga. Fullbyggt verða 90

íbúðir í hverfinu og íbúar í kringum 400 talsins í Lónsbakkahverfinu í heild. „Það kemur í ljós innan tíðar hver viðbrögð verða, við byrjum á að kanna þau áður en hafist verður handa við næstu skref, en í næsta áfanga er t.d. gert ráð fyrir smærri íbúðum sem ákveðin eftirspurn er eftir. Þetta verður því fjölbreytt hverfi, blanda af smærri íbúðum í fjölbýli, rað- og parhús og einnig einbýlishús,“ segir Snorri.

Samstarf við leigufélög er fýsilegt

Sveitarstjórn Hörgársveitar hefur

Húsnaði skortir í Hörgársveit og hefur sáralítið verið byggt af íbúðarhúsnaði þar í áraraðir. Hér er þó eitt í byggingu, við Skógarhlíð á Lónsbakka.

einnig samþykkt að huga að því að auka framboð af leiguhúsnaði í sveitarfélaginu. Það á nú þrjár íbúðir í útleigu sem fyrst og fremst eru fyrir starfsmenn Þelamerkurskóla. Bæði á að skoða hvort sveitarfélagið geti ýtt undir aukið framboð með beinni þátttöku eða með öðrum leiðum, svo sem í samstarfi við aðra. Snorri segir að leigufélög, m.a. Búfesti, hafi sýnt áhuga á að reisa íbúðir í sveitarfélaginu og að þau mál séu á vinnslustigi. „Sveitarfélagið sjálft er í sjálfu sér ekki á þeim buxunum að reisa húsnaði til útleigu á eigin vegum, en okkur gæti þótt fýsilegur kostur að eiga samvinnu um slíkt verkefni við félög sem starfa á því sviði,“ segir hann.

Byggja upp iðnaðarsvæði

Iðnaðarhverfi hefur undanfarin misseri verið í uppbyggingu á svæði skammt norðan við Húsasmíðjuna. Tvö hús eru þegar risin á því svæði, búið að úthluta tveimur lóðum sem eru tilbúnar en framkvæmdir enn ekki hafnar á þeim. Þá eru að sögn Snorra enn til tvær lausar lóðir á því svæði. Hann segir að margs konar starfsemi sé í gangi á hinu nýja iðnaðarsvæði, bílavíðgerðir, vélaverkstæði, þar sé flutnings- og vörubílaþjónusta, jarðverktaki og ökuskóli. „Það eru þarna m.a. fyrirtæki sem þurfa gott pláss fyrir sína starfsemi og sjá sér hag í að koma sér fyrir á þessu nýja iðnaðarsvæði okkar,“ segir hann.

Gámurinn er þarfapening

Til leigu eða sölu:

- Þurrgámar
- Hitastýrðir gámar
- Geymslugámar
- Einangraðir gámar
- Fleti og tankgámar
- Gámar með hliðaropnun
- Gámahús og salernishús
- Færanleg starfsmannaðstaða
- Bos gámar og skemmur

Stólpi Gámar

Klettagördum 5 | 104 Reykjavík | Óseyrarbraut 12 | 220 Hafnarfirði

www.stolpigamar.is

Yfirlit Hagstofu um sauðfjár- og nautgripabú árin 2008 til 2016:
Batamerki voru á búrekstrinum í árslok 2016

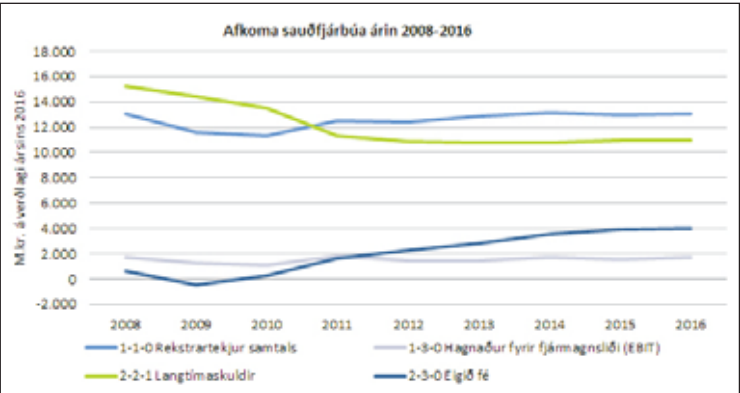
Hagstofa Íslands birti nýverið samantekt sína um rekstur og efnahag sauðfjárbúa, kúabúa og annarra nautgripabúa fyrir árin 2008 til 2016. Þar kemur fram að sauðfjárbúum hafði á þessum tíma fækkað um tæplega 14 prósent og kúabúum um tæplega 11 prósent. Rétt er að taka fram að forsendur kunna að einhverju leyti að hafa breyst 2017. Á það trúlega einkum við varðandi sauðfjárbúskap en það kemur ekki kemur fram í þessari skýrslu.

Rekstrartekjur sauðfjárbúa á árinu 2016 voru þær sömu og árið 2008, eða 13,1 milljón á hvert bú að meðaltali á föstu verðlagi miðað við árið 2016. Búum hafði á þessum tíma fækkað úr 1.712 í 1.477. Langtímaskuldir lækkuðu úr rúmum 15 milljónum á bú í tæpar 11 milljónir.

Fjöldi nautgripabúa – annarra en kúabúa – var svipaður frá 2008 til 2016; þau voru 97 árið 2008, flest 109 talsins árin 2011 og 2012 en voru 90 árið 2016. Á þessu tímabili voru rekstrartekjurnar mestar árið 2008, 1.332 m.kr. miðað við verðlag ársins 2016, en voru 1.003 m.kr. árið 2016. Langtímaskuldir hafa minnkað um helming; úr 1.648 m.kr. í 885 m.kr.

Tæplega 11 prósent fækkun kúabúa

Í yfirliti Hagstofunnar kemur fram að kúabúum fór fækkandi á árunum frá 2008 til 2016. Árið 2008 voru 707 kúabú í landinu með ræktun mjólkurkúa sem aðalstarfsemi, en árið 2016 voru þau orðin 631, sem er fækkun um tæplega 11 prósent. Meðalsterð búanna óx á sama tíma um 12,6 prósent.

Samkvæmt þessu línuriti var afkoma sauðfjárbúa á uppleið 2016, en trúlega lítur myndin töluvert öðruvísi út fyrir árið 2017.

Langtímaskuldir höfðu minnkað um helming í nautgriparækt 2016, eða úr 1.648 m.kr. í 885 m.kr. Síðan hefur mikil uppbygging með miklum fjárfestingum átt sér stað í greininni.

Rekstrartekjur kúabúa árið 2016 voru tæpar 24 milljónir króna að meðaltali á hvert bú árið miðað við fast verðlag, sem eru hæstu meðaltekjur árunum frá 2008. Árið 2008 voru rekstrartekjurnar tæpar 23 milljónir á bú að meðaltali miðað við fast verðlag 2016, en lægri árin á milli 2008 og 2016.

Langtímaskuldir kúabúa hafa lækkað umtalsvert á árunum frá 2008 til 2016; eða úr rúmum 52

m.kr. að meðaltali á bú, miðað við fast verðlag ársins 2016, í tæpar 29 m.kr. ársins 2016.

Þetta er í fyrsta skiptið sem Hagstofan birtir slíkt yfirlit um búrekstur og efnahag greina landbúnaðarins, en stefnt er að því að birt sé árlega samantekt um þessar upplýsingar. Tölur fyrir 2017 munu verða birtar síðar á þessu ári, þegar mestur hluti skattaskila liggur fyrir. /smh

Allt fyrir
matvælaíðnaðinn

- Vacumpokar
- Umbúðir
- Glerkrukkur
- Kjötnet og garnir
- Vélar og tæki
- Krydd og hjálparefni
- Hnifar og stál
- Hlíðarfatnaður
- Einnota fatnaður

NOKK

Áratuga reynsla í sölu á kryddum, hjálparefnum, umbúðum og vélum
NOKK ehf · Víkurhvarfi 5 · 203 Kópavogur · S: 533-5555 · www.nokk.is

Hitalampar á pallinn

- Þýsk gæði

www.hitataekni.is - S: 5886070 - Smiðjuvegur 10 - 200 Kópavogi

Hitataekni

Bændablaðið
á bbl.is og líka á Facebook

Hljóðsokkar á stóla

Dempar hljóð um allt að 18dB.

Minskar slit á gólfi.

Má þvo í þvottavél.

Mjög létt að setja á og taka af.

Bráðnauðsynlegt í skóla, mötuneyti og allstaðar þar sem að fjölmenni kemur saman.

Verð 862 kr. stykkið
(þrír litir)

Leitið tilboða í stærri kaup
www.stalidjan.is

STÁLIDJAN
Stálhúsgögn og alhliða stálsmiði

Stáliðjan ehf - Smiðjuvegi 5, 200 Kópavogi - Sími 564 5885 - www.stalidjan.is

IÐNAÐARHURÐIR
BÍLSKÚRSHURÐIR

- Íslensk framleiðsla, smíði og samsetning.
- Allar hurðir smíðaðar samkvæmt máli.
- Áratuga reynsla starfsmanna í hurðum.
- Hágæða hráefni.
- Þolir íslenskt veðurfar.
- Sér meðhöndlaðar brautir gegn ryði og álagi.
- Stuttur afgreiðslutími.

IS HURÐIR

IS Hurðir | Sími 564 0013 | www.ishurdir.is | ishurdir@ishurdir.is

Steingrímur Karlsson og Arna Björg Bjarnadóttir nýta sér bakgrunn í kvikmyndagerð og sagnfræði í ferðapjónustubúskap:

Hafa byggt upp Óbyggðasetur í skjóli fjallanna á innsta bænum í Fljótsdal

Hörður Kristjánsson
hk@bondi.is

Hjónin Steingrímur Karlsson, kvikmyndagerðarmaður og ferðapjónustubóndi, og Arna Björg Bjarnadóttir, sagnfræðingur og menningarmiðlari, hafa í nokkur ár unnið að uppbyggingu Óbyggðaseturs á bænum Egilsstöðum í Fljótsdal. Þar er nú komin glæsileg gistaðstaða í anda fortíðar og boðið upp á veglega tæknivædda sýningu um söguna, sem er mikil upplifun að skoða.

Þegar ekið er inn að Fljótsdalsvirkjun fyrir botni Lagarfljóts getur að líta skilti við veginn sem vísar á Óbyggðasetur inn í Norðurdal Fljótsdals. Ekið er út af veglegum vegi með bundnu slitlagi og inn á hefðbundinn malarveg. Ekið er eins og leið liggur til endimarka akvegarins og þá blasir við bærinn Egilsstaðir þar sem Óbyggðasetrið er til húsa. Það er innsta byggða bóli í Fljótsdal og í bakgarðinum eru stærstu óbyggðir í Norður-Evrópu. Upplifunin af því að skoða gamla bæinn og sýninguna sem þar er boðið upp á er hreint ótrúleg og kemur sannarlega á óvart. Er sýningin mjög byggð upp á sjónrænni upplifun og auðséð að þar gætir töluverðra áhrifa og reynslu kvikmyndagerðarmannsins Steingríms.

Á jörðinni er gamla íbúðarhúsið sem búið er að gera upp sem gististað með veitingum og búið að setja upp veglega og tæknivædda sýningu í skemmu þar við hliðina. Hjónin Gunnar Jónsson og Bergljót Þórarinsdóttir, bændur á Egilsstöðum, voru þátttakendur í verkefninu með Steingrími og Örmu, en Bergljót er nú látin. Fjölskylda Gunnars hafði búið á Egilsstöðum í um 150 ár.

Með stærstu óbyggðir Norður-Evrópu í bakgarðinum

Steingrímur segir að hugmyndin að Óbyggðasetrinu hafi fæðst þegar hann og kona hans, Arna Björg Bjarnadóttir, sem ættuð er úr Skagafirði, ráku þaðan 6–10 daga hestaferðir um óbyggðir Austurlands á sumrin.

„Það voru nokkrir samliggjandi þættir sem ollu því að við förum í að byggja upp þessa aðstöðu á bænum. Hér erum við á innsta byggða bóli í dalnum og í bakgarði okkar eru stærstu óbyggðir í Norður-Evrópu. Það var líka sérstök saga systkinanna sem hér bjuggu og nábylí þeirra við óbyggðirnar sem okkur langaði að fanga.

Ég á hér tengingar og frá því ég var lítill hefur mér alltaf fundist að hér væru mínar rætur og hér vildi ég vera. Ég var á sumrin í sveit hjá móðursystur minni á næsta bæ hér fyrir utan. Þá hafa óbyggðirnar líka alltaf verið mitt áhugamál. Arna Björg, konan mín, var forstöðumaður og byggði upp Sögusetur íslenska hestsins í Skagafirði og bjó því yfir dýrmætri reynslu sem nýttist við uppbygginguna og reksturinn hér.“

Að uppbyggingu Óbyggðaseturs fengu þau Steingrímur og Arna Björg fjölda heimamanna og fagfólk sér til aðstoðar við smíðar, tæknilausnir og uppsetningu sýninga.

Sveitungarnir gerðu grín að löngum aðdraganda

„Það liðu fimm ár frá því við fengum þessa hugmynd og þar til

Fjölskyldan uppabúin að hætti liðins tíma. Hjónin Arna Björg Bjarnadóttir, sagnfræðingur og menningarmiðlari og Steingrímur Karlsson, kvikmyndagerðarmaður og ferðapjónustubóndi, ásamt dætrum sínum, þeim Snæðísi (í fangi móður sinnar) og Friðnýju. Mynd / Gunnar Gunnarsson

Óbyggðasetrið að Egilsstöðum í Fljótsdal. Búið er að gera upp gamla íbúðarhúsið í upprunalegum stíl frá 1940. Þar við hliðina er skemma með stórmérkilegri sýningu um sögu svæðisins á jarðhæð og gistaðstöðu með baðstofu í gömlum stíl með lokrekkjum á efri hæð. Í fjarska á neðri myndinni sést nýrra hús sem Gunnar Jónsson bóndi byggði, en hann er sonur Jófríðar sem var ein af 14 Egilsstaðasystkinum.

Myndir / HKr.

við opnuðum. Fyrstu tvö árin fóru meira og minna í heimildar- og rannsóknarvinnu, hönnun og vinnslu viðskiptaáætlunar. Sveitungunum fannst þetta ganga ansi hægt og gerðu grín að okkur á þorablóti. Þá voru liðin þrjú ár og rétt farnar að sjást breytingar. Sögðu sveitungarnir því að þeir hafi sennilega misskilið þetta. Þetta væri ekki Óbyggðasetrið, heldur óbyggða setrið.“

Steingrímur segir að veitingastaðinn hafi þau ákveðið að útbúa

Hvert sem litið er má sjá hluti sem minna á liðna tíma.

„Þá notum við hér kjöt frá bænum og silung úr vötnunum,“ segir Steingrímur.

í stíl við gamla eldhúsið.

„Það var gert upp í stíl við upprunalega eldhúsið. Höldurnar á skápunum eru úr hreindýrshornum og hurðirnar á efri glerskáp eru gamlir fjósgluggar. Eldhúsborðið var gert upp úr gamla baðstofuborðinu. Svo er eldað fyrir framan gestina eins og gert var í gamla daga. Við matborðið spinnast svo endalausar umræður þar sem gestir vilja fræðast um sögu og náttúru svæðisins.

Þá notum við hér kjöt frá bænum og silung úr vötnunum. Við erum líka með reykkoða þar sem við reykjum kjöt. Allt brauð og kökur er líka heimabakað og þar byggjum við mikið á gömlum uppskriftum.“

Margt jákvætt við ferðapjónustu lengst inni í afdal

„Það er bæði hægt að líta á það jákvæðum og neikvæðum augum að vera hér lengst inni á afdal þar sem vegurinn endar. Í því eru þó heilmargir kostir og gæði fyrir gestina okkar að komast hér í fámennið og rölegheitin. Upplifa hér gamla Ísland fremur en að þeysast á milli fjölfarinnna ferðamannastaða. Þarna á Austurland mikið inni með allri sinni náttúrufegurð og dýralífi.

Það ánægjulega er að flestir okkar gestir stoppa hér í meira en eina nótt. Það eru ýmis tækifæri fyrir fólk að finna hér bæði frið og ró í náttúrunni. Við bjóðum upp á hestaferðir, fjallahjól og gönguferðir og hér eru merktar gönguleiðir sem fólk getur líka farið um á eigin vegum. Þá endurbyggðum við kláf á eyðibýlinu Kleif hér innar í dalnum og hér er aðstaða fyrir fjallahjólafólk og við erum einnig með vetrarþjónustu á svæðinu. Í fyrra opnuðum við stjórnskoðunarstöð með tölvustýrðum stjórnskoðunar-sjónauka sem Stjörnu-Sævar [Sævar Helgi Bragason] setti upp og erum að taka í gagnið heitar laugar með baðhúsi og gufubaði.“

Í mikilli veðursæld

„Það hjálpar okkur einnig að hér á svæðinu er mjög veðursælt. Við erum í skjóli frá Vatnajökli og um 100 kílómetra frá sjó. Öll úrkoma er því eiginlega búin að klára úr sér þegar hún kemur hér inn eftir og því er nær snjólaust hér á vetrum. Sem dæmi um það þá áttu karlarnir sem hér bjuggu tvo vélsleða sem þeir urðu að geyma í kofa sem enn stendur hér uppi á fjallsbrún, enda gátu þeir lítið notað sleðana hér niðri í dalnum. Þar sem hálendið er víðfeðmt, þá notuðu þeir sleðana við smalamennsku og veiðar. Vegna þess hversu snjólétt er hér á vetrum getum við auðveldlega haldið úti heilsársstarfsemi og verið með hestaleiguna opna allt árið. Áður fyrr var það þannig að bændur fengu að reka fê hingað til beitar utan af Héraði á hörðum vetrum. Jafnvel frá þorra og fram undir vor.“

Fjölbreytt hlunnindi

Steingrímur segir bændur hafa búið við margvísleg hlunnindi sem sum skapist af veðursældinni í dalnum. BeitiLönd eru hér afar góð og hér vex líka fjölbreytt flóra berja, eins og krækiber, bláber, hrútaber og villt jarðarber. Hreindýr, gæs og silungur hafa einnig verið góð búbót og fjallagrös verið tind hér áður fyrr undir Snæfellinu. Uppi á Eyjabökkum vex fjölbreyttur gróður og þar hefur Steingrímur hugmyndir um að geta boðið ferðamönnum upp á kajakróður til að upplifa sérstaka náttúruvegurð votlendisins undir Eyjabakkajökli. Öll þeirra ferðamennska byggist reyndar upp á hugmyndinni um róleghetta ferðamennsku, eða „Slow Travel“. Eigi að síður er þau í samstarfi við ferðaþjónustuaðila sem bjóða upp á ferðir á öflugum fjallajepum ef fólk vill komast í slíkar aðstæður.

Vistvæn og nýtin í anda systkinanna á bænum

„Við viljum þó sjálf aðallega einbeita okkur að minni hópum og vera eins umhverfisvæn í öllu sem við gerum eins og hugsast getur. Það er í anda þeirra sem hér bjuggu sem voru einstaklega nýtin á alla hluti. Endurnýttu allt sem hægt var og spengdu jafnvel saman postulínsdiska sem brotnuðu.“

Mikil fyrirhöfn að halda gamaldags útlit

Þessa sérstöðu og sérvisku var samt ekki einfalt að uppfylla við endurbyggingu bæjarins. Það kostaði mikla útsjónarsemi og yfirlegu að halda öllu í gamla stílum um leið og uppfylla þurfti kröfur nútímamannsins og eftirlitsstofnana. Ljósarofar í gömlum stíl var hægt að finna í Þýskalandi en margfalt dýrari en nútímalega rofa. Nýtísku hleðslutengingar fyrir farsíma og myndavélar í baðstofunni eru síðan felldar inn í viðarklæðningu svo þær sjáist ekki. Baðstofan lítur út eins og gamaldags baðstofa með rúmum í fullri stærð í röð undir súð. Þar er líka boðið upp á tvöföld rúm og lokrekkju og hafa ferðamenn hrifist mjög af að geta upplifað þannig gamla tíma. Einnig er boðið upp á gistingu í herbergjum. Í baðstofunni hafa verið ýmsar

Reglugerðir um veitingaþjónustu segir að það eigi að vera sérstakur vaskur í eldhúsi til að þvo sér um hendurnar. Slíkt þjatt þekktist ekki í tíð systkinanna á Egilsstöðum sem létu einn vask duga. Hér er krafa eftirlitsiðnaðarins leyst á mjög frumlegan hátt úr hlutum úr ólíkum áttum. Samt er engu líkara en vaskurinn hafi verið þarna alla tíð.

uppakomur, eins og tónleikar með KK, og þar hefur Einar Kárason líka verið með upplestur. Þá hefur baðstofan einnig verið nýtt undir

Gamla eldhúsbörðið á Egilsstöðum hefði örugglega margar fróðlegar sögur að segja ef það gæti talað.

brúðkaupsveislu, handverksnámskeið og viðburði. Nútíma eldvarnarhurðir eru skylda í svona húsnæði, en þær eru haganlega

felldar inn í gamla útlitið. Eru þær með álimdum fulningum í gömlum stíl svo allt líti út sem upprunalegast. Í baðstofunni voru allir naglar í

Gæsaveiðar og Reynisstaðabræður í gróf sinni í safninu á Egilsstöðum.

klæðningum handdúkkaðir og gluggar handsmiðaðir með kitti eins og þekktist í gamla daga. Óliuluktir eru þar líka, en með rafljósi og rafleiðslur kirfilega faldar.

Með gistingu fyrir 36 manns á fyrrum heimili 14 systkina

„Í dag erum við ferðaskrifstofa og bjóðum upp á styttri og lengri ferðir héðan, eða frá klukkutíma og upp í tíu daga. Þá er bæði um að ræða tilbúna dagskrá og eins sérsniðna að óskum viðskiptavina. Hér bjóðum við upp á gistingu og erum með gistiadstöðu fyrir 36 manns. Þá er í raun um að ræða gistingu á safni. Hér eru safnmunir frá tíð systkinanna 14 frá Egilsstöðum og hefur allt verið gert upp í gamla stílnum,“ segir Steingrímur.

Níu af 14 systkinum ílengdst og pipruðu öll á bænum

„Hér fæddust 14 systkini frá 1907 til 1927. Fimm þeirra fluttu burt og giftust, en níu systkinanna bjuggu hér og pipruðu öll. Þau voru þekkt um allt Austurland fyrir sitt handverk, skyggngigáfu og hvað þau voru einstaklega listræn. Einn bróðirinn, Egill Gunnarsson, stjórnaði hreindýra-veiðunum á Íslandi. Tvær systranna, Björg og Begga, fóru oft niður á Reyðarfjörð þar sem þær stunduðu saumaskap og saumuðu mikið, m.a. kjóla á konur á svæðinu.“

Hagleiksmaðurinn Snorri Gunnarsson

„Bróðirinn Snorri Gunnarsson var þó þekktastur í systkinahópnum. Hann var elstur og fæddur 1907. Var hann sérkennilegur í útliti með skegg líkt og hjá Amish-fólki. Hann var líka með nokkuð sérstakt augnaráð sem margir tengdu við skyggngigáfu hans. Enda var hann alltaf að sjá eitthvað sem aðrir sáu ekki. Snorri saumaði á milli 90 og 100 peysuföt og upphluti. Þá saumaði hann sparikjóla og jakkaföt auk þess sem hann gerði við klukkur. Hér er stór klukka, eins konar Borgundarhólmsklukka, sem hann smíðaði og ein systirin teiknaði skífuna með blýanti. Snorri ferðaðist m.a. í Vopnafjörð og um Jökuldal og byggði nokkur hús. Á verkstæðinu sem við erum með til sýnis eru mörg verfæri sem systkinin smíðuðu sjálf. Þannig er þessi sýning hér á Egilsstöðum annars vegar um lífið í óbyggðum með ævintýrum og hrakningum sem þar urðu. Hinn hluti sýningarinnar segir frá – Framhald á næstu síðu.

Hluti af sýningunni í Óbyggðasetrinu á Egilsstöðum í Fljótsdal. Haganlega gerð brúða af Snorra Gunnarssyni við eina af mörgum saumavélum sem hann átti. Mynd /HKr.

Snorri Gunnarsson á Egilstöðum í Fljótsdal: Sannkallaður þúsundþjalasmiður og snillingur í saumaskap og hönnun

Í minningargrein sem birtist í Morgunblaðinu um Snorra Gunnarsson, sem lést 12. mars 1989, skrifaði Jón Hnefill Aðalsteinsson. Þar segir m.a. að Snorri hafi alist upp á bænum Egilsstöðum og dvalist þar fram á þrítugsaldur. „Hann var þegar á unga aldri orðlagður hagleiksmaður og lagði snemma jöfnum höndum stund á smíðar og sauma. Snemma á fjórða áratugnum flutti hann sig um set yfir Fljótsdalsheiðina og var næstu árin á Eiríksstöðum á Jökuldal, en þar og á Vaðbrekku í Hrafnkelsdal taldi Snorri heimili sitt næstu áratugina. Síðustu tuttugu árin eða þar um bil hefur hann síðan átt heima á æskuheimili sínu á Egilsstöðum. Ævistarf sitt vann Snorri á litlu svæði á Efra-Dal og í Fljótsdal. Starfsvettvangur hans var þrískiptur. Hann stundaði smíðar og má sjá þess stað á mörgum bæjum sem hann húsaði upp, oft að mestu einn, en stundum í samvinnu við aðra smíði. Þau eru nokkuð mörg íbúðarhúsin á þessum slóðum þar sem Snorri á flest handtökin. Hann hefur þannig átt sinn drjúga þátt í því að þessi svæði héldust í byggð á umröstímum og hvarvetna varbúið

í mannsæmandi húsakynnum.“ Um saumaskap Snorra ritar Aðalsteinn: „Ekki varð Snorri atvinnulaus þó að hlé yrði á byggingarframkvæmdum, því að þá settist hann við saumavélina. Einnig í þeirri iðngrein lék allt í höndum hans og hann saumaði jafnt á karla sem konur. Það var Snorra að þakka að bændur á Efra-Dal og í Fljótsdal gengu „eins og höfðingjar í klæðskerasaumuðum fötum“ er þeir komu í aðra landsfjórðunga. Enn rómaðri var þó skerfur hans til kvenbúninga, því að hann saumaði upphluti á mikinn fjölda kvenna út um allt Hérað. Er hann var rúmlega sjötugur héldu þessar konur honum veglegt samsæti og færðu honum forláta kistil að gjöf. Mættu þær allar til höfsins í upphlutum sem Snorri hafði saumað. Vélaviðgerðir var þriðji þátturinn í starfi Snorra. Hann var einstakur snillingur að fást við ýmsar hinar fingerðari vélar svo sem úr og klukkur. Í félagi við bræður sína gerði hann upp svonefnda Borgundarhólmsklukku árið 1945 og veit ég ekki betur en að hún gangi enn í stofunni á Egilsstöðum. Þá var honum einkar hent að gera upp saumavélar. Átti hann sjálfur talsvert safn

saumavéla frá fyrri öldinni sem honum hafði áskotnast er eigendur voru að flegja þeim. Allar þessar vélar tók Snorri til sín og kom þeim í nothæft ástand. Sagði hann sjálfur að þær væru því betri sem þær væru eldri. Það liggur í augum uppi hvert hagræði var að geta leitað til slíks manns í strjálbýli ef einhver heimilisvélín bilaði. Þessu er ágætlega lýst í vísu sem Stefán í Merki varpaði fram eftir að Snorri hafði verið þar á bæ í nokkra daga: Eldavélin er sem ný, engin klukka stendur; saumavélar sauma, því svona eru Snorra hendur.

Snorri lét sér ekki eingöngu annat um menningarverðmæti á verklega sviðinu, hann var einnig mjög vel heima í hvers kyns þjóðmenntum og kunni kynstrin öll af sögum og vísum. Var eftirlætislestrarefni hans ýmis þjóðlegur fróðleikur. Hann hafði erft náðargáfu formæðra sinna, þeirra Mekkinar og Ingunnar, og var skyggn, enda þótt hann flíkaði því ekki að jafnaði. En ef slík efni bar á góma ræddi hann þau af sama hispurslausa yfirlætisleysi og allt annað.“

Burðarklár og ferðakistill.

systkinunum á bænum og þeirra nábýli við óbyggðirnar.“

Systkinin 14 frá Egilsstöðum

Systkini Snorra voru Sigríður, fædd 1908, Stefán, fæddur 1910, Sigurður, fæddur 1911, Sigurbjörg, fædd 1913 og var gift Jóni Finnssyni og áttu þau fjögur börn. Þá kom Pétur, fæddur 1915, Egill, fæddur 1916, Björg, fædd 1917 og Ingólfur, sem var fæddur 1919 og giftist Unni Einarsdóttur og átti með henni 3 börn. Síðan kom Bergljót, fædd 1920, Jófríður, fædd 1922 og eignaðist hún einn son sem enn býr á Egilsstöðum. Þá kom Guðfinna, fædd 1924 og Ingibjörg, fædd 1926, en hún giftist Þórarni Bjarnasyni og eignuðust þau tvö börn. Yngst þeirra systkina var svo Þórhalla, en maður hennar var Kjartan Hallgrímsson og eignuðust þau 12 börn.

Kvikmyndakunnáttan og sagnfræðin hafa nýst vel

Steingrímur segir að við uppbyggingu Óbyggðaseturs hafi honum nýst

Margar skemmtilegar sögur eru sagðar í Óbyggðasetri með mjög skemmtilegri framsetningu, eins og af manninum sem fyrir slyzni varð að gera sér að góðu að þeysast um á hreindýri.

Mynd / HKr.

Að sjálfsögðu er Fjalla-Eyvind líka að finna í Óbyggðætrinu þar sem hann liggur í fleti í hraungjótu með lamb og hund til að halda á sér hita.

Mynd / HKr.

Systkinin á Egilsstöðum voru mikið hagleiksfolk og hefur greinilega sjaldan fallið verk úr hendi.

Mynd / HKr.

Gamli vélsleði Egilsstaðabræðra var geymdur uppi á fjalli þar sem yfirleitt var of snjólaust niðri í dalnum til að hægt væri að aka honum þar.

vel reynslan af kvikmyndagerð og þekking konunnar á sagnfræði, rekstri og viðburðastjórnun.

Badstofan hefur vakið athygli, ekki síst meðal útlendinga. Þar er hægt að fá gistingu við aðstæður líkar þeim sem þekktust í íslensku torfbæjunum. Mjög er þar vandað til verka til að hafa útlitið á badstofunni sem líkast gömlu badstofunum, en samt er þar líka að finna tengingar fyrir farsíma og tölvur sem haganlega eru faldar í þiljum. Þá eru rúmin sjálf stærri en tíðkaðist áður fyrr og búnar nútíma rúmdýnum.

Mynd / Óbyggðasetur

Gúmmíbelti

- Fyrir smágröfur

Vertu vinur okkar á Facebook

Sími: 517-8240 - Súðarvogur 20 - www.eyjalind.is

Överaasen DLS-270
skekkanleg kastönn fyrir dráttarvél og hjólaskóflu

A. Wendel ehf.
Tangarhöfða 1
110 Reykjavík
Sími 551 5464
www.wendel.is

„Það má segja að staðurinn sé leikmyndin okkar og starfsfólkið leikararnir sem skapa sanna upplifun byggða á menningu okkar og gefa gestum kost á að upplifa fortíðina.

Ferðirnar sem við bjóðum upp á eru byggðar upp á svipaðan hátt. Þar er miðlun sögunnar og náttúrunnar alltaf í forgrunni.

Það hefur verið vinsælt að koma hingað með skólakrakka til að kenna þeim og upplifa hvernig fólk lifði hér áður fyrr.“

Steingrímur segir að nú í nóvember sé stefnt að því að opna nýja aðstöðu við bæinn. Þar verður laug með steinhleðslu í kring og baðhús með gufubaði og hvíldaraðstöðu. Allt verður það í þessum gamla stíl og klætt að utan með rekaviði.

„Við ákváðum strax og við fórum í þetta verkefni um Óbyggðasetrið að byggja þetta á faglegum grunni. Við

Hvergi er slegið af fagmennskunni í Óbyggðasetri. Meira að segja hljómflytningstækin sem gestir fá þegar gengið er um sýninguna eru handsmiðuð af Steingrími Karlssyni.

Mynd / HKr.

leituðum því eftir viðtæku samstarfi við Þjóðminjasafnið, Vatnajökulsþjóðgarð, Náttúrustofu Austurlands, Jarðfræðisetrið á Breiðdalsvík, Héraðsskjalasafnið, Landmælingar Íslands, Vegagerðina og Minjasafn Austurlands.

Setrið er að öllu leyti einkarekstur og ekki kostað af ríkinu þótt við höfum auðvitað sótt um alls konar styrki til að koma þessu áfram. Má nefna að sveitarfélagið hér, Fljótaldalshreppur, sem er eitt hið fámennasta á landinu, hefur styrkt okkur vel til að hjálpa okkur í gang.

Markmið Óbyggðasetursins er að skapa heildstæða upplifun og miðla sögu óbyggða Íslands með lifandi hætti gegnum fjölbreytta þjónustu og afþreyingu. Gisting er í boði allt árið og staðurinn einnig tilvalinn fyrir vana- eða starfsmannahópa. Auðvelt er að finna hér nóg að gera og njóta náttúru og friðsældar,“ segir Steingrímur Karlsson.

Mótorar og varahlutir á lager
Hröð og góð þjónusta
Dreifingaraðili BRIGGS & STRATTON
á ÍSLANDI
MHG VERSLUN EHF 544-4656 - MHG.IS

Bylting í hreinlæti!
 i-mop XL - Gólfþvottavél sem auðveldar þrif, sparar tíma og létir lífið. Hafðu samband og pantaðu kynningu fyrir þitt fyrirtæki

Sjá nánar á:
i-teamglobal.com

Aflvélar ehf. • Vesturhrauni 3 • 210 Garðabær
 Sími: 480 0000 • aflvelar.is • sala@aflvelar.is

HAUSTFUNDIR LANDSSAMBANDS KÚABÆNDA 2018

Nú eru haustfundir Landssambands kúabænda fram undan og verða þeir haldnir á eftirfarandi stöðum:

Mánudagur 8. október kl. 12:00	Hlíðarbær, Eyjafirði
Mánudagur 8. október kl. 20:30	Ljósheimar, Skagafirði
Þriðjudagur 9. október kl. 12:00	Salur BHS, Húnabraut, Blönduósi
Þriðjudagur 9. október kl. 20:30	MS, Búðardal
Þriðjudagur 9. október kl. 20:30	Breiðamýri, Þingeyjasýslu
Miðvikudagur 10. október kl. 20:30	Ásgarður, Kjós
Fimmtudagur 11. október kl. 12:00	Lyngbrekka, Borgarfirði
Fimmtudagur 11. október kl. 20:30	Þingborg í Flóa
Mánudagur 15. október kl. 12:00	Hvoll, Hvolsvelli
Miðvikudagur 17. október kl. 12:00	Mánagarður, Hornafirði
Miðvikudagur 17. október kl. 20:30	Kirkjubæjarstofa, Kirkjubæjarklaustri
Föstudagur 19. október kl. 12:00	Hótel Ísafjörður
Fimmtudagur 25. október kl. 20:30	Gistihúsið Egilsstöðum
Föstudagur 26. október kl. 12:00	Hótel Tanga, Vopnafirði

Framsögumenn á fundunum verða Arnar Árnason, formaður Landssambands kúabænda og Margrét Gísladóttir, framkvæmdastjóri samtakanna.

Félagsmenn LK og allt áhugafólk um málefni greinarinnar er hvatt til að mæta!

Nánari upplýsingar um fundina má nálgast á heimasíðu samtakanna **naut.is**.

Stjórn Landssambands kúabænda

**LANDSSAMBAND
 KÚABÆNDA**

www.volundarhus.is

GLÆSILEGT ÚRVAL

AF GESTAHÚSUM á frábærum verðum

Sérhönnuð fyrir íslenskar aðstæður. Sérvalin hægvoxta fura, bjálkinn er 44 - 95 mm með tvöfaldri nót.

Sjá nánar á heimasíðunni okkar [volundarhus.is](http://www.volundarhus.is) <http://www.volundarhus.is/Husin-okkar/gestahus/>

volundarhús.is
 Vel valið fyrir húsið þitt

volundarhus.is • Sími 864-2400

MATUR & MENNING

Ferðapjónustufyrirtækið Crisscross:

Kynnir íslenskar matarkistur

Erla Hjördís
Gunnarsdóttir
ehg@bondi.is

Sigríður Anna Ásgeirsdóttir leiðsögumaður á og rekur ferðapjónustufyrirtækið Crisscross, sem sérhæfir sig í að kynna íslenskan mat og matarhefðir fyrir erlendum ferðamönnum. Hún byrjaði með ferðirnar fyrir tveimur árum sem hafa vaxið þétt síðan og segir hún það koma ferðamönnum á óvart hversu mikil fjölbreytni er í íslenskri matarflóru.

„Ég tók þátt í Startup tourism með vinkonu minni, Ólöfu Ingólfssdóttur, þar sem við áttum að koma með tillögu að nýjung í ferðamennsku. Þar sem við höfum báðar sameiginlegan mataráhuga lá það beinast við að koma með þá hugmynd inn enda var enginn að sinna þessu hér heima. Þannig ákváðum við að koma með hugmynd að matarferðum en slíkar ferðir eru vel þekktar í Norður-Ameríku og í Frakklandi og Ítalíu þar sem fléttað er saman vín- og matarferðum. En það er í raun ekkert annað fyrirtæki sem hefur verið að fókusera á ferðir eins og við hjá Crisscross bjóðum upp á.“

Persónulegar dagsferðir

Sigríður Anna seldi nýverið fyrirtæki sitt, Kruss, þar sem hún framleiddi mysudrykk, til ábúenda á Erpsstöðum í Dölum. Hún tók þátt í matarmarkaðnum í Hörpu í nokkur skipti og kynntist þar íslenskum matvælum og framleiðendum.

„Það sem hefur verið í boði hérna heima er rölt um miðbæ Reykjavíkur með smakki á nokkrum stöðum og það hafa verið nokkrir aðilar sem hafa verið með þessar ferðir. Síðan er auðvitað hægt að stoppa í Efstadal og Friðheimum sem tengist þá meira gullna hringnum. Ég hef mest farið með ferðamennina á Vesturlandið og kynnt þá fyrir matarkistunni þar. Hjartað í ferðunum eru dagsferðir í Borgarfjörð og Hvalfjörð þar sem við förum á staði þar sem er ekki eins mikið af ferðamönnum. Þetta flokkast undir slowtravel-ferðir sem skilja meira eftir sig í nærumhverfinu. Við höfum einnig boðið upp á lengri ferðir á Vestfirði og erum að skoða Snæfellsnesið,“ segir Sigríður Anna og bætir við:

„Við tökum eftir því að þessir ferðamenn sem koma í ferðirnar vilja persónulegri þjónustu og að kynnst íslenskum matarhefðum ásamt því að kynnst framleiðendum. Einnig er mikill áhugi á nýjungum í matargerð sem hefur náttúrulega farið vaxandi hérna eftir hrúnið. Fólk er orðið sniðugra að nota matvæli úr nærumhverfinu og að því leyti er hugsunarhátturinn mikið breyttur.“

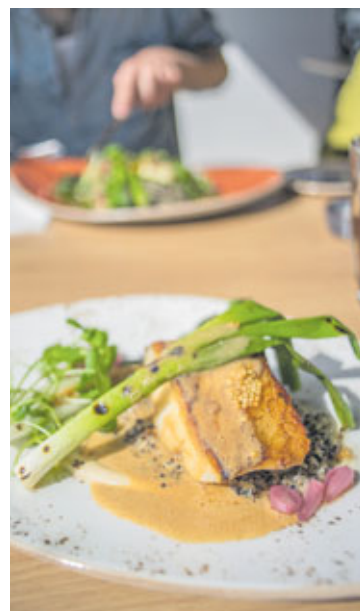
Sigríður Anna Ásgeirsdóttir leiðsögumaður á og rekur ferðapjónustufyrirtækið Crisscross sem sérhæfir sig í að kynna íslenskan mat og matarhefðir.

Það kemur ferðamönnum sem koma í matarferðirnar á óvart hversu mikil fjölbreytni er í íslenskri matarflóru.

Heimsókn á Háafell í Borgarfirði til að kynnst íslenska geitastofninum.

Ferðamennirnir vilja fá bragðgóðan íslenskan mat og höfum við mikið verið með sjávarfang, kryddjurtir, lambakjöt og skyr sem dæmi.“

Fjölbreytnin kemur á óvart

Flestir sem koma í ferðirnar eru frá Bandaríkjunum og Kanada en einnig frá Frakklandi, Bretlandi og Singapúr sem dæmi.

„Þetta eru litlir hópar, eða innan við tíu manns í hvert sinn. Þannig næ ég að bjóða upp á meira samtal við fólkið. Undantekningarlaust er fólkið mjög ánægt með íslenskan mat og fjölbreytnina, hún kemur þeim á óvart. Einnig hafa ferðamennirnir mikinn áhuga á hvað sé mikill fjölskyldubúskapur hérlandis,“ útskýrir Sigríður Anna og segir jafnframt:

„Í okkar ferðum bjóðum við upp á íslenskt matarhandverk, bæði frá þeim framleiðendum sem við heimsækjum sem og öðrum sem nota hráefni úr íslenskri náttúru, mat sem er bragðgóður og hefur sögu að segja. Við reynum að tengja matarupplifunina við frásagnir af fólki og staðarháttum og hvernig aðstæður og umhverfi hefur haft áhrif á matarvenjur Íslendinga í gegnum tíðina. Fólk hefur mikla ánægju af því að borða mat sem hefur bein tengsl við þá staði sem við heimsækjum.“

Gagnkvæmur ávinningur

Ferðaskrifstofan Crisscross sérhæfir sig í að kynna land og þjóð í gegnum mat og matarhefðir með heimsóknum til bænda og smáframleiðenda og er því samstarfið við þessa aðila mjög mikilvægt.

„Við höfum mikið heimsótt Bjarteyjarsand í Hvalfirði, Háafell í Borgarfirði, Miðdal í Kjós og Erpsstaði í Dalasýslu, sem sagt bændur sem hafa sjálfbærni að leiðarljósi. Það skiptir öllu máli að eiga gott samstarf við heimamenn sem eiga það flestir ef ekki allir sameiginlegt að hluti af búskapnum hjá þeim er samofinn ferðapjónustu. Þetta eru bændur sem hafa aðstöðu og viljann til að taka á móti fólki. Það þarf að vera gagnkvæmur ávinningur til að þetta gangi upp,“ segir Sigríður Anna og varðandi framhaldið bætir hún við:

„Þetta getur þróast á margan hátt eins og til dæmis með námskeiðshaldi með matreiðslumönnum og heimafélki. Það er mikill áhugi á að komast í tengsl við hráefnin og jafnvel hráefnisöflun. Einnig snýst þetta um tengsl við náttúruna og ef veður leyfir förum við með smakk út í náttúruna og bendum á árstíðabundin hráefni, eins og jurtir, fjallagrös og ber.“

/ehg

Nýlega heimsótti Benedikt Benediktsson, framleiðslustjóri SS þau Grzegorz Ziolkowski og Justina Ziolkowska sem eru fyrstu íbúar í nýju húsunum við Gunnarsgerði á Hvolsvelli en þau starfa bæði hjá SS á Hvolsvelli. Mynd / SS

SS byggir 24 íbúðir á Hvolsvelli fyrir starfsmenn sína

SS hefur afhent fyrstu 8 íbúðirnar sem byggðar hafa verið sérstaklega fyrir starfsmenn fyrirtækisins Hvolsvelli. Um er að ræða 24 leiguíbúðir við Gunnarsgerði.

„Það er von fyrirtækisins að íbúðirnar falli vel að þörfum starfsmanna og samfélagsins á Hvolsvelli. Það er mikil þensla á húsnæðismarkaði á Hvolsvelli eins og annars staðar á landinu og því er það sérstakt ánægjuefni að Rangárþing eystra og fyrirtækið nái saman um að bjóða hagkvæman valkost til starfsmanna með þessum hætti“, segir Benedikt Benediktsson, framleiðslustjóri SS.

Hver íbúð er um 50 fermetrar

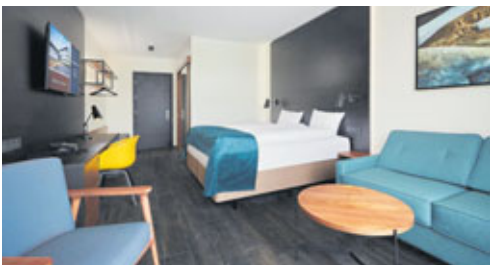
að stærð með einu svefnherbergi, baðherbergi, eldhúskrók og setustofu, auk geymslu. Einnig er útigeymsla við hvert hús. Íbúðirnar eru afhentar fullbúnar utan- og innahúss, með frágenginni lóð og hellulögðum gangstöttum og bílastæðum.

„Allt frá því að SS flutti kjötvinnslu sína á Hvolsvöll árið 1991 hefur Rangárþing eystra stutt dyggilega við uppbyggingu starfsmanna á Hvolsvelli, nú síðast með úthlutun lóða undir leiguíbúðirnar, samkvæmt viljayfirlýsingu sem undirrituð var á 110 ára afmæli félagsins þann 28. janúar 2017“, bætir Benedikt við.

/MHH

Horft á norðurljósinn úr rúminu – 78 ný og glæsileg herbergi á Hótel Örk

Hótel Örk í Hveragerði hefur opnað nýja og glæsilega byggingu með 78 herbergjum þar sem lögð er áhersla á nútímalega hönnun ásamt öllum helstu þægindum sem hótél-gestir þurfa.

Nýju herbergin eru allt frá tveggja manna herbergjum að svítum. Eftir stækkun hótelsins eru þar 157 herbergi, ásamt sjö fundar- og veislusölum, ásamt veitingastað, sundlaug og heitum pottum. Eftir stækkun er Hótel Örk eitt stærsta hótél landsbyggðarinnar.

Nýju herbergin í nýju byggingunni eru glæsileg í alla staði en hönnun þeirra var í umsjón Tark sem hefur mikla reynslu í hönnun hótela. Ljósmyndir á veggjum í nýju herbergjunum eru eftir Ingimar Þórhallsson listamann og ljósmyndara frá University of the Arts London en þær eru af hverasvæðum sem hentar sérstaklega vel við umhverfi hótél Arkar.

Hótel Örk er fjögurra stjörnu hótél.

/MHH

Gott úrval af kryddum og íblöndunarefnum fyrir heimavinnslu matvæla.

Upplýsingar og pantanir á netfangið sala@vilko.is eða í síma 452 4272

Bílskúrs- og iðnaðarhurðir

- Stuttur afhendingartími
- Hágæða íslensk framleiðsla
- Val um fjölda lita í RAL-litakerfinu
- Vindstyrktar hurðir

Smíðað eftir máli

Iðnaðarhurðir

Iðnaðarhurðir með gönguhurð

Bílskúrshurðir

Hurðir í trékarma

Tvískiptar hurðir

Fyrsta flokks þjónusta og ráðgjöf

Tunguháls 10, 110 Reykjavík, sími 567 3440, vagnar@vagnar.is, vagnar.is

Polycarbonate gróðurhúsaklæðning

- ✓ Einangrandi
- ✓ Reyklúgur
- ✓ Birtuop
- ✓ Sterkar

Verk: Gróðrarstöð Lambhaga Reykjavík 4000m²

Ármúli 29 • 108 Rvk • 512-3360 • korkur.is

Fasteignamiðlun

Íbúðaeignir - Síðumúla 13, 108 Reykjavík - s: 577 5500 - www.ibudaeignir.is

ÁSAHRAUN, FLÓAHREPPI

Til sölu 67,3 fm einbýlishús auk 88 fm vélageymslu og premur litlum gistihúsum

Einbýlishús, 2 herbergja, byggt úr timbri árið 1995 á eignarlandi sem er um 1 hektari. Vélageymsla með innkeyrsluhurð og mikilli lofthæð, byggt 2006. Þrjú gistihús sem eru leigð út til ferðamanna. Verð 47,5 milljónir. Nánari uppl. veitir Jón Óskar lögg. fasteignasali í síma 693 9258 og netfang: jonoskar@ibudaeignir.is

SKÓGRÆKT & LANDGRÆÐSLA

Gróður í Norðurþingi

— um sauðfjárbreit, landgræðslu, skógrækt og lúpínu

Ég dvaldi tvær vikur í Norðurþingi um mánaðamótin júlí-ágúst og varð margs visari. Hef stöku sinnum ekið þarna í gegn en aldrei stoppað sem nú. Gróðurfarið vakti athygli mína. Meiri gróður en ég átti von á – margvislegur gróður.

Heimsókn til Gunnars á Daðastöðum

Ég var gestur Gunnars Einarssonar, bónda á Daðastöðum, í sól og blíðu 2. ágúst sl. Ræddi einnig við Pétur Þorsteinsson á Kópaskeri, Jóhann Guðjónsson líffræðing og fleiri.

Gunnar bauð mér í skoðunarferð í jeppanum sínum, til að skoða lítið brot af landi hans og kynna mér hugsjón hans á Daðastöðum, sem er uppgræðsla, skógrækt, nýting lands til sauðfjárbreit – gróðurframvinda frá snauðum mel í auðugan lyngmóa og síðan birkiskóg, þar sem fé er beitt hóflega.

Gunnar Einarsson er Hafn-firðingur, tengdur föðurætt minni þar, og gekk í bændaskólann á Hólum. Vann sem girðingarvörður við Vogaafleggjara 1980–1982, en þá var búið að friða ytri hluta Reykjanesskaga fyrir beit. Á þeim tíma sáði hann smituðu lúpínufræi, sem hann fékk hjá Landgræðslunni, bæði við skúrinn við Vogavegamót þar sem hann hélt til og líka á Vogastapa. Sú mikla lúpína sem nú vex þar væri efni í aðra grein.

Gunnar keypi Daðastaði af Pétri Þorsteinssyni 1983 og nokkru síðar tvær aðliggjandi eyðijarðir, Arnarstaði og Arnarhól, samtals 7.000 ha frá sjó og inn í landið. Pétur er uppalinn á Daðastöðum og var faðir hans þar með um 200 fjár og vetrarbeit eins og þá tíðkaðist. Pétur hafði tekið við búinu, stækkað það og byggt, ásamt öðrum, fjárhús fyrir 1000 fjár.

Gunnar byrjaði fljótt uppgræðslu á Daðastöðum í samvinnu við Landgræðsluna, fyrst með áburði og fræi, síðan einnig skít, en hann setti um tíma 20% af skítnum sem til fellur á mela nálægt bænum. Hann hóf lúpínusáningu um 1990 og sáði í stór svæði 1992–1995, nálægt því sem skíturinn fór á. Hann sýndi mér þessi svæði. Skítabornu melarnir voru nú fallega gróinn mói með mikið af grösum, beitleyngi, holtasóley og stöku birkiplöntum, sjá mynd 1.

Gunnar sýndi mér langan og frekar háan mel þar sem lúpínu var sáð 1992. Þar virðist lúpínunni hafa hnignað. Margar lúpínuplönturnar voru smáar og veiklulegar, blómgast lítið, með frekar fáa fræbelgi – strjálili lúpína en ég á að venjast á SV-landi og alls kyns gróður innan um, sjá mynd 2.

Í jaðrinum og í lægðum var hún kröftug og þétt. Hæsti hluti lúpínumelsins er förlur yfir að líta, líkt og hálf skrælnaður og/eða skortir næringu (nitur). Úrkoma mun hafa verið jöfn og góð þarna í sumar svo varla getur þetta eingöngu skrifast á þurrk. Þarna sagði Gunnar hafa verið öfluga lúpínu lengi vel og er óánægður með hve mikið henni hefur farið aftur þarna, það komi m.a. niður á beitargildinu.

Innan um þessa smávöxnu, fölu og tiltölulega strjálu lúpínu voru nokkrar tegundir, m.a. holtasóley, mýrasóley, vegarfi, kornsúra, krækilyng, grasviðir, nokkrar grastegundir (túnvingull, blávingull, vallarsveifgras, vallhæra, lógresi ...) og svolítið af mosa (mynd 3). Það kom mér á óvart hvað tegundirnar voru margar. Ég hef ekki áður séð svo vesæla lúpínu, enda aðallega skoðað hana á Suður- og Vesturlandi, en hef þó oft séð að hún þrífst best í lautum og ver á þurru melum og hafði lesið

Mynd 2. Umræddur melur þar sem sáð var lúpínu 1992 og hún óx þar vel framan af. Daðastaðir og Valþjófsstaðafjall í baksýn.

Mynd 1. Melur skammt frá bænum sem græddur var upp með miklum skít fyrir 1990.

Mynd 3. Tekin á áður nefndum mel, þar sem hvað minnst bar á lúpínu. Aðrar plöntur ríkjandi (ekki síst mýrasóley), en smávaxin lúpína innan um og lúpínusína.

Mynd 4. Við stungum upp fáeinar litlar lúpínur og kíktum á rætur. Þær voru frekar grannar, fremur lítið um bakteríuhnýði og þau fremur smá, ólíkt því sem ég hef séð á Reykjanesskaga.

Mynd 5. Á myndinni sjást m.a. leifar af girðingu sem áður friðaði landið öðru megin fyrir beit fyrstu árin eftir að lúpínu var sáð þar. Þá stöðvaðist lúpínan við girðinguna því féð hélt aftur af henni þeim megin sem beitt var. Seinna þegar Gunnar tók vörinn af girðingunni og hleypti fénu einnig á friðaða hlutann náði lúpínan fótfestu þar líka.

um að hún ætti það til að hnigna sums staðar, ekki síst norðaustanlands.

Pétur Þorsteinsson hefur veitt því eftirtekt að lúpínan skríður ekki mikið út í móana hjá Gunnari. Skríður að vísu niður skorninga og lægðir af melunum en ekki mikið út í móana.

Gunnar sýndi mér annan mel sem hann sáði lúpínu í 1994, lét ýta niður rofabörðum og sáði og bar á þau líka. Þarna var svipað ástand á efstu melunum, þó kröftugri lúpína, en talsvert um annan gróður inn á milli, sjá mynd 5.

Skammt frá var gamalgróið birki

Mynd 6. Lyngmói á milli birkiskógar og lúpínugróins mels.

að sá sér í gamalgróinn lyngmóa og í eyður í lúpínubreiðunni (mynd 6). Á milli þessara tveggja svæða er gamalgróinn lyngmói, með þéttum lyng- og blómgróðri og lágvöxnu, skriðulu birki. Gunnar taldi þennan móa dæmdan til að breytast í birkiskóg. Að honum sækir birkiskógurinn á annan veginn (nær fjallinu) og lúpínan á hinn veginn, og telur Gunnar fullvíst að hvort tveggja endi í birkiskógi. Hann sagði að innar í landinu (sem er beitt) væri víðir og birki smám saman að leggja undir sig móana, þeir myndu enda sem kjarr eða skógur. Mér gafst ekki tími til að skoða þann hluta landsins, en á þeim slóðum stundar hann uppgræðslu hin síðari ár með grasfræi, áburði og lúpínu. Þar bíða enn stórir melar og rofabörð þess að vera grædd upp.

Við gengum inn í þéttan birkiskóg, meira en mannhæðar háan (mynd 7) og svo þéttan að Gunnar hafði klippt leið fyrir sauðfé svo það kæmist þar í gegn! Hann vissi um tæki sem hægt væri að setja á traktor til að opna slóðir gegnum skóg og kurla trén. Sagðist ekki óttast frumskóg, hægt væri að opna hann eftir þörfum.

Faðir Péturs var með vetrarbeit á Daðastöðum þegar Pétur var þar strákur. Hann beitti m.a. skóginn, sem þá var heldur lágvaxnari en gróskumikill og þéttur með blágresi í botninum. Snjóþyngsli dró eitthvað úr vetrarbeitarþunga í skógarbotninum.

Erfitt var að smala skóginn, þá sem nú. Pétur man að hann reið á hesti á ás meðfram skóginum, en þaðan sá hann kindurnar og sendi hundinn eftir þeim. Hundurinn stuggaði þeim út úr skóginum og kom aftur til Péturs sem sendi hann í næsta hóp, en sat sjálfur rólegur á hestinum og reykti pípu!

Allt þetta heimaland er beitt á haustin en ekki lengur á veturna. Fé var hátt í 1000 þegar flest var en hefur fækkað, Gunnar er þó með 500 vetrarfóðraðar ær.

Gunnar vill sjá sem mest af sínu landi verða að birkiskógi af þessu tagi. Skógurinn geti staðist beitarálag án þess að sjái á honum, skýlt fénu og skilað þannig góðum

arði. Þetta sé eins og landið hefur verið áður en menn spilltu því.

Gunnar er einnig skógarbóndi. Hefur sett niður um 10.000 plöntur árlega, aðallega lerkir og furu, í kílómeters fjarlægð frá bænum, og vill með því m.a. skapa skjól við bæinn. Skógræktarlandið er girt og friðað fyrir beit fyrstu árin og skilgreint beitaraskógur. Honum er kunnugt um tilraun sem Guðríður Baldvinsdóttir gerði sem prófverkefni frá Landbúnaðarháskólanum, á jörðinni Garði í Kelduhverfi árin 2015 og 2016, þar sem lerkiskógur var beittur og sýndi sig að létt beit hafði engin áhrif á vöxt og viðgang lerkisins (sjá frétt í 14. tbl. Bændablaðsins 2018, bls.12). Gunnar vissi til að kindur sem komast í nýgróðursett lerkir eiga það til að kippa plönturnar upp með rót án þess að éta þær.

Gróðurfar í Norðurþingi – og lúpínan

Það kom mér á óvart hvað láglendið í Óxarfirði og Kelduhverfi er vel gróið. Fjölbreyttur kjarr- og lynggróður og stór svæði laus við lúpínu (mynd 8). Pétur Þorsteinsson álitur að gróskan aukist stig af stigi frá Melrakkaslétu til suðvesturs með hverjum fjallgarðinum af öðrum. Gróskan sé einkum að þakka skjóli fyrir norðaustanátt sem hafi verið þrálát hér þar til sjórinn fór að hlýna, nú sé norðvestanáttin verst.

Núpasveit er út með Óxarfirði að austan og þar er eyðilegra um að litast og af veginum gefur víða að líta kraftmikla og einsleita lúpínu, sjá mynd 9.

Lúpína virðir engin landamæri og Gunnar á Daðastöðum er heppinn að nágrannar hans amast ekki við henni og engin friðlönd eru nálægt Daðastöðum. Það er öllu verra með lúpínu sem vex í jaðri Vatnajökulshjóðgarðs, nálægt Jökulsá að austanverðu, austan vegar þó, bæði á Hólssandi í nágrenni Dettifoss og líka sunnan hans og austan upp að Grímsstöðum á Fjöllum (nærri 400 mys). Mikil hætta er á að fræ þessarar lúpínu komist í Jökulsá, berist niður með henni og skjóti rótum á eyrum og

klettaveggjum í Gljúfrunum og víðar um þjóðgarðinn. Þetta verður að fyrirbyggja með árlegri vöktun og að fjarlægja alla lúpínu sem stingur sér niður nærri ánni.

Norðan vegarins við Ásbyrgi vex upp vistlegur útivistarskógur með lerki og birki og rúmgóðum rjóðrum sem sum full af lúpínu en önnur ekki. Þar fundum við gnótt lerkisveppa sem eru með bestu ætisveppum hérlandis (mynd 10). Þarna mætti í framtíðinni samþætta búfjárbætti, útivist og sveppatínslu! Jóhann Guðjónsson líffræðingur vissi að þarna hafði verið plantað lúpínu um 1972, á undan trjánum. Ef þetta væri á Suðvesturlandi væri lúpinan búin að leggja allt svæðið undir sig – en svo er ekki. Hún fyllir sum rjóðrin í skóginum, sums staðar þétt, dökkgræn og eins metrahá, annars staðar afturförulegt líkt og á melunum á Daðastöðum. Sem betur fer eru þarna gróin stór rjóður laus við lúpínu – og þar var meira af lerkisveppi en ég hef nokkru sinni séð! Í lúpinubreiðunum var enga æta sveppi að sjá.

Melrakkasléttan er vel gróin mosa, fléttum, lyngi, grasi og blómum. Sem betur fer ber þar lítið á lúpínu, en bæirnir Kópasker og Raufarhöfn eru umluktir lúpínu. T.d. er hið mikla heimskautagerði á Melrakkaás í norðurjaðri Raufarhafnar að rammast inn í lúpínu (mynd 11). Í þessu risa-listaverki er höfðað til víðsýnis norðurhjarans, heimskautsins og þjóðlegs bókmenntaarfs – og hefði mátt halda að þar væri blómum og fléttum skrydd mosapemban eðlileg umgjörð.

Lærdómar og spurningar um lúpínu

Landnám alaskalúpínu á Íslandi er langstærsta gróðurfarsbreytingin sem nú á sér stað, og skiptir miklu máli að skilja hvað þar er að gerast og hvert það leiðir.

Það lítur út fyrir að lúpína sem sáð var 1992–1995 á Daðastöðum sé að gisna og rýrna, einkum efst á melum. Þar eru flestar plönturnar grannar og fölar og fáar saman í knippi. Þær sem ég skoðaði eru vaxnar upp af rót, virðist lítið koma þar upp af fræi (sem ætti að vera nóg af í jörðinni). Rótin er fremur grónn og frekar lítið um bakteríuhnýði.

Mynd 12. Landið er víða blásið við Dettifoss – en alls staðar er fallegur gróður ef vel er að gáð.

Mynd 10. Lerkiskógur með mikið af lerkisveppum.

Mynd 7. Gamalbeittur, þéttur birkiskógur.

Mynd 9. Lúpína með veginum í Núpasveit. Stikurnar horfnar!

Hvað veldur þessu? Hví lítur lúpinan út eins og hana skorti vatn (í vætutið) eða áburð (sem hún getur framleitt sjálf með hjálp baktería)? Eru rhizobium-bakteríurnar komnar í verkfall? Ef svo, þá hvers vegna? Hvers vegna gerist þetta miklu síður á Suður- og Vesturlandi?

Getur þetta verið eitthvað líkt og gerist með hvítmára, sem myndar hringi og elsti (innsti) hlutinn deyr?

Hleðst upp eitru fyrir plöntuna eða bakteríurnar? Veit einhver hversu langur tími þarf að líða þar til smári getur aftur numið land þar sem hann er útdauður? Myndi eitthvað hindra að lúpína færi aftur að vaxa af fullum þrótti í jörð sem hún hefur að mestu yfirgefið, líkt og hvítmárin gerir?

Sumir segja að lúpinan víki þegar hún hefur framleitt svo mikið nitur að hún þoli ekki við sjálf. Ef það

Mynd 8. Fallega gróið land með veginum í Öxarfirði. Öxarnúpur framundan.

Mynd 11. Heimskautavirkið mikla á Melrakkaási við Raufarhöfn.

væri að gerast hér, hvers vegna virðast hinar tegundirnar ekki vel haldnar með nitur? Og hún sjálf útlítandi eins og hana skorti nitur?

Nú er það þekkt í öðrum landshlutum að lúpína þrífst vel í raka og illa á þurrum melum og nemur auðveldlega land í þéttum móagróðri ef þar er góður raki. Er rakinn aðal breytan í lífsskilyrðum lúpinu hér á landi? Meira en

hitastig? Kann það að hafa áhrif að ársmeðalhiti er lægri á NA-landi en á SV-landi? Þó er ljóst að birki og lerki þrífst vel víða í Öxarfirði. Rannsóknir er þörf.

Þorvaldur Örn Árnason, líffræðingur og kennari á eftirlaunum, búsettur í Vogum. Vann við rannsóknir á gróðri og uppgræðslu á 8. áratugnum.

Höfuðlausnir

Vertu klár í kollinum

Voss-Helme hjálmur og hjálmhúfur
Þýsk gæðavara framleidd í samræmi við
EN 397 og EN 812.
Til í öllum regnbogans litum.

Allir koma þeir með 6-punkta höfuðneti, með svitabandi og **stillihnapp** til að tryggja örugga setu á höfði.
Hægt að fá með eða án hökubands.

Hafðu samband og kynntu þér vöruúrvalið og þjónustuna

ÍSFELL
Ísfell ehf. Óseyrarbraut 28
220 Hafnarfjörður, Sími 5200 500
www.isfell.is, isfell@isfell.is

STARTARAR OG ALTERNATORAR

fyrir allar gerðir bíla, báta og vinnuvéla

Glerárgata 34b v/ Hvannavelli · 600 Akureyri
Sími: 461 1092 · E-mail: asco@asco.is

MouseShield músakítti

Lokar sprungum, rifum og götum til að hindra umferð nagdýra og skordýra

Söluastaðir
Bústólpi
Fóðurblandan
Kaupfélag Borgfirðinga
Kaupfélag Vestur-Húnavatninga
Verslunin Eyri
Vélavali

Streymi heildverslun ehf.
Goðanesi 4
603 Akureyri

S 588 2544
N streymi@streymi.is
V www.streymi.is

VIÐ SKÓGAREIGENDUR

Geta ferðamenn grætt landið?

Eitt af vandamálunum sem stærri skógarbændur kljást við á hverju ári er að finna vinnufólk sem tilbúið er til að planta á vorin. Margir erlendir ferðamenn vilja kynnast menningu og náttúru Íslands. Þessar tvær þarfir geta mæst á réttum stað: við skógrækt ferðamanna.

Ferðamenn dagsins í dag eru ekki þeir sömu og fyrir einni kynslóð. Neyslumynstur almennt hafa breyst frá því að eyða peningum í að eiga og nota hlutina í að leigja hluti og upplifa. Þessi breyting á neyslumynstri er kynslóðatengd. Yngri fólk í dag ferðast mun meira en jafnaðrar þess gerðu fyrir 1–2 kynslóðum. Lágfargjaldaflugfélög bjóða upp á að fólk ferðist mikið og er eftirspurnin þá helst í því að upplifa eitthvað, jafnvel það eitt að hafa komið til ákveðins lands.

Með auknu flugi eykst útblástur gróðurhúsalofttegunda. Langflestir átta sig á þessu þótt viðkomandi gripi því miður of sjaldan til aðgerða ætluðum til að minnka nettó kolefnisspor ferðalaga.

Íslenskir skógarbændur til bjargar

Tiltölulega auðvelt væri fyrir íslenska skógarbændur að mæta þörfum nútíma ferðamanna fyrir upplifun. Það eitt að planta 100–200 trjám í íslenskt náttúru myndu margir skilgreina sem upplifun. Fengi ferðamaðurinn hádegismat og sögur af landsvæðinu eða úr héraðinu sem hann væri í yrði upplifunin þeim mun meiri. Í ofanálæg væri hann að kolefnisjafna sitt ferðalag til Íslands, a.m.k. að hluta, og væri það annar stór plús í huga viðkomandi.

Fyrir skógarbóndann væri þetta kjörið fyrirkomulag. Auðvelt er að kenna fólk hvernig á að planta trjám og þótt afköstin hjá óþjálfuðum einstaklingi séu mun minni en hjá verktafa er betra að 3–4 ferðamenn planti trjám þann daginn frekar en enginn.

Það skal tekið skýrt fram að ferðamennirnir væru ekki vinnuafli, heldur væru þeir að fá þjónustu sem skógarbóndinn veitti þeim.

Danskir verkneymar við gróðursetningu, þau Sille, Rasmus og Niels.

Bræður við trjáplöntun, frá vinstri: Hrafn Margeirsson og greinarhöfundur, Ólafur Margeirsson.

Einn af gestum Íslands við trjáplöntun.

Gjaldið fyrir þjónustuna gæti verið afskaplega lágt, e.t.v. 1000 kr. fyrir trjáplöntun, heita súpu í hádeginu og leiðsögn um svæðið, því fullur skilningur ætti að vera á því að skógarbóndinn fær einnig „greiðslu“ í formi plantaðrar plöntu. Gistiaðstaða gæti verið seld sér eða í samvinnu við hótél í nágrenninu.

Þá væri kjörið að veita þá þjónustu að senda viðkomandi tölvupóst árlega með myndum af svæðinu sem hann plantaði í svo

upplifun ferðamannsins vari í mörg ár. Það væri ekki aðeins auðvelt í framkvæmd heldur kjörið tækifæri til þess að minna ferðamanninn reglulega á Íslandsdvöl hans. Slíkt veldur jákvæðu umtali og er frábær auglýsing fyrir Ísland sem áfangastað ferðamanna þar sem aðgerðir til varnar loftslagsbreytingum eru í hávegum hafðar.

Auðvelt í framkvæmd og hefði margvislegar jákvæðar afleiðingar

Framtakssamir skógarbændur ættu hiklaust að ihuga þennan möguleika. Kæmist á opinbert samstarf milli ólíkra samtaka væri það vitanlega jákvætt en ekkert ætti að stöðva nokkurn mann frá því að framkvæma þetta upp á eigin spýtur. Framtakssamur skógarbóndi myndi setja sig í samband við hótél og ferðaskrifstofur til að ræða samstarf til að veita þessa skógræktunarbýðustu. Einfaldir einblöðungar sem liggja frammi á helstu áfangastöðum ferðamanna í nágrenninu væru góð auglýsing á þjónustunni. Og flugfélög sem fljúga til Íslands myndu mörg hver vera tilbúin til þess að bjóða upp á möguleikann að koma ferðamanninum í samband við skógarbóndann óskaði ferðamaðurinn eftir því.

Með þessu fyrirkomulagi væru margar flugur slegnar í einu höggi. Í fyrsta lagi myndi geta skógarbændur á Íslandi til að stækka skóglendi sitt á ódýran hátt aukast. Í öðru lagi fengi ferðamaðurinn upplifun sem væri sérstök í samanburði við aðra áfangastaði og entist honum lengi, sérstaklega fengi hann ljósmyndir af svæðinu árlega. Í þriðja lagi gætu skógarbændur fengið af þessu tekjur, t.d. vegna sölu á gistiaðstöðu. Þá myndi þetta auka flóru upplifana í íslenskri ferðalýðustu og auglýsa Ísland sem umhverfisvænan áfangastað. Síðast en ekki síst kæmi þetta heimsbyggðinni allri vel í baráttunni við loftslagsbreytingar.

Ólafur Margeirsson
hagfræðingur

UMHVERFISSTOFNUN

Ágangur álfta og gæsa grein 1

Umhverfisstofnun hefur umsjón með og stjórn á þeim aðgerðum sem ætlað er að hafa áhrif á stofnstærð og útbreiðslu villtra dýra, sem og koma í veg fyrir tjón af þeirra völdum. Í maí síðastliðnum var ráðinn til Umhverfisstofnunar starfsmaður sem fer með málefni er snúa að ágangi álfta og gæsa á ræktarlönd. Í starfinu felst m.a. samstarf við bændur og sveitarfélög, stefnumótun í veiðistjórnun og stjórnunaráætlanir fyrir veiðistofna.

Á síðustu mánuðum hefur Umhverfisstofnun mótað hugmyndir um hvernig betur megi koma til móts við bændur til að bregðast við þeim vanda sem fylgir stækkun gæsa- og álftastofna. Kannað hefur verið hvernig nágrannapjóðir okkar hafa tekið á við aukna sókn þessara fuglategunda í ræktarland. Má segja að nokkuð sé misjafnt milli landa hvernig brugðist hefur verið við þessum vandamálum en þar hafa sum lönd gengið lengra en önnur.

Bjarni Jónasson.

Í Svíþjóð hafa þessi mál verið tekin föstum tökum og fjármagni veitt í rannsóknir til að reyna að skilja betur hegðun fugla og hvaða aðferðir nýtast best til að halda þeim frá ræktarlandi. Þá hafa sænskir bændur einnig leitað sér sérfræðiaðstoðar við uppsetningu fælingarbúnaðar, sem er niðurgreiddur af hinu opinbera. Þar stendur til að setja heimildir í

lög um greiðslur til bænda vegna skemmda á ræktarlandi og er í auknum mæli horft til ræktunar griðarsvæða fyrir fugla. Að lokum má geta þess að bændur í Svíþjóð geta sótt um undanþágu til veiða á friðuðum fuglum (skyddsjakt). Í reglugerðum er að finna tilslakanir á lagaákvæðum um fuglaveiðar í vissum tilfellum.

Það er í öllu falli ljóst, að til að ná tökum á vandamálinu dugar engin ein aðferð heldur er líklegast að beiting margra samhliða aðgerða skili mestum árangri. Eftir að hafa forgangsraðað málum var það ákvörðun Umhverfisstofnunar að fyrsta verk væri að skoða hvort og þá hvernig útfæra megi kerfi í kringum fjárhagslegan stuðning við

bændur sem lenda í tjóni. Sú vinna er í fullum gangi og fréttu að vænta af því á næsta ári.

Árið 2014 hófu bændur að tilkynna tjón á túnnum og ökrum í gegnum Bændatorgið og safnaðist þá mikið af dýrmætum upplýsingum. Síðan þá hefur dregið mjög úr skráningum á tjóni af einhverjum orsökum. Í ljósi þeirra vinnu sem nú fer fram vill Umhverfisstofnun hvetja bændur til þess að halda áfram að tilkynna tjón af völdum álfta og gæsa í gegnum Bændatorgið.

Umhverfisstofnun vill einnig hvetja bændur til að hafa samband ef þeir eru með ábendingar eða spurningar um þessi málefni. Í næsta blaði munum við segja frá niðurstöðum samantektar á rannsóknum er tengjast ágangi álfta og gæsa sem birtust í Biological Review á síðasta ári. Þar kemur ýmislegt fróðlegt í ljós sem vonandi getur gagnast bændum þegar kemur að skipulagningu ræktarlands.

bjarnij@ust.is

LESENDABÁS

Úr Svarfaðardal.

Hversu mikilvægur er landbúnaður fyrir sveitarfélagið mitt?

**Ein af grunnstöðum íslensks atvinnu-
lífs er landbúnaður. Eyjafjörður er
rótgróið landbúnaðarhérað með
blómlegum byggðum og stórum
þjónustu- og úrvinnslufyrirtækjum
á sviði landbúnaðar.**

Líta má á nýjar og breyttar áherslur t.d. tengdar ESB, niðurfellingu tolla, meiri sveigjanleika við innflutning á fersku kjöti o.fl. þætti sem töluverða ógn við bændur og þeirra starfsemi. En sú ógn einskorðast alls ekki við þá sem vinna í frumgreininni og ætla ég að varpa máli ljósi á mikilvægi landbúnaðar fyrir sveitarfélagið mitt, Dalvíkurbyggð.

Í tölu sem Atvinnuþróunarfélag Eyjafjarðar tók saman um landbúnaðarmál byggðum á Hagstofufötolum ársins 2016 kemur fram að í Dalvíkurbyggð eru 39 rekstraraðilar í landbúnaði og er ársvelta bújarðanna rúmlega 900 milljónir króna samtals. Ætla má að hjá hverjum þessara 39 aðila séu að jafnaði 1–3 störf sem skila útsvarstekjum inn í sveitarfélagið. Mörg fyrirtæki í sveitarfélaginu þjónusta landbúnaðinn t.d. í byggingariðnaði, vélaverkstæðin og verslanirnar. Þá kaupa bændur þjónustu og vöru af veitum sveitarfélagsins og greiða fasteignagjöld af byggingum á jörðunum. Eyjafjarðarsvæðið í heild nýtur góðs af og mörg stór úrinnisluþyrktæki skapa störf og hafa tekjur af landbúnaði.

En það er svo mikið meira en tölur og peningaleg áhrif. Á jörðunum býr fólk, heldur sín húsdýr og ræktar sína jörð. Þar eru allt upp í þrjár kynslóðir á sama væðum að skapa verðmæti. Og verðmætin mælast ekki síður í félagslífi, samvinnu milli bæja og samkennd með nágrönnunum. Á meðan jarðirnar haldata í byggð og búskap er ásýnd sveitanna fögur og áður

Katrín Sigurjónsdóttir, sveitarstjóri í Dalvíkurbyggð.

nefnd verðmætti til staðar. Það ríkir bjartsýni og trú á framtíðina. Um leið og búskapur leggst af og jarðir fara í eyði eða undir fristundabúsetu þá er erfiðara fyrir þá sem eftir standa að halda úti margvíslegum samfélagsverkefnum. Þess vegna er svo mikilvægt á landsvisu að standa vörð um landið og landbúnaðinn og koma lögum yfir uppkauptuðmanna á heilu sveitunum.

Við í Dalvíkurbyggð erum stolt af okkar bændum og þeirra metnaðarfullu starfsemi sem er mjög mikilvæg fyrir sveitarfélagið. Undanfarin ár hefur verið gaman að fylgjast með hvernig þeir hafa margir hverjir byggt upp og fært vinnsluhætti til nútímans. Ég vona að skilyrði, regluverk og umgjörð um landbúnaðinn verði með þeim hætti í framtíðinni að nýjar kynslóðir sjái áfram tækifæri í að helga sig þessari grundvallar atvinnugrein í okkar þjóðfélagi.

Katrín Sigurjónsdóttir
sveitarstjóri í Dalvíkurbyggð

MENNING & LISTIR

Marrið í stiganum

Eva Björg Ægisdóttir hlaut spennusagnaverðlaunin Svartfuglinn fyrir sögu sína Marrið í stiganum sem kom út hjá Veröld í apríl á þessu ári.

Ung kona finnst myrt í fjörunni við Akranes. Hin látna reynist hafa búið sem barn í bænum en flutti skyndilega burt ásamt móður sinni. Lögreglukonan Elma, sem er nýflutt á Skagann, rannsakar málið ásamt samstarfsmönnum sínum. Upp á yfirborðið koma ýmis skuggaleg mál úr fortíðinni en Elma þarf líka að takast á við atburði í eigin lífi sem hröktu hana aftur heim á æskulóðirnar.

Marrið í stiganum er fyrsta bók Evu Bjargar Ægisdóttur og bar handrit hennar sigur úr býtum í samkeppninni um Svartfuglinn, glæpasagnaverðlaun sem Yrsa Sigurðardóttir og Ragnar Jónasson stofnuðu til í samvinnu við Veröld

samhlíða því að veita innsýn í myrkan og sáran veruleika. Fléttan er fagmannlegla unnin, söguþráðurinn sterkur og sögulokin koma lesand-
anum á óvart. Spannandi og á-
átakanleg glæpasaga eftir höfund
sem án nokkurs vafa mun kveða
mikið að í framtíðinni.“ Úr umsögn
dómnefndar

Marrið í stiganum er 384 blaðsíður að lengd. Eyjólfur Jónsson braut bókina um og Aðalsteinn Svanur Sigfússon hannaði kápu. Bókin er prentuð í Danmörku.

Áttu hugmynd þar sem mjólk kemur við sögu?

Hér er tækifæri til að fá stuðning

Auðhumla og Matís ætla að vinna saman að því að efla vöruþróun og rannsóknir. Opið er fyrir allskonar hugmyndir og eina skilyrðið er að kúamjólk gegni lykilhlutverki.

Sérstök áhersla er lögð á að veita styrki til rannsókna- og þróunarverkefna sem fela í sér nýsköpun úr mjólkurpróteínum og/eða sérstöðu íslenskrar mjólkur.

Kostur er ef hugmyndin stuðlar að jákvæðum umhverfisáhrifum og aukinni sjálfbærni.

Hægt er að sækja um tvenns konar styrki, annars vegar að hámarki 3 milljónir fyrir almenn rannsókn- og þróunarverkefni og hins vegar allt að 8 milljónir króna fyrir öndvegisverkefni með mikið nýnæmi og tækifæri til verðmætasköpunar. Styrkur getur verið allt að 80% af heildarkostnaði verkefnisins.

Gert er ráð fyrir að verkefnin séu til eins árs.

Umsóknafrestur er til 12. nóvember 2018

Frekari upplýsingar á www.mimm.is og www.facebook.com/mjolk.i.morgum.myndum

Bændablaðið *Smáauglýsingar 56-30-300*
Næsta blað kemur út 18. október

MERINO ULLARNÆRFÖT

OLYMPIA

**Mjúk og hlý nærföt í störf og leik
100% merino ull - stærðir S - XXL**

Kr.5.990**Kr.5.990****Kr.5.490**

Vesturröst

Sérverslun veiðimannsins Lauqaveg 178 - sími 551 6770 - www.vesturrost.is

Gamli traktorinn

Kirovets – rússneskur risi

Sovétríkin voru gríðarlega stórt land sem náði yfir ellefu tímabelti. Landið var víða frjósamt og gott til landbúnaðar. Líkt og víða annars staðar hófst framleiðsla á dráttarvélum

í Sovétríkjunum á fyrstu áratugum tuttugustu aldarinnar.

Sögu rússnesku Kirovets dráttarvélna má með góðum vilja rekja allt aftur til ársins 1789 til lítillar járnsmiðju í Sankti Pétursborg. Í dag er framleiðsla Kirovets hluti af Kirovsky Zavod Group, sem framleiðir meðal annars tæki til landbúnaðar, smíðar skip og vélbúnað fyrir kjarnorkuver.

Árið 1868 keypti rússneski athafnamaðurinn Nikolai Putilov járnsmiðjuna og allt sem henni tilheyrði.

Með í kaupunum fylgdi talsvert land og eru dráttarvélnar enn í dag framleiddar á sama skika og járnsmiðjan stóð 1801.

Eftir eigendaskiptin jókst framleiðslan hratt og á nokkrum árum varð fyrirtækið stærsta

smiðjunnar ásamt 15.000 starfsmönnum og fjölskyldum þeirra fluttir til Úralfjalla þar sem framleiddir voru skriðdrekar og önnur drápstól fyrir sovéska herinn.

Samtímis framleiðsla á Universalnum unnu hönnuðir og tæknimenn Kirovets að hönnun eigin dráttarvélar. Sú fyrsta þeirrar gerðar kom á markað 1945 og kallaðist KD-35 og var sérhönnuð dráttarvél til að leggja járnbrautarteina. KD-35 var í framleiðslu til 1960.

Frumgerð fyrstu stóru dráttarvélarinnar, undir heiti Kirovets kallaðist K-700, var tilbúin 1962 en var ekki sett í framleiðslu fyrr en 1964. K-700 týpurnar þóttu traustar, aflmiklar og endingargóðar dráttarvélar og í kjölfar frumtýpunnar fylgdu K-700A, K-701 og K-701M sem var 350 hestöfl. Sumar af þessum vélum eru í uppfærðri mynd og í framleiðslu enn í dag.

járnsmiðjan í Rússlandi keisarans og smíðaði járnbrautarteina, gufuvélar, lestarvagna, skip og stríðstól.

Dráttarvélaframleiðsla

Fyrirtækið var hjóðnýtt í kjölfar rússnesku byltingarinnar 1917 og árið 1924 hóf það fjöldaframleiðslu á dráttarvélum í samvinnu við Fordson undir heitinu Fordson-Putilovets. Næstu tuttugu árin framleiddi fyrirtækið yfir 200.000 Fordson-Putilovets dráttarvélar sem voru seldar úti um allan hinn kommúníska heim.

Átta árum síðar, 1932, setti fyrirtækið á markað sína fyrstu stóru dráttarvél í samvinnu við Farmall og kallaðist módelið Universal og var týpan í framleiðslu til 1940.

Við upphaf heimsstyrjaldarinnar seinni var hluti verk-

Aftur í einkaeigu

Eftir lok Sovétríkjanna endaði fyrirtækið aftur í einkaeigu eftir 74 ára ríkisrekstur. Í dag kallast fyrirtækið Peterburgsky Traktorny Zavod og er hluti af Kirovsky Zavod Group.

Árið 2002 hófst framleiðsla að K-744 og nokkrum árum seinna K744R sem eru bæði dráttarvélar í stærri kantinum og flaggskip framleiðslunnar í dag. *NH*

UTAN ÚR HEIMI

Mjóstárnet í Brumunddal í Austur-Noregi verður hæsta bygging úr timbri þegar hún verður tilbúin. Myndir / Moelven / HENT

Hæsta timburhús í heimi í byggingu

Í Brumunddal í austurhluta Noregs er nú hæsta timburhús í heimi í byggingu sem verður 15 þúsund fermetrar að stærð og 18 hæða stór. Heildarhæð byggingarinnar, sem kallast Mjóstárnet, verður yfir 80 metrar og mun meðal annars hýsa íbúðir, hótél, skrifstofur, veitingastað, sundlaug og fleira.

Verkefnið er hugarsmið fjárfestisins Arthur Buchardt hjá AB Invest AS en verktakinn HENT AS sér um byggingu hússins. Hæsta

í húsinu, sem er yfir 80 metra hátt, verða meðal annars skrifstofur, íbúðir, hótél og sundlaugarsvæði upp á um fjögur þúsund fermetra.

punkti byggingarinnar var náð þann 5. september síðastliðinn og mældist hún þá 85,4 metrar að hæð.

„Allt trévirki í byggingunni er úr nærumhverfinu, öll framhliðin og önnur

smíði er framleitt í verksmiðju Moelven sem staðsett er rétt við bygginguna. Allir hlutar eru hífðir hér á staðnum og ekki eru notaðir stillansar við vinnuna. Umhverfissjónarmiðin eru án efa mjög mikilvæg við þessa byggingu þar sem tré framleiða jú koldíoxíð á sama tíma og hægt er að endurvinnna

og – nota þau. Sem hluti af „grænu umbreytingunum“ er notkun á tré við byggingu háhýsa framfaraskref. Við vinnum einnig að fleiri slíkum verkefnum í dag þótt þau séu ekki nálægt þessari hæð sem Mjóstárnet hefur,“ segir Endre Person, sviðsstjóri öryggis- og kynningarmála hjá verktakafyrirtækinu HENT AS. */ehg*

MENNING & LISTIR

Íslensk garðsaga:
Að búa til ofurlítinn skemmtigarð

Að búa til ofurlítinn skemmtigarð fjallar um sögu og þróun íslenskrar garðhönnunar eða landslagsarkitektúrs. Í bókinni er umhverfismótun sett í samhengi við rætur íslenskrar menningar og tengd alþjóðlegum straumum og stefnum. Höfundur er Einar E. Sæmundsson landslagsarkitekt.

Í bókinni er fjallað um sögu garða á Íslandi frá elstu tímum en einkum um tímabilið frá þéttbýlismyndun þegar almenningsgarðar og útivistarsvæði urðu hluti af skipulagsgerðinni. Höfundur gengur um ýmsa kunna garða og miður þekktu, og fjallar sérstaklega um feril tveggja frumkvöðla í stétt landslagsarkitekta.

Garðsagan er áhugaverð

Einar segir að tilurð bókarinnar sé áhugi hans sem landslagsarkitekts á landmótun og sögu hennar hér á landi. „Garðsaga er að mínu mati áhugaverð og ég hef viðað að mér efni henni tengdri í gegnum tímann. Í bókinni eru einnig stíklur inn í nútímann og nútímagarða.

Ég hóf kennslu í landslagsarkitektúr við Landbúnaðarháskólann á Hvanneyri 2002 og tók saman ásamt öðrum kennsluhefti sem er á vissan hátt en samt ekki grunnurinn að bókinni þar sem ég kenndi íslenska garðsögu. Smám saman varð til þokkalegt handrit og eftir að ég hætti kennslu sótti ég um styrk til að vinna það áfram og sú vinna hefur staðið með hléum frá 2013.“

Einar E. Sæmundsson landslagsarkitekt og höfundur nýrra bókar um íslenska garðsögu.

Að sögn Einars rekur hann sig í gegnum aldirnar. „Í bókinni er meðal annars sagt frá ósýnilegu gördunum og trúargörðum eins og kirkju- og klausturgörðum og frá því þegar landbúnaðarbyltingin hefst á Íslandi um 1750. Með stofnun kaupstaðanna verða svo til þorpsgarðar og íbúar þorpanna fara að láta sig garðrækt varða. Þaðan held ég svo inn í nútímann og lýk bókinni á því að segja frá tveimur fyrstu landslagsarkitektunum hér á landi og fer í gegnum þeirra starf.

Undirtónn bókarinnar er því landslagsarkitektatengdur en um leið saga garðræktar á Íslandi og þróun hennar fram undir 1980.“

Útgefandi Hið íslenska bókmenntafélag

Einar E. Sæmundsen er landslagsarkitekt og einn stofnenda teiknistofunnar Landmótunar, hann var um hríð garðyrkjustjóri hjá Kópavogsbæ og dósent í hlutastarfi við Landbúnaðarháskólann á Hvanneyri þar sem hann hefur kennt landslagsarkitektúr, garðhönnun og umhverfisskipulag. Bókin kemur út á 40 ára afmæli Félags íslenskra landslagsarkitekta. Útgefandi er Hið íslenska bókmenntafélag./VH

Brot úr Íslenskri garðsögu:
EINAR HELGASON OG GARÐASTÍLTEGUNDIR

Einar Helgason garðyrkjumaður er einn þeirra manna sem mest áhrif höfðu til eflingar garðyrkju á fyrsta þriðjung 20. aldar. Hann var garðyrkjunemi hjá Schierbeck árið 1890 og stundaði nám við garðyrkjuskólann í Vilvorde á Sjálandi í Danmörku 1894–1898. Frá árinu 1899 til 1920 rak hann garðplöntustöð og tilraunabú, Gróðrarstöðina í Reykjavík, með tilstyrk ríkisins. Frá 1920 fram til dauðadags árið 1935 rak hann eigin garðplöntustöð á sama stað.

Hákon Bjarnason, síðar skógræktarstjóri, ólst upp við Laufásveginn í nágrenni við Gróðrarstöðina, og segir um Einar: „Þegar horft er um öxl og litið yfir ævi Einars vekur það furðu hve mikið hann skrifaði um garðyrkju og ræktunarmál í blöð og fjölda rita ... samhliða umfangsmiklu starfi í gróðrarstöðinni.“

Einar skrifaði nokkrar garðyrkjubækur, þar á meðal Bjarkir frá 1914, sem fjallar um skrudgarða. Þar lýsir Einar því stuttlega hvernig skipuleggja skuli garða og leggur fram þrjár tillögur að skipulagi. Hann greinir á milli tveggja höfuðgarðstíla, franska stílsins og enska eða náttúrulega stílsins. Þessi skipting á uppruna sinn í mismun barokkgarðsins

Húsið við Suðurgötu 12 var fyrsta stóra „villan“ sem byggð var í Reykjavík. Húsið var reist 1899 og í hallanum að götunni var skrudgarður.

og rómantíska garðsins, sem oft hafa verið kenndir við Frakkland og England. Hann segir franska stílinn einkennast af beinum línun, hringmyndunum og reglulegum sporbaugum. Aftur á móti einkennist enski garðurinn af óreglulegum, bogadregnum línun sem eigi að líkja eftir því sem kemur fyrir í náttúrunni. Hann segir franska stílinn henta betur fyrir litla húsagarða en í stærri gördum megi blanda þessum stíltegundum saman. Franski stílinn fari þá betur næst húsinu og sá enski fjær. Hann telur jafnframt að meiri listræna þekkingu þurfi til að takast vel upp með enska stílinn. Sé garðurinn er samansettur af skrudgarði og matjurtagarði leggur Einar til að garðhlutarnir séu aðskildir með rífsberjarunna. Þetta varð útbreidd uppskrift í mörgum fyrstu húsagörðunum.

Rétu græjurnar!

Við sérhæfum okkur í öryggisbúnaði m.a. heyrnarhlífum og samskiptabúnaði. Hugaðu að heyrninni, hún er mikilvæg! Hafðu samband. Við veitum þér faglega aðstoð.

Bluetooth Hefðbundin

Áföst á hjálm Fyrir samskipti

Í skotveiðina Fyrir börnin

DYNJANDI
allt fyrir öryggið

Skeifunni 3h Sími: 588 5080 dynjandi.is

Magnús Leópoldsson lögg. fasteignasali

FASTEIGNAMIDSTÖÐIN

Hlíðasmára 17, 201 Kópavogur - Sími 550 3000 - Gsm 892 6000

Gott framboð af áhugaverðum jörðum og tækifærum í ferðapjónustu.

fasteignamidstodin@fasteignamidstodin.is - www.fasteignamidstodin.is

María Magnúsdóttir hdl. lögg. fasteignasali - Sjöfn Ólafsdóttir lögg. fasteignasali

JEPPADEKK
fyrir íslenskar aðstæður

NÝR DEKKJAVEFUR!

www.jeppadekk.is

DEKKJAPJÓNUSTA
TÍMABÓKANIR
í SÍMA 540 4900

ARCTIC TRUCKS
EXPLORE WITHOUT LIMITS

ARCTIC TRUCKS ÍSLAND EHF.
KLETTHÁLSI 3
110 REYKJAVÍK

SÍMI: 540 4900
NETFANG: info@arctictrucks.is
www.arctictrucks.is

HELSTU NYTJAJURTIR HEIMSINS

Heimsframleiðsla á granateplum árið 2016 er áætluð um þrjú milljón tonn. Íran var langstærsti framleiðandinn árið 2016 með um milljón tonn eða 1/3 heimsframleiðsluna.

Granatepli - fræin jafnmörg og boð og bönn Gamla testamentisins

Vilmundur Hansen
vilmundur@bondi.is

Granatepli eru mikilvægur hluti af fæðu fólks í löndunum við botn Miðjarðarhafsins og í Kákasusfjöllunum. Aldinið kemur víða fram í trúarbrögðum sem tákni um frjósemi, velsæld og dauða. Þrátt fyrir að granatepli sé nefnt í Guðbrandsbiblíu, fyrstu heildarútgáfu Biblíunnar á íslensku, fór aldinið ekki að sjást hér á landi að nokkru ráði fyrir en um síðustu aldamót.

Heimsframleiðsla á granateplum árið 2016 er áætluð um þrjú milljón tonn. Íran var langstærsti framleiðandinn árið 2016 með um milljón tonn, eða 1/3 heimsframleiðslunnar og notar um 94 þúsund hektara undir ræktunina. Sama ár var Indland annar stærsti framleiðandinn. Kína er í þriðja sæti, Tyrkland í því fjórða og Bandaríki Norður-Ameríku í því fimmta.

Um 90% af uppskeru granatepla í Íran fer á heimamarkað en 10% eru flutt út. Indland er stærsti útflytjandi granatepla í heiminum en stærstu innflytjendurnir eru Evrópusambandið, löndin við Persaflóa og Rússland.

Ekki fundust upplýsingar um innflutt magn af granateplum til landsins. Innflutningurinn er breytilegur eftir uppskerutíma í ólíkum löndum en talsvert er flutt inn af granateplum frá Spáni.

Punica granatum

Einungis tvær tegundir tilheyra ættkvíslinni Punic. Önnur P. protopunica er upprunnin á fjörum eyjum í Indlandshafi út af Jemen og talin vera þróunarlega forveri hinnar tegundarinnar í ættkvíslinni, P. granatum eða granatvið.

Granatviður er þyrnóttur runni eða lítið marggreinótt tré með

Til er fjöldi ólíkra yrkja og landsorta af granateplum sem eru ólík af stærð, lit og bragði.

Samkvæmt einni goðsöng eru fræ granateplis 613 eða jafnmörg og boð og bönn Gamla testamentisins.

treifarót og nær allt að tíu metra hæð. Laufið lensulaga og gagnstætt á stuttum stilk eins til tíu sentímetra langt og eins til þriggja sentímetra breið og leðurkennd viðkomu. Laufið er langlíft og stundum sagt að plantan sé bæði lauffellandi og sígræn í senn. Granatviðarplöntur

eru langlífir og vitað um tré sem eru yfir tveggja alda gömul. Blómin, sjálf- og skordýrafrjóvgandi, um þrír sentímetrar að þvermáli, rauð og eitt eða upp í fimm í hnapp á greinaendum. Krónublöðin fimm til átta, oddmjó og mynda vasa með með fræflum og frævu.

Skjaldarmerki Granada á Spáni.

Aldin hnöttótt og misstór, 5 til 12 sentímetrar í þvermál, eftir yrkjum. Ung aldin gul en verða rauðleitt við þroska, húðin þykk, hörð og leðurkennd. Aldin granatepla eru ber sem myndast í blómbotninum. Á öðrum enda aldinsins er einskonar kóróna sem er leifar krónublaðanna. Að innanverðu skiptist aldinið í hólf með hvítleitum trefjum og í hverju hólfu er fjöldi hvíttra fræja, 200 til 1400 eftir yrkju, sem þakin eru rauðu, safaríku og eilítið súru hlaupi. Fræin og hlaupið eru rúmlega 50% af þyngd aldinsins.

Til er fjöldi ólíkra yrkja og landsorta af granateplum sem eru ólík að stærð, lit og bragði. Í viðskiptum með aldinið er algengt að flokka það eftir þyngd og lit í ofurstór, laus við lýti 750 grömm og þyngri. King size litfalleg 500 til 700 grömm, queen size fallega rauð 400 til 500 grömm og prince size fagurrauð 300 til 400 grömm að þyngd.

Talið er að um það bil 500 ólík yrki af granateplum séu í ræktun í heiminum og langflest er að finna í Afganistan. Dæmi um ólík afbrigði má nefna 'Kabul' sem gefur stór aldin sem eru dökkrauð með gulum röndum og sætu hlaupi, 'Muscat Red' gefur aldin í minni kantinum og sætu hlaupi, 'Spanish Ruby' er með miðlungsstórt eldrautt aldin og sætu fræhlaupi og 'Wonderful' sem gefur mjög stór dökk fjólblá aldin með einstaklega safaríku hlaupi.

Yrkjum er yfirleitt fjölgað með græðlingum en fræin spíra auðveldlega. Yfirleitt tekur aldinið sex til sjö mánuði að ná fullum þroska eftir blömgun.

Granatviður þolir vel þurrk en á svæðum þar sem mikil úrkoma er þá skemmast ræturnar oft vegna sveppasykingar. Plantan kys kalkríkan moldarjarðveg en þrífst í margs konar jarðvegi. Sum yrki þola frost allt að mínus 10° á Celsíus.

P. granatum var. nana er dvergafbrigði af P. granatum og vinselt sem skrautrunni í kerum eða að rækta það sem bonsai.

Nafnaspeki

Fyrir á tímum kölluðust granatepli á ensku og frönsku epli frá Granada og á spænsku granada. Þau kallast granatæble, granatæbletræ á dönsku, granatäpple á sænsku og granataplel á þýsku og átti heitið að vísa til uppruna þeirra sem er kolranget í heitinum. Í dag kallast granatepli granade á frönsku en pomegranate á ensku og er heitið komið úr miðaldalatínu pōmum sem þýðir epli og grānātum sem þýðir með fræjum. Franska heitið granade yfirfærðist á ensku yfir á handsprengjur eða grenade.

Hugmyndir eru uppi um að nafn spænsku borgarinnar Granada sé dregið af spænska heitinu sem er granada en aðrir segja að nafn borgarinnar komi úr tungumáli Mára, Gharnāṭah, og þýði fjöll hinna okunnugu.

Íslenska heitið kjarnepli þekkist einnig fyrir granatepli.

Uppruni og saga

Granatviður er upprunninn á svæði sem nær frá Íran um Himalajafjöll til Norður-Indlands og hefur frá fornu fari verið ræktaðu í Afganistan, löndum Kákasusfjallanna, í kringum Svartahafið og löndunum í kringum Miðjarðarhafið. Vegna mikils fjölda yrkja af granateplum sem finnast í Afganistan eru miklar líkur á að ræktun þeirra sé þaðan kominn.

Í dag eru trén einnig rækтуð í Asíu, Austur-Indíum og víða í Afríku. Granatepli bárust til Suður-Ameríku og suðurhluta Norður-Ameríku með spænskum landnemum árið 1769 og er í dag meðal annars ræktað í þurrari hlutum Kaliforníu og Arizona.

Steingerðar aldinleifar af granateplum hafa fundist frá því á bronsöld við uppgröft í borginni Jeríkó í Ísrael og á eyjunni Kýpur og grísku borginni Tírýns þar sem sagt er að Herkúles hafi unnið tólf ofurmannleg verk. Stórt granatepli fannst í gröf Djehuty, einkapjóns Hatsepsut drottningar í Egyptalandi, sem var uppi á 15. öld fyrir upphaf okkar tímatafs og granateplalaga vasi fannst í grafhýsi Tutankhamun faraós sem var grafinn rúnum hundrað árum síðar.

Aldinið er nefnt á nafn á steintöflu frá Mesópótamíu sem er talin vera frá þriðju öld fyrir Krist.

Talið er víst að granatepli hafi borist með Silkileiðinni til Kína og hugsanlega sjóleiðina með kaupmönnum til Indlands. Í Kína eru granatepli tákni um frjóssemi og myndir sem sýndu sprungin granatepli sem fræin láku úr hengd upp á heimilum til að auka líkur á barneignum. Í Kóreu og Japan hefur granatviður lengi verið ræktaður sem bonsai og því ljóst að langt er síðan plantan barst þangað.

Trú og goðsagnir

Egyptar til forna litu á granatepli sem tákni um metnað og velgengi og kölluðu þau jnhm eða nhm. Samkvæmt Ebers-papýrisnum, sem talin eru vera frá því um 1500 fyrir Krist en afrit af eldri texta, notuðu Egyptar granataldin til að lækna ýmiss konar innanmein og þar á meðal til að losna við iðraorma.

Granatepli koma víða við í grískum goðsögum og list. Grikkir töldu granatepli vera aldin hinna dauðu og að plantan hefði spróttið upp af blóði Adonísar hins mannlega og dauðlega elskhuga ástargöðunnar Afróditu.

Goðsögur sem tengjast Persefónu, göðu undirheimanna, segja oft af aldinum granatepla. Samkvæmt einni goðsögninni rændi Hades, konungur undirheimanna, Persefónu og flutti hana til ríkis síns og samkvæmt hefð dvelja allir sem neyta matar eða drykkjar í undirheimum þar til eilífðar. Í sorg sinni verður Demete, móðir Persefónu og göða uppskerunnar, til þess að allur gróður hætti að vaxa með tilheyrandi uppskerubresti og jörðin visnar. Seus, æðsti guð, sá fram á að jörðin myndi deyta og greip því í taumana og skipaði Hades að skila Persefónu upp á yfirborðið. Uppskerubresturinn sem varð í sorg Demete olli fæðuskorti í undirheimum jafnt sem á yfirborðinu og vegna hans átti Hades ekkert til að gefa Persefónu að borða nema nokkur granateplafrae. Greint er á um fjölda fræjanna og hvort þau voru þrjú eða sjö eða einhvers staðar þar á milli en fjöldi þeirra segir til um hversu marga mánuði Persefóna dvaldi í undirheimum og uppskerubresturinn stóð yfir.

Grikkir til forna sögðu að þetta væri ástæðan fyrir því að árið skiptist í uppskerutíma og gróðursnaðan tíma.

Í annarri grískri goðsögn segir að nautnabelgurinn og gleðiguðinn Díónesus hafi skapað granatepli úr

Þrátt fyrir innleiðingu tækninnar fer nær öll uppskera granatepla fram með höndum.

fagurri vatnads sem bar kórónu.

Þrátt fyrir að granatepli tengist dauðanum í grískri goðafræði var til síðs að forna aldinu til að tryggja góða uppskeru og í dag er til síðs á Grikklandi að færa fólki granatepli sem gjöf þegar það er heimsótt á nýtt heimili í fyrsta sinn og setja við heimilisaltarið. Granatepli hafa einnig táknað gildi við brúðkaup og jarðarfari í Grikklandi.

Kapella við fjallið Sale á Grikklandi er helguð Madonna del Granato, eða Madonnu granateplisins. Talið er að Madonnan á líkneskinu sem heldur á Jesúbarninu í annarri hendi og granatepli í hinni sé seinni tíma kristin eftirmynd grísku göðunnar Heru.

Auk þess sem til er fjöldi mynda sem sýna Maríu guðsmóður með Jesú og granatepli, til dæmis máluðu bæði Botticelli og Leonardo da Vinci slíkar myndir og á riflið aldinið að tákna pínu og uppris Krists.

Samkvæmt einni goðsögu Gyðinga eru fræin í aldinum granatepla 613, eða jafn mörg og boð og bönn Gamla testamentisins. Gyðingar segja einnig að kórónan á enda granateplisaldins sé upphafleg fyrirmynd allra kóróna í heiminum.

Granatepli eru margsinnis nefnd á nafn í Biblíunni, meðal annars í annarri Mósebók 28:33-35 segir um skróða presta. „Þú skalt gera granatepli úr bláum purpura, rauðum purpura og skarlati hringinn í kring á slóða hennar og gullbjöllur á milli þeirra hringinn í kring, til skiptis gullbjöllu og granatepli hringinn í kring á slóða kápunnar. Aron á að bera hana þegar hann gegnir þjónustu svo að til hans heyrir þegar hann gengur inn í helgidóminn fram fyrir auglit Drottins og þegar hann gengur út svo að hann deyi ekki.“ Aftur í sömu Mósebók 39: 24-26 segir um skróða presta. „Þeir gerðu granatepli á slóða kápunnar úr bláum purpura, rauðum purpura og tvinnuðu hárauðu bandi 25 og þeir gerðu bjöllur úr skíru gulli og festu þær á milli granateplanna á slóða kápunnar hringinn í kring, 26 gullbjöllur og granatepli til skiptis hringinn í kring á slóða kápunnar. Þetta var ætlað til þjónustunnar eins og Drottinn hafði boðið Móse.“

Í Ljóðaljóðunum segir karlmaður til ástkonu sinnar „tennur þínar sem ær í hóp, nýbaðaðar, allar

Granatepli eru eitt af þjóðartáknum Aserbaidsjan.

Fjöldi trúarlegra mynda sýna Maríu guðsmóður með Jesú og granatepli. Á mynd ítalska endurreisnarmálarans Botticelli frá 1487 tákna rifna aldinið pínu og uppris Krists.

tvílembdar, og engin lamblaug, gagnaugun eins og sneitt granatepli undir andlitsblæjunni“ og hún svarar seinna „förmu snemma upp í vínekrurnar, sjáum hvort vínviðurinn blómstrar, hvort blóm hans hafa opnast, hvort granatviðurinn stendur í blóma. Þar gef ég þér ást mína.“

Ekki er talið ólíklegt að granatepli sé hinn einni og sanni forboðni ávöxtur í aldingaröðunum Eden.

Granatepla er getið þrisvar í Kóraninum. Fyrst í Súru 6 – Nautgripir, versí 99 þar sem fjallað korn á þéttum kólfum, pálmatré hlaðin döðluklösum, og garða með vínberjum, ólífum og granateplum allskonar. Hyggið að, þegar aldin þroskast. Þar mega trúaðir að sönnu

sjá teikn.“ Seinna í sömu súru versí 141 segir: „Það er Hann sem gefur gördum grösku, girtum og ógirtum, þar sem vaxa döðlupálmur og korn, ólífur og granatepli alls konar. Neyttu ávaxtanna þegar þeir þroskast, og gefðu fátækum verðugan skerf af þeim í degi uppskerunnar. en sólundaðu þeim ekki, því Allah hefur vanþóknun á þeim eyðslusama.“ Í súru 55 – Hinn Náðugi, versí 69 segir frá gördum Paradísar. „Í hvorum þeirra spretta döðlur og granatepli.“

Samkvæmt búddisma eru þrjú aldin helg, appelsínur, ferskjur og granatepli og sagt er að Búdda hafi vandið kvendjöfulinn Hariti af þeim slæma ávana að borða börn með því að gefa henni granatepli í staðinn.

Granatepli í matinn og aðrar nytjar

Fræ granateplis eru borðuð hrá og úr aldinhlauptinu er búinn til vinsæll drykkur í Mið-Austurlöndum. Í Írak og víðar í nágrenninu er hefðbundin leið til að pressa safann úr aldinu, sú sama og var gerð og enn er gert með vínber, það er að segja hann er trampaður úr með fótunum. Aldinin eru fyrst brotin og tramparnir búnir sérstökum skófatanadi þar sem skeljar aldinanna eru harðar.

Einnig má setja berin og aldinhlauptið í safapressu og búa þannig til granateplasafta. Safinn, sem getur bæði verið sætur og súr, þótti í eina tíð góður við holdsveiki.

Fræin og aldinhlauptið er gott sem eftirrétur beint úr aldinu

og grenadínsýróp sem margir þekkja var upphaflega búið til úr granateplasafta, sykurlu og vatni.

Í Íran er sósa, sem búin er til úr granateplasafta og valhnetum, höfð með ljósu fuglakjöti og hrísgrjónum. Í Mið-Austurlöndum og löndunum í Himalajafjöllum eru fræin einnig þurrkuð og mulin sem sætt krydd sem kallast anardana eða daru og notað á salat og út á ís.

Vegna mikils tanninnihalds og rauða litarins hefur safi granataldina og börkur granatviðar verið notaður til að lita leður og í Japan er soðið skordýraeitur úr berkinum. Ljósugulur víður trjána er harður og oft notaður í göngustafi.

A hverju ári eru haldnar granateplauppsferuhátíðir í Afganistan og Aserbaidsjan þar sem koma saman ræktendur og kaupendur granatepla og ráða ráðum sínum. Granatepli eru eitt af þjóðartáknum Aserbaidsjan.

Í Armeníu var til síðs að afhenda brúður granatepli sem hún kastaði í vegg og áttu fræin í brotnum að tryggja brúðhjónunum barnafjöld og gæfu.

Granatepli á Íslandi

Heitið granatepli, eða öllu heldur granatepli, er fyrst nefnt á prenti hér á landi í Guðbrandsbiblíu sem var prentuð að Hólum í Hjaltaðal 1584 en þar segir um musteri Salómons í 7. kafla Fyrri Konungsbókar: „Og hann gjörði á hvorum hnappi tvær raðir með granatepli rétt um kring á einu bandi sem hnappurinn var búinn með. Og hnapparnir voru líka sem rosa fyrir salnum, fjöggra álina stórir. En granataeplin voru tvö hundruð í röðum rétt um kring, ofan og neðan til þess bands sem gekk um kring miðjan hnappinn, á hvorum hnappnum á báðum stólpunum.“

Í Nýjum kvöldvökum frá 1908 er að finna þýðingu á sögunni um Ben Húr eftir Lewis Wallace og þar segir í textanum þegar menn setjast til borðs: „Svo tók hann upp vín í litlum leðurpoka, þurrkað sauðaket, sýrlenzk granatepli, arabískar döðlur, ost og brauð.“

Það er ekki fyrr en í byrjun þessarar aldar að auglýsingar um granatepli til sölu fara að sjást hér á landi. Verslunin Hagkaup reið á vaðið með innflutning á þeim og fleiri ávöxtum sem voru fáséðir hér á landi á þeim tíma.

LESENDABÁS

Skógrækt í Skógum í Þorskafirði

Á jörðinni Skógum í Þorskafirði hefur verið að unnið að skógrækt síðan í byrjun sjötta áratugar síðustu aldar. Skógar teljast samkvæmt upplýsingum Nyttjálnds 13 ferkílómetrar að flatarmáli en jörðina tók íslenska bahá'í samfélagið í arf eftir Jochum Eggertsson, skáld, rithöfund og eins af frumkvöðlum skógræktar á Íslandi.

Jörðin er við austanverðan Þorskafjörð. Undirlendi er lítið og hlíðin sem ris upp frá sjávarmálinu einkennist af misbreiðum hjöllum sem skiptast á við skriður. Hjallarnir eru misvel grónir, sumir ágætlega, en gróðurfarið ræðst af þeim raka sem stöðvast á hjallanum á leið sinni niður hlíðina til sjávar.

Skóga er fyrst getið í Landnámabók. Sá sem nam land í Skógum, var sænskur maður, Oddur skrauti, sonur Hlödvers Gautakonungs. Upphaflega var jörðin nefnd Uppsálir en síðar var nafninu breytt í Skóga. Heimildir fjalla um mikla tekju skógarafurða í landi jarðarinnar til húsagerðar, smíða, kolagerðar og eldiviðar.

Fæðingarstaður Matthíasar

Skógar eru þekktastir fyrir að vera fæðingarstaður Matthíasar Jochumssonar sem þar fæddist 11. nóvember 1835. Matthías er eins og kunnugt er eitt mesta og merkasta ljóðskáld Íslendinga. Þegar Matthías var á unglingsaldri fluttu foreldrar hans frá Skógum og jörðin fór í hendur annarra. Jochum Eggertsson, bróðursonur Matthíasar, keyptir Skóga 1950 og þá komst jörðin aftur í hendur ættmenna Matthíasar.

Jochum fór aldrei troðnar slóðir, hvorki sem skáld eða frumkvöðull, og hann var meðal þeirra Íslendinga sem fyrstir gengu bahá'í trúnni á hönd. Eftir að hann keypti jörðina hóf hann skógrækt á litlum skika sem hann girti nyrst í landareigninni niður við fjarðarbotninn. Þegar Jochum hófst handa í skógrækt 1950 sáu aðeins örfáir menn á landinu þörfina fyrir skógrækt sem leið til jarðvegsbóta og vörn gegn uppblæstri og jarðvegseyðingu. Skógræktarmenn voru almennt litnir hornauga og afstaða til þeirra var neikvæð meðal þjóðarinnar vegna þess að þeir höfðu ama af lausagöngu sauðkindarinnar.

Árið 1959 fékk Jochum girðingarstyrk frá Skógrækt ríkisins til að stækka það svæði sem friðað var fyrir beit upp í 50 hektara. Þetta svæði var síðan nýtt til frekari átaka í skógræktinni.

Krefjandi starf, erfið aðföng

Skógræktarstarfið hjá Jochum var

Land Skóga í Þorskafirði ris bratt í firðinum austanverðum.

Miklir snjóskaðar urðu á Skógum árið 1995. Hér er hávaxið lerkitré fyrir og eftir snyrtingu.

krefjandi, aðföng erfið, ferðin frá Reykjavík löng, staðir sem ólu upp plöntur til gróðursetningar fáir og frumstæðir og plönturnar dýrar. Jochum brást við þessu með því að útvega sér fræ, sá því í dreifibæð og koma upp þúsundum barrplantna auk þess sem hann sáði fræi beint í svörðinn.

Elsta heimildin sem fyrir liggur um ástand gróðurs í Skógum er í Jarðabók Árna Magnússonar og Páls Ólafssonar. Þar er fjallað um Skóga og stutt tilvísun í gróðurástandið þar: „Útigangur í lakara lagi. Skógur til kolagjörðar og eldiviðar er nægur, en til raftaviðar eyddur, torfrista og stunga lök og lítt nýtandi. Engjar

eru öngvar nálægt jörðunni. En hún á engi eitt fram á fjalli, sem kallast Skógaengi, og er þangað mjög langt og stórlega torsótt yfir Músará, sem rennur í djúpum gljúfrum. Úthagarnir eru góðir og miklir á sumurin ...“

(Jarðabók Árna Magnússonar og Páls Ólafssonar 6. hefti bls 210-211)

Við eigum líka lýsingu frá Matthíasi Jochumssyni þar sem hann ber saman gróðurástandið upp úr 1840 í ljósi þess sem ber fyrir augu hans 1913. Hann segir í ævisögu sinni Sögukaflar af sjálfum mér:

„Yfir hin gömlu skógarsvæði leit ég fljótlega, - var mér sagt, að litlar leifar stæðu eftir, og var þó fyrir 60–70 árum af miklu að taka ... enn voru þar fagrir birkiskógar í barnæsku minni, síðan hefur þeim stórlega verið spilt. Hafa menn séð það of seint, að skógar breyta hverri jörð í lystigarð á hverju komandi vori.“

Stefnubreyting eftir 1980

Segja má að skógræktarstarfið í Skógum skiptist í þrjá kafla.

1) 1950 til 1966. Frumherjastarfið Jochums sem fólst í að friða land og gróðursetja og sá ýmsum trjátegundum í skjóli upprunalegs birkikjarrs.

2) Frá 1981. Bahá'í samfélagið hefur skipulega umhirðu og grisjun skógræktarinnar sem Jochum hóf og í takmörkuðum mæli plöntun á nýjum svæðum innan skógræktargirðingarinnar frá 1959.

3) Frá 2005 til þessa dags. Þáttaka í Skjólaskógaverkefninu á Vestfjörðum. (Fjölnytjaskógrækt)

Eins og sést af upptalningunni verður nokkur stefnubreyting í skógræktarstarfinu í Skógum um og

Í Skógum eru fjallaballir og hér er ein í góðu og nánú sambýli við ilmreyni.

fjölbreyttu úrvali tegunda. Plantað var þétt í reitinn og ekki sinnt um að grisja lengi vel, svo talsvert er um að trén hafi brotnað og laskast í snjó. Að öðru leiti er vöxtur ágætur og gefur góðar vonir fyrir tilvonandi skógrækt. Inn á milli kletta myndast votlendi og eru nokkur slík innan samningssvæðisins. Gróðurfar einkennist af þessum votlendum, lyngmóum og ógrónum holtum. Kjarrleifar eru á víð og dreif, almennt eru þær mjög dreifðar en þar sem þekjan er yfir 50% telst birkiskógur.“

Samhliða skógræktinni hefur verið unnið að landgræðslu bæði til að styrkja landið fyrir áframhaldandi skógrækt og vinna gegn jarðvegseyðingu. Þessi vinna hefur verið unnin undir leiðsögn og með stuðningi verkefnisins „Bændur græða landið“, deild innan Landgræðslu ríkisins. Notast er við árlega áburðargjöf og sáningu fræs.

Eftirtektarverður árangur

Þetta starf hefur borið eftirtektarverðan árangur og leitt til samstarfs við leiðandi einstaklinga á sviði skógræktar og landgræðslu á vettvangi hins opinbera sem og félaga sem vinna að þessum málefnum. Þátttaka í þessu starfi er lykillinn að hjarta skógarbænda um allt land.

Landshlutabundnu skógræktarverkefni, bændaskógræktirnar, voru grundvallaðar með lögum árið 1999. Þegar verið var að fjármagna verkefnið þá var aðallega tvennt sem nefnt var til sögunnar sem rökstuðningur fyrir fjármögnun. Annars vegar skuldbinding þjóðarinnar við loftslagssamninginn í Kyoto og það sem vó kannski þyngra samdráttur í hefðbundnum landbúnaði og byggðasjónamið. Nýplöntun landshlutaskógræktarverkefnanna verður tekin með í úttekt Skógræktar ríkisins. Úttektin verður notuð til að meta kolefnisbindingu skóga sem plantað hefur verið eftir 1990 og falla þar af leiðandi undir skuldbindingar Íslands gagnvart Kyoto bókuninni. Verkefnið felur í sér fjárhagslegan og faglegan stuðning íslenska ríkisins við kröftuga skógrækt á bújörðum á Íslandi.

Í ferð sinni um bernskustöðvarnar í upphafi síðustu aldar greip Matthías gjarnan til ljóðsins til að lýsa tilfinningum sínum, óskum og bænum. Á einum stað segir hann:

*Friði drottinn fjörðinn minn
fósturbyggð og þingstaðinn,
blessi lýð og landsins plóg,
og lífgi við minn gamla skóg.*

Þeir sem nú vinna að skógrækt í Skógum vinna að því að þessi fróma bæn þjóðskáldsins verði að veruleika

Böðvar Jónsson

Áhrif hlaðfóðrunar og lengd mjólkurskeiðs á vöxt og þroska smákálfa

Í vor lauk í Hvanneyrarfjösi BS verkefni Hauks Marteinnssonar sem hafði það megin markmið að skoða hvort hægt væri að skipta fyrr út mjólk eða mjólkurlíki fyrir þurrfóður (kálfaköggla) án þess að það komi niður á vexti og þroska smákálfa. Hér verður stiklað á helstu niðurstöðum og þær settar í samhengi við innlendar rannsóknir um sama efni, en BS ritgerð Hauks má nálgast á www.skemman.is.

Verkefnið var unnið í samstarfi við Hvanneyrarbúið og styrkt af Þróunarsjóði nautgripærktarinnar, Líflandi og Félagi þingeyskra kúabænda.

Skipulag tilraunar

Tilraunatíminn varði í u.þ.b. 120 daga eða frá fæðingu til 4 mánaða aldurs kálfa. Alls voru 32 kálfa í tilrauninni, 17 naut og 15 kvígur. Allan eldistímann höfðu kálfarnir frjalsan aðgang að vatni, heyi og kálfaköggjum og á mjólkurskeiðinu höfðu þeir jafnframt frjalsan aðgang að maurusýrublandaðri ferskmjólk eða maurusýrublandaðri mjólkurduftsblöndu. Svona eldi mætti kalla hlaðfóðrun, hlaðeldi eða bráðaelði. Mjólkurskeið duftskálfa voru mislöng eða sem næst 1,0, 1,5 eða 2,0 mánuðir að lengd. Þá voru prófaðir tveir duftsstyrkir, 155g/L og 200 g/L. Viðmiðunarhópar voru kálfa á sýrðri ferskmjólk í um tvo mánuði (2,0). Að loknu mjólkurskeiði höfðu kálfarnir eingöngu ótakmarkaðan aðgang að kálfaköggjum, rúlluhevi og vatni sem eftir var af tilraunatímanum (2-3 mánuðir). Ekki tókst að mæla heyrðið nákvæmlega vegna þess hvað kálfarnir slæddu miklu hevi og einnig átu þeir undirburðinn í stíunum sem var þurrhey.

Vöxtur

Meðfylgjandi mynd sýnir þyngd tilraunakálfa sem fall af aldri þeirra frá fæðingu til loka tilraunatímabilsins. Ekki var marktækur munur á fæðingarþunga kvígu- og nautkálfa sem var á bilinu 25-42 kg en að jafnaði tæp 33 kg. Myndin sýnir jafnframt mikinn breytileika á vexti einstakra kálfa sem kemur ekki á óvart. Þungi kálfa við 120 daga aldur var á bilinu 110 -150 kg en að jafnaði 135. Vaxtarhraði hópanna við 90-120 daga aldur var að jafnaði kominn í 1,16 kg/dag.

Ekki var marktækur munur á meðal vaxtarhraða kvígu- og nautkálfa á tilraunatímanum. Sömuleiðis var ekki munur á vaxtarhraða kálfahópa sem fengu mismunandi sterkar mjólkurduftsblöndur (155g/L eða 200g/L). Þess vegna var þessum hópum slegið saman í frekara uppgjöri.

Styrkur mjólkurdufts má vera breytilegur!

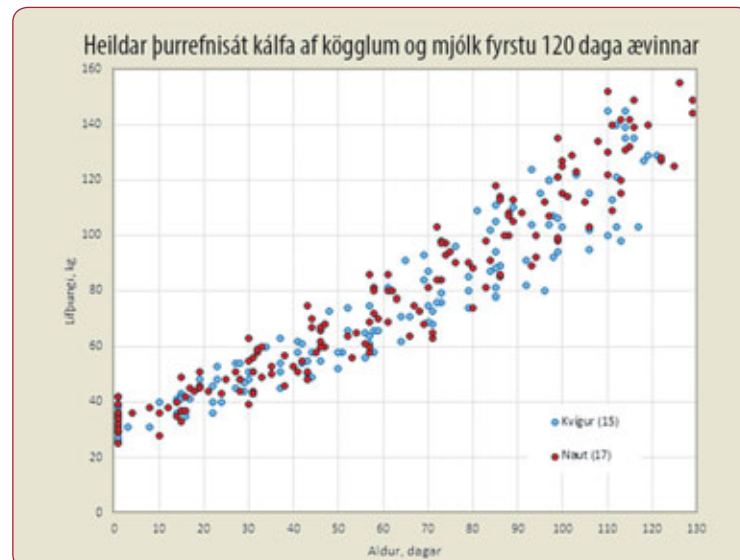
Styrkur sýrðrar mjólkurduftsblöndu við frjálsa mjólkurfóðrun má vera breytilegur án þess að það komi niður á vexti og þrífum kálfa, eða a.m.k. á bilinu 80-160 g duft/L. Kálfa á veikri mjólkurblöndu drekka meira og éta meira af kálfaköggjum en kálfa á sterkri mjólkurblöndu. Mjólkurduftsinntaka stendur að miklu leyti í stað meðan drykkja kálfa í lítum talið breytist verulega.

Stytta má mjólkurskeið kálfa með frjálsri mjólkurgjöf og hlaðfóðrun!

Þegar skoðaður er daglegur vaxtarhraði hópanna á miðtíma tilraunarinnar

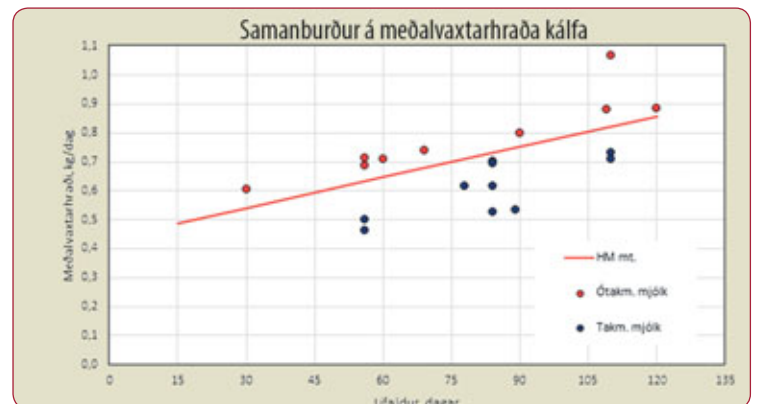
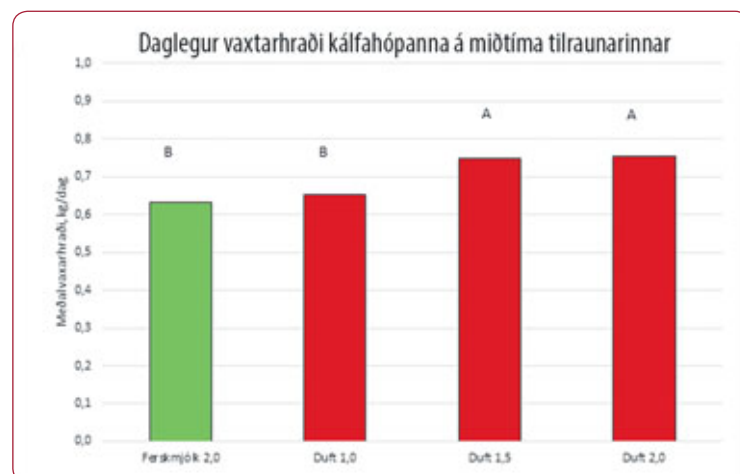
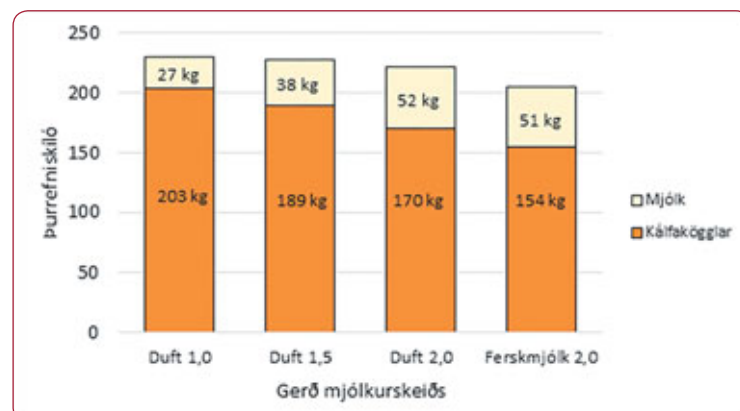

Haukur Marteinnsson við BS verkefni sitt.

Meðfylgjandi mynd sýnir heildar þurrfnisát kálfa af köggjum og mjólk fyrstu 120 daga ævinnar. Kálfarnir áttu einnig hey en ekki tókst að mæla það nógu vel og er því undanskilið hér. Eðlilega éta kálfa á stysta mjólkurskeiðinu meira af kálfaköggjum en kálfa sem eru lengur á mjólk. Kálfa sem voru lengst á mjólk innbyrtu 89-93% meiri mjólk en kálfa sem voru styst á mjólk sem áttu í staðinn 20-32% meira af kálfaköggjum eftir því hvort þeir voru á ferskmjólk eða mjólkurdufti. Hluttur mjólkurdufts af heildaráti kálfa á stysta mjólkurskeiðinu var 11% en 23-25% á lengsta mjólkurskeiðinu.

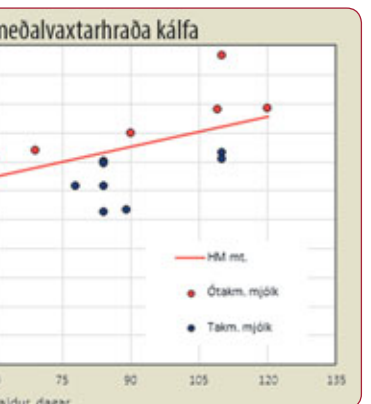
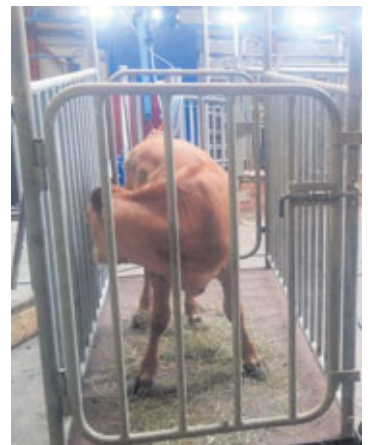
Þessi tilraun líkt og fyrri tilraunir, sýnir að ef kálfa hafa frjalsan aðgang að mjólk, kjarnfóðri og hevi finna þeir sjálfir hvað þeir mega éta mikið af hverju án þess að verða illt af. Á meðan kálfa hafa aðgang að mjólk éta þeir lítið af kjarnfóðri og hevi. Um leið og þeir eru teknir af mjólk margfalda þeir kjarnfóðrátið á stuttum tíma.

Samanburður á meðalvaxtarhraða kálfa sem voru annars vegar á takmarkaðri mjólkurgjöf (bláir boltar) og hins vegar á frjálsri mjólkurgjöf (rauðir boltar) í alls 11 innlendum tilraunum frá 1972-2018. Rauða línan er meðalvaxtarhraði kálfahópsins í tilraun Hauks Marteinnssonar.

tilraunarinnar við 60 daga aldur, kemur í ljós að kálfa sem voru á dufti í 1,5 til 2,0 mánuði voru að vaxa marktækt hraðar en kálfa á ferskmjólk í 2,0 mánuði eða á dufti í 1,0 mánuði eins og fram kemur á meðfylgjandi mynd. Samkvæmt þessari tilraun má því stytta mjólkurskeið kálfa niður í einn og hálfan mánuð án þess að það komi niður á vexti þeirra og þrífum.

Samanburður á meðalvaxtarhraða kálfa sem voru annars vegar á takmarkaðri mjólkurgjöf (bláir boltar) og hins vegar á frjálsri mjólkurgjöf (rauðir boltar) í alls 11 innlendum tilraunum frá 1972-2018. Rauða línan er meðalvaxtarhraði kálfahópsins í tilraun Hauks Marteinnssonar.

Frjáls mjólkurfóðrun flýtir þroska og vexti smákálfa miðað við hefðbundna takmarkaða mjólkurgjöf!

Alls hafa verið gerðar 11 rannsóknir hér á landi að þessari meðtalinni, sem mælt hafa vöxt kálfa á mjólkurskeiði. Í þeim voru kálfa fóðraðir á takmarkaðri mjólkurgjöf og/eða frjálsri mjólkurgjöf. Þegar niðurstöður þessara tilrauna eru teknar saman kemur skýrt í ljós að kálfa sem höfðu frjalsan aðgang að mjólk eða mjólkurlíki uxu hraðar og náðu meiri vaxtarhraða og þroska fyrstu mánuði ævinnar en kálfa sem voru á takmarkaðri mjólkurgjöf eins og meðfylgjandi mynd sýnir.

Allt fram til þessa dags hefur takmörkuð mjólkurfóðrun kálfa verið alls ráðandi á Íslandi líkt og reyndar í mörgum öðrum löndum. Hins vegar eru bændur í auknum mæli farnir að skipta yfir í hlaðfóðrun og er það vel.

Þóroddur Sveinsson og Haukur Marteinnsson

LESENDABÁS

Um úrskurði óbyggðanefndar í Dölum

Hinn 18. febr. 2016 birtust Kröfur Fjármála- og efnahagsráðherra fyrir hönd ríkisins um þjóðlendur á svæði 9A Dalasýsla. Í framhaldi af þeim skrifaði ég þrjár greinar í Bændablaðið 2. og 26. maí og 9. júní 2016. Voru þar gerðar ýmsar athugasemdir.

Má nefna, að í Kröfum s. 19 stendur: „Að ráði Steinólfs heljarskins, nam ...“. Hér var ruglað saman Steinólfi lága og Geirmundi heljarskinn. Eitt af þeim svæðum sem krafist var, að yrðu þjóðlendur er Flekkudalur á Fellsströnd, en í Kröfum stendur um hann (s. 107): „... sé svæði utan eignarlanda. Ljóst sé af heimildum um svæðið og landfræðilegum aðstæðum að svæðið hafi aldrei verið undirorpið beinum eignarrétti“. Í Sturlungu (1946 I. 64) stendur, að húskarl á Staðarfelli hafi grætt „fé, þar til er hann keypti land og gerði bú í Flekkudal.“ Húskarlinn föstraði son bændans á Felli, Sturlu Þórðarson, síðar bónda í Hvammi, en við hann og afkomendur hans er kennt heilt tímabil í Íslanðssögunni, Sturlungaöld. Alls voru kröfur um að 13 svæði í Dölum yrðu gerð að þjóðlendum.

Sumar kirknaeignir

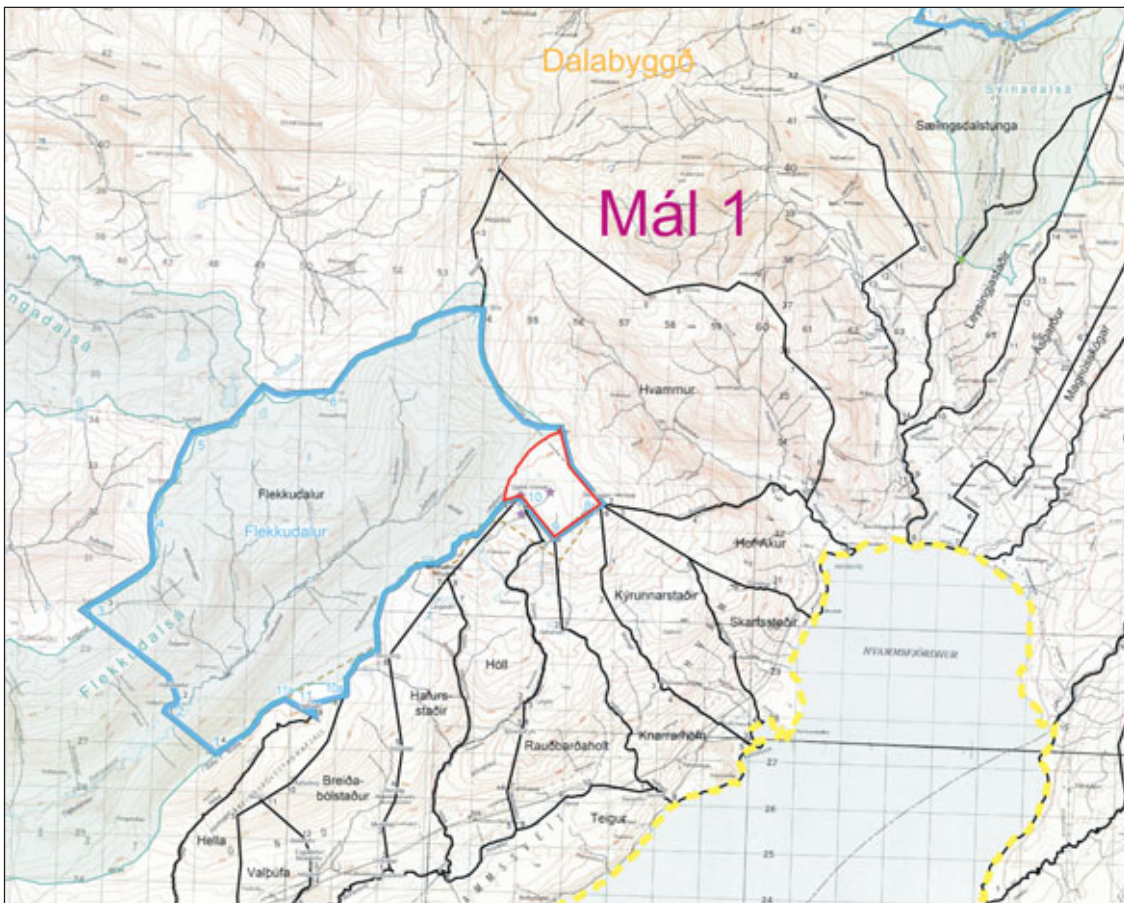
Flekkudalur er í eigu Staðarfells og þar var bændakirkja, en eftir að Kröfur um þjóðlendur í Dölum komu fram, spurðu margir:

„Af hverju var ekki gerð krafa um að Villingadalur í eigu Skarðs, Svinadalur í eigu Sælingsdalstungu og Skeggjadalur í eigu Hvamms yrðu gerðir að þjóðlendum?“

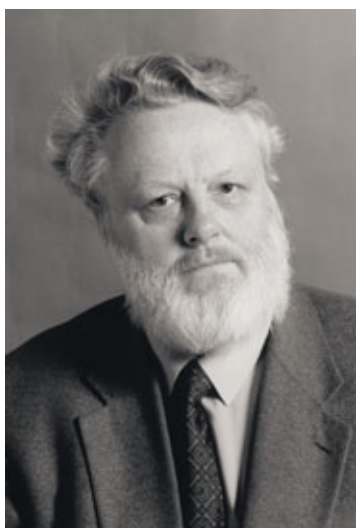
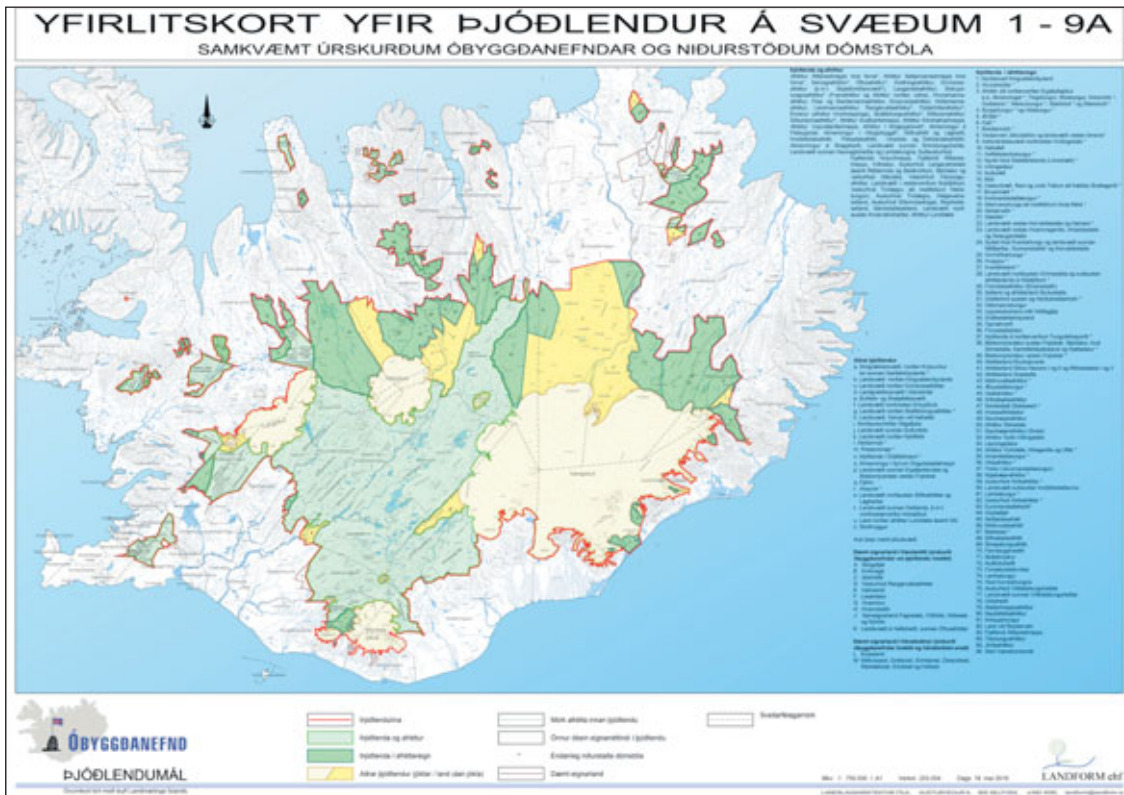
Því er til að svara að land þessara dala, fjallendis, er ekki skilið frá öðru landi jarðanna þar sem kirkja var. Fyrir nokkrum árum athugaði ég skipulega kirknaeignir á fjallendi í Dölum og birtist grein um efnið í ritgerðasafni mínu Hulin pláss. Niðurstaðan var um alkirkjur (s. 308), „að 12 af 14 áttu land, fjalldal, misjafnlega langt í burtu“. Einnig áttu kirkjur aðrar fasteignir en fjalldali eins og jarðir og eyjar. Einnig áttu hálfkirkjur eins og Jörfi fjallendi og hálfkirkjan í Galtardalstungu (Stóru-Tungu) átti daljörðina Litla-Galtardal, þótt jörðin sjálf eigi mikið fjallendi. Það er nokkuð sérkennilegt að gerðar skuli kröfur um að sumar kirknaeignir verði gerðar að þjóðlendum, fjallendi yrði þjóðlenda, ef það var fráskilið öðru landi jarðarinnar, annað ekki.

Falsbréf og fleira

Nú í vor 3. maí 2018 birtist Úrskurður óbyggðanefndar. Mál nr. 1/2016. Flekkudalur og Svinadalur. Hinn 28. júlí 2018 birtust í Morgunblaðinu: „Staðreyndir um óbyggðanefnd.“ Þar eru lokaorðin: „Niðurstöðum þjóðlendumála er ætlað að standa um langa framtíð og þær þurfa því að standast ýrustu skoðun.“ Um þetta er rétt að fara fáeinum orðum. Í nýnefndum Úrskurði er s. 49-50 birt „afrit af gjafabréfi fyrir Galtardalstungu, árssettu 1559.“ Bréf þetta er prentað í Íslenzku fornbréfasafni, 13. bindi, s. 401-403 og þar stendur framan við „(falsbréf)“. Til enn frekari staðfestingar á falsinu má nefna, að Staðarfell er í bréfinu kallað Meðalfellsstaður, en fyrir því eru ekki aðrar heimildir. Einnig er á s. 120 í Úrskurðinum vitnað í sama falsbréf. Ekki er síður undrunarefni, að í framhaldi af falsbréfinu er samkomulag frá 4. sept. 1921 „um landamerki á milli jarðanna Stóru-Tungu og Orrahóls.“ Ekki verður séð hvernig þau merki ættu að geta komið Flekkudal við. Með sama rétti hefði átt að birta dóm um landamerki milli Orrahóls og Svinaskógs frá 1922 úr jarðaskjölum Dalasýslu. Bóndinn á Orrahóli stóð mjög í landamerkjamáli, en deildi

Umrætt svæði í Flekkudal í Dölum sem markað er bláum línunum og litla svæðið vestan Skothryggjar sem markað er rauðum útlínunum.

Einar G. Pétursson.

Hundadalur.

samt ekki um landamerki uppi á Tungumúla.

Stóri-Vatnshornsmúli og Jörfaafréttur

Í lok greinar í Bændablaðinu 9. júní 2016 sagði ég að ekki yrði mögulegt að á þeim svæðum sem eftir er að taka til meðferðar, einkum á Vestfjörðum

og Austfjörðum, yrði hægt að krefjast að stór svæði yrðu gerð að þjóðlendum. Því var niðurstaðan spurningin:

„Myndi slíkt borga sig og væri ekki affarasælast að segja stopp?“ Það má segja að eftir því hafi að nokkru verið farið í Úrskurðum óbyggðanefndar því að aðeins voru samþykkt tvö svæði af þrettán. Ekki

er ástæða til að hafa mörg orð um lítið „landsvæði vestan Skothryggs“, sem úrskurðað er þjóðlenda í fyrrnefndum Úrskurði óbyggðanefndar s. 199. Aftur á móti verður rétt um Úrskurð óbyggðanefndar. Mál nr. 2/2016 Haukadalshreppur og Miðdalshreppur austan Miðár. Þar eru Stóri-Vatnshornsmúli og Jörfaafréttur úrskurðaðar þjóðlendur. Um Stóra-

Vatnshornsmúla segir (s. 315): „telur óbyggðanefnd að ekki hafi verið í ljós leitt að á Stóra-Vatnshornsmúla hafi stofnast til eignarlands með námi“. Um Jörfaafrétt segir (s. 349):

„Eins og áður er getið verður ekki ráðið af fyrirliggjandi landnámslýsingu hvort ágreiningsvæðið hafi verið numið, en staðhættir og fjarlægðir mæla því þó ekki í mót.“

Hér leggur óbyggðanefnd mikið upp úr Landnámu um upphaf byggðar. Staðfræði hennar hefur mest og nákvæmast rannsakað Haraldur Matthíasson, ferðaðist hann um allt land og birtust niðurstöður hans í bókinni Landið og Landnáma 1982, þ. e. allmörgum árum áður en orðið „þjóðlenda“ var búið til. Haraldur sagði s. 52:

„Allvíða á landinu hagar þannig til, að ekki er mjög mikil óbyggð að baki byggðar, svo að auðsætt virðist, að landnám ná þar saman. Þannig er t. d. um Snæfellsnes, Dali, Vestfjörðu, Skaga, hálendið milli Skagafjarðar og Eyjafjarðar, Eyjafjarðar og Þingeyjarsýslu, Tjörnes, Melrakkaslétta, Austfjörðu og víðar. Þarna hljóta landnámín að hafa náð saman uppi á hálendinu, land verið numið milli fjalls og fjöru, einnig þar sem háfjöll eða jöklar eru skammt að baki byggðar, t. d. í Austur-Skaftafellssýslu og undir Eyjafjöllum.“

Niðurstaðan af þessum viðamiklu rannsóknum Haralds Matthíassonar er, að ekki neitt landssvæði í Dölum og miklu víðar hefur verið ónumið eftir landnám. Reyndar sýnist það augljóslega stangast á við heilbrigða skynsemi, að Stóri-Vatnshornsmúli og Jörfaafréttur hafi getað verið undir annars konar eignarrétti en önnur landssvæði þar í kring.

Þorleifsstaðir og byggð til fjalla

Í Jarðabók Árna og Páls (VI. s. 54) segir: „Í afreittinni þar hjá, í þeim parti, sem Jörfa hálfkirkju tilheyrir, er sagt verið skuli hafa í gamaldaga bær, kallaður Þorleifsstaðir.“ Í Úrskurði stendur um þetta (s. 348), „... útilokað ... að slá nokkru föstu um hvort þar hafi verið búseta.“ Síðar segir (s. 349), „... útilokað að fallast á kröfu um beinan eignarrétt á ágreiningsvæðinu á grundnelli munnmæla sem ekki voru skráð fyrir en löngu eftir að hinni ætluðu búsetu á að hafa verið lokið.“ Því er hér til að svara að á mörgum stöðum í Dölum eru öruggar heimildir um að byggð hefur verið á svæðum þar sem líkt hagar til. Má þar nefna Flekkudal, Vatns-Þverdal, Villingadal á Skarðsströnd, land Hvols á Svinadal. Liggur beint við að ætla að sama hafi átt við um Þorleifsstaði. Í raun er ákaflega sérkennilegt, frá leikmannssjónarmiði í lögum, að ríkið skuli njóta vafans en ekki sá aðili, sem alltaf hefur talið sig vera eiganda svæðisins.

Byggð var til fjalla og langt inn til landsins snemma. Sigurður Þórarinnsson sagði 1976 í greininni „Gjósukulög og gamlar rústir“ í Arbók Hins íslenska fornleifafélags (s. 35): „Svo virðist sem byggð hafi allvíða snemma, eða á tíundu öld og sumstaðar jafnvel þegar á landnámsöld náð að teygja sig lengra inn í landið en hún hefur nokkru sinni síðar gert“. Í greininni „The Reykholt Shieling Project: Some Preliminary Results“ í bókinni Viking Settlements and Viking Society 2011 (s. 172) segir Guðrún Sveinbjarnardóttir, að samkvæmt fornleifarannsóknunum í Geitlandi hafi hafist þar byggð á níundu öld, en í Reykholti ekki fyrir en um 1000. Allar aðrar rannsóknir benda í sömu átt.

Afréttareign

Í úrskurðarorðum (s. 384) stendur að bæði svæðin, Stóri-Vatnshornsmúli

og Jörfaafréttur, eru „í afréttareign eiganda“ jarðanna. Hér að ofan hefur komið fram að óbyggðanefnd telur að gamlar heimildir skulu vera, til að hægt sé að taka mark á þeim. Á vegum Arnanefndar í Kaupmannahöfn er unnið að Ordbog over det norrøne prosesprog og kom fyrsta bindi út 1995. Þar finnst ekki orðin „afréttareign“ eða forsenda þess „afnotanám“. Lesendur geta skoðað slóðina: <https://onp.ku.dk>. Elstu heimildir um orðin eru í óprentaðri greinargerð eftir Þórð Eyjólfsson frá árinu 1970. (Elsta dæmi um orðið „afnot“ í íslensku eru frá fyrra hluta 17. aldar.) Ekki eru orðin skýrð og þau eru ekki byggð á fræðilegum rannsóknum, lagalegum, sögulegum og málfarslegum. Þessi nýyrði voru síðan notuð í Hæstaréttardómum, sem urðu grundvöllur að þjóðlendulögunum 1998.

Álit á dómskerfinu

Hinn fimmta maí 2012 birtist grein í Morgunblaðinu um tiltrú á dómstólum. Þar kom fram að traust almennings á dómskerfinu hérlandis væri þá 38%, en í Noregi á sama tíma var traust til dómstóla 85%. Samkvæmt Gallup var traust til dómstóla hérlandis 43% árið 2015 og 2017, en 32% árið 2016 og nú 36%. Ef miðað er við þessar tölur er traust á dómskerfinu a.m.k. tvöfalt meira í Noregi en hérlandis og stundum nærri þrisvar sinnum meira. Sjöunda apríl 2018 birtist grein í Morgunblaðinu um fjölda lögmanna hér á landi. Þar kom fram að hérlandis eru lögmenn flestir miðað við höfðatölu, eða einn á hverja 314 íbúa. Svo er að sjá að traust á dómskerfinu sé í öfugu hlutfalli við fjölda lögmanna.

Einar G. Pétursson

Úrskurður óbyggðanefndar. Mál nr. 2/2016 Haukadalshreppur og Miðdalshreppur austan Miðár. Þar eru Stóri-Vatnshornsmúli og Jörfaafréttur úrskurðaðar þjóðlendur. – „Reyndar sýnist það augljóslega stangast á við heilbrigða skynsemi, að Stóri-Vatnshornsmúli og Jörfaafréttur hafi getað verið undir annars konar eignarrétti en önnur landsvæði þar í kring.“

Förukonur og fljóðatjáning

„Ég varð að fara frá öllu því, sem ég ætlaði að lifa fyrir. Ég tók saman fötin mín, setti þau í poka og lagði af stað eitthvað í átt til æskustöðva minna. Hvenær ég komst í þessa sveit, man ég ekki“ (Jófríður Þorkelsdóttir förukona).

Förukonur voru heimilislausar konur sem flókuðu á milli sveitabæja og báðu sér beina. Saga þeirra kvenna hefur verið viðfangsefni mitt í formi BA-ritgerðar í sagnfræði (2013), heimildamyndar um síðustu förukonur Íslands er kemur út í lok þessa árs, og nú síðast í grein sem birt var í fræðiritinu Feminist Research nú í sumar og ber yfirskriftina „Drifting: Feminist Oral History and the Study of the Last Female Drifters in Iceland“ (ísl. Flakk: Fémínísk munnleg saga og rannsókn á sögu síðustu förukvenna Íslands). Umrædd greinar skrif leiddu til þess að kynna fyrir lesendum Bændablaðsins efni greinarinnar, annars vegar ímynd förukvenna og hins vegar íslenska kvennatjáningu.

Greinin Drifting grundvallast á skriflegum heimildum af ýmsum toga og á viðtölum sem ég tók við átján einstaklinga sem mundu eftir förukonum; síðustu förukonum Íslands.

Rannsóknin sýndi að langflestar lýsingar á förukonum, fyrr og síðar, eru sóttar í barnæskuminningar. Þar af leiðandi er sjónarhorn barnsins ráðandi þáttur í persónusköpun förukvenna í sögunni. Í greininni geri ég grein fyrir förukunugöðsögninni; ímynd förukvenna sem var ætíð hin sama óháð ritunartíma og landsvæði. Ímynd sem litaðist m.a. af sjónarhorni barna og þjóðsagnaheimi Íslendinga. Í greininni legg ég áherslu á að greina þá ímynd förukvennanna með hliðsjón af þjóðsögum okkar Íslendinga og minningafræðum, svo hægt væri að skyggjast á bak við göðsögnina og nálgast sjálfan reynsluheim þessara

Vigdís Ingvadóttir (1864–1957).

Dalrún J. Eygerðardóttir sagnfræðingur.

kvenna sem lifðu á skilum náttúru og samfélags. Í þeim tilgangi að rannsaka reynsluheim förukvenna studdist ég við viðtöl sem ég tók við konur sem höfðu kynnst förukonum í barnæsku sinni. Konur sem jafnframt þekkja reynsluheim kvenna og gátu því varpað mikilvægu ljósi á líf förukvenna, í karllægu bændasamfélagi. Í þeim hluta vinnunnar þróaði ég aðferðafræði sem ég notaði í kvennaviðtölum, aðferðafræði sem grundvallaðist á athugunum mínum á tjáningarmöguleikum kvenna á Íslandi til að miðla eigin reynsluheimi, allt frá sagnadönsum

miðalda, til kvennaviðtala og #Metoo atburðasagna samtímakvenna. Athuganir mínar á tjáningu kvenna á Íslandi hafa sýnt fram á að sagnadansar miðalda og #Metoo atburðasögur samtímans lúta í mörgum tilfellum sömu lögmálum og sama gildir um viðtöl sem konur taka við konur. Hér er um að ræða ákveðna fljóðatjáningu. Sagnfræðileg rannsókn mín á sögu förukvenna sýnir að saga kvenna býr í þöglum rómi sögunnar. Rómi sem almennt ratar ekki í ritaðar heimildir, en núlifandi konur hafa í tilfelli síðustu förukvennanna nú ljáð hljóð. Eins og þetta dæmi sýnir þá geta staðlaðar ímyndir frónkvenna öðlast nýtt líf er byggir á reynsluheimi kvenna, út frá tjáningu kvenna, svo úr verður kvennasaga út frá sjónarhorni kvenna. Saga förukvenna Íslands mun síðan fá enn eina birtingarmyndina fyrir árslok, þegar út kemur bók sem ég hef unnið að um síðustu förukonurnar á Íslandi. Stór hluti ágóða söluunnar mun renna til Konukots, athvarfs fyrir heimilislausar konur, þar sem kvenhetjur okkar tíma dvelja.

Dalrún J. Eygerðardóttir sagnfræðingur

Engar mótvægisaðgerðir vegna tollasamnings

Tollasamningur Íslands og ESB um landbúnaðarvörur tók gildi 1. maí sl. Samningurinn er óhagstæður Íslandi. Engin úttekt fór fram á því hvaða áhrif hann mun hafa á innlenda búvöruframleiðslu og er það á mælisvert. Samningurinn endurspeglar ekki stærðarmun markaðanna.

Evrópa telur rúmar 500 milljóna manna markað en Ísland 340 þúsund. Ekki er tekið tillit til samkeppnisfærni íslensk landbúnaðar í ESB þegar kemur að kjötvörum og ekki er tekið tillit til gengisbreytinga. Verulega hallar á Ísland í ostum en ESB fær að flytja til Íslands tollfrálst 610 tonn af ostum en Ísland til ESB aðeins 50 tonn. Í sérostum er ESB kvótinn 230 tonn inn á okkar litla markað sem rúmar 240 tonn. Innlend sérostaframleiðsla er því komin í mjög þrönga stöðu. Skyrkvótinn okkar er ágætur, eða rúmlega 3.600 tonn. Hann var hins vegar fyrst og fremst hugsaður inn á Bretlandsmarkað og er núna í fullkominni óvissu vegna Brexit.

Segja ber samningnum upp

Tollasamningurinn á að færa íslenskum bændum sömu möguleika í Evrópu og ESB fær hér á landi. Það gerir samningurinn ekki. Nauðsynlegt er að segja samningnum upp vegna brostinna forsendna, en úrsögn Bretlands úr ESB gerir það að verkum að okkar stærsta og besta markaðssvæði hverfur úr samningnum á næsta ári. Semja verður upp á nýtt við ESB um tollkvóta á landbúnaðarafurðum. Miðflokkurinn hefur flutt þingsályktunartillögu þess efnis á Alþingi.

Stýðja landbúnaðinn í orði en ekki á borði

Stjórnmalaflokkar hafa samþykkt ályktanir um mikilvægi landbúnaðarins. Ekki verður séð að ályktun Framsóknar, um að tryggja sanngjörn starfsskilyrði landbúnaðarins, sé í hávegum höfð þegar opnað er fyrir aukinn innflutning á landbúnaðarvörum. Það sama á við um Sjálfstæðisflokkinn, sem talaði fyrir því fyrir síðustu kosningar að viðhalda styrk íslensk landbúnaðar, á sama

Birgir Þórarinnsson.

tíma vilja þeir ekki hrófla við tollasamningi, sem grefur undan landbúnaðinum.

Innantóm loforð landbúnaðarráðherra

Á síðasta löggjafarþingi óskaði undirritaður eftir sérstakri umræðu við landbúnaðarráðherra um áhrif tollasamningsins á íslenska búvöruframleiðslu. Ráðherra gat þess í umræðunni að hann væri að vinna að mótvægisaðgerðum. Hann gat hins vegar ekki svarað því í hverju þær aðgerðir felast. Í umræðu í þinginu, um fjárlagafrumvarp ríkisstjórnarinnar fyrir 2019, spurði ég landbúnaðarráðherra hvaða fjármunum yrði varið í mótvægisaðgerðir vegna tollasamningsins. Svárið var stutt, ekkert fjármagn er eyrnamerkt mótvægisaðgerðum. Það er því ljóst að orð ráðherra um aðstoð til handa bændum, vegna neikvæðra áhrifa tollasamningsins á innlenda búvöruframleiðslu, voru inntóm.

Landbúnaður og fullveldi

Ríkisstjórnin sýnir landbúnaðinum ekki þann mikilvæga stuðning sem honum er nauðsynlegur og hann á skilið. Minnumst þess, á 100 ára afmæli fullveldis, að öflugur landbúnaður, íslensk matvælaframleiðsla og matvælaöryggi er undirstaða fullveldis, þróttmikillar byggðar og mannlífs í landinu.

Birgir Þórarinnsson þingmaður Miðflokksins í Suðurkjördæmi

Vegg- og þak- Klæðningar

Við finnum lausn sem hentar þér!

| Strúktúr ehf | www.struktur.is | struktur@struktur.is |

| Stangarhyl 7 | sími: 588 6640 |

Pardussniglar gera töluvert gagn í gördum með því að éta aðrar tegundir snigla sem sækja í matjurtir.

Sniglar í gördum: Best að fjarlægja þá með höndum

Síðastliðið sumar gerðu garðyrkjufræðingar á vegum Konunglega breska garðyrkjufélagsins athugun á gagnsemi ýmissa húsráða sem ætlað er að fæla snigla frá matjurtagörðum og plöntum sem sniglar eru sólgirnir í.

Niðurstaða bresku garðyrkjumannanna er að ráð eins og að setja koparþynnu í ytra borð matjurtakassa eða að strá eggjaskurn umhverfis plönturnar eru að mestu gagnslaus.

Garðyrkjumennirnir reyndu nokkur þekkt húsrád sem eiga að virka sem sniglafælar. Ráðin voru að mylja eggjaskurn, dreifa barri, viðarkurli eða smásteinum umhverfis plönturnar og setja koparþynnur á ytra borð matjurtakassa.

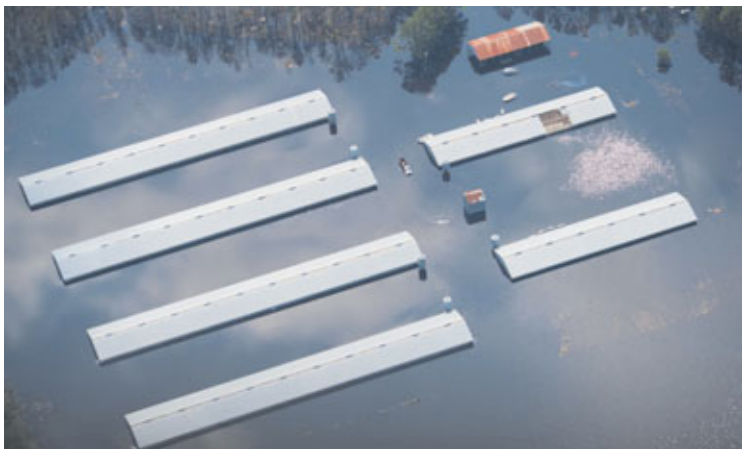
Ólík ráð voru reynd við 108 salatplöntur, auk þess sem til samanburðar voru salatplöntur sem ekkert var gert fyrir. Eftir sex vikna vöxt var útkoman skoðuð.

Helsta niðurstaða könnunarinnar var að salatplöntur sem ræktaðar voru í beðum voru viðkvæmari fyrir sniglum en plöntur sem ræktaðar voru í pottum. Munurinn var 5,7% át á beðplöntum en 0,2% á plöntum í pottum.

Annað sem vakti athygli var að plöntur sem smásteinum og barri hafði verið stráð umhverfis voru talsvert stærri og hraustari en samanburðarplönturnar.

Það kann að koma þeim sem til þekkja á óvart að ekki var athugað með gagn björgildra til að losna við snigla úr gördum. Að sögn bresku garðyrkjumannanna eru björgildir góðar til að losna við snigla en á sama tíma laða þær fleiri snigla að.

Að sögn eins garðyrkjumannsins sem tók þátt í athuginni er líklega besta leiðin til að losna við snigla að tína þá upp og losa sig við þá í að minnsta kosti tuttugu metra fjarlægð frá gördinum. */VH*

Hænsnabú í Norður-Karólínu eftir að fellubylurinn Flórens gekk yfir.

Afleiðingar fellibylsins í Norður-Karólínu: Milljónir húsdýra drukknuðu í eigin úrgangi

Talið er að 3,4 milljónir hænsna og 5.500 alisvín hafi drepist í flóðum vegna fellibylsins Flórens sem gekk yfir Norður-Karólínu í Bandaríkjunum Norður-Ameríku fyrir skömmu.

Flest dýrin munu hafa drukknað í eigin úrgangi þegar opnar rothrær eða hauggrýfjur flæddu yfir og milljónir tonna af búfjáruþgangi flæddu inn í gripahús.

Landbúnaðarráðuneyti Bandaríkjanna Norður-Ameríku hefur staðfest að fjöldi hænsna sem hafi drepist vegna saurfloða sé 3,4 milljónir og

svína 5.500 en að búast megi við að sú tala eigi eftir að hækka þegar endanlega sjatnar í flóðunum.

Kjúklinga- og svinakjötsframleiðsla í Norður-Karólínu er ein sú mesta í Bandaríkjunum og talið að í ríkinu sé að finna 830 milljónir hænsnfugla og níu milljón alisvín.

Samkvæmt því sem yfirvöld umhverfismála í ríkinu segja skemmdust að minnsta kosti þrjátíu hauggrýfjur illa í fellibylinum og í sumum tilfellum sprungu veggir þeirra þannig að innihaldið flæddi út í grunnvatnið. */VH*

Samanþjappað heilfóður

Snorri Sigurðsson
snsig@arlafoods.com

Undanfarinn áratug hefur hérlend notkun kúabænda á fódurblandurum aukist jafnt og þétt samhlíða stækkun búanna og almennt aukinni tæknivæðingu þeirra. Fóðrið sem í slíka blandara fer getur verið af ýmsum toga og gæðum og á meðan sumir nota slíka blandara einungis til blöndunar á grasi og heimaræktuðu gróffóðri af ólíkum gæðum, þá framleiða aðrir svokallað heilfóður með fódurblandurum sínum.

Fódurblandarar eru nánast undantekningarlaust notaðir á stærri kúabúum erlendis enda má með rétttri notkun slíkrar tækni lækka fódrunarkostnað kúa og þar með framleiðslukostnað mjólkur. Það fer þó eftir bústærð hve hagkvæmt það er að nota fódurblandara, enda dýrir í innkaupum og rekstri. Undanfarna mánuði hefur kjarnfóðurverð hér á landi farið hækkandi og því er afar líklegt að fleiri og fleiri bændur muni horfa til notkunar á fódurblandurum, enda byggir notkun þeirra á blöndun ódýrari hráefna í stað hefðbundinnar kjarnfóðurnotkunar en til þess að vel takist til við heilfóðurgerðina þarf að vanda til verka.

Allt í einni munnfylli

Heilfóður er, eins og nafnið bendir til, fóður sem inniheldur alla fódrunarþörf kúnna og er þá bæði gróffóðri og öðru kraftmeira fóðri, steinefnum og vítamínum blandað saman. Þetta er algengasta fódrunaraðferðin sem notuð er á tæknivæddari búum heimansins og algengast er að kýrnar fái ekkert annað fóður, þ.e. ekkert kjarnfóður, enda er hugmyndin að baki heilfóðri „Allt í einni munnfylli“ þ.e. að kýrnar fái alltaf fóður af sömu gæðum og lendi ekki í því ójafnvægi vambarinnar sem fylgir kjarnfóðuráti.

Þessi aðferð er enn sem komið er ekki mikið notuð hér á landi og algengast er að þau bú sem eru með fódurblandara fari einskona blandaða leið, þ.e. gefi kúnum gróffóðurböndu en auk þess fódurbæti í þar til gerðum fódurbásum eða samhlíða mjóltum í mjaltabás eða mjaltapjóni. Þessi aðferð er ekki mikið notuð erlendis en afbrigði af þessari aðferð nota þó bændur erlendis með mjaltapjóna þar sem kýrnar fá tælfóður í mjaltapjónunum, oft 2-3 kíló af fódurbæti á dag, svo þær komi til mjalta.

Einsleitni mikilvæg

Einn aðalkostur heilfóðurs er að með því má draga úr hráefniskostnaði fódursins þannig að í stað þess að kaupa dýran fódurbæti þá eru keypt inn ódýrari hráefni og til þess að koma þeim í kýrnar er þeim blandað saman við gróffóðrið.

Það er afar mikilvægt að blanda heilfóðrið rétt og vel og miða við það að þegar móðið er tekið frá kúnum sé það nánast eins og upphaflega fóðrið og magn þess ætti ekki að vera nema 2% af því magni sem upphaflega var gefið.

Samanþjappað heilfóður

Í Danmörku hefur heilfóður verið notað í áratugi og hafa danskir kúabændur náð miklum og góðum árangri með notkun á því og eru

Heilfóður.

Á stærri búum gera bændur eða starfsmenn þeirra þetta sjálfir, en líklega er algengast að fódurráðgjafar sjái um þennan þátt. Heilfóðrið er þá vegið og metið reglulega á búinu sjálfu, oftast með svokallaðri Penn State Shaker Box aðferð. Með þeirri aðferð er heilfóðrinu skipt niður í grófleikaflokka til þess að meta blöndunargæði þess.

Í dag í fremstu röð í heiminum þegar horft er til meðalafurða kúa.

Danskir vísindamenn eru einnig leiðandi í þekkingaröflun á heilfóðurgerð og fyrir nokkrum árum kom þar fram ný aðferð við heilfóðurgerð sem á dönsku heitir „Kompakt fuldfoder“ sem þýðir einfaldlega samanþjappað heilfóður.

Þessi aðferð snýst um að hámarka nýtinguna á meltingarvegi kúnna og lágmarka frávik á gæðum þess heilfóðurs sem kýrnar setja upp í sig hverju sinni. Fyrir vikið er gott jafnvægi á sýrustigi og bakteríuflóru vambarinnar hverju sinni og þar með geta kýrnar skilað miklum afurðum.

Nákvæm uppskrift

Að baki þessari dönsku aðferð við heilfóðurgerð er dr. Niels Bastian Kristensen, fyrrverandi prófessor við Háskólann í Kaupmannahöfn og núverandi landsráðunautur í fódrun nautgripa hjá SEGES. Ástæðan fyrir því að þessi aðferð varð til var sá óstöðugleiki á heilfóðurgæðunum sem Niels sá hjá bændum landsins. Þá vildi hann einnig meina að eldri tilgátur um mikilvægi strálengdar í fóðri kúa væri ekki rétt miðað við kýr dagsins í dag en hér áður fyrr var sérstaklega varað við mikilli söxun á fóðri mjólkurkúa.

Í raun byggir aðferðin á því að bændur fá nákvæma uppskrift að

Bændablaðið

Kemur næst úr 18. október

Smáauglýsingar 56-30-300

Hafa áhrif um land allt!

Fóðrið metið með einföldu NIR-tæki (Near Infrared Reflectance).

Því hvernig eigi að blanda saman fôðurefnum sem heilfôðrið er gert úr. Þannig fá bændurnir ekki einungis uppskrift sem inniheldur magn mismunandi hráefna heldur einnig í hvaða röð eigi að blanda þeim saman.

Rakt fôður

Þegar bændur búa til samanþjappað heilfôður er votheý grunnur blöndunnar og þarf að blanda það vel þannig að öll stráin séu í raun laus frá hvert öðru. Óháð því hvaða öðrum fôðurefnum er blandað í heilfôðrið, þá þarf að blanda þeim það vel í fôðrið að þau „hverfi“ og sé einhvers konar köggluðu fôðri blandað út í þurfa allir kögglar að hafa leyst upp. Þá er afar mikilvægt að blandan sé vel rök og oft þarf því að blanda töluvert miklu vatni út í hana. Þannig eigi að miða við 36-40% þurrefni eftir því hvaða tegund af blandara er notaður. Það þarf að skammta vatnið af mikilli nákvæmni en sé sett of lítið vatn næst ekki tilætlaður árangur og sé sett of mikil vatn fellur átlyst kúnna!

Vatnið sett fyrst

Sé horft til blöndunaraðferðarinnar þá á, þegar samanþjappað heilfôður er búið til, að setja fyrst vatn blöndunnar í blandarann og þá það kögglaða fôður sem notað er í blönduna. Þetta er svo látið liggja í blandaranum í eina klukkustund að lágmarki og oftast er þetta látið standa yfir nótt. Þegar köggelnir hafa verið leystir upp að fullu er steinefnum og vítamínum blandað út í og síðan votheyinu og öðru trénisfôðri og blandað í 15–20 mínútur.

Erlendis, þar sem algengt er að nota maísvotheý einnig, er endað á því að setja það út í blönduna. Með því að gera þetta í þessari röð blandast næringarefnin saman og setjast á strá votheysins og fá kýrnar þannig jafnari gæði með hverri tuggu.

Blanda lengi

Danir leggja til að bændur hræri vel upp í fôðrinu með blöndurum sínum og að engin hætta felist í að blanda of lengi sé þessi aðferð notuð þar sem stubblengdin skipti ekki höfuðmáli.

Mörg vandamál fylgi því hins vegar ef blandað er í of stuttan tíma og einnig hafi komið í ljós að sumir blandarar ráða ekki almennilega við hið samanþjappaða heilfôður þar sem það er svo fingert. Dönsku ráðunautarnir hafa því

þróað einfaldar lausnir sem henta fyrir alla þekkta blandara á markaðinum og þannig geta því allir tekið upp þessa aðferð.

Magnaður árangur

Þeir bændur sem hafa skipt um aðferð við að blanda sitt heilfôður við það að fara úr hefðbundinni aðferð við heilfôðurgerð yfir í þessa dönsku aðferð hafa náð mögnuðum árangri. Þannig sýna tilraunaniðurstöður að nyt kúa eykst að jafnaði um 1,5 kg á dag af orkuleiðréttri mjólk. Þá sýna langtímarannsóknir að nytakningin heldur áfram amk. í tvö ár, þ.e. þessi bú bæta betur við sig en þau bú sem voru í samanburðarhópi og notuðu ekki samanþjappað heilfôður.

Skýringin felst bæði í jafnara fôðri kúnna og þar með betra jafnvægi á vambarstarfsemiinni en einnig að kýrnar éta mun jafnar enda læra þær fljótt að það er ekki eftir neinu að slæðast með því að leita í fôðrinu – það er allt saman nákvæmlega eins! Bændurnir tala einnig um að kýrnar virki saddari og nefna sem dæmi að þegar komið er með nýtt fôður þá ryðjist þær ekki að fôðurganginum eins og áður, heldur taki því með ró.

Fôðurefirlit mikilvægt

Lykillinn að góðum árangri við heilfôðurgerð er að viðhafa gott og reglubundið fôður-efirlit. Á stærri búum gera bændur eða starfsmenn þeirra þetta sjálfir, en líklega er algengast að fôðurráðgjafar sjái um þennan þátt. Heilfôðrið er þá vegið og metið reglulega á búinu sjálfu, oftast með svokallaðri Penn State Shaker Box aðferð. Með þeirri aðferð er heilfôðrinu skipt niður í grófleikaflokka til þess að meta blöndunargæði þess. Síðan er líklega algengast að fôðrið sé metið með einföldu NIR-tæki (Near Infrared Reflectance) en tækið metur gæði fôðursins og bóndinn getur því fengið upplýsingar á staðnum um heilfôðrið sem búið var til og hvort það sé í samræmi við væntingar.

Það er erfitt að segja nákvæmlega til um það hve stórt kúabúið þarf að vera til þess að það borgi sig að skipta yfir í heilfôður með öllum þeim stofnkostnaði sem slíkri fôðurblöndun fylgir. Það er þó full ástæða fyrir kúabændur að skoða þennan valkost vel með rekstrarráðgjafa búans og reikna út fyrir viðkomandi kúabú hvort fjárfesting í heilfôðurbúnaði geti skilað tilætluðum árangri. Við þá útreikninga ætti einnig að horfa til hinnar dönsku heilfôðuraðferðar

enda gæti hún, að því gefnu að aðferðin hafi sambærileg áhrif á íslenskar kýr og á erlendar frænkur þeirra, gjörbreytt niðurstöðum hagkvæmnisútreikninganna.

FLAUTAN ER KOMIN!

150 db FLAUTA

DRONEFLY

AERIAL VIDEOGRAPHY / PHOTOGRAPHY

VERSLUN, VERKSTÆÐI, LEIGA & NÁMSKEIÐ
KRÓKHÁLSI 6 - S: 566-6666 - DRONEFLY.IS

Bændablaðið

á bbl.is og líka á Facebook

TJÖRUHREINSIR FYRIR VETURINN

SENDUM FRÍTT UM ALLT LAND MEÐ FLYTJANDA

- ✓ HREINSIEFNI
- ✓ SANDBLÁSTURSSANDUR
- ✓ SANDBLÁSTURSKASSAR
- ✓ SANDBLÁSTURSKÚTAR
- ✓ VÉLAHLUTAÞVOTTAVÉLAR
- ✓ ÞVOTTAKÖR
- ✓ LOFTPRESSUR
- ✓ HÁPRÝSTIDÆLUR
- ✓ DÆLUR
- ✓ O.m.fl.

ÍSLENSK FRAMLEIÐSLA SÍÐAN 1985

JAKÓ

vélar og efnavörur sf.

Auðbrekku 23, Kópavogi
s. 564 1819, www.jako.is

VÍKURVAGNAR EHF.

Sérhæfir sig í öllu sem viðkemur dráttarbeislum og kerrum.

Við getum boðið upp á breiða línu af kerrum til flestra nota, svo sem hestakerrur, farangurskerrur, bílaflutingavagna, vélavagna ásamt sérsmiði eftir þínum þörfum.

Önnumst allt almennt viðhald á kerrum og vögnum.

Hyrjarhöfði 8 110 Reykjavík
sími: 577-1090
netfang: sala@vikurvagnar.is
www.vikurvagnar.is

Sýningarárið í íslenskri hrossarækt 2018

Þorvaldur Kristjánsson
ábyrgðarmaður í
hrossarækt
thk@rml.is

hrossarækt, viðburðaríku og skemmtilegu ári með Landsmóti hestamanna í Reykjavík.

Alls voru haldnar 15 sýningar víðs vegar um landið og alls voru felldir 1575 dómar sem er góður fjöldi en þó heldur færri dómar en á síðasta landsmótsári 2016 en þá voru dómarnir alls 1614. Stærsta sýningin var á Gaddstaðafloðum í vikunni 11. til 15. júní með 249 hrossum en sú minnsta á Stekkhólma á Austurlandi með 17 hrossum. Landsmót var haldið á félagssvæði Fáks í Víðidal í ár og tókst afar vel. Miðað var við 170 kynbótahross á mótinu, 173 máttu koma en í nokkrum tilfellum voru hross jöfn að stigum. Alls voru 160 hross dæmd á mótinu en aðeins var um forföll. Þá hlutu tíu stóðhestar fyrstu verðlaun fyrir afkvæmi og fjórir hlutu heiðursverðlaun fyrir afkvæmi á mótinu.

Meðaltöl og dreifingu einkunna má sjá í meðfylgjandi töflum fyrir alla eiginleika sköpulags og hæfileika auk aðaleinkunnar fyrir árið 2018:

Meðaltölin hafa verið að hækka á síðustu árum

Meðaltöl og breytileiki einkunna er á mjög svipuðu röli fyrir flesta eiginleika samanborið við síðastliðið ár en meðaltölin hafa verið að hækka á síðustu árum. Þó er meðaltal sköpulags heldur lægra en í fyrra, 8,00 samanborið við 8,12 í fyrra. Rétt rúmlega 25% sýndra hrossa voru klárhross í ár en það er afar svipað hlutfall og undanfarin ár.

Hlutfall klárhrossa á Landsmóti hefur á aftur á móti líklega aldrei verið hærra en 27% hrossa sem unnu sér þátttökurétt á mótinu voru klárhross; hæsta hlutfallið var í yngstu flokkunum, fjögurra vetra hryssum og stóðhestum. Meðalaldur sýndra hrossa í ár var 6.15 ár sem er heldur hærri meðalaldur en á fyrri landsmótárum. Þetta skýrist helst af fækkun í sýningum á fjögurra vetra hrossum en þau voru í ár 12% af sýndum hrossum.

Hæstu hross ársins

Alls voru sýndar 70 fjögurra vetra

Meðaltöl og dreifing einkunna fyrir árið 2018

	Tölt	Brokk	Skeið	Stökk	Vilji og geðsl.	Fegurð í reið	Fet	Hægt tölt	Hægt stökk	Hæfileikar	Aðaleinkunn
Meðaltal	8,34	8,00	7,04	8,13	8,43	8,24	7,69	8,06	7,82	8,02	8,08
Staðalfrávik	0,49	0,59	1,43	0,48	0,44	0,45	0,72	0,49	0,57	0,38	0,27
Lægsta gildi	6,0	5,0	5,0	6,5	7,0	6,5	5,5	5,0	5,0	6,45	7,01
Hæsta gildi	10,0	9,5	10,0	9,5	10,0	9,5	10,0	9,5	10,0	9,11	8,95

	Höfuð	Háls, herðar og bógar	Bak og lend	Samræmi	Fótagerð	Réttleiki	Hófar	Prúðleiki	Sköpulag
Meðaltal	7,80	8,15	8,13	8,10	8,00	7,54	7,94	7,72	8,00
Staðalfrávik	0,51	0,37	0,54	0,43	0,49	0,50	0,45	0,73	0,23
Lægsta gildi	6,5	7,5	6,5	7,0	6,5	6,5	6,5	6,0	7,35
Hæsta gildi	9,5	9,5	9,5	9,5	9,5	9,5	9,5	10,0	8,81

Kveikur frá Stangarlæk 1 – ímynd fegurðar og fjaðurmagns.

Mynd / Svanhildur Jónsdóttir

hryssur á árinu og voru þær tæplega 7% sýndra hrossa. Margar afar efnilegar hryssur voru í þessum hópi. Með þriðju hæstu einkunn ársins var Sýn frá Hólum með 8.30 í aðaleinkunn. Hún hlaut 8.54 fyrir sköpulag og 8.14 fyrir hæfileika, Sýn er mikil myndarhryssa, afar skrefmikil og á eflaust eftir að láta enn meira að sér kveða með meiri styrk og eftirfylgni. Ræktandi og eigandi er Hólaskóli. Faðir hennar er Knár frá Ytra-Vallholti og móðirin er Ösp frá Hólum. Knár frá Ytra-Vallholti skilaði nokkrum eftirtektarverðum og efnilegum afkvæmum til dóms í vor, enda af mýktar- og gæðinglinu út af henni Kolfinnu frá Ytra-vallholti.

Með aðra hæstu einkunn ársins, 8.31, var Sigurrós frá Stuðlum, undan Dyn frá Disarstöðum og Stöku frá Stuðlum sem er undan gæðingamóðurinni Þernu frá Arnarhóli. Sigurrós er gæðingur

með 8.37 fyrir hæfileika, með einstaklega virkjamikið skref og mikla framgöngu af svo ungu tryppi.

Þá var með hæstu einkunn ársins Askja frá Efstu-Grund og var hún einnig hæst í sínum flokki á Landsmóti. Hún sprakk út á mótinu og hækkaði hæfileikaeinkunn sína verulega og endaði með 8.55 fyrir hæfileika og 8.38 í aðaleinkunn.

Askja er reiðhestslega gerð með góða yfirlinu í hálsi og baki, þá er hún hágeng og skrefagóð á tölti og brokki og afar jafnvægisgóð og sniðfalleg á skeiði.

Af öðrum fjögurra vetra hryssum ársins er gaman að geta tveggja klárhryssna, þeirra Kröflu frá Austurási undan Framherja frá Flagbjarnarholti; stórglæsileg klárhryssa með 9.0 fyrir nánast alla þætti hæfileikanna og Þórhildar frá Hamarsey, undan Vita frá Kagaðarhóli en hún hlaut 9.5 fyrir tölt á landsmótinu enda einstaklega mýktar- og feguðardjásn, fjaðrandi og jafnvægisgóð á tölti.

54 stóðhestar í fjögurra vetra flokki

Í fjögurra vetra flokki stóðhesta voru sýndir 54 hestar og voru þeir rúmlega 5% sýndra hrossa. Með þriðju hæstu einkunn ársins var Kastor frá Garðshorni á Þelamörk eða 8.33. Kastor er úr ræktun þeirra Agnars Þórs Magnússonar og Birnu Tryggvadóttur, hann er undan Kiljan frá Steinnesi og Vissu frá Lambanesi. Kastor er öflugur alhliða hestur með 8,21 fyrir sköpulag og 8.41 fyrir hæfileika, þar sem hæst ber 9.0 fyrir bak og lend, skeið og vilja og geðslag. Með aðra hæstu einkunn ársins var Fenrir frá Feti, hann er úr ræktun Fetsbúsins en eigandi er Ármann Sverrisson. Fenrir er undan Loka frá Selfossi og Fljóð frá Feti. Þetta er óvanalega glæsilegur klárhestur með tölti og hefur sérstaka framgöngu og útgeislun í brautinni, hárreistur og tignarlegur með 9,0 fyrir tölt og brokk, 9,5 fyrir vilja og geðslag og fegurð í reið og 10 fyrir hægt stökk.

Efsti fjögurra vetra foli ársins og einnig á landsmóti varð svo Eldjárn frá Skipaskaga, undan Jarli frá Árbæjarhjáleigu II og Glímu frá Kaldbak, úr ræktun Jóns Arnasonar. Eldjárn er afar fallegur hestur með

Þráinn frá Flagbjarnarholti hlaut hæstu aðaleinkunn ársins í kynbótadómi.

Mynd / Guðrún Hulda Pálsdóttir

8.5 fyrir háls, herðar og bóga, 9.0 fyrir samræmi og 9.5 fyrir bæði fótagerð og prúðleika. Þá er hann gangöruggur á tölti og skeiði með þjálan vilja.

Það er eftirtektarvert með þessa efstu fola, Eldjárn og Fenri, hversu mikið þeir eru farnir að gera á unga aldri en þeir eru báðir 150 cm. á herðar. Alla jafna eru svo stór hross lengur að koma til en með stækkun kynsins förum við væntanlega að fá fleiri og fleiri hávaxinn sem hross sem geta meira á unga aldri. En það setur í raun meiri kröfur á þjálfarann að gefa sér tíma með hrossin en öll hross þurfa sinn tíma til að þroskast andlega og líkamlega.

Í fimm vetra flokki hryssna voru sýndar 172 hryssur og voru þær tæplega 16% sýndra hrossa. Með þriðju hæstu aðaleinkunn ársins var landsmótsigurvegarinn Sigyn frá Feti, undan Ómi frá Kvistum og Vigdís frá Feti. Sigyn er stórglæsilegur og stórbrotinn gæðingur með 8.48 fyrir sköpulag og 8.62 fyrir hæfileika, afar hreingeng á tölti og skeiði, með næman og mikinn vilja.

Með aðra hæstu einkunn ársins var svo Hugmynd frá Ketilsstöðum, undan Aðli frá Nýja-Bæ og Djörfungu frá Ketilsstöðum, Álfasteinsdóttur en báðir foreldrarir hlutu heiðursverðlaun á árinu.

Hugmynd er reiðhestslega gerð og léttstigur gæðingur og sýndi afar skemmtilega takta á skeiði, frábært upplag á skeiði og jafnvægi. Með hæstu einkunn ársins í þessum flokki varð svo Paradís frá Steinsholti, undan Ský frá Skálakoti og Plómu Markúsardóttur frá Skráð.

Paradís er afar fallega og vel gerð hryssa með 9.0 fyrir höfuð, háls, herðar og bóga og bak og lend. Þá er hún afar fallega geng, með þennan þjála vilja sem Skýr er að gefa í ríkum mæli.

87 stóðhestar í fimm vetra flokki

Í fimm vetra flokki stóðhesta voru sýndir 87 hestar eða 8.5% sýndra hrossa. Þriðji hæst dæmði hestur ársins í þessum flokki var Jökull frá Breiðholti í Flóa, undan Huginn frá Haga og gæðingamóðurinni Gunnvöru frá Miðsitju.

Jökull er vel gerður og léttbyggður hestur með 9.0 fyrir háls, herðar og

bóga og samræmi. Þá er hann efni í frábæran alhliða hest með fótburð á hægu tölti og hreinar, fallegar gangtegundir.

Annar hæsti fimm vetra hesturinn í ár var Adrian frá Garðshorni en hann var efstur á Landsmóti, Adrian er úr ræktun þeirra Agnars Þórs Magnússonar og Birnu Tryggvadóttur, hann er undan Hágangi frá Narfastöðum og Eldingu frá Lambanesi sem hlýtur heiðursverðlaun nú í haust.

Adrian er afar vel gerður hestur með hvelldan og reistan háls, hátt frambak og lofthæð. Þá er hann afar jafnvægisgóður og flinkur á tölti og

hlaut 9,5 fyrir það, býr hann almennt yfir léttum og háum hreyfingum en mætti enn sem komið er vera svífmeiri á brokki og skeiði. Þá geislar af honum í reið og hann hefur afar léttan og góðan vilja en hann hlaut 9.0 fyrir vilja og geðslag og fegurð í reið.

Með hæstu einkunn ársins í þessum flokki var Þór frá Torfunesi en hann er úr ræktun Baldvins Kr. Baldvinssonar í Torfunesi, hann er undan Kolskegg frá Kjarnholtum og Baldursdótturinni Bylgju frá Torfunesi.

Þór er glæsilegur hestur í byggingu og ber það vel í brautinni, reistur og það loftar undir hann en hann hlaut 9.0 fyrir tölt og brokk, fegurð í reið og vilja og geðslag.

Í sex vetra flokki hryssna voru sýndar 206 hryssur eða um 20% sýndra hrossa. Margar afbragðs hryssur voru í þessum flokki og hrein hestagull meðal þeirra efstu.

Með þriðju hæstu einkunn ársins var Lökkudís frá Bergi úr ræktun Önnu Dóru Markúsardóttur með 8.55 í aðaleinkunn. Lökkudís er undan Lukku-Láka frá Stóra-Vatnsskarði og Forsetadótturinni Hildu frá Bjarnarhöfn.

Lökkudís er afar frið og finleg hryssa með góðan styrk í yfirlinnunni. Hún hlaut 9.0 fyrir tölt og brokk og einnig vilja og geðslag og fegurð í reið enda afar þjál og yfirbragsfalleg hryssa.

Með aðra hæstu einkunn var Krafla frá Breiðholti í Flóa með 8.61 í aðaleinkunn úr ræktun Kára Stefánssonar. Krafla er undan Ómi frá Kvistum og Gunnvöru frá Miðsitju. Hún er öflug í byggingu með 9.0 fyrir bak og lend, þá er hún aðsópsmikill gæðingur með 9.0 fyrir hægt tölt og tölt, og 9.5 fyrir skeið, 9.0 fyrir fegurð í reið og vilja enda geislar af henni orku.

Með hæstu einkunn ársins í þessum flokki var svo hestagullið Katla frá Hemlu II með 8.72 í aðaleinkunn. Katla býr yfir mikilli fegurð og útgeislun, nýtir hálsinn vel í reið og heldur á sér þannig að fegurð sköpulagsins sést vel undir manni, þá er hún gæðingur á gangi með 9.0 fyrir tölt og brokk, vilja og geðslag og fegurð í reið og að auki skrefmikið og takthreint skeið.

Katla er undan Ský frá Skálakoti og Spymu Roðadóttur frá Síðu og

Hrossaræktin 2018 Ráðstefna

Hin árlega hrossaræktarráðstefna fagræðs fer fram í Samskipahöllinni í Spretti, laugardaginn 27. október og byrjar klukkan 13.00.

Aðgangur að ráðstefnunni er ókeypis og allt áhugafólk um hrossarækt er hvatt til að mæta. Á dagskrá eru áhugaverðir fyrirlestrar um nýtt kynbótamat í hrossarækt, yfirferð yfir hrossaræktarárið og verðlaunaveitingar. Dagskrá hrossaræktarráðstefnunnar er eftirfarandi:

Laugardagur 27. október 2018

13.00 Setning – Sveinn Steinarsson, formaður fagræðs og FHB

13.10 Hrossaræktarárið 2018 – Þorvaldur Kristjánsson

13.30 Heiðursverðlaunahryssur fyrir afkvæmi 2018

13.45 Verðlaunaveitingar:

- Verðlaun, hæsta aðaleinkunn ársins – Alhliða hross (aldursleiðrétt)
- Verðlaun, hæsta aðaleinkunn ársins – Klárhross (aldursleiðrétt)
- Verðlaun, knapi með hæstu hæfileikaeinkunn ársins (án áverka)
- Verðlaun, hæsta litfórötta hryssa ársins í kynbótadómi

14.00 Elsa Albertsdóttir – Nýtt kynbótamat, afar áhugaverður fyrirlestur þar sem kynntar verða breytingar á kynbótamatinu – Mæting til dóms, keppnisdómar og kynbótagildi skeiðs.

15.15 Viðurkenningar fyrir tilnefnd ræktunarbú ársins 2018 Fundarslit um 16.00 – Allir velkomnir!

Glúmur frá Dallandi stóð efstur í elsta flokki stóðhesta á Landsmóti. Mynd / Hrafnhildur Helga Guðmundsdóttir

og ræktendur eru Anna Kristín Geirsdóttir og Vignir Siggeirsson.

87 stóðhestar í sex vetra flokki

Í sex vetra flokki stóðhesta voru sýndir 87 hestar og voru þeir 8.5% sýndra hrossa. Með þriðju hæstu einkunn ársins, 8,76, var klárhesturinn Kveikur frá Stangarlæk 1 úr ræktun Rögnu Björnsdóttur, undan Sjóði frá Kirkjubæ og Rakettu frá Kjarnholtum. Kveikur er einn fegursti hestur í reið sem fram hefur komið og er einstaklega skrokkmjúkur og fjaðurmagnaður í hreyfingum. Hann hlaut 10 fyrir tölt á Landsmótinu og verður mýktin og gegnumflæðið sem hann býr yfir að vera viðmið þegar háar tölur eru gefnar fyrir tölt, hvort sem það er í kynbótadómi eða keppni.

Kveikur er sérstaklega framhár og burðarmikill í sköpulaginu og það gerir honum kleift að ganga svona reistur og frjáls í fasi án þess að tapa burði í baki. Hann hlaut 9.5 fyrir brokk, stökk og fegurð í reið og 10 fyrir vilja og geðslag enda einstaklega aðgengilegur og þjáll og var samstarf þeirra Kveiks og Aðalheiðar Önnu til mikillar fyrirmyndar.

Með aðra hæstu einkunn ársins var svo Atlas frá Hjallanesi eða 8.76 (hærri en Kveikur á aukastöfum), hann er undan Spuna frá Vesturkoti og Atley frá Reykjavík og er úr ræktun Guðjóns Sigurðssonar.

Atlas er sterkbyggður hestur með 9.0 fyrir bak og lend og fótagerð, þá er hann skrefmikill og rúmur alhliðahestur og hlaut hæst á árinu 9.0 fyrir tölt og skeið og 9.5 fyrir stökk.

Með hæstu einkunn ársins var svo Þráinn frá Flagbjarnarholti, undan Álfi frá Selfossi og Þyrlu frá Ragnheiðarstöðum en hann hlaut 8.70 fyrir sköpulag, 9.11 fyrir hæfileika sem var hæsta hæfileikaeinkunn ársins og 8.95 í aðaleinkunn.

Þráinn er afar vel gerður hestur með mikla framhæð í byggingunni; hátt settan og reistan háls og afar gott samræmi, hlutfallaréttur sterkbyggður og lofhár. Þá er Þráinn glæsilegur, skrefmikill og virkjamikill í reið með 9.0 fyrir tölt, 9.5 fyrir skeið og 9.0 fyrir vilja og geðslag og fegurð í reið.

Elsti flokkur hryssa

Í elsta flokki hryssna voru sýndar 267 hryssur og voru þær 26% sýndra hrossa. Þetta var magnaður hópur efstu hryssna og þessi hópur á Landsmóti var með ólíkindum sterkur.

Með þriðju hæstu einkunn ársins eða 8.73 var Tign frá Jaðri, úr ræktun Kristbjargar Kristinsdóttur og Agnars Reidars Róbertssonar en var efst í þessum flokki á Landsmóti. Tign er undan Kjarna frá Þjóðólfsþaga og Sylgiu Orradóttur frá Ytri-Skógum. Tign er einstaklega falleg hryssa með 9.5 fyrir háls, herðar og bóga og 9.0 fyrir samræmi, þá er Tign afar hreyfingafalleg, fjaðurmögnuð í reið og hefur mikla útgeislun enda hlaut hún 8.81 fyrir hæfileika, m.a. 9.0 fyrir tölt og brokk, 8.5 fyrir skeið og 9.0 fyrir fegurð í reið.

Með aðra hæstu einkunn ársins

var Kolka frá Breiðholti í Flóa úr ræktun Kára Stefánssonar. Hún er undan Grun frá Oddhóli og Gunnvöru frá Miðsitju og hefur því mikið Miðsitjublód í æðum. Kolka er stórbrotinn gæðingur og hlaut hæstu hæfileikaeinkunn hryssna á árinu eða 9.10 (og einnig hæstu hæfileikaeinkunnina á Landsmótinu).

Kolka er afar skrokkmjúk, býr yfr skörungslund og miklum vilja, hlaut 9.0 fyrir tölt, brokk og skeið, 10 fyrir fet og 9.5 fyrir vilja og geðslag.

Með hæstu einkunn ársins í þessum flokki var svo Hansa frá Ljósafossi eða 8.77 og var hún sýnd á Miðsumarssýningu á Selfossi. Hansa er undan Hákoní frá Ragnheiðarstöðum og Sunnu-Rós Keilisdóttur frá Úlfjótsvatni. Hansa er orkumikill gæðingur með afar virkjamikið skref enda hlaut hún 9.5 fyrir skeið og vilja og geðslag og 9.0 fyrir tölt og brokk.

Elsti flokkur stóðhesta

Í elsta flokki stóðhesta voru sýndir 82 hestar eða 8% sýndra hrossa. Með þriðju hæstu einkunn ársins var Rauðskeggur frá Kjarnholtum úr ræktun Magnúsar Einarssonar í Kjarnholtum. Rauðskeggur hlaut 8.76 í aðaleinkunn og er undan Kiljan frá Steinnesi og Heru frá Kjarnholtum.

Rauðskeggur er glæsilega gerður hestur með hátt settan háls, burðarmikið bak og einstaklega vel gerður í samræminu, hlutfallaréttur, léttbyggður, vöðvaður og lofhár. Þá er hann skrefmikill gæðingur með 9.0 fyrir tölt, stökk og skeið.

Með aðra hæstu einkunn ársins var hálfbróðir Rauðskeggs að móðurinni, Kolskeggur frá Kjarnholtum I. Kolskeggur er undan Kvisti frá Skagaströnd og Heru frá Kjarnholtum I. Ræktandi Kolskeggs er Magnús Einarsson í Kjarnholtum. Kolskeggur er afar fríður hestur, framfallegur og fótahár, enda með 9,5 fyrir bæði höfuð og samræmi. Þá er Kolskeggur viljugur og skrefmikill rýmishestur með 8.77 í aðaleinkunn.

Hæst dæmdi hestur ársins í elsta flokki og einnig efstur í þessum flokki á Landsmóti var Glúmur frá Dallandi. Hann er undan Glym frá Flekkudal og Orku Orradóttur frá Dallandi og er úr ræktun Gunnars Dungal og Þórdísar Sigurðardóttur. Glúmur er afar reiðhæsllega gerður hestur með sterka yfirlinu og mikinn þrúðleika sem hann hlaut 10 fyrir. Þá er þetta úrvalsganghestur og sameinar það sem er svo verðmætt í alhliða hesti að vera með 9.0 fyrir tölt, hægt tölt og skeið. En gæði á öllum hraðastigum á tólti er eiginleiki sem er afar verðmætur og hlutur sem þarf að leggja aukna áherslu á til framtíðar.

Heilbrigðisskoðanir kynbótahrossa

Heilbrigði kynbótahrossa var skoðað eins og undanfarin ár, bæði fyrir og eftir dóm. Allir áverkar sem hrossin hlutu í dómi voru stigaðir í þrjá flokka og átti þetta við bæði særindi í munni og ágrip á fótum.

Fyrsta stigs athugasemdir teljast ekki vera eiginlegir áverkar en eru

Kolka frá Breiðholti í Flóa hlaut hæstu hæfileikaeinkunn hryssna á árinu og einnig á Landsmóti – hér uppteiknuð á skeiði. Mynd / Hrafnhildur Helga Guðmundsdóttir

t.d. særindi í munni sem ná ekki í gegnum slímhúð eða strokur á fótum sem ná ekki í gegnum húð og eru án eymsla eða bólgu.

Annars stigs athugasemdir eru áverkar, s.s. lítil sár í munni eða á ágrip á fótum sem ná þó ekki einum cm. Þriðja stigs athugasemdir eru alvarlegir áverkar og á þá lund að hrossið hlýtur ekki reiðdóm og getur ekki mætt til yfirlitssýningar. Skráð voru ágrip á fótum í 14.5% tilfella sem er svipað og var í fyrra en þá var tíðni ágripa 15%. Megnið af þessu athugasemdum eða 68% voru í flokki 1, tíðni eiginlegra áverka á fótum (flokkar 2 og 3) var því 4.5% þar sem áverkar af þriðja stigi voru 3 á

árinu eða innan við 0.5%. Þá voru skráð særindi eða blóð í munni í 4% tilfella og var í nær öllum tilfellum um 1. stigs særindi að ræða.

Það má því segja að staðan á þessum málum sé ásætlanleg og hefur verið árleg minnkun í tíðni áverka almennt ár frá ári núna síðastliðin fimm ár. Þetta skýrist væntanlega fyrst og fremst af hestvænni sýningum og betri undirbúningi hrossa til dóms. Þá hefur verið reynt að taka betur á grófri reiðmennsku sem sífellt ber minna á en alls voru fjórir knapar sem hlutu áminningu fyrir grófa reiðmennsku á árinu.

Eistnaskoðun var framkvæmd á öllum stóðhestum sem komu

til dóms þar sem mæld er stærð eistnanna, stinnleiki þeirra metin og kannað með frávik svo sem snúninga. Þéttleiki eistna er metinn í þremur flokkum þar sem flokkur I var þétt og eðlilegt, II aðeins lin og flokkur III grautlin. Mikill meiri hluti stóðhestanna er með þétt og eðlileg eistu eða yfir 90% hestanna. Þá var restin af hestunum með stinnleika II og enginn hestur með stinnleika III.

Merkt var við eistnagalla hjá 11 stóðhestum á árinu, samanborið við 6 stóðhesta í fyrra (13 hestar árið 2017) og var þá um að snúninga á eistum að ræða (bæði eistun snúin: tveir hestar), of mikla smæð (TSW mál undir 8.0 cm: fimm hestar), misstór eistu (1 hestur) eða eineistni (þrír hestar).

Starfsfólk og staðarhaldarar

Að lokum er rétt og ljúft að þakka öllu starfsfólki sýninganna fyrir vel unnin störf á árinu en þetta er mikið til sama fólkið ár frá ári og orðin samhentur og góður hópur; hvort sem það eru dómamar, sýningarstjórar og ritarar. Einnig vil ég þakka gott samstarf við staðarhaldara á hverjum stað en alls staðar er verkefninu tekið af áhuga og metnaði og reynt að hafa alla þætti sýninganna sem besta. Einnig vil ég að þakka sýnendum, ræktendum og eigendum hrossanna fyrir skemmtilega viðkynningu og gott samstarf á árinu.

Heiðursverðlaunahryssur

Hið alþjóðlega kynbótamat fyrir íslenska hestinn var reiknað eftir alla dóma ársins eftir miðjan september og birt í WorldFeng. Þar kom í ljós að fimm hryssur á Íslandi hljóta heiðursverðlaun fyrir afkvæmi í ár en til að hljóta verðlaunin þarf hryssan að eiga að lágmarki fimm dæmd afkvæmi og vera með 116 stig í aðaleinkunn kynbótamatsins.

Efsta hryssan í ár er Djörfung frá Ketilsstöðum undan Álfasteini frá Selfossi og Framkvæmd Hrafnisdóttur frá Ketilsstöðum og hlýtur hún því Glettubikarinn, Bergur Jónsson er ræktandi hennar. Djörfung er með 123 stig í kynbótamatinu og á nú fimm dæmd afkvæmi. Djörfung var sjálf gæðingur og náttúrubarn á skeiði, var sýnd fjögurra vetra og hlaut hæst 8.23 í aðaleinkunn, 8.68 fyrir hæfileika og m.a. 9.5 fyrir skeið og vilja geðslag. Fjögur afkvæma hennar hafa hlotið fyrstu verðlaun og er Hugmynd frá Ketilsstöðum hæst dæmda afkvæmi hennar en hún er undan Aðli frá Nýja-Bæ. Hugmynd var hæst dæmda fjögurra vetra hryssan í fyrra, frábær mýktargæðingur en öll afkvæmi Djörfungar hafa verið sýnd fjögurra eða fimm vetra og sýnir að eiginleikinn að koma fljótt til er sannarlega arfgengur.

Önnur í röð í ár með 121 stig er Dögg frá Breiðholti í Garðabæ. Hún er undan Orra frá Þúfu og Hrund Safirsdóttur frá Torfunesi en Hrund hlaut sjálf heiðursverðlaun fyrir afkvæmi árið 2016. Ræktandi Daggar er Gunnar Yngvason en eigandi er Hjarðartún ehf. Dögg er stórglæsileg hryssa, bæði í sköpulagi og framgöngu, fasmikil og fönguleg undir manni en hún hlaut m.a. 9.5 fyrir háls, herðar og bóga og fegurð í reið og stóð efst í fimm vetra flokki hryssna á Landsmóti 2006. Dögg er fyrst og fremst að gefa glæsileg klárhross en í sumar var t.d. sýnd undan henni hryssan Dáð frá Hjarðartúni, undan Hróa frá Flekkudal, með 9.0 fyrir tölt og brokk og 9.5 fyrir fegurð í reið. Einnig má nefna undan henni hestinn Dag frá Hjarðtúni, undan Sæ frá Bakkakoti. Dagur er glæsilegur klárhestur með m.a. 9.0 fyrir tölt, brokk og fegurð í

Djörfung frá Ketilsstöðum hlýtur heiðursverðlaun fyrir afkvæmi á árinu og stendur efst að stigum. Mynd / Eiríkur Jónsson.

reið en hann er einnig búinn að vera að standa sig vel í keppni.

Þriðja í röð er hryssan Arndís frá Feti með 117 stig en hryssurnar í 3. og 4. sæti eru báðar með 117 stig og eru það aukastafir sem skilja þær að. Arndís er undan Orra frá Þúfu og Vigdísí frá feti og eru því foreldrarnir báðir heiðursverðlaunahross. Ræktandi Arndísar er Brynjar Vilmundarson og eigendur eru Fet ehf og G. Jóhannsson ehf. Arndís hlaut sjálf 8.21 í aðaleinkunn og á nú fimm dæmd afkvæmi en þar af eru tvö með fyrstu verðlaun. Hún hefur verið að gefa ágæt alhliða hross með góða reisingu en hæst dæmdu hrössin undan henni er Keila frá Árbæ, Keilisdóttir og Fífa frá Feti, undan Héðni frá Feti.

Fjórða í röð er hryssan Eva frá Hvolsvelli úr ræktun Þormars Andréssonar sem ræktar nú hross á Strandarhjáleigu. Eva er undan Ögra frá Hvolsvelli og Björk frá Hvolsvelli, Ófeigs Flugumýrardóttur og er Eva því náskyld Orra og Bjarkardótturinni Birtu frá Hvolsvelli sem er einnig heiðursverðlaunahryssa. Eva hlaut sjálf í dómi 8.25 í aðaleinkunn, m.a. 9.0 fyrir tölt, vilja og geðslag og fegurð í reið. Hún á nú fimm dæmd afkvæmi og eru þau öll með fyrstu verðlaun.

Fimmta í röð er svo hryssan Elding frá Lambanesi með 116 stig, úr ræktun Agnar Þórs Magnússonar og Camillu Ripa en Agnar býr nú og ræktar

hross á Garðshorni á Þelamörk. Elding hefur verið að hækka sig jafnt og þétt í kynbótamatinu á undanförnum árum út á árangur afkvæmanna, hún byrjaði frekar lágt í kynbótamatinu en hefur svo sannarlega sannað sig sem frábær ræktunarhryssa. Hún er með afar hátt afkvæmafrávik í kynbótamatinu, 9 stig, en það sýnir hvaða áhrif dæmd afkvæmi hafa á kynbótamatið, umfram upplýsingar frá forfeðrum og skylduliði og eigin dómi. Elding hlaut sjálf 8.03 í kynbótadómi, hún á nú átta dæmd afkvæmi og eru sex af þeim með fyrstu verðlaun. Hæst dæmda afkvæmi hennar er Adrian frá Garðshornim undan Hágangi frá Narfastöðum, afar glæsilegur hestur og flinkur á tólti en hann stóð efstur fimm vetra hestanna á Landsmóti í sumar sem fyrr segir. Einnig má nefna undan Eldingu Hersi frá Lambanesi en hann stóð efstur fjögurra vetra stóðhesta á Fjórðungsmóti Vesturlands árið 2013.

Þetta er góður hópur hryssna sem hljóta heiðursverðlaun í ár en eigendur þeirra taka við viðurkenningum fyrir sínar heiðurshryssur á árlegri hrossaræktarráðstefnu fagráðs í hrossarækt sem haldin verður í Spretti laugardaginn 27. október. Ég hvet allt áhugafólk um hrossarækt að mæta á ráðstefnuna en dagskrá hennar er auglýst í blaðinu.

VÉLABÁSSINN

400 hestafla rafmagnsbíll frá Jaguar

Hjörtur L. Jónsson
liklegur@internet.is

Í síðustu viku bauð BL nokkrum „bílablaðamönnum“ í prufuakstur á „prototype“ bílum af svo nýjum Jaguar að hann er ekki enn kominn í framleiðslu. Bíllinn kemur til með að fara í framleiðslu í febrúar á næsta ári og fyrstu bílarnir verða afhentir í mars.

Nú eru staddir á landinu fjögur eintök af frumgerð af þessum bílum sem verða til sýnis í Jaguar sýningarsalnum á Hesthási til 3. nóvember.

Á að komast 470 km á einni rafmagnshleðslu

Bíllinn verður útbúinn með tvær rafmagnsvélar (ein fyrir framhjóladrif og önnur afturhjóladrif), en þessar vélar skila um 400 hestöflum samanlagt og sem dæmi þá er bíllinn ekki nema 4,5 sek. að fara úr kyrrstöðu upp í hundrað km hraða. Rafhlaðan er alveg ný hönnun og tekur það mikla hleðslu að bíllinn ætti að komast allt að 470 km á hleðslunni við bestu aðstæður. Á hraðhleðslustöð er sagt vera hægt að hlaða rafhlöðuna um 80% á nálægt 40 mínútum.

Prufuakstrinum hefði verið hægt að lýsa í einu orði - VÁ

Þar sem að bílarnir voru ekki nema fjórir og blaðamennirnir átta var skipt niður á bílana, þ.e. tveir blaðamenn og einn leiðbeinandi. Leiðin sem var ekin var yfir Mosfellsheiði á Þingvöllum og austan við vatnið og á Nesjavelli. Ég valdi að taka seinni hlutann þar

Rafdrifinn Jaguar I-Pace sem tvær rafvélar og samtals 400 hestöfl.

Myndir / HLJ

Öll innrétting er flott að hætti Jaguar, sætin góð og bara skemmtilegur prufuakstur á þessum bíl.

sem að þar var malarvegur. Að sitja fyrrihlutann í aftursætinu og finna margsinnis herðablöðin borast inn í sætisbakið þegar hinn blaðamaðurinn var að prófa upptakið og snerpuna magnaði upp spennuna fyrir því að ég fengi að setjast undir stýri.

Þegar ég settist undir stýrið við þjónustumiðstöðina á Þingvöllum gantaðist hinn blaðamaðurinn með það að hér væri bara 50 km

hraðamörk og hann væri búinn með besta kaflann.

Þrátt fyrir hæga ferð, þröngan, hlykkjóttan og ónýtan veginn í þjóðgarðinum var gott að aka bílnum. Loftþúðafjöðrunin og stór dekkinn tóku holurnar vel og þegar austur fyrir vatnið var komið eru töluverð hvörf í veginum sem sannaði enn betur ágæti loftþúðafjöðrunar. Við botngjöf úr kyrrstöðu tekur ekki nema sex sek. að komast á sviptingarhraða og um

Ætli þetta hafi ekki verið í eina skiptið á minni ævi sem ég prófa bíl með þessari áletrun - „PROTOTYPE“.

10 sek. að koma sektarupphæðinni í mánaðarlaun og sennilega langa sviptingu ökuskirteinis.

kröfur sem ég geri varðandi drægni á hleðslu.

Grunnverð á Jaguar I-Pace er frá 9.000.000 upp í 12.000.000, en eins og áður segir verða þessir fjórir bílar á Íslandi til sýnis í sýningarsal Jaguar, en aðeins til 3. nóvember. Fyrir áhugasama er þessi bíll algjört augnayndi sem allir bílaáhugamenn og -konur ættu að skoða og kynna sér. Hugmyndin hjá mér er að taka þennan bíl í fullnaðar reynsluakstur síðar því að bíllinn er að mínu mati verulega spennandi kostur sem eigulegur rafmagnsbíll og þessi stutti prufuakstur var bara svo skemmtilegur að ég vil endurtaka hann við fyrsta tækifæri.

Forsala hafin á bílnum á góðu verði

Á malarvegi er sáralítið malarhljóð upp undir bílnum og venjulegar pottholur á malarvegi finnast varla þegar yfir þær er ekið. Á malarvegi er bíllinn stöðugur og ótrúlega gott að keyra hann, þrátt fyrir að hann hafi verið á 22 tommu felgum, enda er þyngdarhlutfallið á hvorn öxul 50/50.

Þessi bíll er fyrsti rafmagnsbíllinn sem ég hef ekið sem uppfyllir þær

KTM 1090

Eftir að ég skrifaði um tvö hagnýt ökutæki, torfæruhjól og „buggybíl“, hafa nokkrir innflytjendur ökutækja sem hjá flestum eru álitin leiktæki, haft samband við mig og boðið mér að prófa mótörhjól, fjórhjól ásamt fleiru.

Aldrei hefur mér leiðst að leika mér og þegar Karl Gunnlaugsson hjá KTM Íslandi bauð mér 1090cc. ferðahjól frá austurríska framleiðandanum KTM var ég ekki seinn að þiggja boðið.

KTM hefur í mörg ár verið vinsælasta torfærumótörhjól á Íslandi

Laugardaginn 15. september fékk ég hjólið og fór í mótörhjólaför við sjötta mann á vegum Ferða- og Utivistarfélagsins Slóðavina sem nefndist „stóruhjólaför“. Við ókum alls rúma 270 km á einum degi og var reynt að keyra sem mest af malarvegum í bland við bundið slitlag.

Í fyrstu fannst mér hjólið ekkert sérstakt, en eftir spjall við fararstjórn Einar, sem var á eins hjóli, var ég greinilega að snúa mótörnum of lítið og því ekki að

ná út úr hjólinu þeim eiginleikum og kostum sem einkennir þetta hjól.

Við það að vera einum gir neðar en ég hafði verið kom krafturinn, þegar gefið var í kom þetta flotta „greddu-hljóð“ úr mótörnum og minnti þetta mig einna helst á sjálfan mig þegar ég var undir 10 ára aldri og hugðist fara með veturgamlan hrútinn í fyrsta skipti í tilhlypingar. Eins og bóndinn á næsta bæ setti ég spotta í hrútinn og opnaði grindina, það skipti engum togum, hrúturinn var margfalt kraftmeiri en ég réði við. Hékk í spottanum og réði ekki við allan þennan kraft í sprækum hrútnum. Svipað gerðist þegar ég

Unaður að keyra þetta hjól á hefðbundnum íslenskum malarvegum.

Einar, fararstjóri Slóðavina, leiddi okkur í fyrsta stopp að Steðja í Hvalfirði.

Myndir / HLJ

gaf þessu KTM 1090 hjóli, hjólið er einfaldlega kraftmeira og sprækara en ég, gamli kallinn, sem var að reyna að stjórna því og átti fullt með að halda mér á hjólinu, enda skilar þessi mótör 125 hestöflum.

Aksturstölvan býður upp á margar stillingar

Á undanförunum árum eru alltaf fleiri mótörhjólaframleiðendur komnir með hita í handföngin, en flest eru með tvö hitastig,

en á þessu hjóli eru stillingarnar þrjár (ég taka af ABS kerfið á afturbremsunni. Kerfi sem ég mundi ætla að hentaði nánast öllum mótörhjólakömönnum á malarvegum og að mínu mati frábært kerfi fyrir jafnt vana sem óvana mótörhjólamenn.

Ég var í lok ferðarinnar mjög sáttur við hjólið fyrir utan að mér fannst hjólið fullhætt fyrir mig (náði

Stubbur eins og ég er aðeins óruggur þegar stoppað er og aðeins tærnar ná niður.

bara niður með tánun hvort sínum megin) og hnakkurinn fullharður. Margt til viðbótar væri hægt að nefna um hjólið, en vegna plássleysis læt ég hér staðar numið og bendi á söluaðila.

Verðið á hjólinu, sem er nú á sérstöku hausttilboði, er 2.549.000, en allar nánari upplýsingar má nálgast á vefsíðunni www.ktm.is, eða hringja í verslunina MOTO KTM.

ÖRYGGI – HEILSA – UMHVERFI

Eru öll ljós kveikt hjá þér?

Hjörtur L. Jónsson
liklegur@internet.is

Sumarið búið og skammdegið að taka við. Það á svo sem ekki að koma neinum á óvart að með haustinu varir myrkrið lengur en á sumrin, hins vegar er hreint ótrúlega margir sem aka í umferðinni vanbúnir hvað ljós varðar allan hringinn á sínum ökutækjum. Eíneygður að framan og aftan, númeraljós vantar eða annað bremsuljósíð.

Þetta er eitthvað sem kallast trassaskapur og sá sem ekur á slíku ökutæki á einfaldlega að skammast sín og gyrða sjálfan sig í brók og laga það sem að er.

Vandamál nýju bílanna – blikkum ljóslausa bíla

Gífurlegur fjöldi af nýlegum bílum er þannig útbúinn að það eru ljóstírir að framan og engin ljós að aftan. Margir bílstjórar á þannig útbúnum bílum hafa ekki hugmynd um að þeir séu ljóslausir að aftan.

Reglugerð um ljósaþúnað var sett á Alþingi 1987 og tók í gildi á vormánuðum 1988 sem segir að öll ökutæki eiga að vera með ljós kveikt bæði að framan og aftan í umferð. Þegar þessi lög tóku gildi voru ökumenn hvattir til að blikka háuljósunum á þann sem á móti kom og var ljóslaus. Fljótlega áttuðu allir sig á þessu og var þetta talin almenn kurteisí að láta vita af ljósleysi sem þakkað var í flestum tilfellum með vinalegu vinki. Nú þurfum við sem erum í umferðinni að virkja þessa kurteisí aftur og blikka bíla aftan frá til að láta vita af því að þeir eru ljóslausir að aftan. Með tímanum læra þetta allir og við verðum öll öruggari í umferðinni.

Ljós lífsins í umferðinni eru afturljósín. Það ætti að vera upphaf allra predikana hjá prestum næsta árið í von um að eitthvað lagist í ljósamálum.

Það er sekt við því að vera í umferðinni ljóslaus að aftan

Til að fá staðfestingu á lögunum og reglugerðinni hringdi ég í Guðbrand Sigurðsson lögregluvarðstjóra og spurði hann hvort væri sektað fyrir ljósleysi. Svar hans var játandi, en hann tók það fram sérstaklega að það væri ekki verið að snúa lögreglubílum við í mikilli umferð og yfir umferðareyjur til að sekta fyrir þetta brot. Það eru lög að vera með ljósín kveikt og margir bera því við að billinn hafi verið afhentur frá umboðinu svona vanbúinn að engin ljós væru að aftan. Það er á ábyrgð ökumannsins sem keyrir að billinn sem ekið er á sé löglegur og engum öðrum hægt að kenna um ljósleysi en ökumanninum.

Hvað getum við neytendur gert og hvað eiga umboðin að gera?

Margir bílar eru þannig útbúnir að ef ljósatakkinn er settur á ljós

slökkva ljósín þegar drepíð er á bílnum (stundum geta liðið allt að 40 sek. þangað til að þau slökkna). Svo eru aðrir bílar sem hægt er að breyta þannig að þeir séu alltaf með ljós. Samaber Dacia Duster sem ég keypti nýjan, þá lét ég stilla hann þannig að það væri ekki hægt að slökkva ljósín. Eitthvað sem bílaleigur með Duster-bíla ættu að gera, því fjöldinn af afturljósalausum Duster er mikill. Umboðin sem panta inn bílana eiga að panta bílana í samræmi við landslög sem er ljós allan hringinn og sölumaðurinn á nýja bílnum sem getur farið af stað í umferðinni á að sýna skynsemi og ábyrgð og upplýsa kaupandann um að það sé á hans ábyrgð að ljósín séu kveikt.

Út af afturljósaleysi hafa orðið slys og fjárhagslegt tjón

Ég veit um a.m.k. tvö dæmi þar sem urðu slys og fjárhagslegt tjón

vegna þess að ökutækið fyrir framan var ekki með ljós. Annað dæmið var þegar bílstjóri á stórum bíl forðaði slysi með því að keyra viljandi út í skafl svo að hann keyrði ekki á litla ljóslausa bílinn sem allt í einu birtist fyrir framan hann í lágskafrénningi og fljúgandi hálfu. Hitt dæmið var þegar ekið var aftan á bíl í þoku um hásumar og sá sem ekið var á var alveg viss um að það væru afturljós á bílnum: Takkinn var stilltur á „auto“, en að keyra í íslenskri þoku á sumardegí þá er birtan það sterk að „auto“ takkinn

Ef engin eru afturljósín sést ekki mikið í snjóköfi og lágskafrénningi, allra síst þegar farið er að skyggja. Þá stóreykst hættan á aftanákeyrslu.

virkar ekki einu sinni í svörtustu þoku.

Gluggar og hurðir fyrir íslenskar aðstæður

Í yfir 20 ár hefur Viking Window AS selt tréglugga og hurðir á Íslandi

Gluggar og hurðir með eða án álkaþu Margir litir í boði Afhendist glerjað og tilbúið til uppsetningar Afgreiðslutími 5-8 vikur

Sjá nánar á: viking.ee

Aflvélar ehf. • Vesturhrauni 3 • 210 Garðabær
Sími: 480 0000 • aflvelar.is • sala@aflvelar.is

KROSSGÁTA Bændablaðsins

	93	MINNKA	NÖTRA	MJÓLKUR- AFURÐ	Í RÖÐ	ÁNÆGJU- BLOSSI	REIÐI- HLJÓÐ		Í VAFA	VÖKNA	TVEIR EINS
		STORKA									
		GLÖTUN						ÍÐN GUFU- HREINSA			
		FRÆND- BÁLKUR			RÖL SKART- GRIPUR						ELDSTÆÐI
		FUGLS HLJÓÐ					GREIDA FÆRA				
		SVEIFLA									
		↓	ÖVÆTTUR	MÚGUR Í RÖÐ			MARGVÍS- LEGAR SPRÆKUR				
	NIDUR- LÆGJA					HLUTI VERKFERIS	DVÖL TRÉ		SPILA- SORT	ÚT- DRÁTTUR	
	BANN- HELGI				SKELDÝR DETTA			BLESSUN TVÖ ÞÚSUND			
	BOGI		FRÁREIN ÚTVEGA					MÁTTUR ÓVILD			
	ÓÐAGOT			PRÓTTUR ENN LENGUR			FENGUR	SÖNN NÆR ÖLL			GIJÓSA
			MATJURT STEINLÍM			BEINN			ÖGN MISSIR		
	SAMFOKINN FÖNN					HLÉ DÝRA- HLJÓÐ			TVEIR EINS TÁLBEITA		
	KORN					AUR PRÓF- GRÁÐA				ÁTT	
	RÁNDÝRA				MARGS- KONAR			HÓTA			
	TAKMARKA						KVK NAFN				

Lausn á krossgátu í síðasta blaði

	92	FLYSJA	TIPL	RÖTA	HÆÐ	FÍKNI- EFNI		HALD	SNJÁLUR	YFIRRÁÐ	BLÓMI			
	HÖFUÐ- FAT	S	T	R	Á	H	A	T	T	U	R			
	SLAGA	K	R	U	S	A	HANDA SKYLDI	A	R	M	A			
	HÆKKAR	R	Í	S	SVÁVAR- SPENDÝR ÓBEIT	S	Æ	K	Ý	R	U			
	RÁÐGERA KEYRA	Æ	T	L	A	S	T	HVILD Í VAFA	N	Á	Ð			
	G	STARF	ÓSKIPTAN EINREKTA	A	L	L	A	TEYMA Í RÖÐ	L	E	I	Ð	A	
SMÁ- HJAKA	R	I	K	K	A	DRÖS	FJÖK MÁLUR	D	R	I	F	GÆLU- NAFN	MILDA	TIL
TIGNA	A	Ð	L	A	DRYKKUR HLJÓM	D	J	Ú	S	LIPORMUR ANDI	I	G	L	A
SE	S	J	Ó	RENU- LEYSI MIKILL	Ó	R	Á	Ð	FLAGA ÓSDOPINN	S	N	E	I	Ð
DANSARI	D	A	N	S	M	Æ	R	HJELPIN LYKT	H	Á	S	I	N	SÁLDRA
	R	ÓLETI SKYLDI	A	T	NARSL EINING	S	N	A	R	L	FLJÓT- FÆRNI FJALLSNÖF	R	A	S
Í RÖÐ	J	K	RJÚKA ERGJA	Ó	S	A	KOMAST ANNRÍKI	N	Á	EKKI PEI	E	I	SKIP	A
ÓVILJANDI	Ó	V	A	R	T	STORKUN HAF	Ö	G	R	U	N	HJÓÐUR PILA	Ö	L
HJÖR	L	Ö	M	ANA	A	S	N	A	KORR	S	N	Ö	R	L
SVELGUR	I	Ð	A	SLYNGUR	K	Æ	N	N	NÁLEGA	S	I	R	K	A

Bændablaðið

Smáauglýsingar 56-30-300

LÍF & LYST – BÆRINN OKKAR

Eftir að hafa lokið námi hófu ábúendur á Torfastöðum fljótlega að leita sér að jörð til búskapar. Þau dattu niður á þessa jörð, sem er í eigu fyrrverandi ábúenda hennar.

Engin ábúð hafði verið á henni í nokkur ár þegar þau fluttu þangað 22. apríl 2017.

Síðan þá hafa þau jafnt og þétt verið að byggja upp.

Býli: Torfastaðir.

Staðsett í sveit: Jökulsárhlið á Fljótshárháði.

Ábúendur: Árni Jón Þórðarson og Sigurlaug Jónína Ólöf Þorsteinsdóttir.

Fjölskyldustærð (og gæludýra): Við eigum tvo syni; Þórð Þorstein, 4 ára og Elvar, 2 mánaða. Svo er hundurinn Rúna einnig á bænum.

Stærð jarðar? Hún er 1.867 ha, þar af 45–50 ha ræktaðir.

Gerð bús? Sauðfjárnú.

Fjöldi búfjár og tegundir? 200 vetrarfóðraðar kindur.

Hvernig gengur hefðbundinn vinnudagur fyrir sig á bænum? Þeir eru misjafnir eins og þeir eru margir dagarnir og í sjálfu sér enginn hefðbundinn vinnudagur. Þórður Þorsteinn fer í leikskólann í Brúarási á morgnana, aðrir heimilismeðlimir ganga í þau verkefni sem liggja fyrir á býlinu, nú eða stunda vinnu utan þess.

Skemmtilegustu/leiðinlegustu

bústörfin? Að taka á móti ungvíðinu á vorin er með því skemmtilegasta.

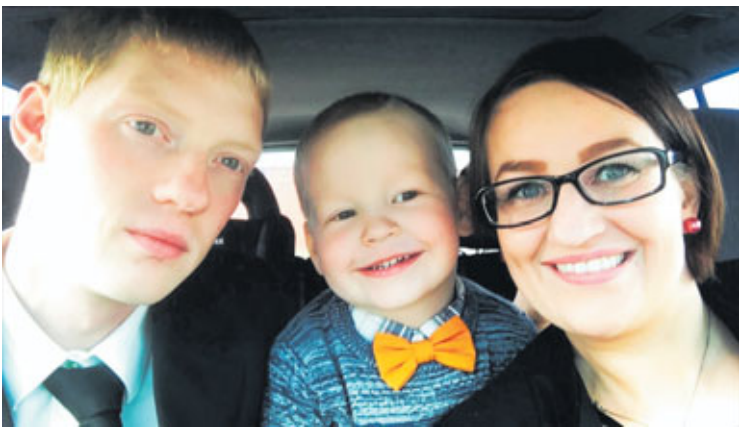
Að ganga frá og þrifa/moka út eftir veturinn eru svona með þeim leiðinlegustu.

Hvernig sjáið þið búskapinn fyrir ykkur á jörðinni eftir fimm ár? Með svipuðu sniði en þó vonandi búin að fjölga fénu eitthvað og bæta aðstöðuna.

Hvaða skoðun hafið þið á félagsmálum bænda? Það er ýmislegt sem mætti betur fara. Bændur þurfa að standa betur saman og vinna meira sem ein heild. En svo er líka margt gott sem er verið að gera.

Hvernig mun íslenskum landbúnaði vegna í framtíðinni? Vonandi sem allra best. Sér í lagi ef íslenskir neytendur taka sig á í því að versla innlendar vörur höfum við trú á því að hann muni geta dafnað mjög vel.

Hvar teljið þið að helstu tækifærin séu í útflutningi íslenskra búvara?

Ætli þau séu ekki bara í Kína og Japan? Annars liggja þau eflaust víða.

Hvað er alltaf til í ísskápnum? Nýmjólk, rjómi, smjör, skyr og Trópi.

Hver er vinsælasti maturinn á heimilinu? Það er fátt sem slær góðu lambalæri út.

Eftirminnilegasta atvikið við bústörfin? Mörg eftirminnileg atvik hafa gerst þetta fyrsta búskaparár okkar, en sennilega eftirminnilegast þegar bóndinn á næsta bæ þurfti að koma og draga upp bæði Zetorinn og Hiluxinn sama daginn.

MATARKRÓKURINN

Bláberja-bollakökur með kínóakorni og döðlum

Íslensk bláber eru holl ofurfæða og henta vel í þessar orkumiklu bollakökur, sem eru glútenfrjár með því að nota kínóa í stað hveitis. Gott er að fylla frystinn af þeim til að eiga til haustsins.

Gott er að nota náttúrulegt sætuefni eins og döðlur eða hunang en kínóa er eitt vinsælasta heilsufæðisráðfnið í dag. Fljótlegt er að gera bollakökur og auðvelt.

Kínóa er glútenfrítt, með mikið magn af próteini, ein af fáum plöntum sem innihalda allar þær níu nauðsynlegar aminosýrur sem líkaminn þarfnast. Það er einnig trefjaríkt og inniheldur magnesíum, B-vítamín, járn, kalíum, kalsíum, fosfór, E-vítamín og ýmis heilsusamleg andoxunarefni.

Kínóa í uppskriftum getur bætt blóðsykurinn og kólesterólmagn í blóði.

Talið er að kínóa (quinoa) hafi fyrst verið notað til manneldis fyrir þrjú til fjögur þúsund árum síðan, á Andessvæðinu í Bólívíu, Perú og Kólumbíu. Þetta korn hefur verið undirstaðan í mataræði Inka sem kalla það „Móðurkornið“. Það er líka glútenlaust, ljúffengt og auðvelt að elda og að bæta í rétti.

Í þessari uppskrift eru kínóa-kornin elduð eins og grautur eða hafragrautslummur og sett í muffinsform, bökuð og svo hitað eða borðuð köld eftir hendinni eða þegar gestir kíkja í heimsókn.

Bláberja-bollakökur með kínóakorni og döðlum

- 1/3 bolli (80 g) kínóa ósoðið
- 2/3 bolli (225 g) kókosmjólk

- 2 msk. kókosolíu
- 3 msk. hunang
- 2 stór egg
- 1/2 tsk. vanilluþykki
- Ögn af salti
- 1/2 bolli (170 g) vanillu grænmetis- eða sojapróteinduft
- 1/4 bolli döðlur (100 g), saxaðar eða teningar
- 1/2 bolli eða um 170 g fersk bláber helst aðalbláber

Aðferð

Forhitaðu ofninn í 200 gráður og settu muffinsmót í ofninn.

Blandið saman hráu kínóa og kókosmjólk í miðlungsstórum potti og látið sjóða við háan hita. Þegar suðan er komin upp, lækkið hitann og látið malla rólega. Eldið þar til mjólkinn er að mestu horfin og grautaráferð er náð, í um 20–25 mínútur. Látið kólna.

Bræðið kókosolíu og hunang saman í plast- eða keramikskál í örbylgjuofni þar til það er orðið slétt og fljótandi.

Setjið eggin saman við og hrærið vel. Þá er vanilluþykki bætt saman við

og klípu af salti. Blandið vel saman. Bætið kældu soðnu kínóa saman við og kókosmjólkurblöndunni og hrærið vel í þessu.

Setjið döðlurnar í skál og blandið próteinduftinu saman við.

Blandið döðlum, próteinduftinu, og bláberjum vel saman við kínóa-blönduna.

Skiptið blöndunni upp í sjö hluta og setjið í muffinsformin, næstum full. Bakið þar til toppurinn er gullinn og tannstöngull kemur hreinn upp þegar honum er stungið í miðjuna, eða í um 17–20 mínútur. Látið kólna alveg í forminu.

Skrautleg berjakaka með smjörkreminni

Að blanda saman Nutella og jarðarberjum hefur lengi verið uppáhaldssamsetningin mín.

Súkkulaði-heslihnetubragðið með ferskum berjum er bara of gott. Það má nota öll ber í þessa köku.

Hvít svampkaka

- 2 bollar (500g) sykur
- 4 egg
- 2 1/2 bolli (625 g) hveiti
- 1 bolli (250 g) mjólk
- 3/4 bolli (175 ml) jurtaolía
- 2 1/4 teskeiðar (11 g) lyftiduft
- 1 tsk. (5 ml) vanilludropar eða duft
- Nutella eftir smekk

Hitið ofninn í 180 gráður, tvö kringlótt kökuform (23 cm) eða eitt (23 x 33 cm) eru smurð og bökunarpappír settur í botninn. Smjörpappírinn er smurður aftur og hliðarnar á formunum líka vel.

Í hrærivél er sykri og eggjum þeytt saman þangað til grunnurinn hefur örlítið þykknað, um eina mínútu. Bætið hveiti, mjólk, olíu, lyftidufti og vanillu saman við og hrærið í eina mínútu, eða bara þar til deigið er slétt og loftmikið. Ekki ofþeyta. Hellið deiginu í formin.

Bakið í forhituðum ofni í 30 til 40 mínútur, eða þar til topparnir eru gullnir og tannstönglar sem stungið er í miðju á deiginu koma út hreinir og deiglausir (eitt fullt form tekur lengri tíma að baka en tvær hringir eða minni form). Losaðu meðfram kökuhliðinni með litlum hníf og hvolfið kökunni úr formunum á borðið eða grind og fjarlægjið smjörpappírinn. Látið kólna alveg áður en kakan er smurð með Nutella og kremi (sykurmassa).

Fyrir jarðarberja-smjörkreminni:

- 1/2 bolli jarðarberjamauk (marin ber)
- 3/4 bolli ósaltað smjör, stofuhita
- 1/2 bolli kókosfita (eða viðbótarmjör)

- 5 bollar flórsykur
- Ögn af salti
- Jarðarber, til skrauts og fyllingar
- smjörkreminni

Setjið jarðarberjamauk (eða sultu) í litinn pott og hitið á miðlungshita í um það bil 15–20 mínútur, eða þar til maukið hefur minnkað um helming. Setjið í kæli og látið kólna alveg.

Blandið saman smjóri og kókosfeiti í stórrí hrærivélskál og hrærið þar til blandan er slétt.

Bætið helmingi af flórsykrinum saman við, þar til blandan er slétt.

Bætið matskeið af kældu jarðarberjamauki (sultu) saman við og blandið þar til grunnurinn er vel sléttur.

Bætið restinni af flórsykrinum saman við og hrærið þar til kremið er slétt og fint.

Bætið við 2–3 matskeiðum af sultu eftir smekk, eftir þörfum, til að ná réttu samræmi og bragði.

Bætið við klípu af salti eða eftir smekk.

Þegar kökubotnanir eru kólnaðir, smyrjið Nutella og smjörkreminni yfir. Svo má rulla út tilbúnu sykurseigri sem fæst í ýmsum búðum og gera munstur, til dæmis í kúalitunum eða á þann veg sem þinn innri listamaður segir þér. En kakan er líka góð án sykurseigs.

HANNYRÐAHORNIÐ

Dúnmjúk húfa fyrir veturinn

Falleg húfa þrjónuð með garðapþróni og gatamynstri úr Drops Sky. Uppskrift af kraganum finnur þú á Garnstudio.com.

Stærðir:
S/M - M/L

Höfuðmál: ca 54/56 - 56/58 cm

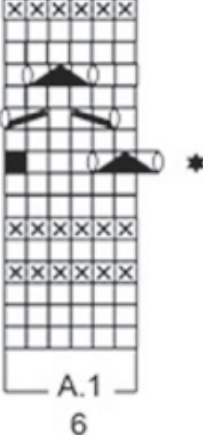
Garn:
Drops Sky (fæst í Handverkskúnst)
50-50 g litur 07, ljóssægrænn

Þrjónfesta: 21 lykkja á breidd með garðapþróni = 10 cm.

Þrjónar: Hringþrjónn 40 cm, nr 3,5 og 4. Sokkapþróna nr 4.

GARÐAPRJÓN (þrjónað í hring):
*1 umferð slétt og 1 umferð b r u g ð i n *, endurtakið frá *.*.

Úrtaka:
Fækkið lykkjum á eftir þrjónamerki þannig: Takið 1 lykkju óþrjónaða eins og þrjóna eigi hana slétt, þrjónið 1 lykkju slétt, steppið óþrjónuðu lykkjunni yfir lykkjuna sem var þrjónuð (= 1 lykkja færri).

Mynstur

- = slétt
- ⊠ = brúðíð
- ⊞ = 2 lykkjur slétt saman
- ⊞ = takið 1 lykkju óþrjónaða eins og þrjóna eigi hana slétt, 1 lykkja slétt, steppið óþrjónuðu lykkjunni yfir lykkjuna sem var þrjónuð
- ⊞ = á milli 2 lykkja er slegið 1 sinni uppá þrjóninn
- ⊞ = takið 2 lykkjur saman eins og þrjóna eigi þær slétt saman, 1 lykkja slétt, steppið 2 óþrjónuðu lykkjunum yfir lykkjuna sem var þrjónuð
- = þessi rúða sýnir enna lykkju, farðu beint áfram í næsta tákn í mynsturteiknina
- = í þessari umferð er síðasta lykkja þrjónuð frá fyrri umferð eins og fyrsta lykkja í þessari umferð (= umferðin er færast til um 1 lykkju), færið umferðina til baka með því að þrjóna fyrstu lykkju í umferð 1 sinni til viðbótar í lok á umferð

lykkjur færri). Fækkið lykkjum svona í annarri hverri umferð alls 10-11 sinnum = 9 lykkjur. Klippið frá, dragið bandið í gegnum þær lykkjur sem eftir eru, herðið að og festið enda. Húfan mælist ca 25-26 cm ofan frá og niður. Þrjónakveðja, Mægðurnar í Handverkskúnst, www.garn.is

Drops garn á Drops verði
...og mörg hundruð friar uppskriftir með því

Handverkskúnst
www.garn.is
Hraunbæ 102b, 110 Reykjavík - sími 587-6662

Útsala **praxis**
... Þegar þú vilt þægindi

50% afsláttur af öllum úlpum

Ópið laugardag kl. 13-15

Bonito ehf. • Praxis • Faxafen 10 • 108 Reykjavík • Sími 568 2870
www.praxis.is • Ópið mán. og mið. 13-17, fim. 16-18 • Síminn alltaf opinn

Pantið vörulista hjá okkur praxis@praxis.is

Létt

	8	9		3		4		2
			5	2	1			
		1					3	7
	9				3	7	4	5
1		4			2			3
4	6	3	9				8	
3	7					9		
			2	6	4			
2		8		9		1	5	

Þung

	4			6		1		
		3				8		7
			9					5
	6			4			7	
			5		9			
	2			8			9	
4					5			
8		7				6		
		1		3			4	

Miðlungs

		6	1		2	4		
				8				
	7		6		3		1	
	9	3	7		8	2	4	
6				5				8
	4	2	3		9	1	7	
	3		9		5		2	
				3				
		9	8		1	5		

Þyngst

	8		5	6				
								7
				3		2		4
	6				8			
4	5			7			2	3
			1				9	
2		7		4				
9								
				9	6		1	

Sudoku

Galdurinn við Sudoku-þrautirnar er að setja réttar tölur, frá 1–9, í eyðurnar. Sama talan má ekki koma fyrir tvisvar í línu lárétt og lóðrétt og heldur ekki innan hvers reits sem afmarkaður er af sverari línunum.

FÓLKIÐ SEM ERFIR LANDIÐ

Folaldakjöt í uppáhaldi

Soffía Náttól býr í Forsæti 2 í Flóahreppi. Hún er fædd og uppalin í sveit. Hún hefur átt tvo hunda og fjölskyldan á nokkra hesta. Hún hefur kynnst ýmsum sveitastörfum í gegnum árin þar sem hún hefur fylgst með ömmu sinni og afa í föðurætt stunda hestabúskap og ömmu og afa í móðurætt stunda kartöflurækt.

Queen af því að það er uppáhaldshljómsveitin hennar mömmu. Uppáhaldsskvikmynd: Hungurleikarnir, held ég. Fyrsta minning þín? Fara með fjölskyldunni á Arnarstapa og Snæfellsnes. Æfir þú íþróttir eða spilarðu á hljóðfæri? Ég æfi fótbolta.

Hvað ætlar þú að verða þegar þú verður stór? Ég er ekki alveg búin að ákveða það en mig langar að vera í fótbolta. Hvað er það klikkaðasta sem þú hefur gert? Það var mjög sérstakt í sumar þegar ég óð í isköldu vatni upp að mjóðumum í svartamyrkri í gegnum helli sem var inni í fjalli. Gerðir þú eitthvað skemmtilegt í sumar? Fór á Síamótið og TM mótið og ferðaðist um landið með fjölskyldunni. Næst » Soffía Náttól skorar á Benjamín Magnús að svara næst, sem býr í Hallanda í Flóahreppi.

Nafn: Soffía Náttól.

Aldur: 12 ára.

Stjórnumerki: Krabbi.

Búseta: Forsæti 2.

Skóli: Flóaskóli.

Hvað finnst þér skemmtilegast í skólanum? Íþróttir.

Hvert er uppáhaldsdýrið þitt? Litlir hundar.

Uppáhaldsmatur: Folaldakjöt.

Uppáhaldshljómsveit: Ég á enga uppáhaldshljómsveit en segi bara

LESENDABÁS

Eru umhverfissinnar, náttúruverndarsinnar og dýra-verndunarsinnar mestu andstæðingar móður jarðar?

Á hverju byggir sá sem þessa grein skrifar þessa fullyrðingu? Jú, númer eitt, umhverfissinnar sem eru í núverandi stjórn Noregs gerðu þá kröfu er þeir samþykktu að ganga til stjórnsamstarfs við þáverandi stjórn að banna loðdýrarækt. Sem er náttúruvæn búgrein sem nýtir hráefni í föður sem mannfólkið vill ekki nota til matar sjálft, s.s. fisk nýtir mannfólkið um 32%, rest fer í dýrafóður. Kjúklingur, svín, nautgripir ca 40% rest fer í föður fyrir dýr. Þessum föðurvörum breyta minkur og refur í náttúrulegt hráefni í fatnað sem skaðar ekki náttúruna. Eins fer úrgangur frá þessum dýrum á tún og í uppgræðslu á melum og beitarlöndum, sem sagt náttúruvæn.

Umhverfissinnar í Noregi og víðar horfa fram hjá þeim skaða sem gerviefnaðnaðurinn veldur náttúrunni. Það er örplastið sem kemur frá gerviefnum í fatnaði okkar, þegar við þvöum hann skolum við út örplasti sem fer í hafið og frumur hafsins og fiskseiði gleppast á þessu og náttúrulegu æti, og auðvitað melta þau þetta ekki og drepast. Skelfiskur og krabbar sem éta þessar frumur skila örplastinu áfram inn í lífskeðjuna, sem endar í efri lögum lífskeðjunnar, sem sagt okkur. Einnig er það orðið fullsannað að sjófuglar sem finnast dauðir og eru krufnir eru fullir af plasti. Til dæmis plastpokar og alls konar plastvörur sem sjórinn brýtur niður í smá bita. Og telur sjófuglinn að sé náttúruleg fæða og gleypir, en getur ekki melt og drepst.

Ekki nóg með það, fuglinn rotnar í hafinu eða í fjörunni. Plastið sem drap hann skilar sér aftur út í náttúruna og heldur áfram að drepa fugla og fleira út í það óendanlega.

Plast drepur hvali

Eins er þetta með hvali sem gleypa það sem þeir álíta fæðu sína, saga til sín í leiðinni plast sem er nú alls staðar í hafinu sýnilegt, og þegar eru margir hvalir sem reka dauðir á hinar ýmsu strandir um heim allan. Þegar þeir eru krufnir eru þeir fullir af plasti sem þeir geta ekki melt. Eins hafa fundist hafskjaldbökur, en þær geta orðið um 300 ára gamlar, dauðar með um 8 plastflöskur (gosflöskur) í maganum. Það er orðið augljóst að hafið er orðið það mengað af mannavöldum, að það er orðið stórhættulegt bæði mönnum og sjávardýraríkinu sem við lifum af. Hafið þið gert ykkur ljóst að í hafið er nú kastað á hverju ári þrettán milljón tonn af sýnilegu plasti, fyrir utan örplastið úr fatnaði okkar, eins úr tannkremi, þvottaefni, ýmsum húðkremum og hreinsiefnavörum? Til samanburðar veiða íslenskir sjómenn 1,2 milljarða af nytjafiski til manneldis o.fl. Er þessi sóðaskapur og tillitsleysi við náttúruna og dýraríki ásatannlegur að ykkar mati, sem eruð að ykkar sögn umhverfisverndarsinnar, náttúruverndarsinnar og dýra-verndunarsinnar? Dýraverndunarsinnar hafa barist hatrammlega fyrir því að hvalir og önnur sjávarspendýr séu ekki veidd til matar, en eru þá þessi dýr að þeirra mati endurvinnsla á plasti, eða eiga þau að breyta plastinu sem við köstum í hafið í náttúrulega afurð? Ég fullyrði að það er ekki hægt.

Skordýraeitur í grænmetisrækt

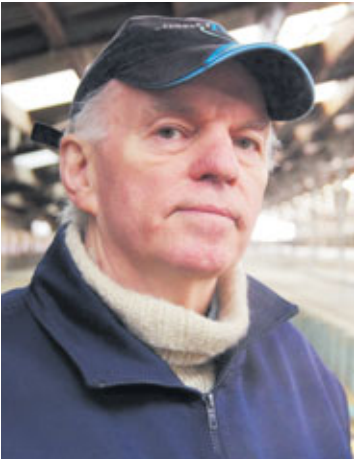
Náttúruverndarsinnar hafa, eins og dýraverndunarsinnar, ekki viljað að við borðum dýraafurðir, en bent á grænmeti í staðinn, sem er svo sem

Stórir plastflekki eru nú búnir að myndast í höfum heimsins.

Sjófuglar sem finnast dauðir og eru krufnir eru fullir af plasti. Er þetta veruleikinn sem við viljum bjóða afkomendum okkar upp á?

Ásgeir Pétursson er fyrrverandi sjómaður og einn af frumkvöðlunum í loðdýrarækt á Íslandi. Hann rekur loðdýrabúið Dalsbúi í Helgadal.

Mynd / HKr.

ágætt. En hvernig er staðan á því? Jú, grænmeti er framleitt um allan heim með því að ausa milljónum tonna af illgresiseyði og skordýraeyði á allar plöntur svo skordýr éti ekki of mikið af grænmetinu. Hvað gerist við það? Við drepum öll góðu skordýrin sem byggðu upp frjóan jarðveg og fuglana sem lifa á þessum skordýrum, og héldu þeim í skefjum.

Þegar ég var litill drengur var mér bannað af bændafólki og

fleirum, að skaða skordýr, til dæmis járnsmíði og köngulær, var mér sagt að það væri ólánsmerki. Af hverju var það svona mikilvægt? Sennilega að þessi dýr héldu skordýraríkinu í jafnvægi. Hvaða fuglar skyldu nú syngja fyrir utan gluggann hjá Macron, forseta Frakklands? Þar sem eiturhernaður og kemiskur áburður er búinn að drepa um eina milljón spörfugla, bara í Frakklandi, hvað þá annars staðar.

Vísindamenn fengu þrettán þingmenn Evrópusambandsins til að pissa í prufuglös, til að skoða efnasamband þvagsins. Kom í ljós að það var haugmengað af illgresiseyði og skordýraeytri. Hverju pissar þú? Kannski ættu Bretar að athuga sína konungsfjölskyldu, hún virðist lifa mjög lengi, um 100 ár. Er hún kannski svo skynsöm að borða allt lífrænt ræktað, bæði kjöt og grænmeti? Árið 1901 varaði Maurice Maeterlinck við í bók um býflugur, „The life of the bee“. Sagði í þeirri bók að ef við dræpum býflugurnar þá færi illa fyrir okkur og dýraríkinu. Albert Einstein bætti um betur og reiknaði út árið 1942 að ef við dræpum býflugurnar þá lifði mannkynið í um fjögur ár, og hver efast um hans reiknigetu? Býflugurnar gegna lykilhlutverki í frjóvgun jurtastofna eins og þið vitið. En vitið þið að 117 árum

Við erum búnir að breyta sláturhúsum og kjötvinnslum eftir kröfu EES fyrir milljarða, en seljum þeim sáralítið af kjötvörum og öðrum matvörum. Við kaupum hins vegar frá þeim talsvert af kjötvörum sem eru framleiddar með miklu magni af fúkkalyfjum og öðrum lyfjum.

eftir þessa bók erum við sennilega búnir að drepa 75–80% af þessari drottningu lífríkisins? Albert sagði líka að mannkynið skiptist í tvo hópa, hálfvita og snillinga, en þeir væru færri.

Við látum fjármálasnillinga draga okkur á asnaeyrunum í eitrefnaherferð gegn skordýrum og glæpsamlegri notkun á plasti og gerviefnum, sem forfeður okkar notuðu ekki. Enda menguðu þeir ekki náttúruna, heldur unnu með henni í eðlilegri hringrás hennar, skiluðu öllu lífrænu aftur til jarðarinnar. Því þeir vissu að jörðin er lifandi og það átti skilyrðislaust að virða hana og hennar þarfir og nýta af skynsemi. Það höfum við ekki gert frá árinu 1950 er plast og nylon fóru að aukast í notkun. Það er upphafið af þeirri skelfilegu þróun sem nú er að verða mörgum ljós. Stórir plastflekki eru nú búnir að myndast í höfum heimsins. Eins og flestir vita er hafið 75% af jarðarkúlunni okkar en 25% land. Er nú til dæmis hafið milli Kaliforníu og Havaíeyja með plasteyju sem er stærri en tvö Texasríki (Texasríki er 695 þúsund ferkílómetrar en Ísland er 103 þúsund ferkílómetrar).

Svona plasteyjar eru víðar og eru alltaf að stækka, og eru nú þessar plasteyjar orðnar varasamar fyrir skip og báta, hvað þá dýraríkið.

Fram hjá þessu horfa náttúruverndarsinnar og dýraverndunarsinnar og segja ekkert. Enda kannski styrktir af olíu- og efnaiðnaðinum sem berjast gegn náttúrunni.

Er jörðin þolinmód?

Við skulum hafa í huga það sem Búdda sagði: „Uxinn er hægfare en jörðin er þolinmód.“ En ég er ekki viss um að hún sé það lengur. Sá sem skapaði þetta sólkerfi af þeirri snilld að við fengum þessa jörð að láni en ekki til eigna. Og við eigum að umgangast hana af virðingu. Það skiptir engu máli þó ríkasti maður þessa hnattar eignist öll auðæfi jarðarinnar, hann getur ekkert farið. Enginn hnöttur í þessu sólkerfi er byggilegur mönnum, og önnur sólkerfi eru ókunn og engin orka til að komast þangað. Þess vegna er bara eitt í stöðunni. Við öll saman sem byggjum þessa jörð verðum að styrkja þá vísindamenn sem eru raunverulegir vinir jarðarinnar til að koma með raunhæfar náttúruleg snir, til dæmis til að útrýma plasti úr allri matvælaframleiðslu, og úr efna- og fatagerð, kemiskum áburði í landbúnaði, illgresiseyði og skordýraeytri. Því allt þetta endar í hafinu og skaðar þar með lífæð jarðarinnar. Hættum að kjósa yfir okkur þingmenn sem ekki eru raunverulegir vinir náttúrunnar og fulltrúa á þing Sameinuðu þjóðanna og fleiri bandalaga. Því að ljóst má vera að núverandi fulltrúar eru með lokaða glugga í átt að náttúrunni og sjá ekki voðann sem blasir við.

Ég var staddur á Árbæjarsafni að skoða hús sem var byggt árið 1934 og var að skoða eldhúsið er lítill stúlka kom inn með foreldrum sínum. Hún leit snögg inn í eldhúsið og sneri sér að mömmu sinni, og sagði, „mamma, mamma, það er ekkert plast í þessu eldhúsi“. Þetta gladdi mig, að unga kynslóðin sem á að erfa landið er farin að gera sér grein fyrir þeirri ógæfu sem plast og gerviefnaðnaðurinn er að valda öllu lífríkisins. Skólafolk og nemendur eru nú farin að ganga fjörur og lönd og tína upp plast og rusl. Eins eru náttúrusinnaðir einstaklingar sem ganga um í náttúrunni að hirða upp rusl. Er þetta að sjálfsögðu gott, en það verður að stöðva strax þessa gerviefnaðarframleiðslu sem skaðar lífríkið. Það er gömul og ný reynsla

í Noregi að ef þú lýgur að jörðinni þá lýgur hún að þér, sem þýðir að hún gefst upp á þér og þá átt þú enga lífsvon.

Kröfur EES orðnar dýrkeyptar

Við Íslendingar ásamt fleiri ríkjum gerðum EES-samning árið 1993. Þá vissum við ekki að í þeim samningi er sú krafa að við myndum smátt og smátt missa fullveldi okkar, með öllum þeim reglum sem Brussel mundi láta yfir okkur ganga. En nú er okkur mörgum orðið ljóst að kröfur EES eru okkur orðnar dýrkeyptar. Við erum búnir að breyta sláturhúsum og kjötvinnslum eftir kröfu EES fyrir milljarða, en seljum þeim sáralítið af kjötvörum og öðrum matvörum. Við kaupum hins vegar frá þeim talsvert af kjötvörum sem eru framleiddar með miklu magni af fúkkalyfjum og öðrum lyfjum, sem Íslendingar og Norðmenn hafa bannað notkun á í um 50 ár í sínum landbúnaði. Enda er heilbrigði í matvælum í þessum löndum á heimsmeðlikvarða.

Kröfur EES hafa nú gert að verkum að kostnaður af öllum þeim breytingum sem við höfðum þurft að gera eru nú komnar út í matvöruverð til okkar neytenda sem til dæmis kjötvinnslufólk hefur sagt mér að kosti neytendur minnst tuttugu ár að borga niður. Í staðinn eigum við að sögn kaupmanna og ýmissa stjórnmálamanna að samþykkja helst óheftan innflutning á mengaðri matvöru frá EES. Ég segi þvert nei við því. Íslenskir bændur framleiða holla og heilbrigða matvöru fyrir okkur, en nú er verið að stefna að því að leggja þá af. Það má ekki verða niðurstaðan. Því heilbrigðisyriföld um allan heim eru nú að vakna til lífsins um að þessi gífurlega lyfjanotkun í landbúnaði og kemiskum áburði í milljarða tonna er að verða stórhættulegur mannfólki um allan heim. Og er hræðsla lækna um stórfelldan mannfelli af ofurbakteríum sem þegar er farinn að koma í ljós í talsverðum mæli. Lyfjanotkun í landbúnaði er lífshættuleg. Og getum við íslenskir neytendur verið þakklátir okkar bændum og búvísindamönnum fyrir að vera á varðbergi um okkar heilbrigði. Við þurfum því að treysta því að þeir vísindamenn sem eru að vinna að því að leysa pökkunarmál matvara okkar, finni lausn sem skaði ekki náttúruna og okkur neytendur.

Árið 1973 kom út bók eftir um 40 vísindamenn og prófessora sem heitir á íslensku „Heimur á helveg“. Þar segja þeir um áhyggjur sínar af öllu því sem hefur komið fram í þessari grein um plast, illgresiseyði, skordýraeitur og kemiskan áburð. Allt eftir þeim rannsóknum sem voru þá þekktar og er ekki að sjá annað en þeirra áhyggjur séu nú komnar í ljós. Með þessari glóralausi soun á gæðum þessara í raun fullkomna hnattar, sem tók náttúrulega hringrás milljarða ára að byggja, sé komið að vendipunkti. Við verðum að snúa þessari ógnarþróun við. Með hjálp góðra vísindamanna og stjórnmálamanna sem eru í raun vinir jarðarinnar. Hugsid ykkur, kjarnorkusprengjan er hættulaust leikfang nema einhver vitleysingur þrýsti á hnappinn. En gerviefnaðnaðurinn er inni á hverju heimili og er nú kominn í öll höf heimsins og allt lífríkið í heiminum. Tökum höndum saman og stöðvum þessa ógæfu fyrir framtíð barna okkar.

Getur David Attenborough skrifað undir þetta?

Ásgeir Pétursson, fyrrverandi sjómaður og bóndi

Bobcat S185

Árgerð: 2007
Notkun: 2.189 vinnustundir.
Fylgir skófla og gafflar

Mercedes-Benz 212D

Árgerð 1995
Notkun: 237.597 km

Caterpillar 345CL

Árgerð: 2008
Notkun: 9.000 vinnustundir

Bobcat A300

Árgerð: 2005 - Notkun: 5.277 vst.
Skófla fylgir

Hitachi ZX140W-3

Árgerð: 2008
Notkun: 6.268 vinnustundir
Fylgir Rótatilt m/klemmu og 1 skófla

Margar aðrar vélar í boði.
Skoðaðu úrvalið á:
www.vinnuvelar.is

Vinnuvelar

Kistumel 2 • 116 Reykjavík
Sími 480 0444
vinnuvelar@vinnuvelar.is
www.vinnuvelar.is

Backhoe á hjólaskóflur. Margar stærðir, gröfudýpt allt að 3,6 m. Allar festingar í boði. www.uemme.com. Hákonarson ehf. S. 892-4163. Netfang: hak@hak.is. Vefsíða: www.hak.is

Nissan Navara árg, 2007, leðursæti, rafmagn í öllu, hiti í framsætum, rafdr. þakgluggi, leðursæti, beisli. A/C. 33 tommu dekk, skúffa klædd, búið að skoða grind. Verð kr. 2.100.000. Uppl. Sigurður í s. 660-0695.

Smáauglýsingar

Sími: 563 0300 | Netfang: augl@bondi.is | Veffang: www.bbl.is

Hægt er að skrá auglýsingar og greiða með auðveldum hætti á bbl.is

Verð: Textaauglýsing kr. 2.250 m. vsk (innan við 140 slög) og kr. 5.500 texti + mynd.

Skilafrestur: Fyrir kl. 16:00 á þriðjudegi fyrir útgáfu.

Þennan húsbíl (Camper) vantar samastað í vetur. Mál: L=8m B=2,5m. H=3,4m. Sími 897-8910, Örn.

Komatsu 130 til leigu. Góð, lítið notuð vél í toppstandi, fjórar skóflur, Tilt-skófla, skurðskófla og skurðskóflur. Er með tönn. Uppl. í síma 822-8844.

Opið er fyrir umsóknir í söluhús Jólaborpsins í Hafnarfirði á www.hafnarfjordur.is/jolathorp til 15. október.

Lambheldar hliðgrindur. Breidd 4,27 m, hæð 1,10 m. Möskvastærð 10 x 15 cm. Verð fyrir 1 stk. 24.900 kr. auk vsk. Verð 2-4 stk. 22.900 kr. auk vsk. 5 stk. eða fleiri 19.900 kr. auk vsk. Uppl. í síma 669-1336 og 899-1776, Aurasel ehf.

Liprar og léttar fjárgrindur. Hægt að krækja saman án aukahluta. Breidd 180 cm. Hæð 90 cm. Verð pr. stk kr. 7.900 án vsk. Ef keyptar eru 10 grindur eða fleiri, verð pr. stk. kr. 6.900 án vsk. Aurasel ehf. Pöntunarsímar 899-1776 og 669-1336.

Stórbaggagreip. Ásoðnar Eurofestingar og slöngur fylgja. Verð kr. 256.000 með vsk. Tilboð = Frír flutningur. H. Hauksson ehf. Sími 588-1130.

Traktorsdrifnar rafstöðvar (Agro-Watt), www.sogaenergyteam.com - stærðir: 10,8 kW – 72 kW. Stöðvarnar eru með eða án AVR (spennujafnara). AVR tryggir örugga keyrslu á viðkvæmum rafbúnaði t.d. mjólkurþjónum, tölvubúnaði, nýlegum rafsuðum o.fl. Hákonarson ehf. Uppl. í s. 892-4163, hak@hak.is, www.hak.is.

Traktorsdrifnar dælur í mörgum útfærslum og stærðum á lager. Sjálfsgandi dælur í mörgum stærðum fyrir magndælingu á vatni, skolpi, sjó, olíu. Háprýstar dælur fyrir vökvun og niðurbrot í haughúsum. Slöngubúnaður með hraðkúplingum, flatir barkar á frábæru verði, 2" – 3" – 4". Allur búnaður fyrir vökvun á ræktunarsvæðum. Haugdælur með vacuum búnaði. Aðrir afgjafar: rafmagn, bensín/dísil, glussaknunar (mjög háprýstar). Við sérhæfum okkur í öllu sem viðkemur dælum fyrir iðnað og heimili. Gerum einnig við allar dælur. Hákonarson ehf. Uppl. í s. 892-4163, hak@hak.is, www.hak.is

Góður jeppi til sölu. MMC Pajero. Árgerð 1997, 2,5 dísil, ekinn 271.000 km. Breyttur á 33" nýjum dekkjum. Mikið endurnýjaður, nýleg kúpling, hedd, tímareim og fl. Verð: Tilboð eða samkomulag. Uppl. í síma 847-8306, Jón.

Skófla á þritengi. Bakhliðin gerir hana að finum flutningskassa. Þessi er 140 cm breidd og kostar kr. 135.000 +vsk. Einnig trjáklúrar, viðarkljúfar, hagasláttuvélar 540/1000 rpm og snjóblásarar fyrir traktora. Meira á www.hardskafi.is - sími 896-5486.

Háprýstipvottadælur fyrir allan iðnað. Öflugar og vandaðar dælur á frábæru verði frá Comet, www.comet-spa.com. Afgjafar: rafmagn, Honda bensín, Yanmar dísil, aflúrtak á traktor. Heitt og kalt vatn, mikið vatnsflæði og þrýstingur allt að 500 bar. Hákonarson ehf. Uppl. í s. 892-4163, hak@hak.is, www.hak.is

Innihætur fyrir haugkjallara. Rafdrifnar (3. fasa) eða glussadrifnar. Vinnudýpt: 130 cm eða meira. Einnig hægt að fá hræurnar glussadrifnar með festingum fyrir gálga á liðléttingum. Hákonarson ehf. Uppl. í s. 892-4163, hak@hak.is / www.hak.is

Corchi dekkjavél til sölu með loftskoti. Uppl. í síma 898-8416.

Nýlegur bátur til sölu. Kruger Beta II. Mótör Suzuki 50 hö. notaður ca. 70 tíma. Vagn fylgir. Uppl. í síma 892-5504.

Suzuki Grand Vitara, árg 2001, sjálfskiptur, ekinn 217.000 km. Vel með farinn bíll, tveir eigendur frá upphafi. Skoðaður 2019. Ásett verð 430.000 kr. TILBOÐ 390.000 kr. Er í Rvk. Uppl. í síma 867-4112.

Til sölu Valtra Direkt T 182, árgerð 2013, ekinn 2.250 tíma. Frambúnaður og PTO-keðjur geta fylgt. Uppl. í síma 894-3367. Vélin er á Akureyri. Verð 8,9 milljónir kr.

Rúllugreip. Verð kr. 179.000 m/vsk. Ásoðnar Eurofestingar og slöngur fylgja. Tilboð = Frír flutningur. H. Hauksson ehf. Sími 588-1130.

Rúllugreip/faðmgreip. Ásoðnar Eurofestingar og slöngur fylgja. Verð kr. 184.000 m/vsk. Tilboð = frír flutningur. H. Hauksson ehf. Sími 588-1130.

Hitachi 2 tonna, árg. 2011, 2.300 tímar, breikkanleg belti og rasslaus. Tvær aukaskóflur. Mjög góð vél. Verð 2.700.000 +vsk. Uppl. í síma 898-3420.

Til sölu

New Holland T4.105 DC

Árgerð 2017, vinnustundir 350. 107 hestöfl, girkassi 24x24, Álö ámoksturstæki

Verð 6.890.000.- kr. án vsk.
8.543.600.- kr. með vsk.

Fella SM320

Árgerð 2015, vinnslubreidd 3,0m. 6 diska slátturvél.

Verð 890.000.- kr. án vsk.
1.103.600.- kr. með vsk.

New Holland TS100A

Árgerð 2005, vinnustundir 6,650. 100 hö, girkassi 16x16.

Verð 3.390.000.- kr. án vsk.
4.203.600.- kr. með vsk.

Valtra N123

Árgerð 2014, vinnustundir 2,000. 135 hö, girkassi 36x36.

Verð 7.560.000.- kr. án vsk.
9.374.400.- kr. með vsk.

New Holland T5.105 DC

Árgerð 2014, vinnustundir 5,130. 110 hö, girkassi 24x24.

Verð 5.390.000.- kr. án vsk.
6.683.600.- kr. með vsk.

Dalvegur 6-8 / 201 Kópavogur
Draupnisgata 6 / 603 Akureyri
Sími 535 3500
www.kraftvelar.is • kraftvelar@kraftvelar.is

Snjóþönn fyrir lyftara
2,5 m breidd.
Verð: 175.000 kr. + vsk

Snjóþönn, 3000 HD
3m, Euro festing
Verð: 315.000 kr. + vsk

Sanddreifarar
3P og EURO festing
1,5m Verð: 450.000 kr. + vsk
2m Verð: 495.000 kr. + vsk
2,3m Verð: 545.000 kr. + vsk
Aukabúnaður: Glussatjakkur

Sanddreifari f/ krók
SL-290, 1m, 290 lítra, 89 kg
Verð: 168.000 kr + vsk

Flaghefinn 310-70
3m, +/- 32°, 1692 kg
Verð: 625.000 kr + vsk

Snjóskófla með vængjum
Vinnslubr. 3m til 4,54m
Verð: 1.050.000 kr. + vsk

Fjölplógur, SBM festing
VB-3200, 3,2m, 1.155 kg
Verð: 1.470.000 kr. + vsk

VB-3700, 3,7m, 1.205 kg
Verð: 1.590.000 kr. + vsk

Pallettugaffall, EURO festing
Ánglussa, Verð: 92.500 kr. + vsk
M/ glussa, Verð: 190.000 kr. + vsk

Aflvélar ehf., Vesturhraun 3,
210 Garðabær, S. 480-0000
www.aflvelar.is - sala@aflvelar.is

Innflutningur & sala á vinnuvélum til Íslands. Við aðstoðum við flutning & kaup á nýjum/notuðum vinnuvélum & tækjum frá Bretlandi til Íslands. Yfir 20 ára reynsla, örugg og snögg þjónusta. www.ice-export.co.uk - Erum líka á Facebook undir: Suður England. Net-símar: Haukur s. 499-0588, Hafþór s. 499-0719, netfang: sudurengland@gmail.com

Taðgreip, breiddir: 1,2–2,5 m. Mjög vandaður og sterkur búnaður, framleiddur í Póllandi. Allar festingar í boði, festingar og slöngur fylgja. Eigum greipar á lager. Hákonarson ehf. S. 892-4163, hak@hak.is, www.hak.is

Kjallaradælur fyrir klósett. Öflugur hnifur. Mótörar staðsettir fyrir utan votrými. Inntak fyrir vask, sturtu, baðkar. Margar stærðir sem henta fyrir íbúðar- og atvinnuhúsnæði. Mjög öflugur og vandaður búnaður. Hákonarson ehf. S. 892-4163, hak@hak.is

Norskar skádælur. 5" eða 6" dælurör, 4,3 m eða lengra. Dælugeta, frá 8.000 L/mín. Hræristútur sem hægt er að snúa 360°. Skurðarblöð á dæluhjól. Þarf op sem er 70 x 70 cm. Hákonarson ehf. hak@hak.is, s. 892-4163.

Backhoe fyrir dráttarvélar. Margar stærðir. Gröfudypt: 1,3 - 4,2 metrar. Margar stærðir af skóflum og öðrum aukabúnaði. Hákonarson ehf. S. 892-4163, hak@hak.is, www.hak.is

Glussadrifnir jarðvegsborar. Á traktora og allt að 60 tonna vinnuvélar. Margar stærðir og gerðir af borum. Margar festingar í boði. Hákonarson ehf. www.hak.is. S. 892-4163. Netfang: hak@hak.is

Kerrur á einum og tveimur öxlum, með og án bremsa, ýmsar útfærslur, breiddir og lengdir. Gæðakerrur – Góð reynsla. Brimco ehf. Flugumýri 8, Mos. Sími 894-5111. Opið kl. 13-16.30. - www.brimco.is

Lyftibómur á vinnuvélar. Á liðléttinga, traktora, lyftara o.fl. Sérsmíðaður vandaður búnaður frá Póllandi. Fastar lengdir, lengjanlegar, handvirkir / glussi. Allar festingar fáanlegar. Mjög hagstætt verð. Hákonarson ehf. S. 892-4163. hak@hak.is - www.hak.is

Rúllubaggagrep með festingum og slöngum. Tveir öflugir glussatjakkar. Euro, SMS og þrjú tengi, fylgja í verði. Allar aðrar festingar í boði. Pólsk gæðaframleiðsla á frábæru verði. Hákonarson ehf. S. 892-4163, hak@hak.is - www.hak.is

Ertu á leið til Tenerife? Handbókin „Eðvintýraeyjan Tenerife, stór ævintýri á lítilli eyju“ eftir Snæfríði Ingadóttur gefur þér innblástur fyrir ferðalagið. Náttúrulegar - geitaostur - gönguleiðir - fjölskyldufjör - pýramídar - markaðir og margt fleira. Pantaðu eintak á lifiderferdalag.is og fáðu bókina senda heim.

Vantar þig hobbýbát eða stærri bát? Útvegum allar gerðir báta / skipa á mjög góðu verði erlendis frá. Áratuga reynsla og þekking. Við svörum öllum beiðnum. Vinsamlega sendu okkur þína fyrirspurn: Atlantica@mail.com

Rúllugrep á þrítengi. Verð kr. 73.000 m/vsk. Tilboð = Frír flutningur. H. Hauksson ehf. S. 588-1130.

Fjárhúsmottur. Verð kr. 8.500 stk. m/vsk (kr. 6.850 án vsk.). Tilboð = Frír flutningur. H. Hauksson ehf. S. 588-1130.

Mercedes Benz ML 320 CDI. Dísel. Leður. Ný dekk. ek. 209.000 km. Gullmóli, vel með farinn. Uppl. í síma 864-3560.

Til sölu Volvo 255 MX 25 tonna beltavél með 800 mm spyrnum, árg. 2003, 12.500 tímar. Vél í mjög góðu standi. Verð kr. 3,5 m. kr. +vsk. Uppl. í síma 898-3420.

Nýr vélavagn á mjög góðu verði. Nánari uppl. í síma 893-2000.

Backhoe á hjólaskóflur. Margar stærðir, gröfudypt allt að 3,6 m. Allar festingar í boði. www.uemme.com. Hákonarson ehf. S. 892-4163. Netfang: hak@hak.is. Vefsíða: www.hak.is

Nissan Navara árg. 2007, leðursæti, rafmagn í öllu, hiti í framsætum, rafdr. þakluggi, leðursæti, beisli. A/C.33 tomnu dekk, skúffa klædd, búið að skoða grind. Verð kr. 2.100.000. Uppl. Sigurður í s. 660-0695.

Til sölu Case 580 ST, árg. 2016, notkun komin í 36 vinnustundir. Nánari upplýsingar hjá Vélaborg. Járnhálsi 2-4, 110 Reykjavík. S. 414-8600.

Opel Astra Enjoy Sport Tourer+. Árg. 2017. Ekinn 40.000 km. Glæsilegur bíll, hlaðinn búnaði, bakkmyndavél, akreinavari, lyklalaust aðgengi, rafmagnsopnun á afturhlara, hiti í öllum sætum, hiti í stýri og fl. Sumardekk + negld vetrardekk. Tilboðsverð 2.990.000 kr. Uppl. í síma 893-3348.

Toyota Land Cruiser 90 GX. Árg. 2000. Keyrður 318.000 km. Vélin tekin upp í honum í 236.000 km. Einnig var skipt um kúplingu þá. Mikið endurnýjaður og lítur vel út. Uppl. í síma 840-4930.

Seljum vara- og aukahluti í flestar gerðir af kerrum. Sendum um land allt. Brimco ehf. S. 894-5111, brimco.is. Opið frá kl. 13–16.30.

Vandað girðingarefni frá Bretlandi. 5 stengja tünnet x 100 m. - verð kr. 8.980 rí. Iowa gaddavír x 200 m. - verð kr. 5.600 rí. Motto gaddavír x 200 m. - verð kr. 3.400 rí. Þanvír 640 m/ 25 kg. - verð kr. 6.900 rí. Ath! Öll verð með virðisaukaskatti. Tilboð = Frír flutningur. H. Hauksson ehf. S. 588- 1130.

Til sölu 14 dýnur, tilvaldar til nota í fjallaskálum. Stærð 200 x 70 x 8 cm. Dýnurnar er mjög góðar, sést að visu á áklæði á nokkrum þeirra. Tilboð óskast í þær. Uppl. í síma 660-9403.

Weckman sturtuvagnar. 9 tonna: Verð kr. 1290.000 m/vsk. (kr. 1.040.000 án vsk.) 11 tonna: Verð kr. 1.470.000 m/vsk. (kr. 1.186.000 án vsk.) H. Hauksson ehf. S. 588-1130.

Taðkvísl. Breidd 1,7 m. Verð kr. 135.000 m/vsk. Tilboð = Frír flutningur. H. Hauksson ehf. S. 588-1130.

Skóbursti fyrir utan heimilið eða vinnustaðinn. Galv. grind með góðum burstum. Verðið er aðeins 8.500 kr. m.vsk. Sendum um land allt. Brimco ehf. Flugumýri 8, Mos. Sími 894-5111. Opið frá kl. 13-16.30. www.brimco.is

Álbrautir fyrir kerruna. Párið frá 400 kg. Í burðargetu og allt að 3.500 kg. Ýmsar lengdir. Párið frá 21.500 kr. m.vsk. Sendum um land allt. Brimco ehf. Flugumýri 8, Mos. Sími 894-5111. Opið frá kl. 13-16.30. www.brimco.is

Weckman sturtuvagnar. 13 tonna: Verð kr. 1.690.000 m/vsk. (kr. 1363.000 án vsk.). 15 tonna: Verð 2.230.000 kr. m.vsk. (kr. 1.798.000 án vsk.) H. Hauksson ehf. Sími 588-1130.

Weckman 7 tonna sturtuvagn. Verð kr. 1.080.000 m/vsk. (kr. 871.000 án vsk.). H. Hauksson ehf. Sími 588-1130.

Til sölu Case IH CS 94 4WD. Ek. 6.763 tíma, árg. 1999. Í ágætu ástandi en þarfnast smá lagfæringar. Verð 1,8 m. kr. Þetta er ekki vsk. vél. Uppl. í síma 860-3747, Guðmundur.

Rúllugreip fyrir 2 rúllur. Vökvaopnun. Verð 296.000 kr. m/vsk (239.000 kr. án vsk.). Tilboð = Frír flutningur. H. Hauksson ehf. Sími 588-1130.

Ford F350 6L, árg. 2004, ekinn 145.000 km. 35" dekk. Búið að fara í hedd og spíssa. Mikið endurnýjað á undanförunum 2 árum. Verð 1.850.000 kr. Uppl. í síma 691-8728.

Lækkað verð. IVECO Irisbus 19 manna. Árg. 2011. Ekinn 197.000 km. Verð 1.700.000 kr. Bíll í góðu standi. Sex nýleg vetrardekk fylgja. Nánari uppl. í síma 699-3219, Óskar Stefánsson.

Toyota Rav4 1999. Ekinn 294.000 km. Lítillega upphækkaður, dráttarkúla, árgömul heilsárs dekk. Verð 180.000 kr. Uppl. Ragnar. eiriksson@gmail.com

Rafstöðvar með orginal Honda-vélum og Yanmar dísil á lager. Stöðvarnar eru frá Elcos Srl. á Ítalíu, www.elcos.net. Eigum einnig hljóðlátar stöðvar fyrir ferðavagna. Við bjóðum upp á allar gerðir af rafstöðvum. Mjög hagstætt verð. Hákonarson ehf., www.hak.is, s. 892-4163, netfang: hak@hak.is

Glussaknúnar vatnsdælur fyrir tankbíla og vinnuvélar. Sjálfsgandi dælur í mörgum stærðum sem dæla allt að 120 tonn á klst. Einnig dælur með miklum þrýstingi, allt að 10 bar. Hákonarson ehf., s. 892-4163, hak@hak.is, www.hak.is

Brettagaflar með glussaopnun. Burður 2500 kg. Euro festingar. Tilboð = Frír flutningur. Verð kr. 179.000 m/vsk. H. Hauksson ehf. Sími 588-1130

Brettagaflar Burður 2.500 kg. Euro festingar. Tilboð = Frír flutningur. Verð kr. 125.000 með vsk. H. Hauksson ehf. Sími 588-1130.

Til sölu

Sérsmíðaðir gluggar frá Færeyjum - 10 ára ábyrgð. Tré og álklæddir trégluggar. PVC gluggar og útidyr. Jóhann Helgi & Co. Netfang: jh@Johannhelgi.is - s. 820-8096.

Plast í fjárhúsgólf og stíur. Bása- og drennottur, útileiktæki, gúmmihellur og gervigras. Heildarlausnir á leiksvæðum. Jóhann Helgi & Co. Netfang: jh@Johannhelgi.is - s. 820-8096.

Til sölu 5 skjóttar hryssur. Eru 2-7 vetra. Uppl. í síma 894-5063.

Til sölu 2 ára bjúgnapressa með þremur stútum. Óflug hakkavél sem er hægt að bakka. Kostaði 400.000 kr. ný en er seld á 200.000 kr. Uppl. í síma 846-9340.

Bens 711, árg. 1996. Sturtupallur. Saltkassi á vörubíl. Snjötönn á vörubíl. Snjóskófla á traktorsgröfu. Uppl. í síma 898-1114.

Rafhúttur til sölu. 2x3 kW þriggja hraða dæla. Aðeins notuð í 4 ár. Getur hentað jafnt fyrir gólfhúttu sem ofnakerfi. Uppl. í síma 699-5406.

Til sölu bátsskel úr krossvið og trefjaplásti. Lengd 5,95 m - breidd 2,26 m. Einnig fylgir með vél, 33 hp Mitsubishi Vetus ásamt húsi og fleiri fylgihlutum. Nánari uppl. í síma 860-9311.

Húsbíll til sölu, Benz 309d, 5 cilender, árg. 1987. Þarfnast lagfæringar á lakki. Uppl. í síma 861-6572.

Tilboð óskast í 242,6 ærg. sauðfé. Tilboðum skal skila inn á netfangið atb@bondi.is fyrir 1. nóvember 2018.

Baader 426 hausari, Baader 47 roðvél, lítið þvottakar og harðfiskgrindur 80x80 cm. Nánari uppl. gefur Steinar í síma 893-1802.

Fjárlíppur, tegund Heinider. Lítið notaðar. Uppl. í síma 451-3362.

Til sölu 3 kvígur sem eiga að bera í nóvember. Uppl. í síma 861-8831

Fornbíll. Daihatsu Cure árg. '87 - 4wd. Ástand gott. Sumar- og vetrardekk á felgum. Annar bíll fylgir og mikið af varahlutum. Uppl. í síma 898-7686.

BF. Goodrich heilsárs dekk 285-70R-17. 7 mm. eftir í sliti. V. 7.500 kr. stk. 4 stk. A/T felgur 6-139,7 deiling undan LC 120. V. 7.500 kr. stk. Allur pakkinn á 50.000 kr. Uppl. í síma 898-7686.

Plötusög m/forskeru og hallanlegu blaði. Vélin er ósamsett, teikning fylgir. Annar motorinn virkar ekki. Verð kr. 30.000. Uppl. í síma 848-5444.

Mitsubishi Pajero, 7 manna árg. 2000. 35" breyttur. Ekinn 240.000 km. Disel. Verð ca. 420.000 kr. Uppl. í síma 845-9290.

Til sölu Toyota Previa strumpaþræð, árg. 2004, ekinn 235.000 km, tímakaðja. Bílasala á Akureyri setti 690.000 kr. á hann, en þar sem vélarljós er staðalbúnaður þrátt fyrir að búið sé að skipta um skynjara fæst hann á 450.000 kr. stgr. Bíll í fínu standi, er í Eyjafirði. Gerða, sími 865-5098.

Til sölu Ryan-túnpökuskurðarvél. Tilboð óskast. Uppl. í síma 867-7379.

Óska eftir

Ég óska eftir að kaupa eða leigja gömul útihús. Mættu þarfnast lagfæringar. Helst mætti landrymi fylgja með, 2 ha. eða meira. Uppl. í síma 894-5131.

Vil kaupa silfur/gull sett fyrir íslenskan upphlut. Vel með farið. Uppl. í síma 862-2213. GEYMIÐ AUGLÝSINGUNA. Uppl. í síma 862-2213.

Massey Ferguson þriggja cilendra og tætarar, Ágro tiller blár. Uppl. í síma 893-0191, Karl.

Atvinna

Ráðskona óskast á lítið sveitaheimili. Uppl. í síma 894-5063.

Aidan Roberts, 19 ára, óskar eftir vinnu á sauðfjár- og/eða kúabúi í júní og júlí 2019. Nánari upplýsingar í gegnum netfangið obertsaidan79@gmail.com

Ég er 38 ára og óska eftir að komast í vinnu í sveit, helst á kúabúi. Er fæddur og uppalinn í sveit og tel ég mig þekkja sveitastörfum vel. Er liðtækur í viðgerðum á tækjum og tólum. Get verið laus nokkuð fljótlega. Uppl. í síma 770-5429.

Húsnæði

Björt og falleg 105 fm íbúð á 5. hæð til sölu v. sérstakra aðstæðna í Söltúni Rvík. Lyfta og bílageymsla í kjallara. Hentar vel eldri borgurum. Verð 56,9 m. kr. Uppl. í síma 820-5879.

Þjónusta

Tek að mér viðgerðir á flestum tegundum sjálfskiptinga. Hafið samband í síma 663-9589 til að fá uppl. og tilboð. HP transmission Akureyri, netfang: einar.g9@gmail.com, Einar G.

Arnarsetur ehf. Öll almenn bókhaldsþjónusta fyrir fyrirtæki og einstaklinga í rekstri. Bændabókhald og landbúnaðarframtöl. Mætum á staðinn eftir þörfum. Vönduð vinnubrögð. Margra ára reynsla. Persónuleg og hröð þjónusta. Örn Gunnarsson, viðurkenndur bókarí. Sími 899-8185 - netfang: orn-bokari@simnet.is

www.bbl.is

**Næsta
Bændablað
kemur út
18. október**

Bændablaðið

Fjölplógur PUV3300
Breidd 3,3m, án festinga
Verð: 735.000 kr. + vsk

Fjölplógur PUV „M“ Diagonal
Án festinga,
2,6m Verð: 795.000 kr. + vsk
2,8m Verð: 810.000 kr. + vsk
3,0m Verð: 890.000 kr. + vsk
3,3m Verð: 950.000 kr. + vsk

Fjölplógur PUV „HD“
án festinga
3,6m Verð: 1.130.000 kr. + vsk
4,0m Verð: 1.190.000 kr. + vsk

Slitblöð
Eigum á lager slitblöð og
bolta í flestar gerðir plóga

Salt- og sanddreifari
HZS-10, 1 m3, glussadrifin,
með klumpabrátt og tjakk
Verð: 1.370.000 kr. + vsk

Salt- og sanddreifari
EPT15, 1,5 m3, rafstýrður, 12V
Verð: 1.250.000 kr. + vsk

Snjötönn á bíl
PU-S25H, 2,1m, 12V vökvakerfi
með stjórnbúnaði (búkkadælu)
Verð: 890.000 kr. + vsk
Tilboð, árgærd 2011 (eftirárstæki):
750.000 kr + vsk

Sópur Agata ZM-2000
Fyrir þrítengi, með skúffu
Verð: 939.000 án/vsk

Aflvélar ehf., Vesturhrauni 3,
210 Garðabær, sími: 480-0000
aflvelar.is - sala@aflvelar.is

ELDVARNIR BORG SIG

**Yfirvöld setja ákveðnar
reglur um brunavarnir og
slökkvibúnað í byggingum.**

Dæmi um þetta eru kröfur um
reykskynjara og slökkvibúnað
í íbúðarhúsnæði.

Hvað getur þú gert sem bóndi
til þess að lágmarka áhættu af
sökum elds á þínu býli?

Kynntu þér leiðbeiningaefni um öryggi
og vinnuvernd í landbúnaði á bondi.is

**ER ÞITT BÚ
ÖRUGGUR
OG GÓÐUR
VINNUSTADUR?**

Reflectix
Einangrun

- ✓ Hentar vel í gripahús
- ✓ Þolir vatn
- ✓ Fæst 4 og 8mm þykkt
- ✓ 97% endurkast hita
- ✓ Rúllubreidd 122cm
- ✓ Frábær virkni!

PP & CO BYGGINGAVÖRUVERSLUN
P. ÞORGRÍMSSON & CO
512-3360 korkur.is

SUEVIA
Vantsdallur
SU10000370
Verð kr. 7.883

Útsölastaðir:
Landstólpi - Egilsstöðum
Vélavali - Varmahlíð

LANDSTÓLPI
480 5600

UPPSTÖPPUN

KRISTJÁN FRÁ GILHAGA
SÍMI 892-8154
Drekagili 9 • 603 Akureyri
hreidrid@simnet.is

Eldri blöð má finna hér á PDF:

Bændablaðið

Norðurorka stendur í umfangsmiklum framkvæmdum við lagningu Hjalteyrarlagar. Fyrsti áfangi verksins nær frá dælustöð við Glerártorg og út fyrir Hlíðarbraut.

Hitaveituvatn Akureyringa í vaxandi mæli sótt á Hjalteyrarsvæðið Hjalteyrarlögn dugar samfélaginu við Eyjafjörð næstu áratugi

„Stöðugur vöxtur hefur verið í heitavatsnotkun Akureyringa undanfarin ár, það er komið að ákveðnum þáttaskilum í rekstri veitunnar, en yfir köldustu vetrardagana er hún á fullum afköstum og má lítið út af bregða,“ segir Helgi Jóhannesson, forstjóri Norðurorku.

Fyrirtækið hefur í sumar staðið í umfangsmiklum framkvæmdum við lagningu Hjalteyrarlagar sem svo er nefnd, frá dælustöð Norðurorku við Glerártorg á Akureyri, og nær fyrsti áfangi verksins út fyrir Hlíðarbraut í norðri og er honum nú að mestu lokið.

Um 60% af hitaveituvatni koma af Hjalteyrarsvæðinu

Hitaveitukerfið á Akureyri var í upphafi hannað með það í huga að aðveitulagnir kæmu sunnan úr Eyjafjarðarsveit. Helgi segir að fyrri áætlanir hafi gert ráð fyrir frekari vatnsöflun í Eyjafjarðarsveit þar sem allir innviðir séu til staðar. Árangurslaus borun á vinnslusvæði við Botn sumarið 2016 varð til þess að ákveðið var að afla vatns fyrir veituna á Hjalteyrarsvæðinu svo mæta mætti aukinni þörf fyrir orku. „Orkupörf hitaveitunnar hefur tvöfaldast frá því sem var árið 2000,“ segir Helgi.

Hjalteyrarsvæðið sem virkjað var árið 2002 gefur nú þegar um 60% af hitaveituvatni Akureyringa. Helgi segir að sú mikla afkastageta sem fyrir hendi sé á því svæði geti stafað af því að lekt bergs sé betri og aðsteymi vatns greiðara en þekkist á öðrum vinnslusvæðum Norðurorku. Rekja megi það til sprungumyndunar af völdum jarðskjálfta í brotabelti í utanverðum Eyjafirði. „Afkastageta jarðhitakerfisins við Hjalteyri er því mun meiri en annarra jarðhitasvæða sem við nýtum,“ segir Helgi.

Kostnaður við allt verkið ríflega tveir milljarðar

Hann nefnir að mat Íslenskra orkurannsóknna sé að Hjalteyrarkerfið geti staðið undir mun meiri vinnslu en nú er, en flutningsgeta aðveitunnar standi í vegi fyrir nýtingu vinnslusvæðisins.

„Þetta er þannig að yfir köldustu vetrarmánuðina þrýstum við mun meira vatni gegnum lögnina en eðlilegt er, það kostar öflugar dælur og gríðarlega raforku,“ segir Helgi. Nú þegar liggur að mestu fyrir hönnun á nýrri aðveituað frá vinnslusvæðinu á Hjalteyri sem og einnig hönnun á bættari tengingu aðveitunnar við bæjarkerfið. Í því felast m.a. breytingar á tengingum við meginflutningskerfið innan

Orkupörf hitaveitunnar hefur tvöfaldast frá árinu 2000. Hitaveitukerfið var upphaflega hannað með það í huga að aðveitulagnir kæmu sunnan úr Eyjafjarðarsveit. Árangurslaus borun á vinnslusvæði við Botn sumarið 2016 varð til þess að ákveðið var að afla vatns fyrir veituna á Hjalteyrarsvæðinu svo mæta mætti aukinni þörf fyrir orku.

Þess er vænst að ný Hjalteyrarlögn muni duga samfélaginu við Eyjafjörð næstu áratugin.

bæjarins og á dælustöð við Þórunnarstræti.

Helgi segir að næsta sumar sé stefnt að því að tengja vatnið frá Hjalteyri upp í miðlunartanka í Þórunnarstræti.

„Við áfangaskiptum þessu gríðarstóra verkefni, þetta er mikil fjárfesting, kostnaður er áætlaður ríflega tveir milljarðar króna í heild, boranir og dælubúnaður er þar meðtalin,“ segir Helgi. Góður

árangur var nú í sumar þegar boruð var viðbótarhola á jarðhitasvæðinu við Hjalteyri, en sú borun var eingöngu hugsuð til að fá varaholu í byrjun og ná betra aðgengi niður í núverandi vinnslupott.

Lögnin lögð undir Glerá í haust

„Við skiptum þessu verkefni upp á fjóra áfanga og er sá fyrsti í gangi núna, hann var boðinn út í vor og var tilboði lægstbjóðenda, frá Finni ehf., tekið. Fyrsti áfangi felst í lagningu nýrrar 500 mm lagar innanbæjar, frá dælustöð við Glerártorg og út fyrir Hlíðarbraut. Lokaáfanginn í fyrsta áfanga verkefnisins felst í að koma lögninni undir botn Glerár og best hentar að vinna að því þegar dregur í vatnsmagni árinna síðar í haust.“ Næsta vor, 2019, verður hafist handa við annan áfanga verksins, sem er frá Hjalteyri og suður að Ósi, sem er norðan við Ósa Hörgár.

Helgi segir að verkefnið sé stórt og umfangsmikið, en almennt hafi allt gengið með ágætum, alltaf komi þó upp einhver atriði sem ekki var hægt að sjá fyrir.

„Við vonum að ný Hjalteyrarlögn muni duga samfélaginu við Eyjafjörð næstu áratugin,“ segir Helgi og bætir við að hún sé hönnuð með þann möguleika í huga að lengja hana enn frekar til norðurs, að jarðhitasvæði við Syðri-Haga/Ytri Vík en það er í eigu Norðurorku.

/MBP

Hilltip Icestriker 550-1600 L
Salt og sanddreifarari í þremur stærðum, fyrir pallbílum sem og minni vörubílum. Rafdrifin 12V.

Hilltip Icestriker 120-200 L
Salt og sanddreifarari fyrir jeppa, pallbílum eða lyftara. Rafdrifin 12V.

Hilltip Snowstriker VP
Fjölplogur fyrir pallbílum, minni vörubílum og jeppa. Fáanlegir í 185-240 cm breidd.

Hilltip Snowstriker SP
Snjótennur fyrir pallbílum, minni vörubílum og jeppa. Fáanlegar í 165-240 cm breidd.

Hilltip Snowstriker SML
Snjótennur fyrir minni vörubílum ca. 7,5 tonn. Fáanlegar í 260-300 cm breidd.

Hilltip Rotating Sweeper
Vökvadrifinn sópur fyrir pallbílum og minni vörubílum. Fáanlegur í 180-200-220 cm breiddum.

A Wendel ehf.
Tangarhöfða 1, 110 Reykjavík,
S: 551 5464 - wendel@wendel.is
www.wendel.is

www.bbl.is

Bændablaðið
Smáauglýsingar.
563 0300

KORNSEKKIR & PLASTINNLEGG

- Eigum til á lager mismunandi stærðir kornsekkja sem eru fullopnir að ofan og með eða án losunarops í botni.
- Bjóðum einnig upp á sterk plastinnlegg sem henta fyrir kornsekkina.

Legur:

- Eigum til flestar gerðir af legum á lager – vottuð gæði.

Brettatjakkar/Vinnuborð:

- Mjög gott úrval af brettatjökkum og vinnuborðum á lager.
- Brettatjakkar málaðir, galvaniseraðir og ryðfriir.

Efnavara:

- Höfum einnig mjög breiða línu í efnavörum, smurefnum, koppafeiti ofl.
- Vottuð smurefni fyrir matvælaðnað.

Leitið upplýsinga hjá okkur

IDNVER

Tunguháls 10, 110 Reykjavík
Sími: 517 2220

Líkna mér, Drottinn,
því að ég er magnþrota,
lækna mig, Drottinn,
því að bein mín
tærast af ótta.

Sálm. 6.3

biblian.is

Í fyrsta skipti friðlýst á grunni rammaáætlunar

Árnar Hólmsá, Tungnaá, Jökulfall og Hvítá á Suðurlandi eru á þessum svæðum. Í tilkynningu frá umhverfis- og auðlinda-ráðuneytinu kemur fram að þetta sé í fyrsta skipti sem sendar eru út til umsagnar tillögur að friðlýsingum, eingöngu á grunni rammaáætlunar. Unnið sé að friðlýsingum fleiri svæða í verndarflokki og er stefnt að því að kynna þær á næstu vikum.

„Það er ánægjulegt að sjá fyrstu svæðin send út til kynningar nú í dag. Í sáttmála ríkisstjórnarinnar er kveðið á um sérstakt átak í friðlýsingum, meðal annars friðlýsingu svæða í verndarflokki rammaáætlunar en líka svæða á eldri náttúruverndaráætlunum. Þessar friðlýsingar hafa verið samþykktar af Alþingi en hafa enn ekki náð fram að ganga,“ er haft eftir Guðmundi Inga Guðbrandssyni, umhverfis- og auðlindaráðherra, í tilkynningunni. Frestur til athugasemda við tillögurnar er til og með 14.

Hvítá í Árnassýslu. Mynd / smh

desember, en þær má finna á vef Umhverfisstofnunar, ust.is. /smh

10 24-25 30

Bændablaðið

BÆNDABLAÐIÐ MÆLIST MEÐ 43,1% LESTUR Á LANDSBYGGÐINNI

REIÐLEIÐ: Þessum blaðinu gefa 12.000 ára. BÆNDABLAÐIÐ ER LESIÐ UM ALLT LAND OG GEFIR ÖT 1.32 HUNDUND EINTÖMUM Á TVEGGJA VIKNA FRESTI.

HVAR AUGLÝSIR ÞÚ?

SÍMI 563-0300 | BBL.IS

HITA KÚTAR

Amerísk gæða framleiðsla

30-450 lítrar

Umboðsmenn um land allt

RAFVÖRUR

DALVEGI 16c · 201 KÓPAVOGI
SÍMI 568 6411 · RAFVÖRUR@RAFVÖRUR.IS

Segðu bless við kalda fingur!

5-1 Assembly Winter

- Fódraður, millipykkur hanski
- Teygjanlegt efni
- Burstaður að innan, aukin þægindi
- Endurskin

1310-2 Double Shell Nitrile

- Mjög hlýr hanski.
- Húðaður með hágæða nitril
- Endurskin

PUGWINWP PU Grip Waterproof

- Þykkur, vatnsheldur hanski með öndun PU
- Teygjanlegt stroff
- SupraCoatDry olíu og vatnspolinn hanski.
- Comfort fóður (CLS)

Verð: kr. 1.724,-

Verð: kr. 546,- Verð: kr. 682,-

KH VINNUFÖT

KH Vinnuföt • Nethyl 2a • 110 Reykjavík • Sími: 577 1000 • info@khvinnufot.is • www.khvinnufot.is

Til sölu

Hrútakofi – Vinnuskúr eða pallhýsi

Stærð: 3 m á lengd, 2,10 m á breidd, hæð 2 m. Kassinn er úr tréflaplasti og er vatns- og vindheldur. Gámalásar geta fylgt. Verð: Tilboð

Upplýsingar veitir Sævar í síma 897-6240.

VW Crafter 4x4 Obereigner

Árgerð 2014 - ekinn 109.000 km.

Bíllinn er vel útbúinn með driflæsingum að aftan, hátt og lágt drif breyttur 35 " dekk (búið að breytingarskoða bílinn). Verð 5.950.000 + vsk

Nánari upplýsingar á www.enta.is og í síma 893 3344

GETUR MEIRA*

- ✓ Rafdrifin brettatjakkur með Lithium rafhlöðu.
- ✓ Aðeins 125kg án brettis.
- ✓ Með uppréttan kjálka snýst Microlift á punktinum og smýgur inn þar sem aðrir sitja fastir.
- ✓ Með losun úr bremsu nýtist Microlift eins og venjulegur brettatjakkur án motors.

Verð frá 220.575 kr + vsk.

*** KRAFT MIKILL MICROLIFT HEFUR MEÐ NÝJUNGUM LÉTT VINNU Á LAGERUM OG Í GÁMUM:**

- ✓ Breytt í handtjakk með 2500kg lyftigetum. Án brettis er Microlift Hybrid aðeins 125kg.
- ✓ Lithium rafhláðan er aðeins 4kg. Fljótlegt er að hlaða hana og nokkrar mínútur tekur að skipta um rafhlöðu. Auka rafhláða kostar aðeins 39.000kr + vsk. Tveggja ára ábyrgð er á rafhlöðum.
- ✓ Keyrsla með upprétt beisli er einstakur kostur, sem gerir kleift að snúa Microlift á punktinum og hann smýgur inn við þrengstu aðstæður.
- ✓ Innbyggð gyroscope tækni tengd beygjuskinjara stjórnar stefnu, hraða o.fl., sem heldur tjakknum stöðugum og vinna með honum er öruggari.
- ✓ Auðvelt er að komast að öllum véarlutum, sem einfaldar og lágmarkar viðgerðakostnað.
- ✓ Microlift býður fleirri lausnir, eins og t.d. rafmagnstjakk með 2000kg lyftigetum og rafmagns lyftingu í stað handtjökkunar. Microlift-Freezer er fyrir notkun í röku umhverfi í frysti- og kæligeymslum.

ETNA ehf. Til sýnis hjá Pmt Krókhálsi 1
Fyrirspurnir í síma 698 1539 og netfang siggi@pmt.is

Varahlutir og viðgerðarþjónusta fyrir JCB traktorsgröfur

Vélavit

Sala - Þjónusta
S: 5272600 - www.velavit.is

DELAVAL VMS™ V300

FRUMSÝNING Á ÍSLANDI

DAGANA
12.-14.OKTÓBER

LAUGARDALSHÖLL

LANDBÚNAÐAR SÝNING 2018

DeLaval VMS™ V300 snýst fyrst og fremst um að gera mjólkurbúskap persónulegri, nákvæmari, arðbærari og þægilegri. DeLaval VMS™ V300 er kerfi sem gerir okkur kleift að meðhöndla hvert býli, hvern bónda og hverja kú útaf fyrir sig og þannig aðlaga ferlið til að mæta þörfum einstaklingsins. Allt þetta skapar svo betra vinnumhverfi fyrir starfsmenn, kýr, þig og þína fjölskyldu.

